Περί δε/ των χρόνων και/ των καιρών αδελ
φοί ου χρείαν έχετε υμίν γράφεσθαι.
αυτοί γαρ ακριβώς οίδατε, ότι η ημέρα κυ
ρίου ως κλέπτης εν νυκτί ούτως έρχεται.
όταν γαρ λέγωσιν ειρήνη και ασφάλεια, τό
τε αιφνίδιος αυτοίς εφίσταται όλεθρος, ώσ
περ η ωδίν τη εν γαστρί εχούση, και ου μή
εκφύγωσιν. υμείς δε αδελφοί ουκ εστέ εν
σκότει, ίνα η ημέρα υμάς ως κλέπτης κατα-
λάβη. πάντες υμείς υιοί φωτός εστέ και υιοί
ημέρας, ουκ εσμέν νυκτός ουδέ σκότους. ά
ρα ουν μη καθεύδωμεν ως και οι λοιποί, αλ-
λά γρηγορώμεν και νήφωμεν. οι γαρ καθεύ
δοντες, νυκτός καθεύδουσι, και οι μεθυσκό
μενοι, νυκτός μεθύουσιν. ημείς δε ημέρας όν
τες νήφωμεν, ενδυσάμενοι θώρακα πί-
στεως και αγάπης και περικεφαλαίαν ελπίδα
σωτηρίας. ότι ουκ έθετο ημάς ο θεός εις ορ
γήν, αλλ' εις περιποίησιν σωτηρίας, διά του
κυρίου ημών ιησού χριστού του αποθανόν
τος υπέρ ημών, ίνα είτε γρηγορώμεν, είτε κα
θεύδωμεν, άμα σύν αυτώ ζήσωμεν. διό πα-
ρακαλείτε αλλήλους και οικοδομείτε εις τον
ένα, καθώς και ποιείτε. ερωτώμεν δε υμάς α
δελφοί ειδέναι τους κοπιώντας εν υμίν και
προϊσταμένους υμών εν κυρίω και νουθε
τούντας υμάς, και ηγείσθαι αυτούς υπέρ εκ
περισσού εν αγάπη διά το έργον αυτών,
ειρηνεύετε εν εαυτοίς. παρακαλούμεν δε υ
μάς αδελφοί νουθετείτε τους ατάκτους, πα
ραμυθείσθε τους ολιγοψύχους, αντέχεσ-
θε των ασθενών, μακροθυμείτε προς πάν-
τας. οράτε μή τις κακόν αντί κακού τινί α-
ποδώ, αλλά πάντοτε το αγαθόν διώκετε
και εις αλλήλους και εις πάντας. πάντο
τε χαίρετε, αδιαλείπτως προσεύχεσθε, εν
παντί ευχαριστείτε. τούτο γαρ θέλημα θε
ού εν χριστώ ιησού εις υμάς. το πνεύμα
μη σβέννυτε, προφητείας μη εξουθενείτε.
πάντα δοκιμάζοντες το καλόν κατέχετε. α-
πό παντός είδους πονηρού απέχεσθε. αυτός
δε ο θεός της ειρήνης αγιάσαι υμάς ολοτε-
λείς, και ολόκληρον υμών το πνεύμα και
η ψυχή και το σώμα αμέμπτως εν τη πα-
ρουσία του κυρίου ημών ιησού χριστού τη
ρηθείη. πιστός ο καλών υμάς, ος και ποιή-
σει την ελπίδα υμών βεβαίαν. αδελφοί προ
σεύχεσθε περί ημών. ασπάσασθε τους αδελ
φούς πάντας εν φιλήματι αγίω. ορκίζω υ
μάς τον κύριον, αναγνωσθήναι την επισ-
τολήν πάσι τοις αγίοις αδελφοίς. η χάρις
του κυρίου ημών ιησού χριστού μεθ' υ-
μών. αμήν.

De temporibus autem et momentis fratres
non indigetis vt ſcribamus
vobis. Ipſi enim diligenter ſcitis quia dies domini Ro.13.d. Apo.3.a. 2.Pe.3.c.
ſicut fur in nocte ita veniet.
Cum enim dixerit pax et ſecuritas: tunc
repentinus eis ſuperueniet interitus: ſicut A
dolor in vtero habentis: et non
effugient. Uos autem fratres non eſtis in
tenebris: vt vos dies ille tamquam fur compre
hendat. Omnes enim vos filii lucis eſtis et filii
diei: non ſumus noctis neque tenebrarum.
Igitur non dormiamus ſicut et ceteri: ſed
vigilemus et ſobrii ſimus. Qui enim dormi B
unt: nocte dormiunt: et qui ebrii ſunt
nocte ebrii ſunt. Nos autem qui diei ſumus Eſa.50.d.
ſobrii ſimus: induti loricam fidei Ephe.6.c.
et charitatis et galeam ſpem
ſalutis. Quoniam non poſuit nos deus in iram:
ſed in acquiſitionem ſalutis per
dominum noſtrum ieſum chriſtum: qui mortuus eſt
pro nobis: vt ſiue vigilemus ſiue dormia
mus: ſimul cum illo viuamus. Propter quod con
ſolamini inuicem et edificate alterutrum:
ſicut et facitis. Rogamus autem vos fratres vt
noueritis eos qui laborant inter vos et
preſunt vobis in domino et monent C
vos: vt habeatis illos abundantius
in charitate propter opus illorum: et
pacem habete cum eis. Rogamus autem vos
fratres corripite inquietos: conſolamini
puſillanimes: ſuſcipite
infirmos: patientes eſtote ad omnes.
Uidete ne quis malum pro malo alicui red
dat: ſed ſemper quod bonum eſt ſectamini
inuicem et in omnes. Semper Eccle.18.c.
gaudete: ſine intermiſſione orate: in Luce.18.a
omnibus gratias agite. Hec eſt enim voluntas dei
in chriſto ieſu in omnibus vobis. Spiritum D
nolite extinguere. Prophetias nolite ſpernere
Omnia autem probate: quod bonum eſt tenete. Ab
omni ſpecie mala abſtinete vos. Ipſe
autem deus pacis ſanctificet vos per omnia:
vt integer ſpiritus veſter et
anima et corpus ſine querela in aduentu
domini noſtri ieſu chriſti ſeruetur.
Fidelis eſt qui vocauit vos: qui etiam faciet.
Fratres orate
pro nobis. Salutate fratres
omnes in oſculo ſancto. Adiuro vos per
dominum: vt legatur epiſtola hec
omnibus ſanctis fratribus. Gratia
domini noſtri ieſu chriſti vobiſcum.
Amen.

© Biblioteca Nacional de España

/Τέλος /της πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης
ἐπιστολῆς.

Explicit epiſtola beati pauli ad Theſ-
ſalonicenſes prima.

Incipit argumentum in epiſtolam ſecundam.

AD theſſalonicenſes ſecūdā ſcribit ep̄l'az apoſtolus: ꝛ notū facit eis de tꝑibus nouiſſimis: ꝛ de aduerſa-
rij deiectione. Scribit hanc epiſtolā ab athenis per titū diaconē ꝛ oneſimū acolythū.

/Η /τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς θεσσαλο-
νικεῖς δευτέρα ἐπιστολή. Cap.i.

Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθε-
ος, /τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν
θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰησοῦ
χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀ-
πὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν /τῷ
θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοί, καθὼς
ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει /ἡ πίστις ὑμῶν,
καὶ πλεονάζει /ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάν-
των ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε ἡμᾶς αὐ-
τοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν /ταῖς ἐκκλησίαις
/τοῦ θεοῦ ὑπὲρ /τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πί-
στεως ἐν πᾶσι /τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ /ταῖς
θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα /τῆς δικαί-
ας κρίσεως /τοῦ θεοῦ, εἰς /τὸ καταξιωθῆναι ὑ-
μᾶς /τῆς βασιλείας /τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πά-
σχετε, εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦ-
ναι /τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, καὶ ὑμῖν
/τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν /τῇ ἀ-
ποκαλύψει /τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀπ'
οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,
ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν /τοῖς μὴ
εἰδόσι θεόν, καὶ /τοῖς μὴ ὑπακούουσι /τῷ εὐ-
αγγελίῳ /τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ-
τοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνι-
ον ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ /τῆς δόξης
/τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι
ἐν /τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶ-
σι /τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη /τὸ μαρ-
τύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν /τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ /τῆς κλήσεως /ὁ θεὸς ἡμῶν,
καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύ-
νης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐν-
δοξασθῇ /τὸ ὄνομα /τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ
/τὴν χάριν /τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ
χριστοῦ.

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀ- Cap.2.
δελφοὶ ὑπὲρ /τῆς παρουσίας /τοῦ κυρί-
ου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυνα-
γωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς /τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆ-
ναι ὑμᾶς ἀπὸ /τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε
διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐ-
πιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν /ἡ
ἡμέρα /τοῦ χριστοῦ. μήτις ὑμᾶς ἐξαπα-
τήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον. ὅτι ἐὰν μὴ

Incipit epiſtola bti pauli apoſtoli ad
theſſalonicenſes ſecunda. Cap.i.

PAulus ꝛ ſiluanus ꝛ timothe- A
us: eccleſie theſſalonicēſiū in
deo pr̄e noſtro ꝛ dn̄o ieſu
xp̄o. Gratia vobis ꝛ pax a
deo patre noſtro ꝛ domino
ieſu xp̄o. Gratias agere debemus
ſemper deo pro vobis fratres: ita vt
dignū ē: qm̄ ſupercreſcit fides veſtra:
ꝛ abundat charitas vniuſcuiuſqꝫ oium B
veſtrum in inuicē: ita vt ꝛ nos ipſi
in vobis gloriemur in eccleſijs
dei pro patientia veſtra ꝛ fide ꝛ
in omnibus ꝑſecutionibus veſtris ꝛ
tribulatiōib⁹ q̄s ſuſtinetis i exēplū iuſti
iudicij dei: vt digni habeamini
regno dei: pro quo ꝛ patimini:
ſi tn̄ iuſtum eſt apud deum retribuere C
retributionē his q vos tribulāt: ꝛ vobis
q tribulamini requiē nobiſcū: in reuela-
tiōe dn̄i ieſu de
celo cum angelis virtutis eius:
in flāma ignis dantis vīdictam
his qui non nouerunt deū: ꝛ qui non
euāgelio dn̄i noſtri ieſu chriſti. obediūt
Qui penas dabūt in interitu eternas
a facie domini ꝛ a gloria
virtutis eius: cū venerit glorificari D
in ſctis ſuis: ꝛ ammirabilis fieri in oib⁹
q crediderūt: qꝛ creditū eſt teſtimoniū
noſtrum ſuper vos in die illo.
In quo etiā oramus ſp pro vobis:
vt dignet vos vocatione ſua deus:
ꝛ ipleat oēm voluntatē bonitatis ſue:
ꝛ opus fidei in virtute: vt clarificetur
nomen domini noſtri ieſu
chriſti in vobis: ꝛ vos in illo: ſecundū
grāz dei noſtri ꝛ dn̄i ieſu chriſti. Ca.2.

ROgamus autem vos fratres A
per aduentum domini
noſtri ieſu chriſti ꝛ noſtre congregatōis
in ipſū: vt non cito moueamini
a veſtro ſenſu: neqꝫ terreamini neqꝫ
ꝑ ſpū neqꝫ ꝑ ſermonē: neqꝫ per ep̄l'az
tanq̄ ꝑ nos miſſaz: quaſi inſtet
dies dn̄i. Ne quis ſeducat vos Mat.24.a Mar.13.b.
vllo modo. Quoniam niſi

© Biblioteca Nacional de España

έλθη/η αποστασία πρώτον, και αποκαλυ=
φθή/ο άνθρωπος/της αμαρτίας, /ο υιός/της α
πωλείας,/ο αντικείμενος και υπεραιρόμενος
επί πάντα λεγόμενον θεόν η σέβασμα, ώσ=
τε αυτόν εις/τον ναόν/του θεού ως θεόν κα=
θίσαι, αποδεικνύοντα εαυτόν ότι εστί θεός.
ου μνημονεύετε ότι έτι ων προς υμάς ταύ
τα έλεγον υμίν. και νυν/το κατέχον οίδατε,
εις/το αποκαλυφθήναι αυτόν εν/τω εαυτού
καιρώ./το γαρ μυστήριον ήδη ενεργείται
/της ανομίας, μόνον/ο κατέχων άρτι έως εκ
μέσου γένηται. και τότε αποκαλυφθήσεται
/ο άνομος, ον/ο κύριος αναλώσει/τω πνεύ=
ματι/του στόματος αυτού, και καταργήσει
/τη επιφανεία/της παρουσίας αυτού, ου εσ
τίν/η παρουσία κατ ενέργειαν/του σατανά,
εν πάση δυνάμει και σημείοις και τέρασι
ψεύδους, και εν πάση απάτη/της αδικίας εν
/τοις απολλυμένοις, ανθ ων/την αγάπην/της
αληθείας ουκ εδέξαντο εις/το σωθήναι αυ=
τούς. και διατούτο πέμψει αυτοίς/ο θεός ε
νέργειαν πλάνης, εις/το πιστεύσαι αυτούς
/τω ψεύδει, ίνα κριθώσι πάντες/οι μή πισ=
τεύσαντες/τη αληθεία, αλλ ευδοκήσαντες εν
/τη αδικία. ημείς δε οφείλομεν ευχαριστείν
/τω θεώ πάντοτε περί υμών αδελφοί ηγα=
πημένοι υπό κυρίου, ότι είλετο υμάς/ο θε=
ός απ αρχής εις σωτηρίαν, εν αγιασμώ πνεύ
ματος και πίστει αληθείας, εις ο εκάλεσεν υ
μάς διά/του ευαγγελίου ημών εις περιποί
ησιν δόξης/του κυρίου ημών ιησού χρισ=
τού. άρα ουν αδελφοί στήκετε και κρατεί=
τε/τας παραδόσεις ας εδιδάχθητε, είτε διά
λόγου, είτε δι επιστολής ημών. αυτός δε
/ο κύριος ημών ιησούς χριστός και/ο θεός
και πατήρ ημών/ο αγαπήσας υμάς, και δι
δούς παράκλησιν αιωνίαν και ελπίδα αγα=
θήν εν χάριτι, παρακαλέσαι υμών/τας καρ=
δίας, και στηρίξαι υμάς εν παντί λόγω και
έργω αγαθώ. Cap.3.

Το λοιπόν προσεύχεσθε αδελφοί περί η
μών, ίνα/ο λόγος/του κυρίου τρέχη
και δοξάζηται, καθώς και προς υμάς, και ί
να ρυσθώμεν από/των ατόπων και πονηρών
ανθρώπων. ου γαρ πάντων/η πίστις. πι=
στός δε εστιν/ο κύριος, ος στηρίξει υμάς
και φυλάξει από/του πονηρού. πεποί=
θαμεν δε εν κυρίω εφ υμάς, ότι α πα=
ραγγέλομεν υμίν και ποιείτε, και ποιήσε
τε./ο δε κύριος κατευθύναι υμών/τας καρ=
δίας εις/την αγάπην/του θεού και εις/την
υπομονήν/του χριστού. παραγγέλλομεν δε
υμίν αδελφοί εν ονόματι/του κυρίου ημών

venerit diſſeſſio pmũ: ⁊ reuelatus fuerit Luce.21.b. Ephe.5.b 1.Cor.3.d Colo.2.d.
homo peccati: filius perditionis:
qui aduerſatur ⁊ extollitur
ſupra oẽ qđ dr̃ deus: aut qđ colit: ita vt
in templo dei ſedeat:
oſtendens ſe tanq̃ ſit deus. Γ hec B
Nõ retinetis ꝙ cũ adhuc eẽm apđ vos
dicebã vobis. Et nũc qđ detineat ſcitis:
vt reueletur in ſuo
tpe. Nã myſteriũ iam operat̃ Γ nec de
iniquitatis: tm̃ vt q̃ tenet nũc: teneat do
medio fiat. Et tũc reuelabit̃ ille iniqu9
quẽ dñs ieſus interficiet ſpiritu Eſa.11.a.
oris ſui: ⁊ deſtruet
illuſtratiõe aduẽt9 ſui: eũ cuius eſt
aduentus ſm̃ operationem ſathane: C
in oĩ virtute ⁊ ſignis ⁊ prodigijs
mẽdacibus: ⁊ in oĩ ſeductiõe iniquitatis
his qui pereunt: eo ꝙ charitatem
veritatis nõ receperũt vt ſalui fierent.
Ideo mittet illis deus operationem
erroris: vt credant
mẽdacio: vt iudicẽt̃ oẽs q̃ nõ credide=
runt veritati: ſed conſenſerunt
iniquitati. Nos ãt debemus grãs age
re deo ſp̃ pro vobis fratres dilecti
a deo: quod elegerit vos deus
pmitias i ſalutẽ: in ſanctificatiõe ſpũs D
⁊ in fide veritatis: in qua ⁊ vocauit vos
per euangeliũ noſtrũ in acquiſitione
glorie domini noſtri ieſu chriſti.
Itaq; fratres ſtate ⁊ tenete
traditiões quas didiciſtis: ſiue per
ſermonẽ ſiue per eplã noſtrã. Ipſe ãt
dñs noſter ieſus chriſtus ⁊ deus
⁊ pater noſter qui dilexit vos: ⁊ dedit
ꝯſolationẽ eternã ⁊ ſpem bonam
in gratia: exhortet̃ corda veſtra
⁊ confirmet in omni opere ⁊
ſermone bono. Cap.3.

De cetero fratres orate pro nobis: A
vt ſermo dei currat
⁊ clarificetur: ſicut ⁊ apud vos: ⁊ vt
liberemur ab importunis ⁊ malis
hoĩbus. Nõ enĩ oĩm eſt fides. Fidelis
autem deus eſt qui ꝯfirmabit vos
⁊ cuſtodiet a malo. Confidimus
ãt de vobis frẽs in dño: qm̃ q̃cũq; pci
pimus ⁊ facitis ⁊ facietis.
Dominus autem dirigat corda veſtra
in charitate dei ⁊
patientia chriſti. Denunciamus autem
vobis fratres in nomine domini noſtri B

© Biblioteca Nacional de España

ιησού Χριστού, στέλλεσθαι υμάς από ϖαμ
τός αδελφού ατάκτως ϖεριπατούμτος, και
μη κατά Την ϖαράδοσιμ ημ ϖαρέλαβομ παρ
ημώμ. αυτοί γαρ οίδατε ϖως δει μιμείσθαι
ημάς, ότι ουκ ητακτήσαμεμ εμ υμίμ, ουδέ
δωρεάμ άρτομ εφάγομεμ ϖαρά Τιμός, αλλ
εμ κόπω και μόχθω μύκτα και ημέραμ εργα
ζόμεμοι, προς Το μη επιβαρήσαι Τιμά υμώμ.
ουχ ότι ουκ έχομεμ εξουσίαμ, αλλ ίμα ε=
αυτούς Τύϖομ δώμεμ υμίμ εις Το μιμείσ=
θαι ημάς. και γαρ ότε ήμεμ ϖρος υμάς, Τού
το παρηγγέλλομεμ υμίμ, ότι ει Τις ου θέλει
εργάζεσθαι, μηδέ εσθιέτω. ακούομεμ γαρ Τι
μάς ϖεριπατούμτας εμ υμίμ ατάκτως, μηδέμ
εργαζομέμους, αλλά ϖεριεργαζομέμους.
Τοις δε Τοιούτοις ϖαραγγέλλομεμ και ϖα
ρακαλούμεμ διά Του κυρίου ημώμ ιησού
Χριστού ίμα μετά ησυχίας εργαζόμεμοι Τομ
εαυτώμ άρτομ εσθίωσιμ. υμείς δε αδελφοί
μη εκκακήσητε καλοποιούμτες. ει δε Τις ουχ
υπακούει Τω λόγω ημώμ διά Της επιστολής
Τούτομ σημειούσθε, και μη συμαμαμίγμυ=
σθε αυτώ, ίμα εμτραπή. και μη ως εχθρόμ η
γείσθε, αλλά μουθετείτε ως αδελφόμ. αυτός
δε ο κύριος Της ειρήμης δώη υμίμ Τημ ειρή=
μημ διαπαμτός εμ ϖαμτί Τρόπω. ο κύριος με
τά ϖάμτωμ υμώμ. ο ασπασμός Τη εμή χειρί
ϖαύλου, ο εστί σημείομ εμ πάση επιστολή.
ούτως γράφω. η χάρις Του κυρίου ημώμ
ιησού Χριστού μετά ϖάμτωμ υμώμ. αμήμ.

Τέλος Της ϖρος θεσσαλομικείς δευ=
τέρας εϖιστολής.

iesu xp̄i: vt ſubtrahatis vos ab omni
fratre ambulante inordinate: ⁊
non ſ̄m traditionem quā acceperunt a
nobis. Ipſi ei ſcitis quēadmodū opor=
teat imitari nos: qm̄ nō inq̇eti fuim⁹ in
ter vos neq3 grat3 panē māducauim⁹ ab
aliquo: ſ3 ī labore ⁊ fatigatōe nocte ac I. Cor. 2. b
die opātes: ne quē vr̄3 grauarem⁹. Nō
q̄ſi nō habuerim⁹ ptātē: ſ3 vt noſmet=
ipſos formā darem⁹ vobis ad imitādu3
nos. Nā ⁊ cū eſſemus apud vos: hoc C
denūciabam⁹ vobis: qm̄ ſi q̇s non vult
opari: nec māducet. Audiuim⁹ ei iter
vos quoſdam ambulātes iquiete: nihil
operantes: ſed curioſe agente3.
His āt q̇ eiuſmodi ſūt denūciam⁹ ⁊ ob
ſecramus in domino ieſu
chriſto: vt cum ſilentio operantes
ſuum pane3 manducent. Vos āt frēs Galat. 6. b.
nolite d̄ficere bn̄facie̅te3. Quod ſi q̇3 nō D
obedierit verbo noſtro: per epiſtolam
hunc notate: ⁊ nō cōmiſcea
mini cū illo: vt ꝯfundat. Et nolite q̄ſi i
nimicū exiſtimare: ſ3 corripite vt frēm.
Ipſe aūt deus pacis det vobis pacem
ſempiternā in omni loco. Dn̄s ſit cum
omnibus vobis. Salutatio mea manu
pauli: qđ eſt ſignū in omni epiſtola.
Ita ſcribo. Gratia domini noſtri
ieſu chriſti cu3 oībus vobis. Amen.

Explicit epiſtola beati Pauli ad
Theſſalonicenſes ſecunda.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Timotheum primam.

Timotheum inſtruit ⁊ docet de ordinatione epiſcopatus ⁊ diaconij ⁊ omnis eccleſiaſtice diſcipline:
ſcribens ei a laodicia per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

Η Του αγίου παύλου πρός Τιμόθεομ
ϖρώτη επιστολή. Cap. i.

Π Αύλος απόστολος ιησού Χριστού
κατ επιταγήμ θεού πατρός και σω
τήρος ημώμ ιησού Χριστού Της
ελπίδος ημώμ, Τιμοθέω γμησίω Τέ
κμω εμ πίστει. χάρις, έλεος, ειρήμη από θεού
πατρός ημώμ και Χριστού ιησού Του κυρίου
ημώμ. καθώς παρεκάλεσα σε προσμείμαι εμ ε
φέσω πορευόμεμος εις μακεδομίαμ, ίμα ϖαρα
γγείλης Τισί μη ετεροδιδασκαλείμ, μηδέ προ
σέχειμ μύθοις και γεμεαλογίαις απεράμτοις,
αίτιμες ζητήσεις παρέχουσι μάλλομ η οικο
μομίαμ θεού Τημ εμ πίστει. Το δε Τέλος Της πα
ραγγελίας εστίμ αγάπη εκ καθαράς καρδί=
ας και συμειδήσεως αγαθής, και ϖίστεως

Incipit epiſtola btī pauli ad ti=
motheum prima. Cap. i.

Paulus apoſtolus ieſu chriſti A
ſ̄m imperium dei ſaluatoris
noſtri ⁊ chriſti ieſu
ſpei nr̄e: timotheo dilecto fi=
lio in fide. Gr̄a ⁊ mia ⁊ pax a deo
patre ⁊ xp̄o ieſu domino
nr̄o. Sicut rogaui te vt remaneres e=
pheſi cū irē in macedoniā: vt d̄nūciares
q̄buſdā ne aliter docerēt: neq3 itēderēt
fabulis ⁊ genealogijs interminatis:
q̄ q̄ſtiōes preſtāt magis q̄3 edificationē
dei q̄ eſt in fide. Finis autem precepti
eſt charitas de corde puro: B
⁊ conſcientia bona: ⁊ fide

ἀνυποκρίτου. ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξε-
τράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶ-
ναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ
λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.
οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐ-
τῷ νομίμως χρῆται, εἰδὼς τοῦτο ὅτι δι-
καίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυ-
ποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις,
ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀν-
δραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ
τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντί-
κειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μα-
καρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. καὶ χάριν ἔ-
χω τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ τῷ κυρί-
ῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος
εἰς διακονίαν, τὸν πρότερον ὄντα βλάσφη-
μον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν, ἀλλὰ ἠλεή-
θην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. ὑπερ-
επλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν με-
τὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ.
πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξι-
ος, ὅτι χριστὸς ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσ-
μον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι
ἐγώ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ
πρώτῳ ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν πά-
σαν μακροθυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν
μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰ-
ώνιον. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ
ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα, εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. ταύτην τὴν
παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι τέκνον τι-
μόθεε κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφη-
τείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν
στρατείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεί-
δησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν
ἐναυάγησαν. ὧν ἐστὶν ὑμέναιος καὶ ἀλέξαν-
δρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παι-
δευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. Cap.2.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσ-
θαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐ-
χαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ
βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄν-
των, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν
ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. τοῦτο γὰρ
καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆ-
ναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ
θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄν-
θρωπος ἰησοῦς χριστός, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντί-
λυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰ-
δίοις, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος.
ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ οὐ ψεύδομαι,

non ficta. A quibus quidam aberrantes conversi
sunt in vaniloquium: volentes esse
legis doctores: non intelligentes neque que
loquuntur: neque de quibus affirmant.
Scimus autem quia bona est lex: si quis ea Roma.5.c. Gala.4.c. 1.Cor.6.c.
legitime utatur: scientes hoc quia lex iusto
non est posita: sed iniustis et non subditis:
impiis: et peccatoribus: sceleratis:
et contaminatis: patricidis: et matricidis:
homicidis: fornicariis: masculorum concubi-
toribus: plagiariis: mendacibus et periuris: et si
quid aliud sane doctrine adversatur:
quod est secundum evangelium glorie beati C
dei: quod creditum est mihi. Gratias ago
ei qui me confortavit in christo iesu domino
nostro: quia fidelem me existimavit ponens
in ministerio: qui prius blasphemus fui
et persecutor et contumeliosus: sed misericor-
diam consecutus sum: quia ignorans feci in incre-
dulitate. Superabundavit autem gratia domini nostri
cum fide et dilectione que est in christo iesu.
Fidelis sermo et omni acceptione dignus:
quia christus iesus venit in hunc mundum
peccatores salvos facere: quorum primus ego D
sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum: ut
in me primo ostenderet christus iesus omnem
patientiam: ad informationem
eorum qui credituri sunt illi in vitam eternam.
Regi autem seculorum immortali
invisibili soli deo honor et gloria: in
secula seculorum. Amen. Hoc
preceptum commendo tibi fili timothee
secundum precedentes in te prophetias:
ut milites in illis bonam
militiam: habens fidem et bonam conscientiam:
quam quidam repellentes circa fidem
naufragaverunt: ex quibus est hymeneus et a-
lexander: quos tradidi satane: ut discant
non blasphemare. Cap.2.

Obsecro igitur primum omnium fieri
obsecrationes: orationes: postulationes:
gratiarum actiones pro omnibus hominibus: pro
regibus et omnibus qui in sublimitate constitu-
ti sunt: ut quietam et tranquillam vitam agamus
in omni pietate et castitate. Hoc enim A
bonum est et acceptum coram salvatore
nostro deo: qui omnes homines vult salvos
fieri: et ad agnitionem veritatis venire. U- B
nus enim deus: unus et mediator dei et
hominum homo christus iesus: qui dedit redemptio-
nem semetipsum pro omnibus. Cuius testimonium temporibus
suis confirmatum est: in quo positus sum ego
predicator et apostolus. Veritatem dico non mentior:

© Biblioteca Nacional de España

διδάσκαλος εθνών εν πίστει και αληθεία. βούλομαι ουν προσεύχεσθαι τους άνδρας εν παντί τόπω, επαίροντας οσίους χείρας χωρίς οργής και διαλογισμού. ωσαύτως και τας γυναίκας εν καταστολή κοσμίω μετά αιδούς και σωφροσύνης, κοσμείν εαυτάς· μη εν πλέγμασιν αργυρίω η χρυσώ η μαργαρίταις η ιματισμώ πολυτελεί, αλλ ο πρέπει γυναιξίν επαγγελλομέναις θεοσέβειαν δι έργων αγαθών. γυνή εν ησυχία μανθανέτω εν πάση υποταγή. γυναικί δε διδάσκειν ουκ επιτρέπω, ουδέ αυθεντείν ανδρός αλλ είναι εν ησυχία. αδάμ γαρ πρώτος επλάσθη, είτα εύα, και αδάμ ουκ ηπατήθη, η δε γυνή απατηθείσα εν παραβάσει γέγονε. σωθήσεται δε δια της τεκνογονίας, εάν μείνωσιν εν πίστει και αγάπη και αγιασμώ μετά σωφροσύνης.

Cap.3.

Πιστός ο λόγος. ει τις επισκοπής ορέγεται καλού έργου επιθυμεί. δει ουν τον επίσκοπον ανεπίληπτον είναι, μιάς γυναικός άνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, μη πάροινον, μη πλήκτην, μη αισχροκερδή, αλλ επιεική, άμαχον, αφιλάργυρον, του ιδίου οίκου καλώς προϊστάμενον, τέκνα έχοντα εν υποταγή μετά πάσης σεμνότητος. ει δε τις του ιδίου οίκου προστήναι ουκ οίδε, πως εκκλησίας θεού επιμελήσεται. μη νεόφυτον, ίνα μη τυφωθείς εις κρίμα εμπέση του διαβόλου. δει δε αυτόν και μαρτυρίαν καλήν έχειν από των έξωθεν, ίνα μη εις ονειδισμόν εμπέση και παγίδα του διαβόλου. διακόνους ωσαύτως σεμνούς, μη διλόγους, μη οίνω πολλώ προσέχοντας, μη αισχροκερδείς, έχοντας το μυστήριον της πίστεως εν καθαρά συνειδήσει. και ούτοι δε δοκιμαζέσθωσαν πρώτον, είτα διακονείτωσαν ανέγκλητοι όντες. γυναίκας ωσαύτως σεμνάς, μη διαβόλους, νηφαλίους, πιστάς εν πάσι. διάκονοι έστωσαν μιάς γυναικός άνδρες, τέκνων καλώς προϊστάμενοι και των ιδίων οίκων. οι γαρ καλώς διακονήσαντες βαθμόν εαυτοίς καλόν περιποιούνται, και πολλήν παρρησίαν εν πίστει τη εν χριστώ ιησού. ταύτα σοι γράφω ελπίζων ελθείν προς σε τάχιον, εάν δε βραδύνω, ίνα ειδής πως δει εν οίκω θεού αναστρέφεσθαι, ήτις εστίν εκκλησία θεού ζώντος στύλος και εδραίωμα της αληθείας. και ομολογουμένως μέγα εστί το της ευσεβείας μυστήριον, θεός εφανερώθη εν σαρκί, εδικαιώθη εν πνεύματι, ώφθη αγγέλοις, εκηρύχθη εν έθνεσιν, επιστεύθη εν κόσ-

doctor gentiuꝫ in fide ⁊ veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: leuantes puras manus ſine ira ⁊ diſceptatione. Similiter ⁊ mulieres in habitu ornato C
cuꝫ verecūdia ⁊ ſobrietate: ornantes ſe non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veſte precioſa: ſed ꝙ decet mulieres promittentes pietatē per opa bona. Mulier in ſilentio diſcat cū oī ſubiectiōe. Docere autē D
mulieri non permitto neqꝫ dominari in viruꝫ: ſed eē in ſilentio. Adam enim pm⁹ format⁹ ē: deide eua: ⁊ adaꝫ nō ē ſeduct⁹: mulier ãt ſeducta in puaricatiōe fuit. Saluabit autē p filioꝝ gñationē: ſi pmāſerint in fide ⁊ dilectiōe ⁊ ſctificatione cum ſobrietate.

Cap.3.

Fidelis ſermo. Si qs epatū deſiderat: bonū op⁹ deſiderat. Opꝫ enīꝫ A Ad Titum 1.b.
epꝫ irreprehēſibilem eē: vnius vxoris virū: ſobriū: ornatū: prudētē: pudicū hoſpitalē: doctorē: nō vinolētū: nō pcuſſorē: ſed modeſtum: non litigioſum: nō cupidū: ſꝫ ſue domui bñ prepoſituꝫ: filios habentem ſubditos cum omni caſtitate. Si quis aūt domui ſue B
preeſſe neſcit: quō eccleſie dei diligētiā hēbit? Nō neophytū: ne i ſupbiā elat⁹ in iudiciū icidat diaboli. Opꝫ ãt ⁊ illū teſtimoniū hr̃e bonū ab his q foris ſūt: vt nō in opprobriū incidat ⁊ i laqueū diaboli. Diacones ſimiliter pudicos: nō bilingues: nō multo vino deditos: nō turpe lucrū ſectātes: hñtes C
myſteriū fidei in cōſcientia pura. Et hi autem probentur primū: ⁊ ſic miniſtrent nullum crimen hñtes. 1.Cor.4.a. 2.Cor.6.a. et.2.c.
Mulieres ſilr pudicas: nō detrahētes: ſobrias: fideles in oib⁹. Diacones ſint vni⁹ vxoris viri: qui filijs ſuis bene preſint ⁊ ſuis domibus. q̇ ei bñ miſtrauerint: graduꝫ bonū ſibi D
acquirent: ⁊ multam fiduciam in fide q̄ ē in xp̃o ieſu. Hec tibi ſcribo fili timothee ſperāſ me venire ad te cito: ſi ãt tardauero: vt ſcias quō oporteat te in domo dei ꝯuerſari: q̄ eſt eccleſia dei viui columna ⁊ firmamentum veritatis. Et manifeſte magnum eſt pietatis ſacramentū: quod manifeſtū eſt i carne: iuſtificatū ē i ſpū: appuit angelis: pdicatū ē gētib⁹: creditū ē i mūdo:

© Biblioteca Nacional de España

μω, ανελήφθη εν δόξη. Cap.4.
Το δε πνεύμα ρητώς λέγει ότι εν υστέ-
ροις καιροίς αποστήσονται τινές της πί-
στεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης και
διδασκαλίαις δαιμονίων εν υποκρίσει ψευ-
δολόγων κεκαυτηριασμένων την ιδίαν συνεί-
δησιν, κωλυόντων γαμείν, απέχεσθαι βρω-
μάτων, α ο θεός έκτισεν εις μετάληψιν
μετά ευχαριστίας τοις πιστοίς και επεγνω-
κόσι την αλήθειαν, ότι πάν κτίσμα θεού κα-
λόν, και ουδέν απόβλητον μετά ευχαριστί-
ας λαμβανόμενον. αγιάζεται γαρ διά λό-
γου θεού και εντεύξεως. Ταύτα υποτιθέμε-
νος τοις αδελφοίς καλός έση διάκονος χρι-
στού ιησού, εκτρεφόμενος τοις λόγοις της
πίστεως και της καλής διδασκαλίας, ή πα-
ρηκολούθηκας. Τους δε βεβήλους και γραώ-
δεις μύθους παραιτού. γύμναζε δε σεαυτόν
προς ευσέβειαν. η γαρ σωματική γυμνασί-
α προς ολίγον εστίν ωφέλιμος. η δε ευσέ-
βεια προς πάντα ωφέλιμος εστίν, επαγγε-
λίαν έχουσα ζωής της νυν και της μελλού-
σης. πιστός ο λόγος και πάσης αποδοχής
άξιος. εις τούτο γαρ και κοπιώμεν και ονει-
διζόμεθα, ότι ηλπίκαμεν επί θεώ ζώντι, ός εσ-
τί σωτήρ πάντων ανθρώπων, μάλιστα πι-
στών. παράγγελε ταύτα και δίδασκε. μη-
δείς σου της νεότητος καταφρονείτω, αλλά
τύπος γενού των πιστών εν λόγω, εν α-
ναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν πίσ-
τει, εν αγνεία. έως έρχομαι πρόσεχε τη α-
ναγνώσει, τη παρακλήσει, τη διδασκαλία.
μη αμέλει του εν σοι χαρίσματος, ο εδόθη
σοι διά προφητείας μετά επιθέσεως των χει-
ρών του πρεσβυτερίου. Ταύτα μελέτα, εν
τούτοις ίσθι, ίνα σου η προκοπή φανερά η
εν πάσιν. έπεχε σεαυτώ και τη διδασκαλία,
επίμενε αυτοίς. τούτο γαρ ποιών και σε-
αυτόν σώσεις και τους ακούοντας σου.
Cap.5.
Πρεσβυτέρω μη επιπλήξης, αλλά παρα-
κάλει ως πατέρα, νεωτέρους ως αδελ-
φούς, πρεσβυτέρας ως μητέρας, νεωτέρας
ως αδελφάς εν πάση αγνεία. Χήρας τίμα
τας όντως χήρας. ει δε τις χήρα τέκνα ή έκ-
γονα έχει, μανθανέτωσαν πρώτον τον ίδιον
οίκον ευσεβείν, και αμοιβάς αποδιδόναι τοις
προγόνοις, τούτο γαρ εστί καλόν και από-
δεκτον ενώπιον του θεού. η δε όντως χήρα
και μεμονωμένη, ήλπικεν επί τον θεόν, και
προσμένει ταις δεήσεσι και ταις προσευ-
χαίς νυκτός και ημέρας. η δε σπαταλώσα,
ζώσα τέθνηκε. και ταύτα παράγγελε, ίνα

assumptũ est in gloria. Cap.4.
Spûs ât manifeste dicit q̃ in nouiſ- A
ſimis tpib⁹ diſcedẽt quidã a fide: 1.Tim.3.a 2.Pe.3.a.
attendentes ſpiritibus erroris &
doctrinis demonioꝝ i hypocriſi: loq̃nti-
uꝫ mẽdaciũ & cauteriatã hñtiũ ſuã ↄſciaꝫ
prohibentiuꝫ nubere: abſtinere a cibis
quos de⁹ creauit ad percipiendum
cũ gr̃aꝝ actiõe fidelib⁹ & his q̃ cogno-
uerunt veritatẽ. Q꞉ oĩs creatura dei bo- B
na eſt: & nihil reijciendũ qđ cuꝫ gr̃aꝝ ac-
tione ꝑcipitur. Sctificat̃ eñi per verbuꝫ
dei & orationem. Hec proponens
fratribus bonus eris miniſter chriſti
ieſu: enutrit⁹ verbis
fidei & bone doctrine: quã aſſecut⁹ eſ.
Ineptas autem & aniles 1.Tim.2.d.
fabulas deuita. Exerce autem teipſum
ad pietatem. Nam corꝑalis exercitatio C
ad modicum vtilis eſt. Pietas autem
ad omnia vtilis eſt: promiſſioneꝫ
habens vite que nunc eſt & future.
Fidelis ſermo & omni acceptione
dign⁹. In hoc ei laboram⁹ & maledici-
mur: q꞉ ſꝑam⁹ in deuꝫ viuuꝫ: qui eſt
ſaluator oĩm hoĩm: maxime fidelium.
Precipe hec & doce. Nemo
adoleſcẽtiã tuã contemnat. Sed
exẽplũ eſto fideliũ: i ṽbo: in ↄuerſatio-
ne: in charitate: in fide: D
in caſtitate. Duꝫ venio attẽde lectioni
exhortationi & doctrine.
Noli negligere gratiã que in te eſt: que
tibi ꝑ ꝓphetiã cuꝫ impoſitione manuuꝫ
preſbyterij. Hec meditare: in
his eſto: vt profect⁹ tuus manifeſtuſ ſit
oibus. Attende eĩ tibi & doctrine:
inſta in illis. Hoc eĩ faciens & teipſuꝫ
ſaluum facies & eos qui te audiunt.
Cap.5.
Seniorẽ ne increpaueris: ſꝫ obſecra A
vt patrem: iuuenes vt fratres:
anus vt matres: iuuenculas
vt ſorores in oĩ caſtitate. Viduaſ hono-
ra: q̃ vere vidue ſunt. Si q̃ ât vidua fili-
os aut nepoteſ hꝫ: diſcat primuꝫ domũ
ſuam regere: & mutuam viceꝫ reddere
parentibus. Hoc enim acceptum eſt
coram deo. Que autem vere vidua eſt
& deſolata: ſperauit in deuꝫ: &
inſtat obſecrationibus & orationibus
nocte & die. Nam que in delitijs eſt:
viuens mortua eſt. Et hoc precipe: vt

© Biblioteca Nacional de España

ανεπίληπτοι ώσιν. ει δε τις των ιδίων και
μάλιστα των οικείων ου προνοεί, την πίσ
τιν ήρνηται, και εστίν απίστου χείρων. χή=
ρα καταλεγέσθω μη έλαττον ετών εξήκον=
τα γεγονυία, ενός ανδρός γυνή εν έργοις κα
λοίς μαρτυρουμένη, ει ετεκνοτρόφησεν, η ε=
ξενοδόχησεν, ει αγίων πόδας ένιψεν, ει θλι
βομένοις επήρκεσεν, ει παντί έργω αγαθώ ε
πηκολούθησε. νεωτέρας δε χήρας παραιτού.
όταν γαρ καταστρηνιάσωσι του χρισ=
τού, γαμείν θέλουσιν, έχουσαι κρίμα, ότι
την πρώτην πίστιν ηθέτησαν. άμα δε και
αργαί μανθάνουσι περιερχόμεναι τας οικι
άς, ου μόνον δε αργαί, αλλά και φλύαροι
και περίεργοι, λαλούσαι τα μη δέοντα.
βούλομαι ουν νεωτέρας χήρας γαμείν, τε
κνογονείν, οικοδεσποτείν, μηδεμίαν αφορ=
μήν διδόναι τω αντικειμένω λοιδορίας χά=
ριν. ήδη γαρ τινές εξετράπησαν οπίσω του
σατανά. ει τις πιστός η πιστή έχει χήρας,
επαρκείτω αυταίς, και μη βαρείσθω η εκκλη
σία, ίνα ταις όντως χήραις επαρκέση. οι κα=
λώς προεστώτες πρεσβύτεροι διπλής τιμής
αξιούσθωσαν, μάλιστα οι κοπιώντες εν λό
γω και διδασκαλία. λέγει γαρ η γραφή.
βουν αλοώντα ου φιμώσεις, και άξιος ο ερ=
γάτης του μισθού αυτού. κατά πρεσβυτέ=
ρου κατηγορίαν μη παραδέχου, εκτός ει μή
επί δύο η τριών μαρτύρων. τους αμαρτά=
νοντας ενώπιον πάντων έλεγχε, ίνα και οι
λοιποί φόβον έχωσι. διαμαρτύρομαι ενώ=
πιον του θεού και κυρίου ιησού χριστού
και των εκλεκτών αγγέλων, ίνα ταύτα φυ
λάξης χωρίς προκρίματος, μηδέν ποιών κα
τά πρόσκλισιν. χείρας ταχέως μηδενί επι
τίθει, μηδέ κοινώνει αμαρτίαις αλλοτρίαις. σε
αυτόν αγνόν τήρει. μηκέτι υδροπότει, αλλ
οίνω ολίγω χρώ διά τον στόμαχόν σου και
τας πυκνάς σου ασθενείας. τινών ανθρώπων
αι αμαρτίαι πρόδηλοι εισί προάγουσαι
εις κρίσιν, τισί δε και επακολουθούσιν. ω
σαύτως και τα καλά έργα πρόδηλα εστί,
και τα άλλως έχοντα κρυβήναι ου δύνα=
ται. Cap.6.

Όσοι εισίν υπό ζυγόν δούλοι τους ιδίους
δεσπότας πάσης τιμής αξίους ηγείσθω
σαν, ίνα μη το όνομα του θεού και η διδασ
καλία βλασφημήται. οι δε πιστούς έχοντες
δεσπότας μη καταφρονείτωσαν ότι αδελ=
φοί εισίν, αλλά μάλλον δουλευέτωσαν, ό=
τι πιστοί εισί και αγαπητοί οι της ευεργεσί=
ας αντιλαμβανόμενοι. ταύτα δίδασκε και πα
ρακάλει. ει τις ετεροδιδασκαλεί, και μη προ

irreprehēſibiles ſint. Si quis āt ſuoꝝ et
maxime domeſticoꝝ curā nō hꝫ: fideꝫ
negauit: ⁊ eſt īfideli deterior. Vidua
eligat̄ non min⁹ ſexaginta annorū: B
q̄ fuerit vni⁹ viri vxor: in opib⁹ bonis
teſtimōiū hn̄s: ſi filios educauit: ſi ho
ſpitio recepit: ſi ſctōꝝ pedes lauit: ſi tri=
bulationē patiētib⁹ ſūminiſtrauit: ſi oē
op⁹ bonū ſubſecuta ē. Adoleſcentiores
āt viduas deuita. Cū ei luxuriate fuerit
in xp̄o nubere volūt: hn̄tes dānationeꝫ
q2 p̄mā fidē irritā fecerūt. Simul āt ⁊
ocioſe diſcūt circuire domos:
non ſolum ocioſe ſed ⁊ verboſe
⁊ curioſe: loquentes que non oportet.
Volo āt iuniores nubere: filios pcreare C
matreſfamilias eē. nullā occaſionē
dare aduerſario maledicti gratia.
Jā enim q̄dā ɔuerſe ſūt retro poſt
ſatanā. Si quis fidelis hꝫ viduas
ſūminiſtret illis: vt nō grauet̄ eccleſia:
vt his q̄ vere vidue ſūt ſufficiat. Qui bn̄
p̄ſunt p̄ſbyteri duplici honore
digni habeātur maxie q̄ laborāt ī ver
bo ⁊ doctrina. Dicit enim ſcriptura.
Nō alligabis os boui triturāti ⁊ dign⁹ ē Deute.25.a
operari⁹ mercede ſua. Aduerſus p̄ſbyteꝝ Mat.10.b. Luc.10.b.
accuſationem noli recipere niſi
ſub duob⁹ aut trib⁹ teſtib⁹. Peccātes
coram oib⁹ argue: vt ⁊ D
ceteri timorem habeant. Teſtor coram
deo ⁊ chriſto ieſu
⁊ electis angelis eiuſ: vt hec cuſtodias
ſine p̄iudicio: nihil faciēs ī alterā ptē de
clinādo. Manus cito nemini īpoſueris:
neqꝫ cōicaueris pctīs alienis. Teipſum
caſtū cuſtodi. Noli adhuc aquā bibere
ſꝫ modico vino vtere pp ſtomachū tuuꝫ
⁊ freq̄ntes tuas īfirmitates. Quorūdaꝫ
hoīm peccata manifeſta ſunt p̄cedentia
ad iudiciū quorūdā āt ⁊ ſubſequūt̄. Si
militer ⁊ facta bona manifeſta ſunt:
⁊ q̄ aliter ſe hn̄t abſcondi non poſunt.
Cap.6.

Quicunqꝫ ſunt ſub iugo ſerui dn̄os A
ſuos oī honore dignos arbitrētur:
ne nomen domini et doctrina
blaſphemetur. Qui āt fideles habent
dn̄os non cōtemnāt q2 frēs
ſunt: ſꝫ magis ſeruiāt q2
fideles ſunt ⁊ dilecti: q̄ beneficij
pticipes ſūt. hec doce ⁊ exhortare.
Si quis aliter docet: ⁊ non acquieſcit

© Biblioteca Nacional de España

σέρχεται υγιαίνουσι λόγοις/τοις/του κυρί=
ου ημών ιησού Χριστού, και/τη κατ ευσέβει
αν διδασκαλία, τετύφωται μηδέν επιστά=
μενος, αλλά νοσών περί ζητήσεις και λογο
μαχίας, εξ ων γίνεται φθόνος, έρις, βλασ
φημίαι, υπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαί
διεφθαρμένων ανθρώπων/τον νουν και απε=
στερημένων/της αληθείας, νομιζόντων πο=
ρισμόν είναι/την ευσέβειαν. αφίστασο από
/των τοιούτων. εστί δε πορισμός μέγας /η
ευσέβεια μετά αυταρκείας. ουδέν γαρ εισην
έγκαμεν εις/τον κόσμον δηλονότι ουδέ εξενε
γκείν τι δυνάμεθα. έχοντες δε διατροφάς
και σκεπάσματα, τούτοις αρκεσθησώμεθα.
/οι δε βουλόμενοι πλουτείν, εμπίπτουσιν
εις πειρασμόν και παγίδα και επιθυμίας
πολλάς ανοήτους και βλαβεράς, αίτινες
βυθίζουσι/τους ανθρώπους εις όλεθρον και
απώλειαν. ρίζα γαρ πάντων/των κακών εσ
τίν/η φιλαργυρία, ης τινές ορεγόμενοι α=
πεπλανήθησαν από/της πίστεως, και εαυ
τούς περιέπειραν οδύναις πολλαίς. συ δε
ω άνθρωπε/του θεού ταύτα φεύγε. δίωκε
δε δικαιοσύνην, ευσέβειαν, πίστιν, αγάπην,
υπομονήν, πραότητα. αγωνίζου/τον καλόν
αγώνα/της πίστεως. επιλαβού/της αιωνίου
ζωής, εις ην εκλήθης και ωμολόγησας/την κα
λήν ομολογίαν ενώπιον πολλών μαρτύρων
παραγγέλλω σοι ενώπιον/του θεού/του ζω
οποιούντος/τα πάντα και Χριστού ιησού/του
μαρτυρήσαντος επί ποντίου πιλάτου /την
καλήν ομολογίαν, τηρήσαι σε/την εντολήν
άσπιλον, ανεπίληπτον, μέχρι/της επιφανεί
ας/του κυρίου ημών ιησού Χριστού, ην και=
ροίς ιδίοις δείξη/ο μακάριος και μόνος δυ=
νάστης /ο βασιλεύς/των βασιλευόντων και
κύριος/των κυριευόντων, /ο μόνος έχων α=
θανασίαν, φως οικών απρόσιτον, ον είδεν ου
δείς ανθρώπων, ουδέ ιδείν δύναται, ω τιμή
κράτος αιώνιον. αμήν. /τοις πλουσίοις εν/τω
νυν αιώνι παράγγελε μη υψηλοφρονείν,
μηδέ ηλπικέναι επί πλούτου αδηλότητι,
αλλ' εν/τω θεώ/τω ζώντι/τω παρέχοντι η=
μίν πάντα πλουσίως εις απόλαυσιν, αγα=
θοεργείν, πλουτείν εν έργοις καλοίς, ευμε=
ταδότους είναι, κοινωνικούς, αποθησαυρί=
ζοντας εαυτοίς θεμέλιον καλόν εις/το μέλ=
λον, ίνα επιλάβωνται/της αιωνίου ζωής. ω
τιμόθεε/την παρακαταθήκην φύλαξον, εκ=
τρεπόμενος /τας βεβήλους κενοφωνίας και
αντιθέσεις/της ψευδωνύμου γνώσεως, ην
τινές επαγγελλόμενοι περί/την πίστιν ησ=
τόχησαν. η χάρις μετά σου. αμήν.

ſanis ſermonibus domini
noſtri ieſu xp̄i: ⁊ ei q̄ ſm pietatem eſt
doctrine: ſuperbus eſt nihil ſciens:
ſʒ lāguēs circa q̄ſtiones ⁊ pugnas vbo
rū: ex q̄b9 oriūtur inuidie: cōtētiōes: blaſ
phemie: ſuſpitiōes male: ↄflictationes
hoīʒ mente corruptorūʒ: ⁊ qui a B
vitate p̄uati ſunt: exiſtimātiū queſtum
eſſe pietatem.
Eſt autem queſtus magnus
pietas cū ſufficiētia. Nihil .n. intulimus Eccl.5.a
in hūc mūdū: haud dubiū q᷑ nec aufer Job.1.d
re quid poſſumus. Hn̄tes aūt alimēta
⁊ q̄b9 tegamur: his contēti ſimus.
Nā q̄ volunt diuites fieri: incidunt
i tēptationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ d̄ſide
ria multa inutilia ⁊ nociua: que
mergunt hoīes in interitum ⁊
p̄ditionem. Radix enim oīm maloꝝ ē Eccle.10.b
cupiditas: quā q̄dā appetētes errauerūt
a fide: ⁊ inſeruerunt ſe
doloribus multis. Tu autem C
o homo dei hec fuge. Sectare 1.Tim.2.d.
vo iuſtitiā: pietatē: fidē: charitatem:
patiētiā: manſuetudinē. Certa bonum
certamē fidei. Apphende vitā eternā:
in q̄ vocatus es ⁊ confeſſus bonam
confeſſionē coram multis teſtibus.
Precipio tibi coram deo qui viuificat
omnia ⁊ chriſto ieſu
q̄ teſtimoniū reddidit ſub pōtio pilato
bonā cōfeſſionē: vt ſerues mandatum
ſine macula vſqʒ in aduentum
dn̄i noſtri ieſu xp̄i: quē ſuis temporibus
oſtendet beatus ⁊ ſolus potens:
rex regum ⁊ Apo.19.c.
dn̄s dn̄antiū: q̄ ſolus hʒ imortalitatē:
⁊ lucē habitat inacceſſibilē: quē nullus D
hoīʒ vidit: ſʒ nec videre pōt: cui honor
⁊ iperiū ſēpiternū. Amē. Diuitibus
huius ſeculi p̄cipe non ſublime ſapere:
neqʒ ſperare in incerto diuitiarum:
ſed in deo viuo qui preſtat nobis
oīa abunde ad fruendum: bene agere:
diuites fieri in bonis opib9: facile
tribuere: communicare: theſaurizare
ſibi fundamentū bonū in futurū:
vt apprehendant bonam vitam. O
timothee depoſitum cuſtodi: deuitans
prophanas vocum nouitates: et
oppoſitiōes falſi nois ſcientie: quā
q̄dā p̄mittētes circa fidem exciderunt.
Gratia tecum. Amen.

© Biblioteca Nacional de España

Τέλος τῆς πρὸς Τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς.

Explicit epiſtola beati pauli ad Timotheum prima.

Incipit argumentum in epiſtolam ſecundam.

Item timotheo ſcribit de exhortatione martyrij ⁊ omni regula veritatis: ⁊ quid futurum ſit temporibus nouiſſimis: ⁊ de ſua paſſione: ſcribens ei ab vrbe roma.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς Τιμόθεον δευτέρα ἐπιστολή.

Παῦλος ἀπόστολος διὰ θελήματος θεοῦ κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ ἰησοῦ, Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις ἔλεος, εἰρήνη, ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ Χριστοῦ ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Χάριν ἔχω τῷ θεῷ ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περί σου μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν. μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ. ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου λωΐδῃ καὶ τῇ μητρί σου εὐνίκῃ. πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. δι᾽ ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ᾽ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν παρακαταθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ᾽ ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶ φύγελλος καὶ ἑρμογένης. δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν ἅλυσιν

Incipit epiſtola beati pauli apl̃i ad Thimotheum ſecunda. Cap.i.

Paulus aplũs ieſu xp̃i per volũtatē dei ſcḋm promiſſionē vite q̃ eſt in xp̃o ieſu: timotheo chariſſimo filio: gr̃a ⁊ miã ⁊ pax a deo patre noſtro ⁊ chriſto ieſu domino noſtro. A

Gratias ago deo meo cui ſeruio a progenitorib9 meis in conſcia pura: q̄ ſine intermiſſiōe habeā tui memoriā in orōib9 meis nocte ac die: deſiderās te videre. Memor lachrymar̃ tuar̃ vt gaudio iplear. Recordationē accipiēs ei9 fidei q̃ eſt in te non ficta: q̃ ⁊ habitauit primū in auia tua loide ⁊ matre tua eunice: certus ſum aūt q̄ ⁊ in te. B

Propter quā cāz ãmoneo te: vt reſuſcites gratiam dei que eſt in te per ipoſitionē manuū mearū. Nō ei dedit nobis deus ſpūm timoris: ſed virtutis ⁊ dilectionis ⁊ ſobrietatis. Noli itaqz erubeſcere teſtimonium dñi noſtri neqz me vinctum eius: ſed collabora euangelio ſecundum virtutē dei: q̄ nos liberauit ⁊ vocauit vocatione ſua ſctã non ſcḋm opa noſtra: ſed ſcḋm ppoſitū ſuum ⁊ gratiam: q̄ data eſt nobis in chriſto ieſu añ tpa ſecularia: manifeſtata eſt aūt nūc per illuminationē ſaluatoris dñi nr̃i ieſu xp̃i q̄ deſtruxit q̄dē mortē: illuminauit aūt vitā ⁊ incorruptionē per euāgeliū: in quo poſit9 ſū ego p̄dicator ⁊ aplũs ⁊ magiſter gentium. Ob quā cauſam ēt hec patior: ſed non confundor. C

Ad Titum 3.b.

Scio ei cui credidi: ⁊ certus ſum q̄ potens eſt depoſitum meum ſeruare in illum diem. Formam habe ſanorum verbor̃ que a me audiſti in fide ⁊ dilectiōe in xp̃o ieſu. Bonū depoſitū cuſtodi per ſpiritum ſanctū q̄ habitat in nobis. Scis enim hoc q̄ auerſi ſunt a me oēs qui in aſia ſūt: ex q̄b9 eſt phygell9 ⁊ hermogenes. Det miaz dñs oneſifori domui: q̄ ſepe me refrigerauit: ⁊ catenam D

μου ούκ επαισχύνθη, αλλά γενόμενος εν
ρώμη σπουδαιότερον εζήτησέ με, και εύρε.
δώη αυτώ ο κύριος ευρείν έλεος παρά κυ-
ρίου εν εκείνη τη ημέρα, και όσα εν εφέσω
διηκόνησε βέλτιον συ γινώσκεις. Cap.2.
Συ ουν τέκνον μου ενδυναμού εν τη χά-
ριτι τη εν Χριστώ ιησού, και α ήκουσας
παρ εμού διά πολλών μαρτύρων, ταύτα
παράθου πιστοίς ανθρώποις, οίτινες ικανοί
έσονται και ετέρους διδάξαι. συ ουν κακο-
πάθησον ως καλός στρατιώτης ιησού Χρισ-
τού. ουδείς στρατευόμενος εμπλέκεται ταις
του βίου πραγματείαις, ίνα τω στρατολο-
γήσαντι αρέση. εάν δε και αθλή τις, ου στε-
φανούται εάν μη νομίμως αθλήση. τον κο-
πιώντα γεωργόν δει πρώτον των καρπών
μεταλαμβάνειν. νόει α λέγω. δώη γαρ σοι
ο κύριος σύνεσιν εν πάσι. μνημόνευε ιησούν
χριστόν εγηγερμένον εκ νεκρών εκ σπέρμα-
τος δαυίδ κατά το ευαγγέλιον μου, εν ω
κακοπαθώ μέχρι δεσμών ως κακούργος,
αλλ ο λόγος του θεού ου δέδεται. δια-
τούτο πάντα υπομένω διά τους εκλεκτούς,
ίνα και αυτοί σωτηρίας τύχωσι της εν Χρι-
στώ ιησού μετά δόξης αιωνίου. πιστός ο λό-
γος. ει γαρ συναπεθάνομεν, και συζήσομεν.
ει υπομένομεν, και συμβασιλεύσομεν. ει αρ-
νούμεθα, κακείνος αρνήσεται ημάς. ει απισ-
τούμεν, εκείνος πιστός μένει, αρνήσασθαι ε-
αυτόν ου δύναται. ταύτα υπομίμνησκε δια-
μαρτυρόμενος ενώπιον του κυρίου. μη λο-
γομαχείν, εις ουδέν χρήσιμον επί κατασ-
τροφή των ακουόντων. σπούδασον σεαυ-
τόν δόκιμον παραστήσαι τω θεώ, εργάτην
ανεπαίσχυντον ορθοτομούντα τον λόγον
της αληθείας. τας δε βεβήλους κενοφωνίας
περιίστασο. επί πλείον γαρ προκόψουσιν
ασεβείας, και ο λόγος αυτών ως γάγ-
γραινα νομήν έξει. ων εστίν υμέναιος και φι-
λητός, οίτινες περί την αλήθειαν ηστόχησαν,
λέγοντες την ανάστασιν ήδη γεγονέναι, και
ανατρέπουσι την τινών πίστιν. ο μέντοι στε-
ρεός θεμέλιος του θεού έστηκεν, έχων την
σφραγίδα ταύτην. έγνω κύριος τους όν-
τας αυτού, και αποστήτω από αδικίας πας
ο ονομάζων το όνομα κυρίου. εν μεγάλη δε
οικία ουκ εστί μόνον σκεύη χρυσά και αρ-
γυρά, αλλά και ξύλινα και οστράκινα, και
α μεν εις τιμήν, α δε εις ατιμίαν. εάν ουν
τις εκκαθάρη εαυτόν από τούτων, έσται
σκεύος εις τιμήν ηγιασμένον και εύχρηστον
τω δεσπότη εις παν έργον αγαθόν ητοι-
μασμένον. τας δε νεωτερικάς επιθυμίας φεύ-

meã non erubuit: ſed cum romã veniſ-
ſet ſollicite me queſiuit: ꝛ inuenit.
Det illi dñs inuenire miſericordiã a dño
in illa die: et quanta epheſi
miniſtrauit mihi tu melius noſti. Cap.2.
Tu ergo fili mi cõfortare in gratia A
q̃ eſt in chriſto ieſu: ꝛ que audiſti
a me per multos teſtes: hec
cõmenda fidelibus hoibus: qui idonei
erunt ꝛ alios docere. Labora
ſicut bonus miles chriſti ieſu.
Nemo militans deo implicat ſe
negocijs ſecularib9: vt ei | agone: nõ co-
placeat cui ſe pbauit. Nã ꝛ q̃ certat in
ronabit niſi q̃ legitime certauerit. Labo- 1.Cor.9.b
rantẽ agricolã opꝫ primũ de fructibus
accipere. Intellige q̃ dico: dabit ei ti-
bi dñs i oib9 itellectũ. Memor eſto dñz
ieſuz xp̃z reſurrexiſſe a mortuis ex ſemi-
ne dauid ſm euãgelium meuz: in quo B
laboro vſqꝫ ad vincula quaſi male ope-
rãs: ſꝫ verbũ dei nõ eſt alligatũ. Ideo
omnia ſuſtineo propter electos:
vt ꝛ ipſi ſalutẽ ↄſequantur q̃ eſt in xp̃o
ieſu cum glĩa celeſti. Fidelis ſermo.
Nã ſi cõmortui ſumus: ꝛ ↄuiuemus:
ſi ſuſtiebim9 ꝛ cõregnabim9: ſi negaue-
rim9: ꝛ ille negabit nos: ſi nõ credim9
ille fidelis permanet: negare ſeipſum
non poteſt. Hec commone teſtificans
coram deo. Noli contendere verbis:
ad nihil ei vtile eſt niſi ad ſubuerſionez
audiẽtiũ. Sollicite autem cura teip-
ſuz pbabilem exhibere deo: operarium
inconfuſibilẽ recte tractantẽ verbuz C
veritatis. Prophana aũt ꝛ vaniloquia
deuita. Multum enim proficient ad
impietatem: ꝛ ſermo eorum vt cancer
ſerpet. Ex qb9 ẽ hymeneus ꝛ philetus:
q̃ a veritate exciderũt
dicentes reſurrectionem iam factaz: ꝛ
ſubuerterũt quorũdã fidem. Sꝫ firmum 1.Co.3.b.
fundamentum dei ſtat: habens
ſignaculũ hoc. Cognouit dñs qui ſunt
eius: ꝛ diſcedit ab iniquitate omnis
qui inuocat nomen dñi. In magna aũt
domo non ſolum ſunt vaſa aurea ꝛ
argentea: ſꝫ ꝛ lignea ꝛ fictilia: et D
q̃dã q̃dẽ i honorẽ: q̃dã aũt i ↄtumeliaz.
Si q̃s ergo emũdauerit ſe ab iſtis erit
vas in honorẽ ſanctificatũ: ꝛ vtile
domino ad oẽ opus bonum paratum. 1.Tim.4.a
Juuenilia autem deſideria fuge 1.Tim.6.c

© Biblioteca Nacional de España

γε, δίωκε δε δικαιοσύνην, πίστιν, αγάπην, ειρήνην, μετά των επικαλουμένων τον κύριον εκ καθαράς καρδίας. τας δε μωράς και απαιδεύτους ζητήσεις παραιτού, ειδώς ότι γεννώσι μάχας. δούλον δε κυρίου ου δει μάχεσθαι, αλλ ήπιον είναι προς πάντας, διδακτικόν, ανεξίκακον, εν πραότητι, παιδεύοντα τους αντιδιατιθεμένους, μήποτε δω αυτοίς ο θεός μετάνοιαν εις επίγνωσιν αληθείας, και ανανήψωσιν εκ της του διαβόλου παγίδος, εζωγρημένοι υπ αυτού εις το εκείνου θέλημα.

Cap. 3.

Τούτο δε γίνωσκε, ότι εν εσχάταις ημέραις ενστήσονται καιροί χαλεποί, έσονται γαρ άνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, αλαζόνες, υπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεύσιν απειθείς, αχάριστοι, ανόσιοι, άστοργοι, άσπονδοι, διάβολοι, ακρατείς, ανήμεροι, αφιλάγαθοι, προδόται, προπετείς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μάλλον η φιλόθεοι, έχοντες μόρφωσιν ευσεβείας, την δε δύναμιν αυτής ηρνημένοι. και τούτους αποτρέπου. εκ τούτων γαρ εισίν οι ενδύνοντες εις τας οικίας και αιχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα αμαρτίαις, αγόμενα επιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα και μηδέποτε εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν δυνάμενα. ον τρόπον δε ιαννής και ιαμβρής αντέστησαν μωΰσεί, ούτω και ούτοι ανθίστανται τη αληθεία, άνθρωποι κατεφθαρμένοι τον νουν, αδόκιμοι περί την πίστιν, αλλ ου προκόψουσιν επί πλείστον. η γαρ άνοια αυτών έκδηλος έσται πάσιν, ως και η εκείνων εγένετο. συ δε παρηκολούθηκας μου τη διδασκαλία, τη αγωγή, τη προθέσει, τη πίστει, τη μακροθυμία, τη αγάπη, τη υπομονή, τοις διωγμοίς, τοις παθήμασιν, οία μοι εγένοντο εν αντιοχεία, εν ικονίω, εν λύστροις, οίους διωγμούς υπήνεγκα, και εκ πάντων με ερρύσατο ο κύριος. και πάντες δε οι θέλοντες ευσεβώς ζην εν χριστώ ιησού, διωχθήσονται. πονηροί δε άνθρωποι και γόητες προκόψουσιν επί το χείρον, πλανώντες και πλανώμενοι. συ δε μένε εν οις έμαθες και επιστώθης, ειδώς παρά τίνος έμαθες, και ότι από βρέφους τα ιερά γράμματα οίδας, τα δυνάμενά σε σοφίσαι εις σωτηρίαν διά πίστεως της εν χριστώ ιησού. πάσα γραφή θεόπνευστος και ωφέλιμος προς διδασκαλίαν, προς έλεγχον, προς επανόρθωσιν, προς παιδείαν την εν δικαιοσύνη, ίνα άρτιος η ο του θεού άνθρωπος προς παν έργον αγαθόν εξηρτυμένος.

Cap. 4.

ſectare iuſtitiã: fidẽ: ſpẽ: charitatem: et pacem cum his q̃ inuocãt dominum de corde puro. Stultas ãt ⁊ ſine diſciplina q̃ſtiones deuita: ſciens qꝛ generãt lites. Seruũ ãt dñi non oportet litigare: ſed manſuetuꝫ eſſe ad oẽs: docibilẽ: patiẽtẽ cũ modeſtia: corripiẽtẽ eos q̃ reſiſtunt veritati: neq̃n deus det illis pñiam ad cognoſcendam veritateꝫ: ⁊ reſipiſcant a diaboli laqueis: a quo captiui tenẽtur ad ipſiꝰ voluntatem.

Ad Titum 3.c.

Cap. 3.

A

1.Tim.4.a

2.Pe.3.a

Hoc ãt ſcito: ꝙ in nouiſſimiꝫ diebꝰ inſtabunt tp̃a periculoſa: ⁊ erunt homines ſe ipſos amantes: cupidi: elati: ſuperbi: blaſphemi: parentibuꝫ nõ obediẽtes: igrati: ſceleſti: ſine affectiõe: ſine pace: criminatores icõtinẽteꝫ: imites: ſine benignitate: ꝓditoreꝫ: ꝓterui: tumidi: ⁊ voluptatũ amatores magis q̃ꝫ dei: hñtes ſpẽꝫ q̃dẽ pietatis: ꝟtuteꝫ ãt eiꝰ abnegantes. Et hos deuita.

B

Ex his enim ſunt qui penetrãt domos: ⁊ captiuas ducũt mulierculaſ oneratas peccatis: que ducunt varijs deſiderijs: ſemper diſcentes ⁊ nunq̃ꝫ ad ſciaꝫ veritatis ꝑueniẽtes. Queadmodũ ãt iannes ⁊ iambres reſtiterũt moyſi: ita et hi reſiſtunt veritati: homines corrupti mente: reprobi circa fidem: ſed vltra non proficient.

C

Inſipientia enim eorum manifeſta erit omnibus: ſicut ⁊ illorum fuit. Tu aũt aſſecutus es meam doctrinã: iſtitutionẽ: ꝓpoſitũ: fidẽ: lõganimitatẽ: dilectioneꝫ: patientiam: perſecutiones: paſſiões: q̃lia mihi facta ſũt antiochie iconij: lyſtris: quales perſecutiones ſuſtinui: ⁊ ex oĩbus me eripuit dominus. Et omnes qui pie volunt viuere in xp̃o ieſu: ꝑſecutionẽ patiẽtur.

D

Mali ãt hoĩes ⁊ ſeductores proficient in peius: errãtes ⁊ in erroreꝫ mittentes. Tu vero ꝑmane in his q̃ didiciſti ⁊ credita ſũt tibi: ſciẽs a quo didiceriſ: et qꝛ ab iſãtia ſacras literas noſti: q̃ te poſſunt iſtruere ad ſalutẽ ꝑ fidem que eſt in xp̃o ieſu. Omnis. n. ſcriptura diuinitus iſpirata vtilis eſt ad docẽdũ: ad arguẽduꝫ: ad corripiendum: ad erudiendum in iuſtitia: vt perfectuſ ſit homo dei ad omne opus bonum inſtructus.

Cap. 4.

© Biblioteca Nacional de España

Διαμαρτύρομαι ουν εγώ ενώπιον/του θεού και/του κυρίου ημών ιησού χριστού/του μέλλοντος κρίνειν ζώντας και νεκρούς κατά/την επιφάνειαν αυτού και/την βασιλείαν αυτού, κήρυξον/τον λόγον, επίστηθι ευκαίρως, ακαίρως, έλεγξον, επιτίμησον, παρακάλεσον εν πάση μακροθυμία και διδαχή. έσται γαρ καιρός ότε/της υγιαινούσης διδασκαλίας ουκ ανέξονται, αλλά κατά/τας επιθυμίας/τας ιδίας εαυτοίς επισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι/την ακοήν, και από μεν/της αληθείας/την ακοήν αποστρέψουσιν, επί δε/τους μύθους εκτραπήσονται. συ δε νήφε εν πάσι, κακοπάθησον, έργον ποίησον ευαγγελιστού,/την διακονίαν σου πληροφόρησον. εγώ γαρ ήδη σπένδομαι, και ο καιρός/της εμής αναλύσεως εφέστηκε./τον αγώνα/τον καλόν ηγώνισμαι,/τον δρόμον τετέλεκα, /την πίστιν τετήρηκα. λοιπόν απόκειται μοι ο/της δικαιοσύνης στέφανος, ον αποδώσει μοι ο κύριος εν εκείνη/τη ημέρα/ο δίκαιος κριτής. ου μόνον δε εμοί, αλλά και πάσι/τοις ηγαπηκόσι/την επιφάνειαν αυτού. σπούδασον ελθείν προς με ταχέως. δημάς γαρ με εγκατέλιπεν, αγαπήσας/τον νυν αιώνα, και επορεύθη εις θεσσαλονίκην. κρίσκης εις γαλατίαν. τίτος εις δαλματίαν. λουκάς εστί μόνος μετ εμού. μάρκον αναλαβών άγαγε μετά σεαυτού, έστι γαρ μοι εύχρηστος εις διακονίαν. τυχικόν δε απέστειλα εις έφεσον./τον φελόνην ον απέλιπον εν τρωάδι παρά κάρπω ερχόμενος φέρε, και/τα βιβλία, μάλιστα/τας μεμβράνας. αλέξανδρος ο χαλκεύς πολλά μοι κακά ενεδείξατο, αποδώη αυτώ ο κύριος κατά/τα έργα αυτού, ον και συ φυλάσσου, λίαν γαρ ανθέστηκε/τοις ημετέροις λόγοις. εν/τη πρώτη μου απολογία ουδείς μοι συμπαρεγένετο, αλλά πάντες με εγκατέλιπον. μη αυτοίς λογισθείη./ο δε κύριος μοι παρέστη και ενεδυνάμωσε με, ίνα δι εμού/το κήρυγμα πληροφορηθή, και ακούση πάντα/τα έθνη, και ερρύσθην εκ στόματος λέοντος. και ρύσεται με/ο κύριος από παντός έργου πονηρού, και σώσει εις/την βασιλείαν αυτού/την επουράνιον, ω/η δόξα εις/τους αιώνας/των αιώνων. αμήν. άσπασαι πρίσκιλλαν και ακύλαν και/τον ονησιφόρου οίκον. έραστος έμεινεν εν κορίνθω, τρόφιμον δε απέλιπον εν μιλήτω ασθενούντα. σπούδασον προ χειμώνος ελθείν. ασπάζεται σε ευβου=

A Testificor coram deo et iesu christo qui iudicaturus est vivos et mortuos: et per adventum ipsius et regnum eius: predica verbum: insta oportune importune: argue: obsecra: increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non ſustinebunt: ſed ad ſua deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros prurientes auribus: et a veritate quidem auditum auertent: ad fabulas autem conuertentur. Tu vero vigila: in oibus labora: opus fac euangeliſte: miniſterium

d. Prurientes in gre. ēnt caſus.

B tuū iple: ſobrius eſto. Ego eī iā delibor et tempus reſolutionis mee inſtat. Bonum certamen certaui: curſum conſummaui: fidem ſeruaui. In reliquo repoſita ē mihi corōa iuſtitie: quam reddet mihi dominus in illa die iuſtus iudex. Non ſolum autem mihi ſed et his qui diligunt aduentū eius. Feſtina ad me venire cito. Demas enim me reliquit diligens hoc ſeculum: et abijt theſſalonicā: creſcens in galatiam: titus in dalmatiam: lucas eſt mecū ſolus. Marcum aſſume et adduc

Colo. 4. c.

C tecum: eſt enim mihi vtilis in miniſteriū. Tychicū āt miſi epheſū. Penulam quam reliqui troade apud carpum veniens affer tecum: et libros: maxie āt mēbranas. Alexāder erarius multa mala mihi oſtendit: reddat illi dñs ſm opera eius: quem et tu deuita: valde enim reſtitit verbis noſtris. In prima mea defenſione nemo mihi affuit: ſed omnes me dereliquerunt nō illis iputet. Dñs autē mihi aſtitit et confortauit me: vt per me pdicatio ipleatur: et audiāt omnes

D gentes: et liberatus ſuꝫ de ore leonis. Liberabit me dominus ab omni opere malo: et ſaluū faciet in regnum ſuum celeſte: cui gloria in ſecula ſeculorum Amen. Saluta priſcillā et aquilam et oneſifori domum. Eraſtus remanſit corīthi: trophimū āt reliq īfirmū mileti. Feſtina ante hyemem venire. Salutant te eubolus

© Biblioteca Nacional de España

λος καὶ πούδης καὶ λίνος καὶ κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ὁ κύριος ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

τέλος τῆς πρὸς τιμόθεον δευτέρας ἐπιστολῆς.

τ pudens τ linus τ claudia τ fratres omnes. Dominus iesus christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum Amen.

Explicit epistola beati pauli ad Timotheum secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Titum.

Titum commonefacit τ instruit de constitutione presbyterij τ de spirituali conuersatione et hereticis vitandis qui traditionibus iudaicis credunt: scribens ei a nicopoli.

Explicit argumentum.

ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς τίτον ἐπιστολή. Cap. I.

Παῦλος δοῦλος θεοῦ ἀπόστολος δὲ ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ. τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην. εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτείας, ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες οἴκους ὅλους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης. κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθει

Incipit epistola beati pauli apostoli ad Titum. Cap. I.

A Paulus seruus dei apostolus autem iesu christi secundum fidem electorum dei: τ agnitionem veritatis: que secundum pietatem est in spem vite eterne: quam pmisit qui non mentitur deus ante tempora secularia: manifestauit autem temporibus suis verbum suum in predicatione que credita est mihi secundum preceptum saluatoris nostri dei. Tito dilecto filio secundum communem fidem: gratia τ

B pax a deo patre τ christo iesu saluatore nostro. Huius rei gratia reliqui te crete: vt ea que desunt corrigas: τ constituas per ciuitates presbyteros: sicut τ ego disposui tibi. Si quis sine crimine est vnius vxoris vir: filios habens fideles non in accusatione luxurie aut non subditos. Oportet enim

1. Tim. 3. b.

C episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem non superbum: non iracundum: non violentum non percussorem: non turpis lucri cupidum: sed hospitalem: benignum: sobrium: iustum: sanctum: continentem: amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem: vt potens sit exhortari in doctrina sana: et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi etiam inobedientes vaniloqui τ seductores: maxime qui de circumcisione sunt: quos oportet redargui: qui vniuersas domos subuertunt docentes que non oportet

D turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta. Cretenses semper mendaces: male bestie: ventres pigri. Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure vt sani sint in fide: non intendentes iudaicis fabulis τ mandatis hominum auersantium se a veritate. Ro. 14. c.

© Biblioteca Nacional de España

αμ παντα μεν καθαρα τοις καθαροις. τοις δε μεμιαμμενοις και απιστοις ουδεν καθαρον, αλλα μεμιανται αυτων και ο νους και η συνειδησις. θεον ομολογουσιν ειδεναι, τοις δε εργοις αρνουνται, βδελυκτοι οντες και απειθεις, και προς παν εργον αγαθον αδοκιμοι.

Cap.2.

Συ δε λαλει α πρεπει τη υγιαινουση διδασκαλια. πρεσβυτας νηφαλιους ειναι, σεμνους, σωφρονας, υγιαινοντας τη πιστει, τη αγαπη, τη υπομονη. πρεσβυτιδας ωσαυτως εν καταστηματι ιεροπρεπεις, μη διαβολους, μη οινω πολλω δεδουλωμενας, καλοδιδασκαλους, ινα σωφρονιζωσι τας νεας φιλανδρους ειναι, φιλοτεκνους, σωφρονας, αγνας, οικουρους, αγαθας, υποτασσομενας τοις ιδιοις ανδρασιν, ινα μη ο λογος του θεου βλασφημειται. τους νεωτερους ωσαυτως παρακαλει σωφρονειν. περι παντα σεαυτον παρεχομενος τυπον καλων εργων εν τη διδασκαλια, αδιαφθοριαν σεμνοτητα, αφθαρσιαν, λογον υγιη, ακαταγνωστον, ινα ο εξ εναντιας εντραπη μηδεν εχων περι ημων λεγειν φαυλον. δουλους ιδιοις δεσποταις υποτασσεσθαι, εν πασιν ευαρεστους ειναι, μη αντιλεγοντας, μη νοσφιζομενους, αλλα πιστιν πασαν ενδεικνυμενους αγαθην, ινα την διδασκαλιαν του σωτηρος ημων θεου κοσμωσιν εν πασιν. επεφανη γαρ η χαρις του θεου η σωτηριος πασιν ανθρωποις παιδευουσα ημας, ινα αρνησαμενοι την ασεβειαν και τας κοσμικας επιθυμιας, σωφρονως και δικαιως και ευσεβως ζησωμεν εν τω νυν αιωνι, προσδεχομενοι την μακαριαν ελπιδα και επιφανειαν της δοξης του μεγαλου θεου και σωτηρος ημων ιησου χριστου, ος εδωκεν εαυτον υπερ ημων, ινα λυτρωσηται ημας απο πασης ανομιας, και καθαριση εαυτω λαον περιουσιον ζηλωτην καλων εργων. ταυτα λαλει και παρακαλει, και ελεγχε μετα πασης επιταγης. μηδεις σου περιφρονειτω.

Cap.3.

Υπομιμνησκε αυτους αρχαις και εξουσιαις υποτασσεσθαι, πειθαρχειν, προς παν εργον αγαθον ετοιμους ειναι, μηδενα βλασφημειν, αμαχους ειναι, επιεικεις, πασαν ενδεικνυμενους πραοτητα προς παντας ανθρωπους. ημεν γαρ ποτε και ημεις ανοητοι, απειθεις, πλανωμενοι, δουλευοντες επιθυμιαις και ηδοναις ποικιλαις, εν κακια και φθονω διαγοντες, στυγητοι, μισουντες αλληλους. οτε δε η χρηστοτης και η φιλανθρωπια επε

Omnia munda mundis: coinq̃natis ãt ⁊ infidelibus nihil ē mũdũ: ſʒ inq̃nate ſũt eoꝝ ⁊ mẽs ⁊ ꝯſciẽtia. Cõfitẽtur ſe noſſe deũ: factis aũt negãt: cũ ſint abominati ⁊ incredibiles ⁊ ad omne opus bonum reprobi.

Cap.2.

Tu aũt loq̃re q̃ decẽt ſanã doctrinã. A
Senes vt ſobrij ſint: pudici: prudentes: ſani in fide: in dilectione: in patientia. Anus ſimiliter in habitu ſancto: non criminatrices: nõ multo vino ſeruiẽtes: bene docẽtes: vt prudentiam doceant. Adoleſcẽtulas vt viros ſuos amẽt: filios ſuos diligãt: prudẽtes: caſtas: ſobrias: B
domus curã hñtes: benignas: ſubditas viris ſuis: vt nõ blaſphemet verbum dei. Iuuenes ſilr hortare vt ſobrij ſint. In omnibus teipſum prebe exemplũ in grauitate: bonoꝝ operũ in doctrina: in integritate verbum ſanum irreprehenſibile: vt is q̃ ex aduerſo ē vereat: nihil habens C
malũ dicere de nobis. Seruos dñis ſuis ſubditos eſſe: in omnibus placentes: non ꝯtradicentes: non fraudantes: ſed in omnibus fidẽ bonam oſtendẽtes: vt doctrinam ſaluatoris noſtri dei ornẽt in oĩbus. Apparuit eñ grã dei ⁊ ſaluatoris nr̃i oĩbus hoĩbus erudiens nos: vt abnegantes impietatẽ ⁊ ſecularia deſideria ſobrie D
⁊ iuſte ⁊ pie viuamus in hoc ſeculo: expectantes beatam ſpem ⁊ aduentũ glorie magni dei ⁊ ſaluatoris noſtri ieſu chriſti: q̃ dedit ſemetipſũ ꝓ nobis: vt nos redimeret ab omni iniq̃tate: ⁊ mũdaret ſibi populũ acceptabilẽ ſectatorẽ bonoꝝ operum. Hec loquere ⁊ exhortare: et argue cũ oĩ imperio. Nemo te contemnat.

Ephe.6.a. Colo.3.d. 1.Pe.2.c.

Cap.3.

Admone illos principibus ⁊ ptib9 ſubditos eſſe: dicto obedire: ad oẽ op9 bonũ paratos eẽ: neminẽ blaſphemare: nõ litigioſos eẽ ſed modeſtos: oẽm oñdentes manſuetudinẽ ad oẽs hoĩes. A
Eram9 eñ aliqñ ⁊ nos inſipiẽtes ⁊ increduli: errãtes: ſeruientes deſiderijs ⁊ voluptatib9 varijs: in malitia ⁊ inuidia agentes: odibiles: odientes inuicẽ. Cũ ãt benignitas ⁊ humãitas apparuit

© Biblioteca Nacional de España

φάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. πιστὸς ὁ λόγος. καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτα ἐστὶ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περίστασο. εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος. ὅταν πέμψω ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

τέλος τῆς πρὸς τίτον ἐπιστολῆς.

ſaluatoris noſtri dei: non ex operibus 1.Tim.1.c.
iuſtitie que fecimus nos: ſed B
ſm miſericordiã ſuam ſaluos nos fecit
p lauacrũ regenerationis et renouationis
ſpiritus ſancti: quē effudit in nos
abunde per ieſum chriſtum ſaluatorē
noſtrum: vt iuſtificati gratia ipſius
heredes ſimus ſm ſpem vite
eterne. Fidelis ſermo eſt. Et de his
volo te confirmare: vt curent C
bonis operibus preeſſe qui credunt
deo. Hec ſunt bona et vtilia
hoīb9. Stultas aūt q̃ſtiones et genealogi 1.Tim.1.a.
as et contētiones et pugnas legis deuita.
Sunt enim inutiles et vane. Hereticū
hominem poſt vnam et ſecundam
correptionē deuita: ſciens q2 ſubuerſus
eſt qui eiuſmodi eſt: et delinq̃t cū ſit ꝓprio
iudicio cōdēnat9. Cū miſero ad te arte
mā aut tychicū: feſtina ad me venire ni D
copolim: ibi .n. ſtatui hyemare. Zenā
legiſperitum et appollo ſollicite
premitte: vt nihil illis deſit. Diſcant
autem et noſtri bonis operibus
preeſſe ad vſus neceſſarios: vt
nō ſint infructuoſi. Salutant te q̃ mecū
ſunt omnes. Saluta eos qui nos amāt
in fide. Gratia dei cū omnibus vobis.
Amen.

Explicit epiſtola beati pauli ad Titū.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Philemonem.

Philemoni familiares litteras facit pro oneſimo ſeruo eius: ſcribens ei ab vrbe roma d carcere per ſu praſcriptum oneſimum. Explicit argumentum.

ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς φιλήμονα ἐπιστολή. Cap.1.

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ ἰησοῦ, καὶ τιμόθεος ὁ ἀδελφός, φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, καὶ ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν ἰησοῦν. χαρὰν

Incipit epiſtola btī pauli apoſtoli ad Philemonem. Cap.1.

Paulus vinctus chriſti ieſu A
et timotheus frater philemōi
dilecto et adiutori noſtro
et appie ſorori chariſſime et
archippo cōmilitoni noſtro:
et ecclie q̃ in domo tua eſt. Grā vobis
et pax a deo patre noſtro et domino
ieſu chriſto. Gratias ago deo meo
ſemper memoriam tui faciens in
orōnibus meis: audiēs charitatē tuā
et fidem quam habes in domino
ieſu et in omnes ſanctos:
vt communicatio fidei tue euidens
fiat in agnitione omnis operis boni
in chriſto ieſu. Gaudium

© Biblioteca Nacional de España

γαρ ἔχομεν πολλήν και παράκλησιν επί
τη αγάπη σου, ότι τα σπλάγχνα των α=
γίων αναπέπαυται διά σου αδελφέ. διό
πολλήν εν χριστώ παρρησίαν έχων επιτάσ
σειν σοι το ανήκον, διά την αγάπην μάλλον
παρακαλώ, τοιούτος ων ως παύλος πρεσ=
βύτης, νυνί δε και δέσμιος ιησού χριστού.
παρακαλώ σε περί του εμού τέκνου, ον ε
γέννησα εν τοις δεσμοίς μου ονήσιμον τον
ποτέ σοι άχρηστον, νυνί δε σοι και εμοί
εύχρηστον, ον ανέπεμψα. συ δε αυτόν του
τέστι τα εμά σπλάγχνα προσλαβού. ον ε=
γώ εβουλόμην προς εμαυτόν κατέχειν, ίνα
υπέρ σου διακονή μοι εν τοις δεσμοίς του
ευαγγελίου. χωρίς δε της σης γνώμης ου
δέν ηθέλησα ποιήσαι, ίνα μη ως κατά ανάγ
κην το αγαθόν σου η, αλλά κατά εκούσιον.
τάχα γαρ διατούτο εχωρίσθη προς ώραν, ί
να αιώνιον αυτόν απέχης, ουκέτι ως δού=
λον, αλλ υπέρ δούλον αδελφόν αγαπητόν,
μάλιστα εμοί, πόσω δε μάλλον σοι και
εν σαρκί και εν κυρίω. ει ουν εμέ έχεις κοι=
νωνόν, προσλαβού αυτόν ως εμέ. ει δε τι η
δίκησε σε, η οφείλει, τούτο εμοί ελλόγει. ε
γώ παύλος έγραψα τη εμή χειρί, εγώ απο
τίσω, ίνα μη λέγω σοι ότι και σεαυτόν μοι
προσοφείλεις. ναι αδελφέ εγώ σου οναί=
μην εν κυρίω, ανάπαυσον μου τα σπλάγ=
χνα εν κυρίω. πεποιθώς τη υπακοή σου έ
γραψα σοι, ειδώς ότι και υπέρ ο λέγω ποι
ήσεις. άμα δε και ετοίμαζε μοι ξενίαν, ελπί=
ζω γαρ ότι διά των προσευχών υμών χα=
ρισθήσομαι υμίν. ασπάζονται σε επαφράς ο
συναιχμάλωτος μου εν χριστώ, μάρκος,
αρίσταρχος, δημάς, λουκάς οι συνεργοί
μου. η χάρις του κυρίου ημών ιησού χρισ=
τού μετά του πνεύματος υμών. αμήν.

τέλος της προς φιλήμονα επισ=
τολής.

enim magnũ habui ⁊ conſolationeꝫ in
charitate tua: q꞉ viſcera ſanctorum
requieuerũt p te frater. Propter quod B
multã fiduciã hñs in chriſto ieſu iperãdi
tibi qđ ad rẽ ptinet: pp charitatẽ magiſ
obſecro: cũ ſis talis vt paulus ſenex:
nũc aũt ⁊ vinctus ieſu chriſti
obſecro te p meo filio: quem genui
in vinculis oneſimo: qui
tibi aliqñ inutilis fuit: nũc aũt ⁊ mihi ⁊
tibi vtilis: quẽ remiſi tibi. Tu aũt illũ vt
mea viſcera ſuſcipe. Quem ego
volueram mecum detinere: vt C
pro te mihi miniſtraret in vinculis
euangelij. Sine conſilio aũt tuo nihil
volui facere: vti ne velut ex neceſſitate
bonum tuum eſſet: ſed voluntariuꝫ.
Forſitã ei iõ diſceſſit ad horã a te: vt in
eternũ illũ reciperes: iam nõ vt ſeruũ:
ſed pro ſeruo chariſſimum fratrem:
maxime mihi: quãto aũt magis tibi ⁊
in carne ⁊ in dño. Si ergo habes me
ſociũ: ſuſcipe illũ ſicut me. Si aũt aliqđ
nocuit tibi: aut dꝫ: hoc mihi iputa. E D
go paulꝰ ſcripſi manu mea: ego reddã:
vt non dicã tibi ꝙ teipſum mihi
debes. Ita frater ego te fruar
in domino: refice viſcera mea
i xp̃o. Cõfidẽs i obediẽtia tua ſcripſi
tibi: ſciẽs qm̃ ⁊ ſuper id qđ dico facies.
Simul ⁊ para mihi hoſpitiũ: nã ſpero
per orationes veſtras donari me
vobis. Salutat te epaphras
concaptiuus meus in chriſto ieſu: marcꝰ
ariſtarchus: demas ⁊ lucas adiutores
mei. Gratia domini noſtri ieſu chriſti
cum ſpiritu veſtro. Amen.

Explicit epiſtola bti pauli ad Phi
lemonem.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Hebreos.

IN primis dicendum eſt cur apoſtolus paulus in hac epiſtola ſcribenda non ſeruauerit moreꝫ ſuuꝫ: vt vel vocabulum nominis ſui vel ordinis deſcriberet dignitatem. Hec cauſa eſt: ꝙ ad eos ſcribens qui ex circunciſione crediderant quaſi gentium apoſtolus et non hebreorũ: ſciens quoqꝫ eorum ſuperbiam ſuamqꝫ humilitatem ipſe demonſtrans: merituꝫ officij ſui noluit anteferre. Nam ſimili modo etiam iohannes apoſtolus propter humilitatem in epiſtola ſua nomen ſuum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epiſtolam fertur apoſtolus ad hebreos conſcriptam hebraica lingua miſiſſe: cuius ſenſum et ordinẽ retinens lucas euangeliſta poſt exceſſũ apoſtoli pauli greco ſermone compoſuit.

Explicit argumentum.

© Biblioteca Nacional de España

Η τοῦ αγίου παύλου προς εβραίους
επιστολή. Cap.i.

Πολυμερώς και πολυτρόπως πά-
λαι ο θεός λαλήσας τοις πατρά-
σιν εν τοις προφήταις, επ' εσχάτου
των ημερών τούτων ελάλησεν
ημίν εν υιώ, ον έθηκε κληρονόμον
πάντων, δι' ου και τους αιώνας εποίησεν.
ος ων απαύγασμα της δόξης και χαρακτήρ
της υποστάσεως αυτού, φέρων τε τα πάν-
τα τω ρήματι της δυνάμεως αυτού, δι' ε-
αυτού καθαρισμόν ποιησάμενος των αμαρ-
τιών ημών, εκάθισεν εν δεξιά του θρόνου
της μεγαλωσύνης εν υψηλοίς τοσούτω κρεί-
ττων γενόμενος των αγγέλων, όσω διαφο-
ρώτερον παρ' αυτούς κεκληρονόμηκεν όνο-
μα. τίνι γαρ είπε ποτέ των αγγέλων, υιός
μου ει συ, εγώ σήμερον γεγέννηκά σε. και
πάλιν. εγώ έσομαι αυτώ εις πατέρα, και
αυτός έσται μοι εις υιόν. όταν δε πάλιν ει-
σαγάγη τον πρωτότοκον εις την οικουμένην
λέγει. και προσκυνησάτωσαν αυτώ πάντες
άγγελοι θεού. και προς μεν τους αγγέ-
λους λέγει. ο ποιών τους αγγέλους αυτού
πνεύματα και τους λειτουργούς αυτού πυ-
ρός φλόγα. προς δε τον υιόν. ο θρόνος σου
ο θεός εις τον αιώνα του αιώνος, ράβδος
ευθύτητος η ράβδος της βασιλείας σου. η-
γάπησας δικαιοσύνην, και εμίσησας ανομίαν,
διατούτο έχρισε σε ο θεός ο θεός σου έλαι-
ον αγαλλιάσεως παρά τους μετόχους σου.
και συ κατ' αρχάς κύριε την γην εθεμελίω-
σας, και έργα των χειρών σου εισίν οι ουρα-
νοί. αυτοί απολούνται, συ δε διαμένεις, και
πάντες ως ιμάτιον παλαιωθήσονται. και ω-
σεί περιβόλαιον ελίξεις αυτούς και αλλα-
γήσονται, συ δε ο αυτός ει, και τα έτη σου
ουκ εκλείψουσι. προς τίνα δε των αγγέ-
λων είρηκε ποτέ, κάθου εκ δεξιών μου, έως
αν θω τους εχθρούς σου υποπόδιον των
ποδών σου. ουχί πάντες εισί λειτουργικά
πνεύματα εις διακονίαν αποστελλόμενα, δι-
ά τους μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν.
Cap.2.

Διατούτο δει περισσοτέρως ημάς προσέ-
χειν τοις ακουσθείσι, μήποτε παραρρυώ-
μεν. ει γαρ ο δι' αγγέλων λαληθείς λόγος
εγένετο βέβαιος, και πάσα παράβασις και
παρακοή έλαβεν ένδικον μισθαποδοσίαν,
πως ημείς εκφευξόμεθα τηλικαύτης αμελή-
σαντες σωτηρίας. ήτις αρχήν λαβούσα λα-
λείσθαι διά του κυρίου υπό των ακουσάν-
των, εις ημάς εβεβαιώθη, συνεπιμαρτυρούν-

Incipit epiſtola beati pauli apl'i ad
Hebreos. Cap.i.

Multipharie multiſq3 modis A
olim deus loquẽs patribus
in pphetis: nouiſſime
diebus iſtis locutus
eſt nobis i filio: quẽ cõſtitu
vniuerſorũ: p quẽ fecit τ ſe ... heredẽ
cula. Qui cũ ſit ſplẽdor glorie τ figura Sap.7.
ſubſtantie eius: portanſq3 omnia Eccl.47.
verbo virtutis ſue:
purgationem peccatorum faciens:
ſedet ad dexteram B
maieſtatis in excelſis: tanto melior
angelis effectus: quanto differentius
pre illis nomen hereditauit.
Cui ei dixit aliqñ angelorũ: filius Luc.3.c
meus es tu: ego hodie genui te. Et ps.2. 2.Reg.7.c.
rurſuz. Ego ero illi in patrem: τ
ipſe erit mihi in filiũ. Et cũ iterũ itro
ducit primogenitum in orbem terre: C
dicit. Et adorent eum omnes Psal.96.
angeli dei. Et ad angelos quidem
dicit. Qui facit angelos ſuos ps.103.
ſpũs: τ miniſtros ſuos flãmam ignis.
Ad filium autem. Thronus tuus ps.44.
deus in ſeculum ſeculi: virga
equitatis virga regni tui. Dilexiſti
iuſtitiã τ odiſti iniquitatem:
propterea vnxit te deus deus tuus oleo
exultationis pre participibus tuis.
Et tu in pncipio dñe terram fundaſti: ps.101.
τ opera manuũ tuarum ſunt celi.
Ipſi peribũt: tu autem permanebis: τ D
oẽs vt veſtimentum veteraſcẽt. Et velut
amictũ mutabis eos τ mutabuntur:
tu autẽ idẽ ipſe es: τ anni tui
non deficient. Ad quem ãt angelorum
dixit aliqñ: ſede a dextris meis: quoad ps.109.
uſq3 ponã inimicos tuos ſcabellum
pedũ tuorũ. None oẽs ſunt adminiſtra
torij ſpiritus in miniſteriũ miſſi: pp eos
qui hereditatem capiunt ſalutis.
Cap.2.

Propterea abũdãti9 op3 obſeruare A
nos ea q̃ audiuim9: ne forte pereſ
fluamus. Si enĩ q̃ p angelos dict9 ẽ ſer
mo: fact9 eſt firm9: τ ſi oĩs puaricatio τ
inobediẽtia accepit iuſtã mercedis retri
butionẽ: quõ nos effugiem9 ſi tãtã negle
xerimus ſalutẽ. Que cũ initiũ accepiſſet
enarrãdi per dñz ab eis qui audierũt:
in nos cõfirmata eſt: conteſtante Mar.16.d.

© Biblioteca Nacional de España

τος/του θεού σημείοις τε και τέρασι και ποι
κίλαις δυνάμεσι, και πνεύματος αγίου με=
ρισμοίς κατά/την αυτού θέλησιν. ου γαρ
αγγέλοις υπέταξε/την οικουμένην/την μέλ=
λουσαν περί ης λαλούμεν. διεμαρτύρατο
δε που τις λέγων. τι εστίν άνθρωπος ότι
μιμνήσκη αυτού, η υιός ανθρώπου ότι ε=
πισκέπτη αυτόν. ηλάττωσας αυτόν βραχύ
τι παρ αγγέλους, δόξη και τιμή εστεφά=
νωσας αυτόν, και κατέστησας αυτόν επί/τα
έργα/των χειρών σου, πάντα υπέταξας υ
ποκάτω/των ποδών αυτού. εν γαρ/τω υπο
τάξαι αυτώ/τα πάντα, ουδέν αφήκεν αυτώ
ανυπότακτον. νυν δε ούπω ορώμεν αυτώ
/τα πάντα υποτεταγμένα. /τον δε βραχύ τι
παρ αγγέλους ηλαττωμένον βλέπομεν ιη
σούν διά/το πάθημα/του θανάτου δόξη και
τιμή εστεφανωμένον, όπως χάριτι θεού υ
πέρ παντός γεύσηται θανάτου. έπρεπε γαρ
αυτώ δι' ον/τα πάντα και δι' ου/τα πάντα
πολλούς υιούς εις δόξαν αγαγόντα,/τον
αρχηγόν/της σωτηρίας αυτών διά παθημά
των τελειώσαι. ο τε γαρ αγιάζων και/οι αγια
ζόμενοι εξ ενός πάντες. δι ην αιτίαν ουκ ε=
παισχύνεται αδελφούς αυτούς καλείν λέ=
γων. απαγγελώ/το όνομα σου/τοις αδελ=
φοίς μου, εν μέσω εκκλησίας υμνήσω σε. και
πάλιν. εγώ έσομαι πεποιθώς επ' αυτώ, και
πάλιν ιδού εγώ και/τα παιδία α μοι έδω=
κεν/ο θεός. επεί ουν/τα παιδία κεκοινώνηκε
σαρκός και αίματος, και αυτός παραπλησί
ως μετέσχε/των αυτών, ίνα διά/του θανά=
του καταργήση/τον/το κράτος έχοντα/του θα
νάτου, τουτέστι/τον διάβολον, και απαλλά
ξη τούτους όσοι φόβω θανάτου διά παν=
τός/του ζην ένοχοι ήσαν δουλείας. ου γαρ
δήπου αγγέλων επιλαμβάνεται, αλλά σπέρ
ματος αβραάμ επιλαμβάνεται. όθεν ώφειλε
κατά πάντα/τοις αδελφοίς ομοιωθήναι, ίνα
ελεήμων γένηται και πιστός αρχιερεύς/τα
προς/τον θεόν, εις/το ιλάσκεσθαι/τας αμαρ
τίας/του λαού. εν ω γαρ πέπονθεν αυτός
πειρασθείς, δύναται/τοις πειραζομένοις βοη
θήσαι. Cap. 3.

Όθεν αδελφοί άγιοι κλήσεως επουρανίου
μέτοχοι κατανοήσατε/τον απόστολον
και αρχιερέα/της ομολογίας ημών ιησούν
χριστόν πιστόν όντα/τω ποιήσαντι αυτόν,
ως και μωϋσής εν όλω/τω οίκω αυτού.
πλείονος γαρ δόξης ούτος παρά μωϋσήν
ηξίωται, καθόσον πλείονα τιμήν έχει/του οί
κου/ο κατασκευάσας αυτόν. πας γαρ οίκος
κατασκευάζεται υπό τινός. /ο δε/τα πάντα

deo ſignis ⁊ portentis ⁊ varijs
virtutib⁹: ⁊ ſpũs ſancti diſtributionibꝫ
ſm̃ ſuam voluntatem. Non enim
ãgelis ſubiecit deus orbem terre futurꝫ B
de quo loquimur. Teſtatus eſt
ãt i quodã loco qs dicẽs. Quid ẽ hõ ꝙ ps. 8.
memor es eius: aut fili⁹ hoīs q̃m viſi
tas eũ? Minuiſti eum paulominus
ab angelis: gloria ⁊ honore coronaſti
euz: ⁊ conſtituiſti eum ſuper
opa manuũ tuarũ: oīa ſubieciſti ſub
pedibus ei⁹. In eo ei ꝙ oīa ei ſubiecit:
nihil dimiſit non ſubiectum ei.
Nũc autem necdum videmus Phili. 2. a.
oīa ſubiecta ei. Eũ autem qui modico
q̃ angeli minorat⁹ eſt videmus ieſum
ꝓp paſſionẽ mortis gloria ⁊ C
honore coronatuz: vt gratia dei pro
oībus guſtaret mortem. Decebat enĩz
eum ꝓp quem omnia ⁊ per quẽ oīa:
qui multos filios in gloriaz adduxerat:
autorem ſalutis eorum per paſſionez
ꝯſummari. Qui eñi ſanctificat ⁊ qui
ſctificãt ex vno oẽs. Propter quã cãz
nõ ꝯfunditur fratres eos vocare dicẽs.
Nunciabo nomen tuum fratribus Pſal. 21.
meis in medio eccleſie laudabo te. Et 2 Mat. 28. b.
iterum. Ego ero fidens in euz. Et
iterꝫ. Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit Eſaie. 8. d
mihi deus. Qm ergo pueri cõicauerunt D
carni ⁊ ſanguini: ⁊ ipſe ſimiliter
participauit eiſdem: vt per mortez Oſe. 15. d.
deſtrueret eũ q̃ habebat mortis
imperiũ: id eſt diabolũ: ⁊ liberaret
eos qui timore mortis per totam
vitã obnoxij erant ſeruituti. Nuſq̃ eñ
angelos apprehendit: ſed ſemen
abrae apprehendit. Vñ debuit
per omnia fratribus ſimilari: vt
miſericors fieret ⁊ fidelis pontifex
ad deũ: vt repropitiaret delicta
populi. In eo enim in quo paſſus ẽ ipe
⁊ tẽptatus: potẽs eſt ⁊ eis q̇ tẽptant au
xiliari. Cap. 3.

Unde frẽs ſancti vocationis celeſtꝭ A
participes ꝯſiderate aplm̃
⁊ pontificẽ cõfeſſionis noſtre ieſuz:
qui fidelis eſt ei qui fecit illuz:
ſicut ⁊ moyſes in omni domo eius.
Amplioris ei glorie iſte pre moyſe di=
gn⁹ hit⁹ ẽ q̃to ãpliorẽ honorẽ hꝫ dom⁹
q̇ fabricauit illaz. Oīs nãqꝫ domus
fabricatꝛ ab aliquo. Qui autem omnia

© Biblioteca Nacional de España

κατασκευάσας θεός. καὶ μωυσῆς μὲν πιστὸς
ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων εἰς
μαρτύριον τῶν λαληθησομένων. χριστὸς
δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκος
ἐσμὲν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύ
χημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κα
τάσχωμεν. διό καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού
σητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς
ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ
πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὗ ἐπείρασάν με
οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον
τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη. διὸ προσ=
ώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπα ἀεὶ πλα=
νῶνται τῇ καρδίᾳ. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν
τὰς ὁδούς μου, ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου
εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.
βλέπετε ἀδελφοί μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑ=
μῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀπο=
στῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖ=
τε ἑαυτοὺς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ
σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑ=
μῶν τις ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. μέτοχοι γὰρ
γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν
τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κα
τάσχωμεν, ἐν τῷ λέγεσθαι σήμερον ἐὰν τῆς
φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς
καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.
τινὲς γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ᾽
οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ αἰγύπτου διὰ
μωυσέος. τίσι δὲ προσώχθισε τεσσαράκον=
τα ἔτη, οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶ
λα ἔπεσον ἐν τῇ ἐρήμῳ. τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰ
σελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ
τοῖς ἀπειθήσασι. καὶ βλέπωμεν ὅτι οὐκ ἠδυ
νήθησαν εἰσελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν. Cap. 4.

Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐ
παγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. καὶ
γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ ἐκεῖνοι,
ἀλλ᾽ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκεί
νους, μὴ συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀ=
κούσασιν. εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυ
σιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν. ὡς ὤμο
σα ἐν τῇ ὀργῇ μου εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
κατάπαυσίν μου. καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ κα
ταβολῆς κόσμου γενηθέντων εἴρηκε γάρ που
περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως. καὶ κατέπαυσεν ὁ
θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν
ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν. εἰ εἰσε
λεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἐπεὶ οὖν
ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ

Qui aũt oĩa creauit deꝰ ẽ. Et moyſes Nume.12.a
q̇dẽ fidelis erat ĩ tota domo eiꝰ tanq̃z
famulꝰ in teſtimoĩũ eoꝝ q̃ dicẽda erãt. B
Xp̃s vero tanq̃z filiꝰ ĩ domo ſua. Que
domꝰ ſumꝰ nos: ſi fiduciam ⁊ gloriam
ſpei vſqz ad finẽ firmã retineamus.
Quapropter ſicut dicit ſpiritus
ſanctus. Hodie ſi vocẽ eius audieritis ps.94.
nolite obdurare corda veſtra ſicut
in exacerbatione: ſm̃ diem
tẽptatõis ĩ dſerto: vbi tẽptauerũt me
patres veſtri: probauerunt ⁊ viderũt
opa mea q̃dragita ãnis. Propter qđ C
iſenſus fui gñationi huic: ⁊ dixi ſp er
rãt corde. Ipſi autem nõ cognouerunt ps.94.
vias meas: quibus iuraui in ira mea
ſi introibunt in requiem meam.
Uidete frẽs: ne forte ſit in aliquo vr̃m
cor malũ incredulitatis diſcedendi
a deo viuo. Sed adhortamini
voſmetipſos per ſingulos dies: donec
hodie cognomiat: vt nõ obduret quis
ex vobꝫ fallacia peccati. Participes ei
chriſti effecti ſumus: ſi tamen initium
ſubſtãtie eiꝰ vſqz ad finẽ firmũ retinea= D
mꝰ: dum dicitur hodie ſi
vocez eius audieritis: nolite obdurare
corda vr̃a queãdmodũ ĩ illa exacerba=
tione. Quidã eniz audiẽtes exacerbaue
rũt: ſz nõ vniuerſi q̃ pfecti ſunt ab egy=
pto p moyſẽ. Quibꝰ aũt infẽſus eſt qua
draginta annis: nõne illis q̇ peccaue=
rũt: quorũ cadauera pſtrata ſunt in de
ſerto? Quibꝰ aũt iurauit nõ ĩtroire ĩ reqẽ
ipĩꝰ niſi illis q̇ increduli fuerũt? Et vi
demꝰ q nõ potuerũt introire in requiẽ ip
ſius propter incredulitatem. Cap. 4.

Timeamꝰ ergo ne forte relicta pol A
licitatione introeundi in requiem
eiꝰ: exiſtimet aliq̃s ex nobꝫ deeſſe. Et
eni ⁊ nobis nũciatũ ẽ queãdmodũ ⁊ illis:
ſed non profuit illis ſermo auditus
non admixtis fidei ex his q̃ audierũt.
Ingrediemur enim in requiem
q̇ credimꝰ: queãdmodũ dixit. Sicut
iuraui in ira mea ſi introibunt in
requiẽ meã. Et q̇dẽ opibus ab iſtitutõe
mũdi pfectis: dixit eni in quodã loco
de die ſeptima ſic. Et requieuit Gene.2.a.
deus die ſeptima ab omnibus B
opibus ſuis. Et in iſto rurſuz. Si ĩtroi
bũt in requiẽ meã. Quoniam ergo
ſupereſt introire quoſdam in illam: et Infra.10.c

πρότερον ευαγγελισθέντες ούκ εισήλθον δι
απείθειαν, πάλιν τινά ορίζει ημέραν σήμε=
ρον εν δαυίδ λέγων μετά τοσούτον χρόνον
καθώς είρηται. σήμερον εάν της φωνής αυ=
τού ακούσητε, μη σκληρύνητε τας καρδίας
υμών. ει γαρ αυτός ο ιησούς κατέπαυσεν,
ουκ αν περί άλλης ελάλει μετά ταύτα η=
μέρας. άρα απολείπεται σαββατισμός τω λα
ώ του θεού. ο γαρ εισελθών εις την κατά=
παυσιν αυτού, και αυτός κατέπαυσεν από
των έργων αυτού, ώσπερ από των ιδίων ο
θεός. σπουδάσωμεν ουν εισελθείν εις εκεί=
νην την κατάπαυσιν, ίνα μη εν τω αυτώ τις υ
ποδείγματι πέση της απειθείας. ζων γαρ ο
λόγος του θεού και ενεργής και τομώτερος
υπέρ πάσαν μάχαιραν δίστομον, και διϊκ=
νούμενος άχρι μερισμού ψυχής τε και πνεύ
ματος αρμών τε και μυελών, και κριτικός
ενθυμήσεων και εννοιών καρδίας. και ουκ εσ
τί κτίσις αφανής ενώπιον αυτού, πάντα δε
γυμνά και τετραχηλισμένα τοις οφθαλμοίς
αυτού, προς ον ημίν ο λόγος. έχοντες ουν
αρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τους ουρα=
νούς ιησούν τον υιόν του θεού, κρατώμεν
της ομολογίας. ου γαρ έχομεν αρχιερέα μη
δυνάμενον συμπαθήσαι ταις ασθενείαις η=
μών, πεπειραμένον δε κατά πάντα καθ ομοι
ότητα χωρίς αμαρτίας. προσερχώμεθα ουν
μετά παρρησίας τω θρόνω της χάριτος, ί
να λάβωμεν έλεον, και χάριν εύρωμεν εις εύ
καιρον βοήθειαν. Cap.5.

Πας γαρ αρχιερεύς εξ ανθρώπων λαμβα=
νόμενος, υπέρ ανθρώπων καθίσταται τα
προς τον θεόν, ίνα προσφέρη δώρα τε και
θυσίας υπέρ αμαρτιών, μετριοπαθείν δυνά
μενος τοις αγνοούσι και πλανωμένοις, επεί
και αυτός περίκειται ασθένειαν, και διά ταύ
την οφείλει καθώς περί του λαού, ούτω και
περί εαυτού προσφέρειν υπέρ αμαρτιών.
και ουχ εαυτώ τις λαμβάνει την τιμήν, αλ
λά καλούμενος υπό του θεού καθάπερ και α
αρών. ούτω και ο χριστός ουχ εαυτόν ε=
δόξασε γενηθήναι αρχιερέα, αλλ ο λαλήσας
προς αυτόν υιός μου ει συ, εγώ σήμερον
γεγέννηκα σε. καθώς και εν ετέρω λέγει. συ
ιερεύς εις τον αιώνα κατά την τάξιν μελχι=
σεδέκ. ος εν ταις ημέραις της σαρκός αυτού
δεήσεις τε και ικετηρίας προς τον δυνάμε=
νον σώζειν αυτόν εκ θανάτου μετά κραυγής
ισχυράς και δακρύων προσενέγκας, και εισα
κουσθείς από της ευλαβείας. καίπερ ων υιός
έμαθεν αφ ων έπαθε την υπακοήν, και τε=
λειωθείς εγένετο τοις υπακούουσιν αυτώ

hi qbꝰ pꝛioꝛibꝰ ãnũciatũ ẽ: nõ ĩtroierũt
ꝓpꝑ ĩcredulitatẽ: iterũ termĩat diẽ quãdã
hodie ĩ dauid dicẽdo poſt tãtũ tẽpoꝛis:
ſicut ſupꝛa dictũ ẽ. Hodie ſi vocẽ eiꝰ
audieritis: nolite obdurare coꝛda
veſtra. Naꝫ ſi eis ieſus requiẽ ꝑſtitiſſet
nunq̃ de alia loqueret᷑ poſt hac die.
Itaqꝫ relinquitur ſabbatiſmus populo
dei. Qui enim ingreſſus eſt in requiem C
eius: etiam ipſe requieuit ab
operibus ſuis: ſicut ꝛ a ſuis
deus. Feſtinemꝰ ergo ingredi in illam
requiẽ: vt ne in idipſum quis incidat
ĩcredulitatis exẽplũ. Viuus eſt enim
ſermo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilioꝛ
oĩ gladio ancipiti: ꝛ pertingens
vſqꝫ ad diuiſionẽ aĩe ac ſpũs: cõpagum
quoqꝫ ac medullarum: ꝛ diſcretoꝛ
cogitationũ ꝛ ĩtẽtionũ coꝛdis. Et nõ ẽ D
vlla creatura inuiſibilis ĩ ꝯſpectu eiꝰ: oĩa Eccle.15.d.
nuda ꝛ aperta ſunt oculis ⌊ãt ps.33.
eius: ad quẽ nobis ſermo. Hñtes ergo Infra.8.a. Ro.8.b.
pontificẽ magnum qui penetrauit celos 1.Coꝛ.12.b 2.Co.3.c.
ieſum filiũ dei: teneamus ſpei noſtre Ephe.2.b.
ꝯfeſſionẽ. Nõ eĩ habemꝰ põtificẽ q̃ nõ
poſſit cõpati ĩfirmitatibus noſtris:
tẽptatũ ãt ꝑ oĩa ꝓ ſimilitudine
abſqꝫ peccato. Adeamus ergo
cum fiducia ad thꝛonũ gratie eius: vt
miaꝫ ꝯſeq̃mur: ꝛ grãm inueniamus in
auxilio opoꝛtuno. Cap.5.

Omnis nãqꝫ põtifex ex hoibꝰ aſſũ= A
ptꝰ ꝓ hoĩbus ꝯſtituit᷑ in his q̃ ſunt
ad deũ: vt offerat dona ꝛ
ſacrificia ꝓ pctĩs. Qui cõdolere poſſit
his qui ignoꝛant ꝛ errant: quoniaꝫ
ꝛ ipe circũdatꝰ ẽ ĩfirmitate: ꝛ ꝓpterea
dꝫ queẽadmodũ pꝛo populo: ita etiaꝫ ꝛ
pꝛo ſemetipſo offerre pꝛo peccatis.
Nec quiſq̃ ſumit ſibi honoꝛem: ſed
qui vocatur a deo tanq̃ aaron.
Sic ꝛ xp̃s nõ ſemetipſum clarificauit
vt pontifex fieret: ſed qui locutus eſt
ad eum filius meꝰ es tu: ego hodie ps.2.
genui te. Queẽadmodũ ꝛ ĩ alio loco di B
cit. Tu es ſacerdos ĩ eternũ ſꝫ oꝛdineꝫ ps.109.
melchiſedech. Qui in diebꝰ carnis ſue
pꝛeces ſupplicationeſqꝫ ad euꝫ q̃ poſſit
illũ ſaluũ facere a moꝛte cuꝫ clamoꝛe
valido ꝛ lachꝛymis offerẽs: exauditus ẽ
ꝓ ſua reuerẽtia. Et quidẽ cũ eſſet filius
dei: didicit ex his q̃ paſſus ẽ obediẽtiã:
ꝛ ꝯſũmatꝰ factꝰ ẽ oibꝰ obtẽperãtibꝰ ſi

© Biblioteca Nacional de España

πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστι. τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

Cap. 6.

Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεως τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν. πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν ἀγαπητοί τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. τῷ γὰρ ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ λέγων. ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε, καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀ-

bi: cauſa ſalutis eterne: appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchiſedech. De quo nobis grandis ſermo et ininterp̄tabilis ad dicēdū: qm̄ ibecilles fcti eſtis ad audiēdū. Eteni cum deberetis magistri eē pp̄ tēpus: rurſū idigetis vt vos doceamini q̄ ſint elementa exordij ſermonum dei: et facti eſtis quibus lacte opus ſit: non ſolido cibo. Oīs enim qui lactis eſt p̄ticeps: exp̄s ē ſermonis iuſtitie: paruul9 eniz eſt. Perfectorū autem eſt ſolid9 cib9: eorū q̄ pro ipſa ꝯſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionez boni ac mali.

Cap. 6. — C | D

Quapp̄ itermittētes inchoatiōis xp̄i ſermonē: ad pfectionem feramur: nō rurſuz iaciētes fūdamentū penitētie ab operibus mortuis et fidei ad deū: baptiſmatū doctrie: ipōnis quoqz manuū: ac reſurrectiōis mortuoꝝ: et iudicij eterni. Et hoc faciemus ſi q̄dē p̄miſerit de9. Impoſſibile eī ē eos q̄ ſemel ſunt illumiati: guſtauerūt ēt donuz celeſte: et participes facti ſunt ſpiritus ſcti: guſtauerūt nihilomin9 bonū dei v̄bū v̄tuteſqz ſeculi vēturi: et p̄lapſi ſūt: rurſus renouari ad penitentiam: rurſū crucifigētes ſibimetipſis filiuz dei et oſtentui habentes. Terra enim ſepe venientem ſup̄ ſe bibens imbrem et germinans herbā oportunam illis a quibus colitur: accipit benedictionē a deo: p̄ferens aūt ſpinas ac tribulos reproba eſt et maledicto p̄xima: cui9 ꝯſūmatio i ꝯbuſtionē. Cōfidim9 aūt de vobis dilectiſſimi meliora et viciniora ſaluti: tā etſi ita loq̄mur. Nō enī iniuſt9 de9 vt obliuiſcat̄ opis vr̄i et dilectionis quam oſtendiſtis in nomine ipſius: qui miniſtraſtis ſanctis et miniſtratis. Cupimus aūt vnūquēqz veſtrum eandez oſtētare ſollicitudinem ad expletionem ſpei vſqz i finē: vt nō ſegnes efficiamini: verū imitatores eorum qui fide et patiētia hereditabunt promiſſiones. Abrae nāqz promittens deus: quoniaz neminē habuit p̄ quē iuraret maiorē: iurauit per ſemetipſum dicēs. Niſi bn̄dicēs bn̄dicā te: et multiplicās mlt̄iplicabo te: et ſic lōganimiter ferens adept9 eſt repromiſſionē. Hoīes enī p̄ maiorē ſui iurant

Margin: A — Infra. 10. d — B — C — Gene. 22. c.

μνύουσι, και πάσης αυτοίς αντιλογίας πέ
ρας εις βεβαίωσιν ο όρκος. εν ω περισσότε=
ρον βουλόμενος ο θεός επιδείξαι τοις κληρο=
νόμοις της επαγγελίας το αμετάθετον της
βουλής αυτού, εμεσίτευσεν όρκω, ίνα διά
δύο πραγμάτων αμεταθέτων εν οις αδύ
νατον ψεύσασθαι θεόν ισχυράν παράκλη
σιν έχωμεν οι καταφυγόντες κρατήσαι της
προκειμένης ελπίδος, ην ως άγκυραν έχο=
μεν της ψυχής ασφαλή τε και βεβαίαν, και
εισερχομένην εις το εσώτερον του καταπε=
τάσματος, όπου πρόδρομος υπέρ ημών ει
σήλθεν ιησούς κατά την τάξιν μελχισεδέκ
αρχιερεύς γενόμενος εις τον αιώνα. Cap. 7.
Ούτος γαρ ο μελχισεδέκ βασιλεύς σα=
λήμ ιερεύς του θεού υψίστου, ω συναν
τήσας αβραάμ υποστρέφοντι από της κοπής
των βασιλέων, και ευλογήσας αυτόν, ω
και δεκάτην από πάντων εμέρισεν αβραάμ.
πρώτον μεν ερμηνευόμενος βασιλεύς δικαι
οσύνης, έπειτα δε και βασιλεύς σαλήμ, ο εσ
τί βασιλεύς ειρήνης, απάτωρ, αμήτωρ, αγε=
νεαλόγητος, μήτε αρχήν ημερών μήτε ζω=
ής τέλος έχων, αφωμοιωμένος δε τω υιώ
του θεού μένει ιερεύς εις το διηνεκές, εν ω
ότι και του αβραάμ προετιμήθη. θεωρείτε
δε πηλίκος ούτος, ω και δεκάτην αβραάμ
έδωκεν εκ των ακροθινίων ο πατριάρχης.
και οι μεν εκ των υιών λευί την ιερατείαν
λαμβάνοντες, εντολήν έχουσιν αποδεκα=
τούν τον λαόν κατά τον νόμον, τουτέστι
τους αδελφούς αυτών, καίπερ εξεληλυθό=
τες εκ της οσφύος αβραάμ. ο δε μη γενεαλο
γούμενος εξ αυτών δεδεκάτωκε τον αβραάμ,
και τον έχοντα τας επαγγελίας ευλόγηκε.
χωρίς δε πάσης αντιλογίας το έλαττον
υπό του κρείττονος ευλογείται. και ώδε μεν
δεκάτας αποθνήσκοντες άνθρωποι λαμβά=
νουσιν, εκεί δε μαρτυρούμενος ότι ζη. και
ως έπος ειπείν διά αβραάμ και λευί ο δεκά
τας λαμβάνων, δεδεκάτωται. έτι γαρ εν τη
οσφύϊ του πατρός ην ότε συνήντησεν αυ=
τώ ο μελχισεδέκ. ει μεν ουν τελείωσις διά
της λευιτικής ιερωσύνης ην, ο λαός γαρ επ
αυτή νενομοθέτητο, τις έτι χρεία κατά την
τάξιν μελχισεδέκ έτερον ανίστασθαι ιερέα
και ου κατά την τάξιν ααρών λέγεσθαι. με
τατιθεμένης γαρ της ιερωσύνης, εξ ανάγκης
και νόμου μετάθεσις γίνεται. εφ ον γαρ λέ
γεται ταύτα, φυλής ετέρας μετέσχηκεν, αφ
ης ουδείς προσέσχηκε τω θυσιαστηρίω.
πρόδηλον γαρ ότι εξ ιούδα ανατέταλκεν
ο κύριος ημών, εις ην φυλήν ουδέν περί ιε=

ꝛ omnis controuerſie eoꝛum finis
ad ↄfirmationē ē iuramētū. In quo a=
būdātiꝰ volēs deus oñdere pollicitatiōis D
heredibus immobilitatem
cōſilij ſui: iterpoſuit iuſiurandū: vt ꝑ
duas res imobiles quibus ipoſſibile eſt
mentiri deū foꝛtiſſimum ſolatium
habeamus: qui confugimus ad tenēdā
ꝓpoſitā ſpē: quā ſicut anchoꝛā habemꝰ
anime tutam ac firmam a
incedentē vſqꝫ ad interioꝛa velaminis:
vbi ꝑcurſoꝛ pꝛo nobis introiuit
ieſus ſm ordineꝫ melchiſedech:
pontifex factus in eternum. Cap. 7.
Hic enim melchiſedech rex ſaleꝫ A
ſacerdos dei ſummi qui obuiauit Gene. 14. d
abꝛahe regreſſo a cede
regum: ꝛ benedixit ei: cui
ꝛ decimas omnium diuiſit abꝛaam:
pꝛimū quideꝫ q̄ interpꝛetat̄ rex iuſtitie:
deinde autem ꝛ rex ſalem: quod eſt
rex pacis: ſine pr̄e: ſine matre: ſine ge
nealogia: neqꝫ initiū dieꝝ neqꝫ fineꝫ vi
te hn̄s: aſſimilatus autem filio
dei manens ſacerdos in perpetuum.
Intuemini
āt quātus ſit hic: cui ꝛ decimas dedit d̄
pꝛecipuis abꝛaam patriarcha.
Et quidem de filijs leui ſacerdotium
accipientes: mandatū habent decimas
ſumere a populo ſecundum legē: ideſt a
fratribus ſuis: q̄ꝫq̄ꝫ ꝛ ipſi exierint B
de lumbis abꝛae. Cuius aūt gn̄atio nō
annumerat̄ in eis: decimas ſūpſit ab a=
bꝛaā: ꝛ hūc q̄ habebat repꝛomiſſiones
bn̄dixit. Sine vlla āt ↄtradictiōe qd̄ mi
nꝰ eſt a meliore bn̄dicit̄. Et hic q̄deꝫ
decimas moꝛientes homines accipiūt:
ibi aūt conteſtat̄ qꝛ viuit. Et
vt ita dictū ſit: ꝑ abꝛaā ꝛ leui q̄ deci=
mas accepit: decimatꝰ eſt. Adhuc ei i
lumbis patris erat: qn̄ obuiauit ei
melchiſedech. Si ergo cōſūmatio per
ſacerdotiū leuiticū erat: populus ei ſub
ipo legē accepit: quid adhuc neceſſariū
fuit ſꝫ ordinē melchiſedech aliū ſurgere
ſacerdoteꝫ ꝛ nō ſꝫ ordineꝫ aarō dici?
Trāſlato .n. ſacerdotio: neceſſe eſt vt
ꝛ legis trāſlatio fiat. In quo ei hec di
cuntur: de alia tribu eſt: de C
qua nullus altario pꝛeſto fuit.
Manifeſtū eſt enim q ex iuda oꝛtus ſit
dn̄s nr̄: in q̄ tribu nihil de ſacerdotio

© Biblioteca Nacional de España

ρασύνης μωϋσῆς ἐλάλησε. καὶ περισσότε-
ρον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιό-
τητα μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς
οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν,
ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου.
μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶ-
να κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν
γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ
αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. οὐδὲν γὰρ ἐ-
τελείωσεν ὁ νόμος. ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττο-
νος ἐλπίδος δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ, καὶ κα-
θόσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας. οἱ μὲν γὰρ
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες. ὁ
δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος
πρὸς αὐτόν. ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμε-
ληθήσεται. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν
τάξιν μελχισεδέκ. κατὰ τοσοῦτον κρείττο-
νος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς. καὶ οἱ
μὲν πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ
θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν, ὁ δὲ διὰ τὸ
μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔ-
χει τὴν ἱερωσύνην. ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ
παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι'
αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ὑπερεντυ-
γχάνειν αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν
ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχω-
ρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλό-
τερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ὃς οὐκ ἔχει
καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς,
πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσί-
ας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο
γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ
νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς
ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμο-
σίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα
τετελειωμένον. Cap. 8.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις. τοιοῦ-
τον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δε-
ξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς
οὐρανοῖς τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς
σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ
οὐκ ἄνθρωπος. πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ
προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται.
ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προ-
σενέγκῃ. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱε-
ρεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων
κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, οἵτινες ὑποδείγ-
ματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων.
καθὼς κεχρημάτισται μωϋσῆς μέλλων ἐπι-
τελεῖν τὴν σκηνήν. ὅρα γάρ φησι ποιήσεις πάν-
τα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
ὄρει. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λει-
τουργίας, ὅσῳ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσί-

moyſes locutus eſt. Et amplius
adhuc manifeſtũ eſt: ſi ƀm ſimilitudinẽ
melchiſedech exurgat alius ſacerdos: q
nõ ƀm legẽ mandati carnalis fact⁹ eſt:
ſed ƀm virtutem vite inſolubilis.
Cõteſtat̃ eĩ: qm̃ tu es ſacerdos ĩ eter-
nũ ƀz ordinẽ melchiſedech. Reprobatio
fit precedentis mandati: ꝓpter quidẽ
ĩfirmitatẽ ei⁹ ⁊ ĩutilitatẽ. Nihil ẽi ad ꝑ-
fectũ adduxit lex. Introductio vero me-
lioris ſpei ꝑ quã ꝓximam⁹ ad deũ. Et
quãtũ eſt: nõ ſine iureiurãdo: Alij qdẽ
ſine iureiurãdo ſacerdotes fcti ſũt. Hic
aũt cũ iureiurando per eum qui dixit
ad illũ. Iurauit dñs ⁊ nõ penitebit eũ: Ps.109.
tu es ſacerdos in eternum
In tantum melioris teſtamenti D
ſponſor factus eſt ieſus. Et alij
qdẽ plures facti ſũt ſacerdotes: idcirco
ꝙ morte ꝓhiberẽtur ꝑmanere: hic aũt eo
ꝙ maneat in eternũ: ſempiternũ habz
ſacerdotiũ. Unde et ſaluare in
perpetuum poteſt accedentes per
ſemetipſũ ad deũ: ſp̃ viuẽs ad iterpel
lãdũ ꝓ nobis. Talis ẽi decebat vt nobi
eẽt põtifex: ſctũs: inocẽs: ipollut⁹: ſegre
gatus a peccatoribus: ⁊ excelſior
celis factus. Qui nõ habet
neceſſitatẽ quotidie queadmodũ ſacer-
dotes: prius ꝓ ſuis delictis hoſtias
offerre: deinde pro populi. Hoc
enim fecit ſemel ſe offerendo.
Lex ẽim conſtituit homines ſacerdotes
infirmitatẽ hñtes: ſermo aũt iuſiurãdi q
poſt legem eſt filium in eternum
perfectum. Cap. 8.

Capitulũ aũt ſup ea q̃ dicunt̃. Talẽ A ſup.4.b.
habem⁹ põtificẽ: q̃ cõſedit in dex-
tera ſedis magnitudinis in
celis: ſanctorum miniſter: ⁊
tabernaculi veri: qđ fixit deus ⁊
nõ homo. Omnis enim pontifex ad
offerẽdũ munera ⁊ hoſtias conſtituitur.
Unñ neceſſe ẽ ⁊ hũc habere aliqđ qđ of-
ferat. Si ergo eẽt ſup terrã: nec eẽt ſa-
cerdos: cum eſſent qui offerrent
ƀm legẽ munera qui exemplari
⁊ vmbre deſeruiunt celeſtium:
ſicut reſponſũ eſt moyſi cũ ꝯſummaret B
tabernaculũ. Vide inquit oĩa facito Exo.25.d. Act.7.c.
ƀm exẽplar quod tibi oſtenſum eſt in
monte. Nũc aũt meli⁹ ſortit⁹ ẽ miniſteri
ũ: quãto ⁊ melioris teſtamẽti mediator

© Biblioteca Nacional de España

της, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομο
θέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμ=
πτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμ
φόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρ
χονται λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν
οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα δια
θήκην καινήν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποί
ησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβο
μένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐ
τοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέ=
μειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου κἀγὼ ἠμέλησα αὐ
τῶν λέγει κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν δια
θήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐ=
κείνας λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς
τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν
ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θε
όν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ
διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ λέγων γνῶ
θι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσι με ἀπὸ
μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν, ὅτι ἵ
λεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁ
μαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ἐν τῷ λέγειν καινήν, πε=
παλαίωκε τὴν πρώτην. τὸ δὲ παλαιούμε=
νον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ. Cap. 9.
Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώ=
ματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν.
σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ
τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν
ἄρτων ἥτις λέγεται ἅγια, μετὰ δὲ τὸ δεύ=
τερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια
ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ
τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην
πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔ=
χουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλα
στήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. ὑπερά=
νω δὲ αὐτῆς, χερουβὶμ δόξης κατασκιάζον=
τα τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέ=
γειν κατὰ μέρος. τούτων δὲ οὕτω κατεσκευ
ασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαν
τὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦν
τες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ
μόνος ὁ ἀρχιερεύς οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προ
σφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοη
μάτων. τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων
ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν.
ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεσ
τηκότα, καθ᾽ ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέ=
ρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶ
σαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ
πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ δικαι

eſt: qđ in melioribus repromiſſiōib9 ſāci C
tū eſt. Nā ſi illud prius culpa vacaſſet:
nō vtiqꝫ ſecūdi loc9 inqrerer. Vitupās
enim eos dicit. Ecce dies venient Hiere.31.f.
dicit dominus: ⁊ cōſummabo ſuper
domū iſrael et ſuper domū iuda teſtm̄
nouū: nō ſm̄ teſtamentū quod feci
patribus eorum in die qua apprehendi
manū eorū vt educerem illos
de terra egypti: qm̄ ipſi non pmāſerūt
in teſtamento meo: ⁊ ego neglexi eos
dicit dn̄s. Qꝛ hoc ē teſtm̄ qđ diſponā
domui iſrael poſt dies illos
dicit dominus: dando leges meas in
mentem eorum ⁊ in corda eorum D
ſuperſcribam eas: ⁊ ero eis in deum:
⁊ ipſi erunt mihi in populum. Et non Apoc.21.b.
docebit vnuſquiſqꝫ proximum ſuum Hie.31.f.
⁊ vnuſquiſqꝫ fratrem ſuū dicēs: cogno
ſce dn̄m: qm̄ omnes ſcient me a
minore vſqꝫ ad maiorem: qꝛ propitius
ero iniquitatibus eorum: ⁊ peccatorum
eorum
iam nō memorabor. Dicēdo āt nouum
veterauit prius. Quod autē antiquatū
⁊ ſeneſcit: prope interitum eſt. Cap. 9.
Habuit qdē ⁊ prius iuſtificationes A
culture ⁊ ſanctum ſeculare.
Tabernaculū ei factū ē primū: in quo
erant candelabra ⁊ menſa ⁊ propoſitio
panū que dicitur ſancta: poſt velamen
tū aūt ſecūdū tabernaculū qđ dr̄ ſcā
ſanctoꝝ: aureū habēs thuribulum et
arcam teſtamenti circuntectam
ex oī parte auro: ī qua vrna aurea hn̄s
manna ⁊ virga aaron que fronduerat
⁊ tabule teſtamenti: ſuper
que erant cherubin glīe obumbrantia
ꝓpitiatoriū: de qb9 nō eſt mō dicēdum
per ſingula. His vero ita compoſitis:
in priori quidem tabernaculo ſemper
ītroibāt ſacerdotes ſacrificioꝝ officia cō
ſūmantes: in ſcđo autē ſemel in anno
ſol9 pōtifex nō ſine ſanguine quē offer
ret pro ſua ⁊ populi ignorantia:
hoc ſignificante ſpiritu
ſancto: nōdū propalatam eſſe ſanctorū
viā adhuc ꝓore tabernaculo hn̄te ſtatū.
Que parabola eſt temporis inſtantis: B
iuxta quā munera ⁊ hoſtie offeruntur:
q̄ nō poſſūt iuxta cōſciētiā ꝑfectū facere
ſeruientē: ſolūmodo in cibis ⁊ in poti
bus ⁊ in varijs baptiſmatib9 ⁊ iuſtitijs

© Biblioteca Nacional de España

ώμασι σαρκός μέχρι καιρού διορθώσεως ε
πικείμενα. Χριστός δε παραγενόμενος αρχιε
ρεύς των μελλόντων αγαθών διά της μείζο
νος και τελειοτέρας σκηνής ου χειροποιή=
του, τουτέστιν ου ταύτης της κτίσεως, ου
δε δι αίματος τράγων και μόσχων, διά δε
του ιδίου αίματος εισήλθεν εφάπαξ εις τα
άγια, αιωνίαν λύτρωσιν ευράμενος. ει γαρ
το αίμα ταύρων και τράγων και σποδός δα
μάλεως ραντίζουσα τους κεκοινωμένους α=
γιάζει προς την της σαρκός καθαρότητα, πό
σω μάλλον το αίμα του χριστού, ος διά
πνεύματος αιωνίου εαυτόν προσήνεγκεν ά=
μωμον τω θεώ καθαριεί την συνείδησιν ημών
από νεκρών έργων εις το λατρεύειν θεώ
ζώντι. και διατούτο διαθήκης καινής μεσίτης
εστίν, όπως θανάτου γενομένου εις απολύ
τρωσιν των επί τη πρώτη διαθήκη παραβά
σεων την επαγγελίαν λάβωσιν οι κεκλημένοι
της αιωνίου κληρονομίας. όπου γαρ διαθή
κη, θάνατον ανάγκη φέρεσθαι του διατιθε=
μένου. διαθήκη γαρ επί νεκροίς βεβαία. επεί
μήποτε ισχύει ότε ζη ο διαθέμενος. όθεν ουδ
η πρώτη χωρίς αίματος εγκεκαίνισται. λα
ληθείσης γαρ πάσης εντολής κατά νόμον υ
πό μωϋσέος παντί λαώ, λαβών το αίμα των
μόσχων και τράγων μετά ύδατος και ερί=
ου κοκκίνου και υσσώπου, αυτό τε το βι=
βλίον και πάντα τον λαόν εράντισε λέγων.
τούτο το αίμα της διαθήκης, ης ενετείλατο
προς υμάς ο θεός. και την σκηνήν δε και
πάντα τα σκεύη της λειτουργίας τω αίμα
τι ομοίως εράντισε. και σχεδόν εν αίματι
πάντα καθαρίζεται κατά τον νόμον, και χω
ρίς αιματεκχυσίας ου γίνεται άφεσις. ανάγ
κη ουν τα μεν υποδείγματα των εν τοις ου
ρανοίς τούτοις καθαρίζεσθαι, αυτά δε τα ε=
πουράνια κρείττοσι θυσίαις παρά ταύ=
ταις. ου γαρ εις χειροποίητα άγια εισήλ=
θεν ο χριστός αντίτυπα των αληθινών, αλλ
εις αυτόν τον ουρανόν, νυν εμφανισθήναι
τω προσώπω του θεού υπέρ ημών. ουδ
ίνα πολλάκις προσφέρη εαυτόν, ώσπερ ο
αρχιερεύς εισέρχεται εις τα άγια κατ ενιαυ=
τόν εν αίματι αλλοτρίω. επεί έδει αυ=
τόν πολλάκις παθείν από καταβολής κόσ=
μου. νυν δε άπαξ επί συντελεία των αιώνων
εις αθέτησιν αμαρτίας διά της θυσίας αυτού
πεφανέρωται. και καθόσον απόκειται τοις αν
θρώποις άπαξ αποθανείν, μετά δε τού=
το κρίσις, ούτω και ο χριστός άπαξ προ=
σενεχθείς εις το πολλών ανενεγκείν αμαρτίας

carnis vſqꝫ ad tẽpus correctiõis impoſi=
tis. Chriſtus aũt aſſiſtens pontifex
futurorum bonorum per amplius
ꝛ perfecti⁹ tabernaculũ nõ manufactũ:
id eſt non huius creationis: neqꝫ
per ſanguinẽ hircorũ aut vitulorꝫ: ſꝫ p
ꝓpriũ ſanguinẽ introiuit ſemel in
ſctã: eterna redẽptiõe inuenta. Si eniꝫ
ſanguis hircorꝫ ꝛ taurorũ ꝛ cinis vitule
aſperſus inquinatos ſanctificat
ad emũdationem carnis: q̃to
magis ſanguis chriſti: qui per
ſpũꝫ ſanctũ ſemetipſuꝫ obtulit imacula= 1. Joh. 1. d. Apoc. 1. b. 1. Pe. 1. d.
tũ deo: emundabit cõſcientiam noſtram C
ab operibus mortuis ad ſeruiẽdũ deo
viuẽti. Et ideo noui teſtamenti media
tor ẽ: vt morte intercedẽte in redẽptionẽ
earꝫ ꝓuaricationũ q̃ erãt ſub priori teſta=
mẽto repromiſſionẽ accipiãt q̇ vocati ſũt
eterne hereditatis. Ubi .n. teſtamẽtuꝫ
ẽ: mors neceſſe eſt intercedat teſtatoris.
Teſtm̃ ei in mortuis ꝯfirmatũ ẽ. Alio Gal. 3. b.
q̇n nõdũ valet dũ viuit q̇ teſtat⁹ ẽ. Unñ
nec ꝓmũ q̇dẽ ſine ſãguine dedicatũ eſt.
Lecto enim omni mãdato legis a
moyſe vniuerſo populo: accipiẽs ſãgui=
nẽ vitulorꝫ ꝛ hircorꝫ cũ aqua ꝛ lana
coccinea ꝛ hyſopo: ipſuꝫ quoqꝫ librum
ꝛ oẽm populum aſperſit dicens.
Hic ſanguis teſtamẽti q̇d mandauit Exo. 24. b. Mat. 26. c.
ad vos deus. Etiã tabernaculum et Mar. 14. c
omnia vaſa miniſterij ſanguine Luce. 22. b.
ſilr̃ aſperſit. Et omnia pene in ſãguine 1. Cor. 11. c.
ſecunduꝫ legem mundantur: ꝛ ſine 1. Joh. 1. d.
ſanguinis effuſiõe nõ fit remiſſio. Neceſ Apoca. 1. b. 1. Pet. 1. d.
ſe eſt ergo exemplaria quidem celeſtiuꝫ D
his mũdari. Ipſa autem celeſtia
melioribus hoſtijs quam iſtis.
Nõ ei in manu fctã ſctã ieſus introijt
exemplaria verorum: ſed
in ipſum celuꝫ: vt appareat nunc
vultui dei pro nobis. Neqꝫ
vt ſepe offerat ſemetipſuꝫ: quẽadmodũ
põtifex itrat in ſancta per ſigulos ãnos
in ſãguĩe alieno. Alioq̇n oportebat eũ
frequenter pati ab origine mundi.
Nũc aũt ſemel in conſummatiõe ſeculorꝫ
ad deſtitutionẽ peccati per hoſtiã ſuam
appuit. Et quẽadmodũ ſtatutũ eſt hoĩ
bus ſemel mori: poſt hoc autem
iudiciuꝫ: ſic et chriſtus ſemel oblat⁹ eſt Roma. 5. b. 1. Pet. 3. d.
ad multorum exhaurienda peccata

© Biblioteca Nacional de España

εκ δευτέρου χωρὶς αμαρτίας οφθήσεται τοις αυτὸν απεκδεχομένοις εις σωτηρίαν.

Cap. 10.

Σκιάν γαρ έχων ο νόμος των μελλόντων αγαθών ουκ αυτήν την εικόνα των πραγμάτων κατ᾽ ενιαυτὸν ταις αυταίς θυσίαις ας προσφέρουσιν εις το διηνεκές, ουδέποτε δύναται τους προσερχομένους τελειώσαι. επεί αν επαύσαντο προσφερόμεναι, διά το μηδεμίαν έχειν έτι συνείδησιν αμαρτιών τους λατρεύοντας άπαξ κεκαθαρμένους, αλλ᾽ εν αυταίς ανάμνησις αμαρτιών κατ᾽ ενιαυτόν. αδύνατον γαρ αίμα ταύρων και τράγων αφαιρείν αμαρτίας. διό εισερχόμενος εις τον κόσμον λέγει. θυσίαν και προσφοράν ουκ ηθέλησας, σώμα δε κατηρτίσω μοι. ολοκαυτώματα και περί αμαρτίας ουκ ευδόκησας, τότε είπον ιδού ήκω. εν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περί εμού του ποιήσαι ο θεός το θέλημά σου. ανώτερον λέγων, ότι θυσίαν και προσφοράν και ολοκαυτώματα και περί αμαρτίας ουκ ηθέλησας, ουδέ ευδόκησας, αίτινες κατά τον νόμον προσφέρονται, τότε είρηκεν ιδού ήκω του ποιήσαι το θέλημά σου ο θεός μου. αναιρεί το πρώτον, ίνα το δεύτερον στήση. εν ω θελήματι ηγιασμένοι εσμέν οι διά της προσφοράς του σώματος ιησού χριστού εφάπαξ. και πας μεν αρχιερεύς έστηκε καθ᾽ ημέραν λειτουργών και τας αυτάς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αίτινες ουδέποτε δύνανται περιελείν αμαρτίας. αυτός δε μίαν υπέρ αμαρτιών προσενέγκας θυσίαν, εις το διηνεκές εκάθισεν εν δεξιά του θεού, το λοιπόν εκδεχόμενος έως τεθώσιν οι εχθροί αυτού υποπόδιον των ποδών αυτού. μία γαρ προσφορά τετελείωκεν εις το διηνεκές τους αγιαζομένους. μαρτυρεί δε ημίν και το πνεύμα το άγιον. μετά γαρ το προειρηκέναι αύτη η διαθήκη ην διαθήσομαι προς αυτούς μετά τας ημέρας εκείνας λέγει κύριος, διδούς νόμους μου επί καρδίας αυτών, και επί των διανοιών αυτών επιγράψω αυτούς, και των αμαρτιών αυτών και των ανομιών αυτών ου μη μνησθώ έτι. όπου δε άφεσις αυτών ουκέτι προσφορά περί αμαρτίας. έχοντες ουν αδελφοί παρρησίαν εις την είσοδον των αγίων εν τω αίματι ιησού ην ενεκαίνισεν ημίν οδόν πρόσφατον και ζώσαν διά του καταπετάσματος, τουτέστι της σαρκός

ſcdo ſine pctō apparebit omnibus expectantibus ſe in ſalutem.

Cap. 10.

Umbram enim habēs lex futurorū bonorū non ipſam imaginē rerum: per ſingulos annos eiſdē ipſis hoſtijs quas offerunt indeſinenter: nunquam poteſt accedentes perfectos facere. Alioquin ceſſaſſent offerri: ideo quod nullā haberēt vltra conſciētiam peccati cultores ſemel mundati: ſed in ipſis cōmemoratio peccatorum per ſingulos ānos fit. Impoſſibile enim eſt ſāguine taurorū et hircorū auferri pctā. Ideo ingrediēs mūdū dicit. Hoſtiam et oblationem noluiſti: corpus autem aptaſti mihi. Holocauſtomata et pro pctō nō tibi placuerūt: tūc dixi ecce venio. In capite libri ſcriptum eſt de me: vt faciam deus voluntatē tuam. Superius dicēs: quia hoſtias et oblatiōes et holocauſtomata et pro peccato noluiſti: nec placita ſunt tibi que ſm legem offeruntur: tunc dixi ecce venio: vt faciā deus volūtatē tuā. Aufert primum vt ſequens ſtatuat. In qua volūtate ſanctificati ſumus per oblationem corporis xpi ieſu ſemel. Et ōis quidē ſacerdos preſto eſt quottidie miniſtrans: et eaſdem ſepe offerens hoſtias: que non poſſunt auferre peccata. Hic autem vnam pro peccatis offerens hoſtiam: in ſempiternum ſedet in dextera dei: de cetero expectans donec ponantur inimici eius ſcabellum pedum eius. Una enim oblatione cōſummauit in ſempiternū ſctificatos. Cōteſtatur autem nos et ſpiritus ſctūs. Poſtquā enim dixit hoc aūt teſtamētum quod teſtabor ad illos: poſt dies illos dicit dominus: dabo leges meas in cordibus eorum: et in mentibus eorum ſuperſcribam eas et peccatorū et iniquitatum eorū iā nō recordabor amplius. Ubi aūt horum remiſſio: iā nō eſt oblatio pro pctō. Habētes itaque fratres fiduciam in introitu ſanctorū in ſanguine chriſti: quā initiauit nobis viam nouam et viuentem per velamen: id eſt carnem

A · Leui.16.e · ps.39. · B · C · Psal.109. · D · Hie.31.f · ſupra.4.b.

© Biblioteca Nacional de España

αυτού, και ιερέα μέγαν επί τον οίκον του
θεού, προσερχώμεθα μετά αληθινής καρδί=
ας εν πληροφορία πίστεως, ερραντισμένοι
τας καρδίας από συνειδήσεως πονηράς,
και λελουμένοι το σώμα ύδατι καθαρώ,
κατέχωμεν την ομολογίαν της ελπίδος α=
κλινή. πιστός γαρ ο επαγγειλάμενος. και
κατανοώμεν αλλήλους εις παροξυσμόν
αγάπης και καλών έργων. μη εγκαταλεί=
ποντες την επισυναγωγήν εαυτών, καθώς έ
θος τισίν, αλλά παρακαλούντες, και τοσού
τω μάλλον, όσω βλέπετε εγγίζουσαν την η
μέραν. εκουσίως γαρ αμαρτανόντων ημών
μετά το λαβείν την επίγνωσιν της αληθείας,
ουκέτι περί αμαρτιών απολείπεται θυ=
σία. φοβερά δε τις εκδοχή κρίσεως και πυ=
ρός ζήλος, εσθίειν μέλλοντος τους υπε=
ναντίους. αθετήσας τις νόμον μωϋσέος
χωρίς οικτιρμών επί δυσίν η τρισί μάρ
τυσιν αποθνήσκει, πόσω δοκείτε χείρονος
αξιωθήσεται τιμωρίας ο τον υιόν του θεού
καταπατήσας, και το αίμα της διαθήκης κοι
νόν ηγησάμενος, εν ω ηγιάσθη, και το πνεύ=
μα της χάριτος ενυβρίσας. οίδαμεν γαρ
τον ειπόντα. εμοί εκδίκησις, εγώ ανταπο
δώσω λέγει κύριος. και πάλιν. κύριος κρι=
νεί τον λαόν αυτού. φοβερόν το εμπεσείν
εις χείρας θεού ζώντος. αναμιμνήσκεσθε δε
τας πρότερον ημέρας, εν αις φωτισθέντες
πολλήν άθλησιν υπεμείνατε παθημάτων,
τούτο μεν ονειδισμοίς τε και θλίψεσι θεα=
τριζόμενοι, τούτο δε κοινωνοί των ούτως α
ναστρεφομένων γενηθέντες. και γαρ τοις
δεσμοίς μου συνεπαθήσατε, και την αρπα
γήν των υπαρχόντων υμών μετά χαράς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες έχειν εαυτοίς
κρείττονα ύπαρξιν εν ουρανοίς και μένου=
σαν. μη αποβάλητε ουν την παρρησίαν υ=
μών, ήτις έχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. υ=
πομονής γαρ έχετε χρείαν, ίνα το θέλημα
του θεού ποιήσαντες κομίσησθε την επαγ=
γελίαν. έτι γαρ μικρόν όσον όσον ο ερχόμε=
νος ήξει, και ου χρονιεί. ο δε δίκαιος εκ πί
στεως ζήσεται. και εάν υποστείληται, ουκ
ευδοκεί η ψυχή μου εν αυτώ. ημείς δε ουκ
εσμέν υποστολής εις απώλειαν, αλλά πί=
στεως εις περιποίησιν. Cap.11.

Εστί δε πίστις ελπιζομένων υπόστασις
πραγμάτων, έλεγχος ου βλεπομένων.
εν ταύτη γαρ εμαρτυρήθησαν οι πρεσβύτε
ροι. πίστει νοούμεν κατηρτίσθαι τους αιώ
νας ρήματι θεού, εις το μη εκ φαινομένων τα

ſuam: ⁊ ſacerdotē magnū ſuꝑ domum D
dei: accedamus cum vero corde
in plenitudine fidei: aſperſi
corda a conſcientia mala
⁊ abluti corpus aqua munda:
teneamꝰ ſpei nr̄e cōfeſſionē ideclinabilē.
Fidelis enim eſt qui repromiſit. Et
conſideremus inuicem in prouocatiōē
charitatis ⁊ bonoꝝ operū: nō deſerētes
collectionē noſtrā: ſicut cōſuetudinis ē
quibuſdam: ſed conſolantes: ⁊ tanto
magis quāto videritis appropinquātē E
diē. Voluntarie .n. peccantibus nobis
poſt acceptam notitiam veritatis:
iam non relinquitur pro pc̄tis hoſtia.
Terribilis āt q̄dā expectatio iudicij ⁊ i
gnis emulatio: q̄ cōſumptura eſt aduerſa
rios. Irritā q̇s faciens legem moyſi Deut.17.d
ſine vlla miſeratiōe duobꝰ vel tribꝰ te Mat.18.c.
ſtibꝰ moꝛit: quātomagis putatis deterio 2.Cor.13.a.
ra mereri ſupplicia qui filium dei
ꝯculcauerit: ⁊ ſanguinē teſtamēti pollu
tū duxerit: i quo ſanctificatꝰ eſt: ⁊ ſpiri F
tui gratie cōtumeliā fecerit. Scimꝰ .n.
q̄ dixit. Mihi vīdictā ⁊ ego retribuam. Deut.32.c.
Et iterū. Quia iudicabit dominus
populum ſuum. Horrēdū eſt incidere Ro.12.d.
in manus dei viuētis. Rememoramini ſupra.6.a
aūt priſtinos dies: in q̇bus illuminati
magnū certamē ſuſtinuiſtis paſſionū: ⁊ i
altero q̇dē opprobrijs ⁊ tribulationibꝰ
ſpectaculū facti: in altero āt ſocij taliter
conuerſantium effecti. Nam ⁊
vinctis compaſſi eſtis: ⁊ rapinam
bonorum veſtrorum cum gaudio
ſucepiſtis: cognoſcentes vos habere G
meliorem ⁊ manentem ſubſtantiam.
Nolite itaqꝫ amittere cōfidētiā vr̄am:
q̄ magnā hꝫ remunerationē. Patiētia
ei vobis neceſſaria eſt: vt voluntatē
dei facientes reportetis promiſſionem.
Adhuc ei modicū aliquātulūqꝫ q̄ vētu
rꝰ ē veniet ⁊ nō tardabit. Iuſtꝰ āt meꝰ Abach.2.a
ex fide viuet. Qd̄ ſi ſubtraxerit ſe: non Ro.1.b.
placebit anime mee. Nos autem non Gala.3.b.
ſumꝰ ſubtractiōis filij in ꝑditionē: ſꝫ fi
dei in acquiſitionem anime. Cap.11.

Est āt fides ſperandarū ſubſtantia A
rerū: argumentū non apparentiū.
In hac ei teſtimoniū ꝯſecuti ſūt ſenes.
Fide intelligimus aptata eſſe ſecula Gene.1.a.
verbo dei: vt ex inuiſibilibus

© Biblioteca Nacional de España

βλεπόμενα γεγονέναι. πίστει πλείονα θυ=
σίαν ἄβελ παρά κάϊν προσήνεγκε τῷ θε=
ῷ, δι ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρ=
τυροῦντος ἐπί τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ,
καί δι αὐτῆς ἀποθανών ἔτι λαλεῖται. πίσ
τει ἐνώχ μετετέθη τοῦ μή ἰδεῖν θάνατον, καί
οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετατέθηκεν αὐτόν ὁ
θεός, πρό γάρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ με=
μαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ. χωρίς
δέ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. πισ=
τεῦσαι γάρ δεῖ τόν προσερχόμενον τῷ θεῷ
ὅτι ἐστί, καί τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν μισθα=
ποδότης γίνεται. πίστει χρηματισθείς νῶε
περί τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθείς,
κατεσκεύασε κιβωτόν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἰ=
κου αὐτοῦ, δι ἧς κατέκρινε τόν κόσμον, καί
τῆς κατά πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κλη=
ρονόμος. πίστει καλούμενος ἀβραάμ ὑπή=
κουσεν ἐξελθῶν εἰς τόν τόπον ὅν ἔμελλε
λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καί ἐξῆλθε μή
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. πίστει παρώκη
σεν ἀβραάμ εἰς τήν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς
ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετά ἰσα
άκ καί ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγ
γελίας τῆς αὐτῆς. ἐξεδέχετο γάρ τήν τούς θε
μελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καί δη
μιουργός ὁ θεός. πίστει καί αὐτή σάρρα στεί
ρα οὖσα δύναμιν εἰς καταβολήν σπέρμα=
τος ἔλαβε, καί παρά καιρόν ἡλικίας ἔτεκεν,
ἐπεί πιστόν ἡγήσατο τόν ἐπαγγειλάμενον.
διό καί ἀφ ἑνός ἐγεννήθησαν, καί ταῦτα
νενεκρωμένου, καθώς τά ἄστρα τοῦ οὐρα=
νοῦ τῷ πλήθει, καί ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρά τό
χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. κατά
πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες μή λαβόν=
τες τάς ἐπαγγελίας, ἀλλά πόρρωθεν αὐ=
τάς ἰδόντες καί ἀσπασάμενοι, καί ὁμολο=
γήσαντες ὅτι ξένοι καί παρεπίδημοι εἰσίν ἐ=
πί τῆς γῆς. οἱ γάρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφα
νίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι, καί εἰ μέν
ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ ἧς ἐξῆλθον, εἶχον
ἄν καιρόν ἀνακάμψαι. νυνί δέ κρείττονος
ὀρέγονται τουτέστιν ἐπουρανίου. διό οὐκ
ἐπαισχύνεται αὐτούς ὁ θεός, θεός ἐπικαλεῖ
σθαι αὐτῶν. ἡτοίμασε γάρ αὐτοῖς πόλιν. πίσ
τει προσενήνοχεν ἀβραάμ τόν ἰσαάκ πειραζό=
μενος, καί τόν μονογενῆ προσέφερεν, ὁ τάς ἐ
παγγελίας ἀναδεξάμενος, πρός ὅν ἐλαλήθη
ὅτι ἐν ἰσαάκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, λογισά
μενος ὅτι καί ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατός ὁ θε
ός ὅθεν αὐτόν καί ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. πί
στει περί μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαάκ τόν

viſibilia fierent. Fide plurimā hoſtiam Gene.4.a
abel q̄ȝ cain obtulit deo: ꝏꝏꝏꝏ
p quā teſtimoniū ↄſecut⁹ ē eē iuſt⁹: te
ſtimoniū perhibente munerib⁹ eius deo:
⁊ per illā defunct⁹ adhuc loquit̄. Fide Gene.5.d.
enoch trāſlat⁹ eſt ne videret moꝛteȝ: et Sap. 4.c. Eccl.44.c
non inueniebatur: qꝛ tranſtulit illum
de⁹. Ante tranſlationē ei teſtimonium
habuit placuiſſe deo. Sine ꝏꝏꝏ 1.Mac.2.f.
fide āt īpoſſibile eſt placere deo. Crede B
re eñ opoꝛtet accedentem ad deum ꝏ
qꝛ eſt: ⁊ inquirentibus ſe remunerato
ſit. Fide noe reſponſo accepto ꝏꝏ Gene.6.d. Eccl.44.c
de his que adhuc nō videbātur metu
ens: aptauit arcam in ſaluteȝ domus ꝏ
ſue: per quam dānauit munduȝ: ⁊ ꝏ
iuſtitie q̄ per fidē eſt heres eſt īſtitut⁹.
Fide qui vocatur abꝛaam obediuit ꝏ Gen.12.a.et 13.a.
in locum exire quem accepturus erat
in hereditatem: ⁊ exijt neſciens ꝏꝏ
quo iret. Fide demoꝛatus eſt ꝏꝏ
in terra repꝛomiſſionis tanq̄ȝ in ꝏꝏ
aliena: in caſulis habitando cuȝ iſaac
⁊ iacob coheredibus repꝛomiſſionis ꝏ
eiuſdē. Expectabat enim fundamenta C
habentē ciuitatē: cuius artifex ⁊ ↄditoꝛ
deus. Fide ⁊ ipſa ſara ſterilis ꝏꝏ Gene.21.a.
virtutem in conceptione ſeminis ꝏ
accepit etiam pꝛeter tempus etatis: ꝏ
qm̄ fidelē credidit eſſe eū qui repꝛomi
ſerat. Pꝛopter qđ ⁊ ab vno oꝛti ſunt: ⁊
emoꝛtuo: tanq̄ȝ ſidera celi in ꝏ ⌊ hoc
multitudinē: ⁊ ſicut arena q̄ eſt ad ꝏ
oꝛam maris innumerabilis. Juxta ꝏ
fidē defuncti ſunt oēs iſti: non accepti
repꝛomiſſionibus: ſed alonge eas ꝏ
aſpicientes ⁊ ſalutantes: ⁊ confitentes
qꝛ peregrini ⁊ hoſpites ſunt ſuper ꝏ
terrā. Qui enim hoc dicunt: ſignificāt
ſe patriā inquirere. Et ſi quidem ꝏ D
ipſius meminiſſent de q̄ exierūt habebāt
vtiqȝ tp̄s reuertēdi. Nūc āt meliozem
appetūt: ideſt celeſtem. Jdeo non ꝏ
confunditur deus vocari deus ꝏꝏ
eoꝝ. Parauit eniȝ illis ciuitatē. Fide Gene.12.b.
obtulit abꝛaam iſaac cum temptaretur:
⁊ vnigēitū offerebat: i quo ſuſceperat re
pꝛomiſſiones: ad quem dictuȝ eſt: ꝏ
qꝛ in iſaac vocabit̄ tibi ſemē: arbitrās gene.21.b.
qꝛ ⁊ a moꝛtuis ſuſcitare potens ē de⁹.
Vñ eum in parabolā accepit: Fide et gene.27.a.
de futuris benedixit iſaac iacob ꝏꝏ

© Biblioteca Nacional de España

ιακώβ και τον ησαύ. πίστει ιακώβ αποθνήσκων
έκαστον των υιών ιωσήφ ευλόγησε, και προ
σεκύνησεν επί το άκρον της ράβδου αυτού.
πίστει ιωσήφ τελευτών περί της εξόδου
των υιών ισραήλ εμνημόνευσε, και περί των
οστέων αυτού ενετείλατο. πίστει μωϋσής
γεννηθείς εκρύβη τρίμηνον υπό των πα=
τέρων αυτού, διότι είδον αστείον το παιδίον
και ουκ εφοβήθησαν το διάταγμα του βα=
σιλέως. πίστει μωϋσής μέγας γενόμενος
ηρνήσατο λέγεσθαι υιός θυγατρός φαραώ,
μάλλον ελόμενος συγκακουχείσθαι τω λα=
ώ του θεού, η πρόσκαιρον έχειν αμαρτίας α
πόλαυσιν. μείζονα πλούτον ηγησάμενος των
αιγύπτου θησαυρών τον ονειδισμόν του
χριστού. απέβλεπε γαρ εις την μισθαποδο=
σίαν. πίστει κατέλιπεν αίγυπτον, μη φοβη=
θείς τον θυμόν του βασιλέως. τον γαρ αόρα
τον ως ορών εκαρτέρησε. πίστει πεποίηκε
το πάσχα και την πρόσχυσιν του αίματος,
ίνα μη ο ολοθρεύων τα πρωτότοκα θί=
γη αυτών. πίστει διέβησαν την ερυθράν θά=
λασσαν ως διά ξηράς, ης πείραν λαβόντες
οι αιγύπτιοι, κατεπόθησαν. πίστει τα τείχη
ιεριχώ έπεσε κυκλωθέντα επί επτά ημέρας.
πίστει ραάβ η πόρνη ου συναπώλετο τοις
απειθήσασι, δεξαμένη τους κατασκόπους
μετ ειρήνης. και τι έτι λέγω. επιλείψει γαρ
με διηγούμενον ο χρόνος, περί γεδεών, βα
ράκ τε, και σαμψών, και ιεφθάε, δαυίδ τε
και σαμουήλ, και των προφητών, οι διά πί
στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ειργάσαν
το δικαιοσύνην, επέτυχον επαγγελιών. έφ=
ραξαν στόματα λεόντων, έσβεσαν δύναμιν
πυρός. έφυγον στόματα μαχαίρας, ενεδυ
ναμώθησαν από ασθενείας, εγενήθησαν ισ=
χυροί εν πολέμω. παρεμβολάς έκλιναν αλ
λοτρίων, έλαβον γυναίκες εξ αναστάσεως
τους νεκρούς αυτών. άλλοι δε ετυμπανίσθη
σαν, ου προσδεξάμενοι την απολύτρωσιν, ί=
να κρείττονος αναστάσεως τύχωσιν. έτεροι
δε εμπαιγμών και μαστίγων πείραν έλα=
βον, έτι δε δεσμών και φυλακής, ελιθάσθη=
σαν, επρίσθησαν, επειράσθησαν, εν φόνω μα
χαίρας απέθανον. περιήλθον εν μηλωταίς
εν αιγείοις δέρμασιν, υστερούμενοι, θλιβό=
μενοι, κακουχούμενοι. ων ουκ ην άξιος ο
κόσμος, εν ερημίαις πλανώμενοι και όρεσι,
και σπηλαίοις, και ταις οπαίς της γης. και
ούτοι πάντες μαρτυρηθέντες διά της πίστε
ως ουκ εκομίσαντο την επαγγελίαν, του θε
ού περί ημών κρείττον τι προβλεψαμένου,
ίνα μη χωρίς ημών τελειωθώσι. Cap. 12.

⁊ eſau. Fide Jacob moriens Ge. 48. c. et 49. d
ſingulos filioꝝ ioſeph bñdixit: ⁊ adora
uit faſtigium virge eius.
Fide ioſeph moriēs de ꝑfectione Gene. 50. d
filiorum iſrael memoratus eſt: ⁊ de
oſſibus ſuis mandauit. Fide moyſes Exo. 2. a.
nat9 occultat9 ē mēſib9 trib9 a parēti=
bus ſuis: eo ꝙ vidiſſent elegātē infantē:
⁊ non timuerunt regis edictum. E
Fide moyſes grandis factus Exo. 2. b.
negauit ſe eſſe filiū filie pharaonis:
magis eligens affligi cum populo
dei ꝙ̃ tꝑalis peccati habere iucūditatē:
maiores diuitias eſtimans
theſauro egyptiorum improperium
xp̄i. Aſpiciebat eniꝫ in remuneratione.
Fide reliquit egyptum: non veritus Exo. 2. c.
animoſitatem regis. Inuiſibilem enim
tanꝙ̃ videns ſuſtinuit. Fide celebrauit Exo. 12. b.
paſcha ⁊ ſanguinis effuſioneꝫ:
ne qui vaſtabat primitiua tangeret
eos. Fide tranſierunt mare rubrum Exo. 14. d.
tanꝙ̃ ꝑ aridaꝫ terrā: qḋ experti
egyptij deuorati ſunt. Fide muri Joſue. 6. c.
hiericho corruerūt circuitu dierū ſeptē. F
Fide raab meretrix non perijt cum Joſue. 6. a.
incredulis excipiens exploratores ſ enī Joſue. 2. a et 6. d.
cū pace. Et qḋ adhuc dicā? Deficiet
me tp̄s enarrātē: de gedeō: barach:
ſamſon: iepte: dauid:
ſamuel ⁊ prophetis: qui per fidem
vicerunt regna: operati ſunt
iuſtitiā: adepti ſūt repromiſſiōes. Ob=
turauerunt ora leonū: extinxerunt ipetū
ignis. Effugauerūt aciē gladij: ↄualue
rūt de infirmitate: fortes facti ſunt
in bello. Caſtra verterunt exteroꝝ:
acceperūt mulieres de reſurrectione Mat. 17. f.
mortuos ſuos. Alij autē diſtenti ſunt:
nō ſuſcipientes redemptionem: vt
meliorē inuenirēt reſurrectionem. Alij G
vero ludibria ⁊ verbera experti:
inſup ⁊ vincula ⁊ carceres: lapidati ſūt
ſecti ſūt: temptati ſūt: i occiſiōe gladij
mortui ſunt. Circuierūt in melotis: Math. 3. a.
i pellib9 caprinis: egētes: anguſtiati: Mar. 1. a.
afflicti. Quibus dignus non erat
mūd9. In ſolitudinib9 errātes: in mōti
bus ⁊ ſpelūcis: ⁊ in cauernis terre. Et
hi oēs teſtimonio fidei probati
non acceperunt repromiſſionem: deo
pro nobis melius aliqḋ prouidente
vt nō ſine nobis cōſūmarentur. Cap. 12.

© Biblioteca Nacional de España

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες
περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγ
κον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ἀπερίστα=
τον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς
τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν ἰη
σοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς
ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνης καταφρονήσας
ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
ἀναλογίσασθε οὖν τὸν τοιαύτην ὑπομεμενη
κότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλο
γίαν ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυ
όμενοι. οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστη=
τε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς
υἱοῖς διαλέγεται. υἱέ μου μὴ ὀλιγώρει παι
δείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐ=
λεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύ=
ει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.
εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσ
φέρεται ὁ θεός. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παι
δεύει πατήρ. εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἧς
μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ
καὶ οὐκ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡ=
μῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρε
πόμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμε
θα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν.
οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ
δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμ
φέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐ
τοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν
οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης. ὕστε=
ρον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυ
μνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. διὸ τὰς
παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς
ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν. ἵνα μὴ τὸ χω=
λὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. εἰρήνην διώκε
τε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χω
ρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον. ἐπισκοποῦν=
τες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θε=
οῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ,
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί. μή τις
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσε
ως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. ἴσ
τε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆ=
σαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη. μετανοίας
γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύ
ων ἐκζητήσας αὐτήν. οὐ γὰρ προσεληλύθα
τε ψηλαφωμένῳ ὄρει καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ
καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ καὶ θυέλλῃ, καὶ σάλ
πιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκού=
σαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐ=

Ideoqȝ ⁊ nos tantam habentes
impoſitã nubem teſtium:
deponẽtes omne põdus ⁊ circũſtans
nos peccatũ per patientiã curramus ad
ꝑpoſitũ nobis certamẽ: aſpiciẽtes in
autoꝛẽ fidei ⁊ conſummatoꝛem ieſum:
qui pꝛo poſito ſibi gaudio
ſuſtinuit crucez: confuſione cõtempta:
atqȝ in dextera ſedis dei ſedet.
Recogitate ei eũ qui talem ſuſtinuit
a pctõꝛibus aduerſus ſemetipſuȝ ꝯtradi
ctionẽ: vt ne fatigemini animis veſtris
deficiẽtes. Nõdũ.n. vſqȝ ad ſanguinez
reſtitiſtis aduerſus pctũȝ repugnãtes: et
obliti eſtis ꝯſolatiõis que vobis tanq̃
filijs loq̃tur dicẽs. Fili mi noli neglige
re diſciplinã dñi neqȝ fatigeris dũ ab eo
argueris. Quẽ ei diligit dñs caſtigat.
flagellat aũt omnez filium quẽ recipit.
In diſciplia ꝑſeuerate. Tanq̃ filijs vo=
bis offert ſe deꝰ. Quis .n. filiꝰ quẽ nõ
coꝛripit pr̃? qḋ ſi extra diſciplinã eſtis cu
ius participes fcti ſunt oẽs: ergo adulte
ri ⁊ nõ filij eſtis. Deinde patres quidẽ
carnis nr̃e eruditoꝛes habuimꝰ: ⁊ reue
rebamur eos: nõ multo magis obtẽpe=
rabimus patri ſpirituum ⁊ viuemus?
Et illi quidẽ in tꝑe paucoꝛũ dierũ ẜm
voluntatẽ ſuã erudiebãt nos: hic ãt ad
id qḋ vtile eſt in recipiẽdo ſctificationẽ e
ius. Ois ãt diſciplina in preſenti quidez
vr̃ nõ eſſe gaudij: ſȝ meroꝛis: poſtea
ãt fructũ pacatiſſimũ exercitatis per eã
reddet iuſtitie. Pꝛopter quod
remiſſas manus ⁊ ſoluta
genua erigite: ⁊ greſſus rectos
facite pedibus veſtris: vt non claudi=
cãs q̃s erret: magis ãt ſanet. Pacẽ ſeq̃
mini cũ oĩbus ⁊ ſctimoniã: ſine
qua nemo videbit deũ. Cõtemplantes
ne quis deſit gratie dei: ſ nãs ĩpediat:
ne qua radix amaritudinis ſurſũ germi
⁊ per illam inquinent multi. Ne quis
foꝛnicatoꝛ aut ꝓphanꝰ vt eſau: q ꝓp v
nã eſcã vendidit pꝛimitiuã ſua. Scitote
ei quoniaȝ ⁊ poſtea cupiens hereditare
benedictionem repꝛobatus eſt. Nõ eniȝ
iuenit penitẽtie locũ: q̃q̃ cũ lachꝛymis
inquiſiſſet eã. Nõ eniȝ acceſſiſtis ad
tractabilem ⁊ accenſibilem ignem
⁊ turbinẽ ⁊ caliginez ⁊ pꝛocellã ⁊ tube
ſonũ ⁊ vocẽ verboꝝ: quam q audierunt
excuſauerunt ſe ne eis fieret

A
Ephe. 4.c.
Col. 3.b.
1. Pe. 2.a.
Hiere. 17.a
B
Prou. 13.b
C
D
Ro. 12.d.
Gene. 25.d.
E
Gene. 27.c.
Exo. 19.b.

© Biblioteca Nacional de España

τοίς λόγον. ούκ έφερον γαρ το διαστελλό
μενον. καν θηρίον θίγη του όρους λιθοβο=
ληθήσεται, και ούτω φοβερόν ην το φαντα=
ζόμενον. μωϋσής είπεν. έκφοβος ειμί και έν=
τρομος. αλλά προσεληλύθατε σιών όρει,
και πόλει θεού ζώντος ιερουσαλήμ επου=
ρανίω, και μυριάσιν αγγέλων πανηγύρει,
και εκκλησία πρωτοτόκων εν ουρανοίς απο
γεγραμμένων, και κριτή θεώ πάντων, και
πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, και δια
θήκης νέας μεσίτη ιησού, και αίματι ραντισ
μού, κρείττον λαλούντι παρά τον άβελ. βλέ
πετε μη παραιτήσησθε τον λαλούντα. ει
γαρ εκείνοι ουκ έφυγον τον επί γης παραι
τησάμενοι χρηματίζοντα, πολλώ μάλλον η
μείς οι τον απ ουρανού αποστρεφόμενοι,
ου η φωνή την γην εσάλευσε τότε, νυν δε ε
πήγγελται λέγων. έτι άπαξ εγώ σείω ου
μόνον την γην αλλά και τον ουρανόν. το
δε έτι άπαξ, δηλοί των σαλευομένων την
μετάθεσιν ως πεποιημένων, ίνα μείνη τα μη
σαλευόμενα. διό βασιλείαν ασάλευτον πα
ραλαμβάνοντες έχωμεν χάριν, δι ης λα=
τρεύομεν ευαρέστως τω θεώ μετά αιδούς
και ευλαβείας. και γαρ ο θεός ημών πυρ
καταναλίσκον. Cap.13.

Η φιλαδελφία μενέτω, της φιλοξενίας
μη επιλανθάνεσθε. διά ταύτης γαρ έ=
λαθόν τινες ξενίσαντες αγγέλους. μιμνήσ=
κεσθε των δεσμίων, ως συνδεδεμένοι, των
κακουχουμένων ως και αυτοί όντες εν σώ=
ματι. τίμιος ο γάμος εν πάσι, και η κοίτη α
μίαντος. πόρνους δε και μοιχούς κρινεί ο
θεός. αφιλάργυρος ο τρόπος, αρκούμενοι
τοις παρούσιν. αυτός γαρ είρηκεν. ου μη σε
ανώ ουδ ου μή σε εγκαταλίπω, ώστε θαρ=
ρούντας ημάς λέγειν. κύριος εμοί βοηθός,
και ου φοβηθήσομαι τι ποιήσει μοι άνθρω=
πος. μνημονεύετε των ηγουμένων υμών, οί
τινες ελάλησαν υμίν τον λόγον του θεού,
ων αναθεωρούντες την έκβασιν της αναστρο
φής, μιμείσθε την πίστιν. ιησούς χριστός
χθες και σήμερον, ο αυτός και εις τους αιώ
νας. διδαχαίς ποικίλαις και ξέναις μη πε=
ριφέρεσθε. καλόν γαρ χάριτι βεβαιούσθαι
την καρδίαν, ου βρώμασιν εν οις ουκ ωφε=
λήθησαν οι περιπατήσαντες. έχομεν θυσιασ
τήριον, εξ ου φαγείν ουκ έχουσιν εξουσίαν
οι τη σκηνή λατρεύοντες. ων γαρ εισφέρεται
ζώων το αίμα περί αμαρτίας εις τα άγια δι
ά του αρχιερέως, τούτων τα σώματα κατα
καίεται έξω της παρεμβολής. διό και ιησούς
ίνα αγιάση διά του ιδίου αίματος τον λα

Verbū. Nō enim portabāt qđ dicebatur. Exo.20.c
Et ſi beſtia tetigerit mōtē lapidabitur. Exo.19.b.
Et ita terribile erat quod videbatur.
Moyſes dixit. Exterrit⁹ ſuȝ ⁊ tremebū F
dus. Sed acceſſiſtis ad ſion montem
⁊ ciuitatē dei viuentis ieruſaleȝ celeſteȝ
⁊ multoꝝ miliū angelorū frequentiaȝ:
⁊ eccleſiā primitiuorū qui ꝯſcripti ſunt
in celis: et iudicem omnium deum et
ſpiritū iuſtorū perfectoruȝ: ⁊ teſtamenti
noui mediatorē ieſū: ⁊ ſanguinis aſpſio
nē melius loquentē q̄ȝ abel. Videte
ne recuſetis loquentem. Si
ei illi nō effugerūt: recuſātes eū q̇ ſup
terram loquebatur: multo magis nos G
qui de celis loquētem nobis auertimus:
cui⁹ vox mouit terrā tūc: nunc aūt re
promittit dicens. Adhuc ſemel ⁊ ego Agg.2.b.
mouebo nō ſoluȝ terrā ſed ⁊ celuȝ. Qđ
āt adhuc ſemel dicit: declarat mobiliuȝ
trāſlationē tāq̄ȝ factoꝝ: vt maneāt ea q̄
ſunt imobilia. Itaqȝ regnū imobile ſu
ſcipiētes habem⁹ graȝ: ꝑ quā ſeruiam⁹
placentes deo cum metu
⁊ reuerentia. Eteniȝ deus noſter ignis Deu.4.d.
conſumens eſt. Cap.13.

Charitas fraternitatis maneat i vo A
bis: ⁊ hoſpitalitatē nolite obliuiſci. Ro.12.c.
Per hāc ei placuerūt q̇dā angelis hoſ
pitio receptis. Memētote victoꝝ tanq̄ȝ
ſimul victi: ⁊ laborātiū tanq̄ȝ ⁊ ipſi i cor
pore morātes. Honorabile ꝯnubiū i oī=
bus: ⁊ toruȝ imaculat⁹. Fornicatores ei
⁊ adulteros iudicabit de⁹. Sit mores ſi
ne auaricia: ꝯtēti p̄ſētib⁹. Ipſe ei dixit.
Nō te deſerā neqȝ dereliquā: ita vt cō gene.28.c.
fidēter dicamus. Dñs mihi adiutor ps.17.
⁊ non timebo quid faciat mihi homo.
Mementote prepoſitorum veſtrorū qui B
vobis locuti ſunt verbum dei:
quorū intuētes exitū conuerſationis:
imitamini fidem. Jeſus chriſtus
heri ⁊ hodie: ipſe ⁊ in ſecula.
Doctrinis varijs ⁊ peregrinis nolite ad
duci. Optimū ē ei gratia ſtabiliri
cor non eſcis: q̄ non profuerunt
ambulātib⁹ in eis. Habemus altare
de quo edere nō habent poteſtatem
q̇ tabernaculo deſeruiūt. Quoꝝ ei aīa
liū infertur ſanguis ꝑ pctō in ſctā ꝑ
pontificem: horum corpora cremantur
extra caſtra. Propter qđ ⁊ ieſus
vt ſctificaret ꝑ ſuum ſanguinē populuȝ

© Biblioteca Nacional de España

όν έξω/της πύλης έπαθε. τοίνυν εξερχώμε=
θα προς αυτόν έξω/της παρεμβολής, /τον ο
νειδισμόν αυτού φέροντες. ου γαρ έχομεν
ώδε μένουσαν πόλιν, αλλά/την μέλλουσαν
επιζητούμεν. δι αυτού ουν αναφέρωμεν θυ
σίαν αινέσεως διαπαντός/τω θεώ, τουτέστι
καρπόν χειλέων ομολογούντων/τω ονόμα
τι αυτού./της δε ευποιΐας και κοινωνίας μη
επιλανθάνεσθε. τοιαύταις γαρ θυσίαις ευα
ρεστείται/ο θεός. πείθεσθε/τοις ηγουμένοις υ
μών, και υπείκετε. αυτοί γαρ αγρυπνούσιν
υπέρ/των ψυχών υμών ως λόγον αποδώ
σοντες, ίνα μετά χαράς τούτο ποιώσι, και
μη στενάζοντες. αλυσιτελές γαρ υμίν τού
το. προσεύχεσθε περί ημών. πεποίθαμεν γαρ
ότι καλήν συνείδησιν έχομεν εν πάσι κα=
λώς θέλοντες αναστρέφεσθαι. περισσοτέρως
δε παρακαλώ τούτο ποιήσαι, ίνα τάχιον
αποκατασταθώ υμίν./ο δε θεός/της ειρήνης
/ο αναγαγών εκ νεκρών/τον ποιμένα/των
προβάτων/τον μέγαν εν αίματι διαθήκης
αιωνίου/τον κύριον ημών ιησούν χριστόν,
καταρτίσαι υμάς εν παντί έργω αγαθώ, εις
/το ποιήσαι/το θέλημα αυτού, ποιών εν υ=
μίν/το ευάρεστον ενώπιον αυτού διά ιησού
χριστού, ώ/η δόξα εις/τους αιώνας. αμήν.
παρακαλώ δε υμάς αδελφοί ανέχεσθε/του
λόγου/της παρακλήσεως. και γαρ διά βρα
χέων επέστειλα υμίν. γινώσκετε/τον αδελ=
φόν τιμόθεον, απολελυμένον, μεθ ου εάν
τάχιον έρχηται όψομαι υμάς. ασπάσασθε
πάντας/τους ηγουμένους υμών και πάντας
/τους αγίους. ασπάζονται υμάς/οι από/της
ιταλίας./η χάρις μετά πάντων υμών. α=
μήν.

Τέλος/της προς εβραίους επιστολής.

extra poꝛtam paſſus eſt. Exeamus
igitur ad eum extra caſtra: improperiuꝫ C
eius poꝛtantes. Non eniꝫ habemus
hic manentem ciuitatem: ſed futuram
inq̇rimꝰ. Per ipſꝫ ergo offeramꝰ hoſti
am laudis ſemper deo: ideſt
fructũ labioꝛum confitentium nomini
eiꝰ. Bñficiẽtie ãt ꝛ cõmunionis nolite
obliuiſci. Talibus eniꝫ hoſtijs ꝓmeret
deus. Obedite prepoſitis veſtris:
ꝛ ſubiacete eis. Ipſi .n. peruigilant
quaſi rõnẽ ꝓ animabus veſtris reddi
turi: vt cũ gaudio hoc faciant ꝛ
nõ gemẽtes. Hoc ei nõ expedit vobis.
Orate pro nobis. Confidimus enim
qꝛ bonã cõſciẽtiã habemꝰ in oibus bñ
volentes conuerſari. Amplius D
autem deprecoꝛ vos hoc facere: quo ce
lerius reſtituar vobis. Deus autẽ pacis
qui eduxit de moꝛtuis paſtoꝛem
magnũ ouiuꝫ in ſanguine teſtamenti
eterni dñm noſtrum ieſum chꝛiſtum:
aptet vos in omni bono: vt
faciatis eiꝰ volũtatẽ: faciẽs in vobis
quod placeat coꝛaꝫ ſe per ieſuꝫ
xp̃ꝫ: cui eſt glĩa in ſecl'a ſecl'oꝝ. Amẽ.
Rogo aũt vos fratres vt ſufferatis
verbum ſolatij. Etenim perpaucis
ſcripſi vobis. Cognoſcite fratrẽ veſtrũ
timotheum dimiſſum: cuꝫ quo ſi
celerius venerit videbo vos. Salutate
omnes prepoſitos veſtros: et omnes
ſanctos. Salutant vos de
italia fratres. Gratia cum omnibus vobis
Amen.

Explicit epiſtola btĩ pauli ad hebꝛeos.

Incipit prefatio beati Hieronymi presbyteri in librum actuum apoſtolorum.

Canit pſalmiſta. Ambulabunt de virtutibus in virtutes. Poſt apoſtoli pauli epiſtolas dudum vobis vno volumine tranſlatas domnon ꝛ rogatiane chariſſimi: actus apoſtolorum compellitis vt transferam in latinum: quem librum nulli dubium eſt a luca antiocheno arte medico qui poſtea inſeruiens paulo apoſtolo chriſti factus eſt diſcipulus fuiſſe editum. Ceruices premit impoſita ſepius oneris magnitudo: quia ſtudia inuidorum reprehenſione digna putant ea que ſcribimus. Illorum nunq̄ odio et detractione iuuante chriſto meum ſilebit eloquium.

Actus apoſtolorum nudam quidem videntur ſonare hiſtoriã: et naſcentis eccleſie infantiam texere: ſed ſi nouerimus ſcriptorem eorum lucam eſſe medicum: cuius laus eſt in euangelio: animaduertemus pariter omnia verba illius anime languentis eſſe medicinam.

Incipit alius prologus.

Lucas antiochenſis natione ſyrus: cuius laus in euangelio canitur: apud antiochiam medicine artis egregius: et apoſtolorum chriſti diſcipulus fuit: poſtea vſq; ad confeſſionem paulum ſecutus apoſtolũ: ſine crimine in virginitate permanens: deo maluit ſeruire. Qui ſeptuaginta ꝛ quatuor annos etatis agens in bythinia obijt plenus ſpiritu ſancto: quo inſtigante in achaie partibus euangelium ſcribens grecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione oſtendit: eũdemq; ex ſtirpe dauid deſcendiſſe monſtrauit. Cui non immerito ſcribendorum actuum apoſtolicorum poteſtas in miniſterio datur: vt deo in deum pleno ꝛ filio ꝑditionis extincto: oratione ab apoſtolis facta ſorte dominice electionis numerus compleretur. Sicq; paulus conſummationem apoſtolicis actibus daret: quem diu contra ſtimulum calcitrantem dominus elegiſſet. Quod legentibus ꝛ requirentibus deum breui potius voluit oſtendere ſermone: q̄ prolixius aliquid faſtidientibus prodidiſſe. Sciens q̄ operantem agricolã oporteat primum de ſuis fructibus edere. Quem ita diuina ſubſecuta eſt gratia: vt non ſolũ corporibus ſed etiã aĩabus eius proficeret medicina.

Αι πράξεις/ των αποστόλων/ του αγίου λουκά/ του ευαγγελιστού. Cap.i.

Τ ομ μεμ πρώτομ λόγομ εποιησάμημ περί πάμτωμ ω θεόφιλε ωμ ήρξατο/ ο ιησούς ποιείμ τε και διδάσκειμ, άχρι ης ημέρας εμτειλάμεμος/ τοις αποστόλοις διά πμεύματος αγίου ους εξελέξατο, αμελήφθη. οις και παρέστησεμ εαυτόμ ζώμτα μετά/ το παθείμ αυτόμ εμ πολλοίς τεκμηρίοις, δι ημερώμ τεσσαράκομτα οπταμόμεμος αυτοίς, και λέγωμ/ τα περί/ της βασιλείας/ του θεού. και συμαλιζόμεμος παρήγγειλεμ αυτοίς από ιεροσολύμωμ μη χωρίζεσθαι, αλλά περιμέμειμ/ τημ επαγγελίαμ/ του πατρός ημ ηκούσατέ μου ότι ιωάμμης μεμ εβάπτισεμ ύδατι, υμείς δε βαπτισθήσεσθε εμ πμεύματι αγίω, ου μετά πολλάς ταύτας ημέρας./ οι μεμ ουμ συμελθόμτες επηρώτωμ αυτόμ λέγομτες. κύριε ει εμ/ τω χρόμω τούτω αποκαθιστάμεις/ τημ βασιλείαμ/ τω ισραήλ. είπε δε προς αυτούς. ουχ υμώμ εστί γμώμαι χρόμους η καιρούς ους/ ο πατήρ έθετο εμ/ τη ιδία εξουσία, αλλά λήψεσθε δύμαμιμ επελθόμτος/ του αγίου πμεύματος εφ υμάς, και έσεσθέ μοι μάρτυ

Incipit liber actuum apoſtolorum beati Luce euangeliſte. Cap.i.

Primũ quidẽ ſermonẽ feci de omnibus o theophile q̄ cepit ieſus facere ꝛ docere: vſq; in diem qua precipiẽs apoſtolis ꝑ ſpũm ſanctum quos elegit aſſumpt9 ẽ. Quib9 ꝛ ꝓbuit ſeipſum viuum poſt paſſionem ſuam in multis argumẽtis per dies q̄dragita apparens eis ꝛ loquens de regno dei. Et conueſcens precepit eis ab hieroſolymis ne diſcederent: ſed expectarent promiſſionẽ patris: quã audiſtis inq̄t ꝑ os meũ. Quia Johannes q̄dẽ baptizauit aqua: vos ãt baptizabimini ſpũ ſctõ: nõ poſt multos hos dies. Igitur q̄ cõuenerãt interrogabãt eũ dicẽtes. Domine ſi in tempore hoc reſtitues regnum iſrael? Dixit autem eis. Nõ eſt veſtrũ noſſe tẽpora vel momẽta que pater poſuit in ſua poteſtate: ſed accipietis virtutẽ ſupuenĩetis ſpũs ſcti in vos: ꝛ eritis mihi teſtes

A

Mat.5.c. Jacobi.i.b

Luce.24.g

Infra.2.b. et.19.a.

3. Iſrael in greco dati ui caſus.

Luce.14.g

© Biblioteca Nacional de España

ρες ἐν τε ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, οἱ καὶ εἶπον. ἄνδρες γαλιλαῖοι τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν. οὗτος ὁ ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. τότε ὑπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς ἱερουσαλήμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον, οὗ ἦσαν καταμένοντες ὁ τε πέτρος, καὶ ἰάκωβος, καὶ ἰωάννης, καὶ ἀνδρέας, φίλιππος, καὶ θωμᾶς, βαρθολομαῖος καὶ ματθαῖος, ἰάκωβος ἀλφαίου, καὶ σίμων ὁ ζηλωτής, καὶ ἰούδας ἰακώβου. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶ καὶ μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν, εἶπεν. ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσι. ἄνδρες ἀδελφοί ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος δαυὶδ περὶ ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν ἀκελδαμά, τουτέστι χωρίον αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν. γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ ἡμᾶς ὁ κύριος ἰησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων. καὶ ἔστησαν δύο, ἰωσὴφ τὸν καλούμενον βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη ἰοῦστος, καὶ ματθίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπον. σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδει-

in hieruſalem ⁊ in omni iudea ⁊ ſamaria ⁊ vſq₃ ad vltimum terre. Et cũ hec dixiſſet videntib⁹ illis elevat⁹ eſt: ⁊ nubes ſuſcepit eum ab oculis eorum. Cumq₃ intuerentur in celum euntem illum: ecce duo viri aſtiterunt iuxta illos in veſtibus albis: qui ⁊ dixerunt. Viri galilei quid ſtatis aſpicientes in celũ. Hic ieſus qui aſſumptus eſt a vobis in celum ſic veniet quẽadmodũ vidiſtis eum euntem in celũ. Tũc reverſi ſunt hieroſolymã a monte qui vocatur oliveti qui eſt iuxta hieruſalem: ſabbati habẽs iter. Et cum introiſſent in cenaculũ aſcẽderũt vbi manebat Petr⁹ ⁊ Johãnes ⁊ Jacobus et Andreas Philipp⁹ ⁊ Thomas Bartholome⁹ et Matheus Jacobus alphei ⁊ Simõ zelotes ⁊ Judas iacobi. Hi omnes erant perſeverantes vnanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre ieſu ⁊ fratribus eius. In diebus illis exurgens petrus in medio fratrum dixit. Erat aũt turba hominũ ſimul fere centũ viginti. Viri fratres oportet impleri ſcripturã quam predixit ſpiritus ſanctus per os david de iuda q̇ fuit dux eorum qui cõprehẽderunt ieſum: qui cõnumeratus erat in nobis ⁊ ſortitus eſt ſortem miniſterij huius. Et hic quidem poſſedit agrum de mercede iniquitatis: ⁊ ſuſpenſus crepuit medius: ⁊ diffuſa ſunt omnia viſcera eius. Et notũ factũ eſt oĩbus hitantib⁹ hieruſalẽ: ita vt appellaretur ager ille lingua eorum acheldema: hoc eſt ager ſanguinis. Scriptũ eſt eĩ in libro pſalmorũ. Fiat cõmoratio eorũ deſerta: ⁊ non ſit q̇ ĩhabitet in ea: et epiſcopatum ei⁹ accipiat alter. Op₃ ergo ex his viris q̇ nobiſcũ ſũt ꝯgregati ĩ oĩ tpe in quo intravit ⁊ exivit iter nos dñs ieſus ĩcipiẽs a baptiſmate iohannis vſq₃ in diem qua aſſumptus eſt a nobis teſtem reſurrectiõis eius nobiſcum fieri vnũ ex iſtis. Et ſtatuerũt duos. Joſeph q̇ vocabat̃ barſabas: q̇ cognominat⁹ ẽ iuſtus: ⁊ mathiã. Et orantes dixerũt. Tu dñe q̇ corda noſti omnium: oſtende

Mar. 16. g. Apoc. 2. c. Joh. 20. c.

Mat. 10. a. Marc. 3. d. luce. 6. c.

ps. 108.

Infra. 4. d.

© Biblioteca Nacional de España

ξον ον εξελέξω εκ τούτων των δύο ένα λα-
βείν τον κλήρον της διακονίας ταύτης και α-
ποστολής, εξ ής παρέβη ιούδας πορευθή-
ναι εις τον τόπον τον ίδιον. και έδωκαν κλή-
ρους αυτών, και έπεσεν ο κλήρος επί ματθί-
αν, και συγκατεψηφίσθη μετά των ένδεκα
αποστόλων. Cap. 2.

Και εν τω συμπληρούσθαι την ημέραν
της πεντηκοστής, ήσαν άπαντες ομοθυ-
μαδόν επιτοαυτό. και εγένετο άφνω εκ του
ουρανού ήχος ώσπερ φερομένης πνοής βι-
αίας, και επλήρωσεν όλον τον οίκον ου ή-
σαν καθήμενοι. και ώφθησαν αυτοίς διαμε-
ριζόμεναι γλώσσαι ωσεί πυρός, εκάθισέ τε
εφ' ένα έκαστον αυτών, και επλήσθησαν ά-
παντες πνεύματος αγίου, και ήρξαντο λα-
λείν ετέραις γλώσσαις, καθώς το πνεύμα έ-
διδου αυτοίς αποφθέγγεσθαι. ήσαν δε εν
ιερουσαλήμ κατοικούντες ιουδαίοι άνδρες
ευλαβείς από παντός έθνους των υπό τον
ουρανόν. γενομένης δε της φωνής ταύτης
συνήλθε το πλήθος και συνεχύθη, ότι ήκου-
ον εις έκαστος τη ιδία διαλέκτω λαλούν-
των αυτών. εξίσταντο δε και εθαύμαζον λέ-
γοντες προς αλλήλους. ουκ ιδού πάντες
ούτοι εισίν οι λαλούντες γαλιλαίοι, και
πως ημείς ακούομεν έκαστος τη ιδία δια-
λέκτω ημών, εν ή εγεννήθημεν, πάρθοι και μή-
δοι και ελαμίται, και οι κατοικούντες την με-
σοποταμίαν, ιουδαίαν τε και καππαδοκίαν,
πόντον και την ασίαν, φρυγίαν τε και παμ-
φυλίαν, αίγυπτον και τα μέρη της λιβύας
της κατά κυρήνην, και οι επιδημούντες ρω-
μαίοι, ιουδαίοι τε και προσήλυτοι, κρήτες
και άραβες, ακούομεν λαλούντων αυτών
ταις ημετέραις γλώσσαις τα μεγαλεία του
θεού. εξίσταντο δε πάντες και διηπόρουν
άλλος προς άλλον λέγοντες, τι αν θέλοι
τούτο είναι. έτεροι δε χλευάζοντες έλεγον,
ότι γλεύκους μεμεστωμένοι εισί. σταθείς
δε πέτρος συν τοις ένδεκα επήρε την φωνήν
αυτού, και απεφθέγξατο αυτοίς. άνδρες ιου-
δαίοι και οι κατοικούντες ιερουσαλήμ άπαν-
τες, τούτο υμίν γνωστόν έστω και ενωτίσασ-
θε τα ρήματα μου. ου γαρ ως υμείς υπο-
λαμβάνετε ούτοι μεθύουσιν, εστί γαρ ώρα
τρίτη της ημέρας. αλλά τούτο εστί το ει-
ρημένον διά του προφήτου ιωήλ. και έσται
εν ταις εσχάταις ημέραις λέγει ο θεός εκ-
χεώ από του πνεύματος μου επί πάσαν σάρ-
κα, και προφητεύσουσιν οι υιοί υμών και
αι θυγατέρες υμών, και οι νεανίσκοι υμών
οράσεις όψονται, και οι πρεσβύτεροι υμών

quē elegeris ex his duob⁹ vnū accipe-
re locū miniſterij huius ⁊ apoſtolatus:
de quo preuaricat⁹ eſt iudas vt abiret
in locum ſuum. Et dederunt ſortes
eis. Et cecidit ſors ſuper Mathiam:
⁊ annumeratus eſt cum vndecim
apoſtolis. Cap. 2.

A ET cum complerentur dies
pentecoſtes: erant oēs pariter
in eodē loco. Et fact⁹ eſt repente de
celo ſon⁹: tanq̄ aduenientis ſpūs vehemē-
tis: ⁊ repleuit totā domū vbi erāt
ſedentes. Et apparuerunt illis diſpertite
lingue tanq̄ ignis: ſeditq; k. Ignis in gr. gen̄itiuo caſus. Ī.4.d.ct.19 a.
ſupra ſingulos eoꝝ. Et repleti ſūt oēs
ſpiritu ſancto: ⁊ ceperunt loqui
varijs linguis: prout ſpūs ſanctus dabat
eloqui illis. Erant autem in
hieruſalem habitantes iudei viri
religioſi ex omni natione que ſub
celo eſt. Facta autem hac voce
cōuenit multitudo ⁊ mēte ꝯfuſa eſt: q̄m
audiebat vnuſquiſq; lingua ſua illos lo-
quētes. Stupebāt āt oēs ⁊ mirabant di-
cētes. Nonne ecce omnes
iſti qui loquuntur galilei ſunt? Et
quō nos audiuimus vnuſquiſq; linguā
nrām: in q̄ nati ſum⁹? Parthi ⁊ medi B
⁊ elamite: ⁊ qui habitāt meſopotamiā:
iudeam ⁊ cappadociam:
pontū ⁊ aſiā: phrygiam ⁊ pamphyliā:
egyptum ⁊ partes lybie que eſt
circa cyrenē: ⁊ aduene romani:
iudei quoq; ⁊ proſelyti: cretes
⁊ arabes: audiuimus eos
loquentes noſtris linguis magnalia
dei. Stupebāt aūt oēs ⁊ mirabantur
adinuicē dicentes. Quid nam vult
hoc eſſe? Alij āt irridentes dicebant
q2 muſto pleni ſunt iſti. Stans
āt petrus cū vndecim eleuauit vocem
ſuam: ⁊ locutus eſt eis. Viri iudei
⁊ qui habitatis hieruſalem vniuerſi:
hoc vobis notū ſit: et auribus percipite
verba mea. Nō eīm ſicut vos eſtimatis
hi ebrij ſunt: cum ſit hora
diei tertia. Sz hoc eſt quod dictū eſt C
per prophetam iohel. Et erit Iohel. 2.g. Eſa. 44.a.
in nouiſſimis diebus dicit dñs: effūdā
de ſpiritu meo ſuper omnem carnem.
Et prophetabūt filij veſtri ⁊
filie veſtre: ⁊ iuuenes veſtri
viſiones videbunt: ⁊ ſeniores veſtri

© Biblioteca Nacional de España

ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται. καί γε ἐπί τους
δούλους μου καὶ ἐπί τας δούλας μου ἐν
ταις ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπό του πνεύ=
ματος μου, καὶ προφητεύσουσι. καὶ δώσω
τέρατα ἐν τω οὐρανῶ ἄνω, καὶ σημεία ἐπί
της γης κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα κα
πνού. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος,
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν την ἡ
μέραν κυρίου την μεγάλην καὶ ἐπιφανή. καὶ
ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται το ὄνομα κυ
ρίου σωθήσεται. ἄνδρες ἰσραηλῖται ἀκούσατε
τους λόγους τούτους. ἰησοῦν τον ναζω=
ραῖον ἄνδρα ἀπό του θεοῦ ἀποδεδειγμέ=
νον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημεί
οις, οἷς ἐποίησε δι αὐτοῦ ὁ θεός ἐν μέσῳ ὑ
μῶν, καθὼς καὶ αὐτοί οἴδατε. τοῦτον τῆ ὡ
ρισμένη βουλῆ καὶ προγνώσει του θεοῦ ἔκ=
δοτον λαβόντες διά χειρῶν ἀνόμων προσ
πήξαντες ἀνείλετε. ὃν ὁ θεός ἀνέστησε λύσας
τας ὠδίνας του θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυ
νατόν κρατεῖσθαι αὐτόν ὑπ αὐτοῦ. δαυίδ
γαρ λέγει εἰς αὐτόν. προωρώμην τον κύρι
ον ἐνώπιον μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν
μου ἐστίν ἵνα μη σαλευθῶ. διά τοῦτο εὐ
φράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ
γλῶσσα μου, ἔτι δε καὶ ἡ σάρξ μου κατα=
σκηνώσει ἐπ ἐλπίδι. ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις
την ψυχήν μου εἰς ἅδου, οὐδέ δώσεις τον
ὅσιον σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι
ὁδούς ζωής, πληρώσεις με εὐφροσύνης με
τά του προσώπου σου. ἄνδρες ἀδελφοί, ἐ=
ξόν εἰπεῖν μετά παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περί
του πατριάρχου δαυίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτη=
σε, καὶ ἐτάφη, καὶ το μνῆμα αὐτοῦ ἐστίν ἐν
ἡμῖν ἄχρι της ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν
ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐ
τῷ ὁ θεός ἐκ καρποῦ της ὀσφύος αὐτοῦ το
κατά σάρκα ἀναστήσειν τον χριστόν καθίσαι
ἐπί του θρόνου αὐτοῦ, προϊδὼν ἐλάλησε
περί της ἀναστάσεως του χριστοῦ, ὅτι οὐκ
ἐγκατελείφθη ἡ ψυχή αὐτοῦ εἰς ἅδου, οὐ
δέ ἡ σάρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. τοῦτον τον
ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς
ἐσμέν μάρτυρες. τῇ δεξιᾷ οὖν του θεοῦ ὑ=
ψωθείς, την τε ἐπαγγελίαν του ἁγίου πνεύ
ματος λαβὼν παρά του πατρός ἐξέχεε τοῦ
το, ὃ νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ
γαρ δαυίδ ἀνέβη εἰς τους οὐρανούς. λέ=
γει δε αὐτός. εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ
μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου. ἕως ἂν θῶ
τους ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
σου. ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος
ἰσραήλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστόν αὐτόν

ſomnia ſomniabunt. Et quidem ſuper
ſeruos meos ⁊ ancillas meas in
diebus illis effundam de ſpiritu
meo ⁊ prophetabunt. Et dabo
prodigia in celo ſurſum ⁊ ſigna in
terra deorſuz: ſãguinẽ ⁊ ignẽ ⁊ vaporẽ
fumi. Sol conuertetur in tenebras Johe.2.b.
⁊ luna in ſanguinẽ: ante q̃ veniat dies
domini magnus ⁊ manifeſtus. Et Mat.10.c.
erit oĩs q̃cunq; inuocauerit nomen dñi et.24.b.
ſaluus erit. Uiri iſraelite audite Johe.2.g. Rom.10.c.
verba hec. Jeſum nazarenum Infr.5.d.
virum approbatum a deo
in vobis virtutibus ⁊ ꝑdigijs ⁊ ſignis
que fecit deus per illuz in medio veſtri D
ſicut ſcitis. Hunc definito
cõſilio ⁊ preſcientia dei traditum
per manus iniquorum: affigentes
interemiſtis. Quẽ deus ſuſcitauit ſolutis Infra.10.d
doloribus inferni: iuxta q̃d ĩpoſſibile e
rat teneri illum ab eo. Dauid
enim dicit in eum. Prouidebaz dñm ps.15
in ↄſpectu meo ſemper: q̃m a dextris
eſt mihi ne cõmouear. Propter hoc le
tatum eſt cor meum et exultauit
lingua mea: inſup ⁊ caro mea requieſcet
in ſpe. Qm̃ non derelinques
animam meam in inferno: nec dabis
ſãctũ tuũ videre corruptionẽ. Notas mi
hi feciſti vias vite: replebis me iocũdi=
tate cum facie tua. Uiri fratres: liceat
audenter dicere ad vos de
patriarcha dauid: quoniaz defunctus ẽ:
⁊ ſepultus ẽ: ⁊ ſepulchrũ eius eſt apud
nos vſq; ĩ hodiernũ diẽ. Propheta igi
tur cũ eẽt ⁊ ſciret q̃ iureiurãdo iuraſ=
deus de fructu lumbi eius ⌊ſet illi
ſedere
ſup ſedem eius: ꝓuidens locutus eſt
de reſurrectione chriſti: quia neq;
derelictus eſt in inferno: neq;
caro eius vidit corruptionem. Hunc
ieſum reſuſcitauit deus: cuius omnes ſup.1.a.
teſtes ſumus. Dextera igit̃ dei e⌊nos ĩ.10.d.
xaltatus: ⁊ promiſſione ſpiritus ſancti
accepta a patre: effudit hoc donum:
q̃d vos videtis ⁊ auditis. Non
enim dauid aſcendit in celos. Dicit
autez ipſe. Dixit dominus domino pſal.109.
meo ſede a dextris meis. Donec ponã
inimicos tuos ſcabellum pedum
tuorũ. Certiſſime ſciat ergo oĩs domus E
iſrael: q̃ ⁊ dominũ eũ ⁊ chriſtum fecit

© Biblioteca Nacional de España

ο θεός εποίησε τοῦτον τὸν ιησοῦν ὃν υμεῖς
εσταυρώσατε. ακούσαντες δὲ κατενύγη-
σαν τὴν καρδίαν, εἶπόν τε πρὸς τὸν πέτρον
καὶ τοὺς λοιποὺς αποστόλους. τί ποιή-
σωμεν ἄνδρες αδελφοί. πέτρος δὲ ἔφη πρὸς
αυτούς. μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκα
στος υμῶν επὶ τῷ ονόματι ιησοῦ χριστοῦ,
εις ἄφεσιν αμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δω
ρεὰν τοῦ αγίου πνεύματος. υμῖν γὰρ ἐσ-
τὶν η επαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις υμῶν, καὶ
πᾶσι τοῖς εις μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέ
σηται κύριος ο θεὸς ημῶν. ετέροις τε λόγοις
πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει λέ-
γων. σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς
ταύτης. οι μὲν οὖν ασμένως αποδεξάμενοι
τὸν λόγον αυτοῦ εβαπτίσθησαν, καὶ προσ
ετέθησαν τῇ ημέρᾳ εκείνῃ ψυχαὶ ωσεὶ τρισ-
χίλιαι. ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδα
χῇ τῶν αποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ
κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. εγέ
νετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος. πολλά τε τέρα
τα καὶ σημεῖα διὰ τῶν αποστόλων εγίνετο.
πάντες δὲ οι πιστεύσαντες ἦσαν επὶ τὸ αυ-
τό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα
καὶ τὰς υπάρξεις επίπρασκον καὶ διεμέριζον
αυτὰ πᾶσι καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. καθ
ημέραν τε προσκαρτεροῦντες ομοθυμαδὸν
εν τῷ ιερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, με
τελάμβανον τροφῆς εν αγαλλιάσει καὶ αφε
λότητι καρδίας, αινοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχον
τες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ο δὲ κύριος
προσετίθει τοὺς σωζομένους καθημέραν τῇ
εκκλησίᾳ. Cap. 3.

Επὶ τὸ αυτὸ δὲ πέτρος καὶ ιωάννης ανέβαι
νον εις τὸ ιερὸν επὶ τὴν ὥραν τῆς προ-
σευχῆς τὴν εννάτην. καὶ τις ανὴρ χωλὸς
εκ κοιλίας μητρὸς αυτοῦ υπάρχων εβαστά
ζετο, ὃν ετίθουν καθ' ημέραν πρὸς τὴν θύραν
τοῦ ιεροῦ τὴν λεγομένην ωραίαν, τοῦ αιτεῖν
ελεημοσύνην παρὰ τῶν εισπορευομένων
εις τὸ ιερόν. ὃς ιδὼν πέτρον καὶ ιωάννην
μέλλοντας εισιέναι εις τὸ ιερόν, ηρώτα ελε
ημοσύνην. ατενίσας δὲ πέτρος εις αυτὸν σὺν
τῷ ιωάννῃ εἶπε. βλέψον εις ημᾶς. ο δὲ ε-
πεῖχεν αυτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αυτῶν
λαβεῖν. εἶπε δὲ πέτρος. αργύριον καὶ χρυ
σίον ουχ υπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτο
σοι δίδωμι. εν τῷ ονόματι ιησοῦ χριστοῦ
τοῦ ναζωραίου ἔγειραι καὶ περιπάτει, καὶ
πιάσας αυτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε.
παραχρῆμα δὲ εστερεώθησαν αυτοῦ αι βά
σεις καὶ τὰ σφυρά, καὶ εξαλλόμενος ἔσ
τη καὶ περιεπάτει, καὶ εισῆλθε σὺν αυτοῖς
εις τὸ ιερὸν περιπατῶν καὶ αλλόμενος,

deus hunc ieſum quem vos
crucifixiſtis. His aũt auditis cõpũcti ſũt
corde: ⁊ dixerunt ad petrum
⁊ ad reliquos apoſtolos. Quid faciem⁹
viri fratres? Petrus aũt ad Γ vnuſqſq;
illos: penitẽtiã inqt agite: ⁊ baptizetur
veſtrum in nomine ieſu chriſti Γ donũ
in remiſſionẽ pctõꝝ vrõꝝ: ⁊ accipietis
ſpiritus ſancti. Uobis enim eſt
remiſſio ⁊ filijs veſtris: et
oib⁹ q̃ lõge ſunt: quoſcũq; aduocauerit
dñs deus noſter. Alijs etiam verbis
plurimis teſtificat⁹ ẽ ⁊ exhortabat̃ eos
dicẽs. Saluamini a generatõe iſta pra
ua. Qui ergo receperunt
ſermonẽ ei⁹ baptizati ſunt: ⁊ appoſite
ſũt i die illa anime circiter tria milia.
Erant aũt perſeuerantes in doctrina
apoſtolorum ⁊ communicatione
fractionis panis ⁊ orationib⁹. Fiebat
aũt oĩ anime timor. Multa quoq; pdi
gia ⁊ ſigna per apoſtolos i hieruſalẽ fie
bãt: ⁊ met⁹ erat magn⁹ i vniuerſis. Oẽs ẽt
q̃ credebãt erant pariter ⁊ hẽbant oĩa
cõia. Poſſeſſiões ⁊ ſubſtãtias vẽdebãt:
⁊ diuidebãt illa oibus put cuiq; op⁹
erat. Quottidie quoq; pdurãtes vnani
miter in tẽplo: ⁊ frãgentes circa domos
panẽ ſumebãt cibũ cũ exultatiõe ⁊ ſim
plicitate cordis collaudãtes deũ: ⁊ hñ-
tes gratiã ad oẽm plebẽ. Dñs autem
augebat qui ſalui fiebant quottidie
in idipſum. Cap. 3.

Petrus aũt ⁊ Johãnes aſcendebant
in templũ ad horam orationis
nonã. Et quidã vir qui erat claudus
ex vtero matris ſue baiulabatur:
quẽ ponebãt quottidie ad portam
templi que dicitur ſpecioſa: vt peteret
elemoſynam ab introeuntibus
in tẽplũ. Js cũ vidiſſet petrũ ⁊ iohannẽ
incipiẽtes itroire i tẽplũ rogabat vt ele
moſinã accipet. Intuẽs aũt i eũ petr⁹ cũ
iohãne dixit. Reſpice i nos. At ille i
tẽdebat in eos: ſperãs ſe aliqđ accepturũ
ab eis. Petrus aũt dixit. Argẽtũ ⁊ au
rũ non eſt mihi: qđ aũt habeo hoc
tibi do. Jn noĩe ieſu chriſti
nazareni ſurge ⁊ ambula. Et
appñẽſa manu ei⁹ dextera alleuauit eũ
et ptinus conſolidate ſunt baſes eius
⁊ plante. Et exiliens ſtetit
⁊ ambulabat: ⁊ intrauit cum illis
i tẽplũ: ambulãs ⁊ exiliens

Mat. 4. c. Mar. 1. c. Luce. 15. a. Apoca. 1. d.
B
Infra. 4. a.
A
Infr. 14. b.
Infra. 9. d.
B

© Biblioteca Nacional de España

καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ
λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν
θεόν. ἐπεγίνωσκόν τε αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ
πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡ-
ραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμ-
βους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐ-
τῷ. κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
πέτρον καὶ ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐ-
τοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμέ-
νῃ σολομῶνος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ πέτρος
ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν. ἄνδρες ἰσραη-
λῖται τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτε-
νίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιη-
κόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν. ὁ θεὸς ἀβραὰμ
καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡ-
μῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν, ὃν
ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κα-
τὰ πρόσωπον πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀ-
πολύειν. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρ-
νήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆ-
ναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτεί-
νατε. ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς
μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνό-
ματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε
ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ
δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύ-
την ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν ἀδελ-
φοί οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ
καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ὁ δὲ θεὸς ἃ προκα-
τήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προ-
φητῶν αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρω-
σεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψα-
τε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,
ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ
προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν
προκεχειρισμένον ὑμῖν ἰησοῦν χριστόν, ὃν
δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀ-
ποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θε-
ὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ
προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. μωσῆς μὲν γὰρ
πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν. ὅτι προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ, αὐτοῦ ἀκούσεσθε,
κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑ-
μάς. ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀ-
κούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθή-
σεται ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆ-
ται ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλά-
λησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
τας. ὑμεῖς ἐστὲ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ
τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς
πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς ἀβραάμ.
καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον-

et laudans deū. Et vidit omnis
populus eū ambulantem ꝛ laudantem
deū. Cognoſcebāt āt illū: ꝙ ipſe erat
qui ad elemoſinā ſedebat ad ſpecioſam
portā tēpli. Et impleti ſunt ſtupore
ꝛ extaſi: in eo ꝙ contigerat illi.
Cum tenerent autem
petrū ꝛ iohānē: cucurrit oīs ppl's ad e-
os ad porticum que appellatur
ſalomonis ſtupētes. Uidens āt petrus
reſpondit ad populum. Uiri iſraelite
qd miramini i hoc: aut nos qd ītuemi-
ni: q̄ſi nr̄a ỽtute aut poteſtate fecerim⁹
hunc ambulare? Deus abraam
ꝛ de⁹ iſaac ꝛ de⁹ iacob: de⁹ patrū no-
ſtrox glorificauit filium ſuum ieſū: quē
vos qdē tradidiſtis ꝛ negaſtis ante
faciem pilati: iudicante illo dimitti.
Uos āt ſanctum ꝛ iuſtū negaſtis: Mat. 27. b. Mar. 15. b. Luce. 23. c. Joh. 18. g.
ꝛ petiſtis virū homicidam donari
vobis: auctorē vero vite interfeciſtis.
Quē de⁹ ſuſcitauit a mortuis: cui⁹ nos
teſtes ſumus: ꝛ in fide nominis
eius hūc quē vos videtis ꝛ noſtis
confirmauit nomen eius: ꝛ fides que
per eū eſt dedit illi integrā ſanitatē iſtā
in cōſpectu oīm veſtrū. Et nunc frēs
ſcio qꝛ per ignorantiā feciſtis: ſicut
ꝛ pncipes veſtri. De⁹ āt que pnūciauit
per os oīm prophetarum
pati chriſtum ſuum: ſic impleuit.
Penitemini igitur et conuertimini: Eccle. 17. c. Eze. 18. g. Mat. 4. c. Mar. 1. c. Luce. 13. a. Apoca. 2. d.
vt deleantur peccata veſtra:
vt cū venerint tempora refrigerij a
conſpectu domini ꝛ miſerit
eū q pdicatus eſt vobis ieſū xp̄m: quē
opꝫ quidē celum ſuſcipere vſq; i tpa re-
ſtitutiōis oīm q̄ locutus eſt deus
per os ſanctorum ſuorum
a ſeculo prophetax. Moyſes quidem
dixit. Quoniam prophetam Deut. 18. d.
ſuſcitabit vobis dn̄s deus veſter de
fratrib⁹ veſtris tanq̄ me: ipſū audietis
iuxta oīa q̄cunq; locutus fuerit vobis.
Erit āt oīs anima que non audierit
prophetam illum exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete
a ſamuel ꝛ deinceps: qui locuti ſunt
annunciauerunt dies iſtos.
Uos eſtis filij prophetarum et
teſtamenti: qđ diſpoſuit deus ad
patres veſtros dicens ad abraam.
Et in ſemine tuo benedicentur Gene. 12. c.

© Biblioteca Nacional de España

ται πάσαι/αι πατριαί/της γης. υμίν πρώτον
/ο θεός αναστήσας/τον παίδα αυτού ιησούν
απέστειλεν αυτόν ευλογούντα υμάς, εν/τω
αποστρέφειν έκαστον από/των πονηριών
υμών. Cap.4.

Λαλούντων δε αυτών προς/τον λαόν
επέστησαν αυτοίς/οι ιερείς και/ο στρατη
γός/του ιερού και/οι σαδδουκαίοι, διαπο=
νούμενοι διά/το διδάσκειν αυτούς/τον λαόν
και καταγγέλειν εν/τω ιησού/την ανάστα=
σιν/των νεκρών. και επέβαλον αυτοίς/τας χεί
ρας, και έθεντο εις τήρησιν εις/την αύριον.
ην γαρ εσπέρα ήδη. πολλοί δε/των ακου
σάντων/τον λόγον επίστευσαν, και εγενήθη/ο
αριθμός/των ανδρών ωσεί χιλιάδες πέντε.
εγένετο δε επί/την αύριον συναχθήναι αυ=
τών/τους άρχοντας και πρεσβυτέρους και
γραμματείς εις ιερουσαλήμ και άνναν/τον
αρχιερέα, και καϊάφαν και ιωάννην και αλέ=
ξανδρον, και όσοι ήσαν εκ γένους αρχιερατι
κού. και στήσαντες αυτούς εν μέσω επυν=
θάνοντο. εν ποία δυνάμει η εν ποίω ονόμα
τι εποιήσατε τούτο υμείς. τότε πέτρος πλη
σθείς πνεύματος αγίου είπε προς αυτούς.
άρχοντες/του λαού και πρεσβύτεροι/του
ισραήλ. ει ημείς σήμερον ανακρινόμεθα επί
ευεργεσία ανθρώπου ασθενούς, εν τίνι ού=
τος σέσωσται, γνωστόν έστω πάσιν υμίν και
παντί/τω λαώ ισραήλ, ότι εν/τω ονόματι
ιησού χριστού/του ναζωραίου, ον υμείς εσ
ταυρώσατε, ον/ο θεός ήγειρεν εκ νεκρών, εν
τούτω ούτος παρέστηκεν ενώπιον υμών υ
γιής. ούτος εστίν/ο λίθος/ο εξουθενηθείς
υφ υμών/των οικοδομούντων,/ο γενόμενος
εις κεφαλήν γωνίας, και ουκ εστίν εν άλ=
λω εν ουδενί/η σωτηρία. ουδέν γαρ όνομα έ
τερον εστίν υπό/τον ουρανόν/το δεδομέ=
νον εν ανθρώποις, εν ω δει σωθήναι ημάς.
θεωρούντες δε/την/του πέτρου παρρησίαν
και ιωάννου, και καταλαβόμενοι ότι άνθρω
ποι αγράμματοι εισί και ιδιώται, εθαύμα=
ζον, επεγίνωσκόν τε αυτούς ότι σύν/τω ιη=
σού ήσαν./τον δε άνθρωπον βλέποντες σύν
αυτοίς εστώτα/τον τεθεραπευμένον, ουδέν
είχον αντειπείν. κελεύσαντες δε αυτούς έ=
ξω/του συνεδρίου απελθείν συνέβαλον προς
αλλήλους λέγοντες. τι ποιήσομεν/τοις αν=
θρώποις τούτοις, ότι μεν γαρ γνωστόν ση=
μείον γέγονε δι αυτών πάσι/τοις κατοικού
σιν ιερουσαλήμ φανερόν, και ου δυνάμεθα
αρνήσασθαι. αλλ ίνα μη επί πλείον δια=
νεμηθή εις/τον λαόν, απειλή απειλησώ=
μεθα αυτοίς, μηκέτι λαλείν επί/τω ονόμα=
τι τούτω μηδενί ανθρώπω. και καλέ=

omnes familie terre. Vobis primuꝫ
deus ſuſcitans filium ſuum
miſit eum benedicentem vobis: vt
conuertat ſe vnuſquiſqꝫ a nequitia
ſua. Cap.4.

Loquētibus aūt illis ad populum A
ſupuenerūt ſacerdotes ꝛ magiſtrat⁹
templi ꝛ ſaducei: dolentes
ꝙ docerent populum
ꝛ annunciarent in ieſum reſurrectionē ex
mortuis. Et iniecerunt in eos manus:
ꝛ poſuerūt eos in cuſtodiā in craſtinuꝫ.
Erat aūt iam veſpera. Multi aūt eoꝝ q̄
audierāt verbū crediderūt: ꝛ factus eſt
numerus viroꝝ quaſi quinqꝫ milia.
Factū ē aūt i craſtinū vt congregarentur
principes eorum ꝛ ſeniores ꝛ
ſcribe in hieruſalem: ꝛ annas
ꝑnceps ſacerdotū: ꝛ caiphas ꝛ iohānes
ꝛ alexāder: ꝛ quotquot erāt de gñe ſa
cerdotali. Et ſtatuētes eos i medio in
terrogabāt. In q̄ virtute aut i quo no
mine feciſtis hoc vos? Tunc repletus B
ſpū ſancto petrus dixit ad eos.
Principes populi et ſeniores
iſrl' audite. Si nos hodie diiudicamur i
bñfacto hominis infirmi in quo iſte
ſaluus fact⁹ ē: notū ſit oībus vobis et
omni plebi iſrael: qꝛ in nomine dñi nr̄i
ieſu xp̄i nazareni quem vos crucifixiſtis
quē deus ſuſcitauit a mortuis: in
hoc iſte aſtat coram vobis ſanus.
Hic eſt lapis qui reprobatus eſt ps.117.
a vobis edificantibus: qui factus eſt Mat.21.g.
in caput anguli: ꝛ non eſt in alio Mar.12.c.
aliquo ſalus. Nec enim alud nomē Luce.20.c.
eſt ſub celo datum 1.Pet.2.a.
hoib⁹ in quo oporteat nos ſaluos fieri.
Videntes autem petri conſtantiam
ꝛ iohannis: comperto ꝙ hoies
eſſent ſine litteris ꝛ idiote ammirabāt:
ꝛ cognoſcebant eos q̄m cum ieſu ⌈ cū
fuerant. Hominem quoqꝫ vidētes ſtātē C
eis qui curatus fuerat: nihil
poterāt cōtradicere. Iuſſerūt aūt eos fo
ras extra cōciliū ſecedere: ꝛ ꝯferebāt ad
inuiceꝫ dicentes. Quid faciem⁹ hoib⁹
iſtis? q̄m quidē notum ſignum
factū eſt ꝑ eos omnibus habitantibus
hierl'm manifeſtū eſt: ꝛ non poſſumus
negare. Sꝫ ne amplius diuulgetur
in populū: cōminemur
eis: ne vltra loquantur in nomine
hoc vlli hominum. Et vocanteſ

© Biblioteca Nacional de España

σαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ κα-
θόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ
τῷ ὀνόματι τοῦ ἰησοῦ. ὁ δὲ πέτρος καὶ ἰω-
άννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον. εἰ
δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκού-
ειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. οὐ δυνάμε-
θα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ
λαλεῖν. οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν
αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολά-
σωνται αὐτοὺς διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐ-
δόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ
ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ'
ὃν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως. ἀ-
πολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ
ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. οἱ δὲ ἀκούσαντες
ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ
εἶπον. δέσποτα σὺ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάν-
τα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ διὰ στόματος δαυὶδ τοῦ
παιδός σου εἰπών. ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά. παρέστησαν οἱ βα-
σιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν
ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ
χριστοῦ αὐτοῦ. συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀλη-
θείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου ἰησοῦν ὃν ἔ-
χρισας, ἡρώδης τε καὶ πόντιος πιλάτος σὺν
ἔθνεσι καὶ λαοῖς ἰσραήλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ
σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι.
καὶ τανῦν κύριε ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐ-
τῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρη-
σίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ τὴν
χεῖρά σου ἐκτείνειν εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα
καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
ἁγίου παιδός σου ἰησοῦ. καὶ δεηθέντων αὐ-
τῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμέ-
νοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁ-
γίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ με-
τὰ παρρησίας. τοῦ δὲ πλήθους τῶν πισ-
τευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ
οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν
ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. καὶ
μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον
οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου
ἰησοῦ χριστοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάν-
τας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν
ἐν αὐτοῖς. ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰ-
κιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς
τῶν πιπρασκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς
πόδας τῶν ἀποστόλων. διεδίδοτο δὲ ἑ-
κάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. ἰωσῆς δὲ
ὁ ἐπικληθεὶς βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων,
ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως

eos: denunciauerunt ne omnino
loquerentur neq; docerent in
nomine iesu. Petrus vero et iohannes Infra.5.c.
respondentes dixerũt ad eos. Si
iustũ est in cõſpectu dei vos poti9 au-
dire q̃ deũ: iudicate. Nõ enim poſſumus
que vidimus et audiuimus non
loqui. At illi comminantes dimiſerunt D
eos: non inuenietes quõ punirent
eos ppter populũ: q2 oẽs clarificabãt id
qđ factũ fuerat in eo qđ acciderat. Anno
rũ enim erat amplius q̃draginta homo in
quo factũ fuerat ſignũ iſtud ſanitatis. Di-
miſſi autẽ venerũt ad ſuos: et
annũciauerũt eis q̃ta ad eos pncipes
ſacerdotũ et ſeniores dixiſſent. Qui cũ
audiſſent vnanimiter leuauerũt vocẽ ad
deũ et dixerunt. Dñe tu es deus qui feciſti
et terram mare et omnia celũ
q̃ in eis ſũt: q̃ ſpũ ſctõ p os p̃ris nr̃i dauid
pueri tui dixiſti. Quare fremuerũt gẽ- Ps.2.
tes: et populi meditati ſũt inania. Aſti- E
terũt reges terre: et principes cõuenerũt
in vnum aduerſus dñm et aduerſus
xp̃m eius. Conuenerũt enim vere in ciui-
tate iſta aduerſus ſctũ puerũ tuũ ieſum
quẽ vnxiſti: herodes et põti9 pilat9 cũ
gẽtibus et populis iſrael: facere q̃ man9
tua et conſiliũ tuũ decreuerunt fieri.
Et nunc dñe reſpice in minas eorum:
et da ſeruis tuis cum omni fiducia
loqui verbum tuũ: in eo q
manũ tuã extẽdas ad ſanitates et ſigna
et prodigia fieri per nomen
ſancti filij tui ieſu. Et cum oraſſent: F
motus eſt locus in quo erãt cgregati.
Et repleti ſunt omnes ſpiritu ſancto: Sup.2.a. Infra.19.a
et loquebantur verbum dei cum
fiducia. Multitudinis autẽ credentium
erat cor vnum et anima vna:
nec quiſq̃ eorũ q̃ poſſidebat aliqđ ſuũ
eẽ dicebat: ſed erant illis oĩa cõia. Et
virtute magna reddebãt apl̃i teſtimoni-
um reſurrectionis ieſu chriſti dñi noſtri:
et gratia magna erat in omnibus
illis. Neq; enim quiſq̃ egens erat
inter illos. Quotquot enim poſſeſſores a- Supra.2.d.
grorũ aut domorũ erãt: vẽdẽtes afferebãt G
precia eorũ q̃ vendebant et ponebãt ante
pedes aplorũ. Diuidebatur autem ſingulis
prout cuiq; opus erat. Ioſeph autem Supra.1.d.
q cognominat9 ẽ barſabas ab apoſtolis:
qđ eſt interpretatũ filius conſolationis:

© Biblioteca Nacional de España

λευίτης κύπριος/τω γένει υπάρχοντος αυ=
τού αγρού πωλήσας, ήνεγκε/το χρήμα και
έθηκε παρά/τους πόδας/των αποστόλων.

Cap.5.

Ανήρ δε τις ανανίας ονόματι συν σαπφεί=
ρη/τη γυναικί αυτού επώλησε κτήμα,
και ενοσφίσατο από/της τιμής συνειδυίας
και/της γυναικός αυτού, και ενέγκας μέρος
τι παρά/τους πόδας/των αποστόλων έθη
κεν. είπε δε πέτρος. ανανία, διά τι επλήρω
σεν/ο σατανάς/την καρδίαν σου ψεύσασθαι
σε/το πνεύμα/το άγιον, και νοσφίσασθαι α
πό/της τιμής/του χωρίου. ουχί μένον σοι έ
μενε, και πραθέν εν/τη ση εξουσία υπήρχε. τι
ότι έθου εν/τη καρδία σου/το πράγμα τού
το. ουκ εψεύσω ανθρώποις, αλλά/τω θεώ.
ακούων δε/ο ανανίας/τους λόγους τού=
τους, πεσών εξέψυξε. και εγένετο φόβος μέ
γας επί πάντας/τους ακούοντας ταύτα. α
ναστάντες δε/οι νεώτεροι συνέστειλαν αυ=
τόν, και εξενέγκαντες έθαψαν. εγένετο δε
ως ωρών τριών διάστημα, και/η γυνή αυ=
τού μη ειδυία/το γεγονός εισήλθεν. απεκρί
θη δε αυτή/ο πέτρος. ειπέ μοι ει τοσούτου
/το χωρίον απέδοσθε. η δε είπε ναι τοσού=
του./ο δε πέτρος είπε προς αυτήν. τι ότι
συνεφωνήθη υμίν πειράσαι/το πνεύμα κυ=
ρίου. ιδού/οι πόδες/των θαψάντων/τον άν
δρα σου επί/τη θύρα, και εξοίσουσι σε. έπε
σε δε παραχρήμα παρά/τους πόδας αυτού
και εξέψυξεν. εισελθόντες δε/οι νεανίσκοι,
εύρον αυτήν νεκράν, και εξενέγκαντες έθα=
ψαν προς/τον άνδρα αυτής. και εγένετο φό
βος μέγας εφ όλην/την εκκλησίαν και επί πάν
τας/τους ακούοντας ταύτα. διά δε/των χει
ρών/των αποστόλων εγίνετο σημεία και τέ
ρατα εν/τω λαώ πολλά. και ήσαν ομοθυμα
δόν άπαντες εν/τη στοά σολομώνος./των δε
λοιπών ουδείς ετόλμα κολλάσθαι αυτοίς
αλλ εμεγάλυνεν αυτούς/ο λαός. μάλλον
δε προσετίθεντο πιστεύοντες/τω κυρίω πλή
θη ανδρών τε/και γυναικών, ώστε κατά/τας
πλατείας εκφέρειν/τους ασθενείς, και τιθέ=
ναι επί κλινών και κραββάτων, ίνα ερχομέ=
νου πέτρου καν/η σκιά επισκιάση τινί αυ=
τών. συνήρχετο δε και/το πλήθος/των πέ=
ριξ πόλεων εις ιερουσαλήμ, φέροντες ασθε
νείς και οχλουμένους υπό πνευμάτων α=
καθάρτων, οίτινες εθεραπεύοντο άπαντες. α
ναστάς δε/ο αρχιερεύς και πάντες/οι συν αυ
τώ/η ούσα αίρεσις/των σαδδουκαίων, επλή=
σθησαν ζήλου, και επέβαλον/τας χείρας αυ

leuites cyprius genere cum haberet
agrū vendidit eū: & attulit precium &
poſuit ante pedes apoſtolorum.

Cap.5.

Vir āt qdā noie ananias cū ſaphi= A
ra vxore ſua vendidit agruꝫ:
& fraudauit de precio agri conſcia
vxore ſua: & afferens partem
quandā ad pedes apoſtolorum poſuit.
Dixit āt Petrꝰ ad ananiā. Anania cur
ſathanas cor tuum mentiri ⌊ temptauit
te ſpūi ſancto: & fraudare de
pcio agri? Nōne manēs tibi manebat:
& venūdatū in tua erat poteſtate? Qua
re poſuiſti in corde tuo hanc rem?
Non es mentitus hominibus: ſed deo.
Audiens aūt ananias hec verba:
cecidit & expirauit. Et fctūs ē timor ma
gnus ſuper oēs qui audierūt. Surgen
tes autem iuuenes amouerunt eum:
& efferētes ſepelierūt. Factū eſt autem B
quaſi horaruꝫ triū ſpaciū: & vxor ipſiꝰ
neſciēs qđ factū fuerat itroiuit. Dixit
autē ei petrus. Dic mihi mulier ſi tāti
agruꝫ vēdidiſtis? At illa dixit. Etiā tā
ti. Petrus autem ad eā. Quid vtiqꝫ
cōuenit vobis tēptare ſpirituꝫ domini?
Ecce pedes eorum qui ſepelierunt viꝝ
tuuꝫ ad oſtiū: & efferēt te. Cōfeſtiꝫ ceci
dit ante pedes eius
& expirauit. Intrantes autem iuuenes
iuenerūt illā mortuā: & extulerunt & ſepe
lierunt ad viꝝ ſuū. Et factus ē timor
magnus in vniuerſa eccleſia: & i omnes
q audierunt hec. Per manus autem
apoſtoloꝝ fiebant ſigna & prodigia
multa in plebe. Et erant vnanimiter C
oēs in porticu ſalomonis. Ceteroꝝ āt
nemo audebat ſe iungere illis:
ſꝫ magnificabat eos populus. Magis
āt augebat credētiuꝫ in dño multitudo
virorum ac mulieruꝫ: ita vt in
plateas eijcerent infirmos & ponerent
in lectulis ac grabbatis: vt veniente
petro ſaltē vmbra illius obūbraret quē
qꝫ illorum: & liberarentur omnes ab infir
mitatibꝰ ſuis. Cōcurrebat āt & multitu
do vicinaꝝ ciuitatū hierlꝫ: afferētes egros
& vexatos a ſpiritibus immundis:
qui curabantur omnes. Exurgens
āt pnceps ſacerdotū & oēs q cuꝫ illo erāt
que eſt hereſis ſaduceoꝝ repleti ſunt
zelo: & inijecerunt manus

© Biblioteca Nacional de España

τῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐ-
τοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ἄγγελος δὲ κυρί-
ου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυ-
λακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε. πορεύεσ-
θε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ
A λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀ-
κούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς
τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ
ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλε-
σαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν
τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δε-
σμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὑπηρέται
παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυ-
λακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν λέ-
γοντες, ὅτι τὸ μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κε-
κλεισμένον ἐπὶ πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύ-
λακας ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες
δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν, ὡς δὲ ἤκουσαν
τοὺς λόγους τούτους ὅ τε ἀρχιερεὺς καὶ ὁ
στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς διη-
B πόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. πα-
ραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς λέ-
γων. ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ
φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσ-
κοντες τὸν λαόν. τότε ἀπελθὼν ὁ στρατη-
γὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτοὺς
οὐ μετὰ βίας. ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵ-
να μὴ λιθασθῶσιν. ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς
ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ ἐπηρώτησεν
αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς λέγων. οὐ παραγγε-
λίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐ-
πὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώ-
κατε τὴν ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ
βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ
ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ πέτρος
καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον. πειθαρχεῖν δεῖ θε-
C ῷ, μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ θεὸς τῶν πα-
τέρων ἡμῶν ἤγειρεν ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχει-
ρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ θε-
ὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἄ-
φεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν αὐτοῦ μάρ-
τυρες τῶν ῥημάτων τούτων καὶ τὸ πνεῦμα
δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρ-
χοῦσιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίον-
το, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ἀνα-
στὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος ὀ-
νόματι γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος
παντὶ τῷ λαῷ ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι
τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. εἶπέ τε πρὸς
αὐτούς. ἄνδρες ἰσραηλῖται προσέχετε ἑαυ-
τοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλε-
τε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν

in apoſtolos: ⁊ poſuerunt eos
in cuſtodia publica. Angelus aũt dñi Infra.12.a.
per noctem aperiens ianuas carceris:
⁊ educens eos dixit. Ite D
⁊ ſtantes loquimini in templo
plebi oĩa vba vite huius. Qui cũ au-
diſſent intrauerunt diluculo in
tẽplũ ⁊ docebant. Aduenĩẽs autem
p̄nceps ſacerdotũ ⁊ q̃ cũ eo erãt: con-
uocauerunt conciliũ ⁊ oẽs ſeniores
filiorũ iſrael: ⁊ miſerunt ad carcerẽ vt
adducerent. Cum aũt veniſſent miniſtri
⁊ aperto carcere nõ inueniſſent illos:
reuerſi nunciauerunt dicentes.
Carcerẽ quidem inuenimus clauſum cũ j.12.a.et.16 c.
omni diligentia: ⁊ cuſtodes
ſtantes ante ianuas: aperientes
aũt neminẽ intus inuenimus. Ut aũt au-
dierũt hos ſermones
magiſtratꝰ tẽpli ⁊ p̄ncipes ſacerdotum:
ambigebant de illis quidnã fieret. Ad- E
uenĩẽs autem quidam nunciauit eis
qꝛ ecce viri quos poſuiſtis in
carcerẽ: ſũt in templo ſtãtes ⁊ docẽtes
populũ. Tunc abijt magiſtratus
cum miniſtris ⁊ adduxit illos
ſine vi. Timebant enim populum:
ne lapidarent. Et cũ adduxiſſent illos
ſtatuerũt in concilio. Et interrogauit
eos p̄nceps ſacerdotũ dicẽs. Precipiẽ- Mar.7.c.
do p̄cepimꝰ vobis ne doceretis in
nomine iſto: ⁊ ecce repleſtis
hieruſalẽ doctrina veſtra: ⁊
vultis inducere ſuper nos ſanguinem
hoĩs iſtius. Rñdens autem petrus ſup.4.b.
⁊ apoſtoli dixerũt. Obedire opꝫ deo
magis q̃ hominibus. Deus patrũ
nroꝝ ſuſcitauit ieſum: quẽ vos intere-
miſtis ſuſpẽdentes ĩ ligno. Hũc p̄ncipẽ F
⁊ ſaluatorẽ deꝰ exaltauit dextera
ſua ad dandã penitentiam iſrael: et re-
miſſionẽ peccatoꝝ: ⁊ nos ſumꝰ teſtes
horum verborum ⁊ ſpiritus
ſctũs quẽ dedit deus oĩbus obedienti-
bus ſibi. Hec cũ audiſſent diſſecabantur
⁊ cogitabant interficere illos. Surgens Infra.22.a.
aũt quidã in cõcilio phariſeus nomine
gamaliel legis doctor honorabilis
vniuerſe plebi iuſſit foras ad breue
homines fieri. Dixitqꝫ ad
illos. Viri iſraelite: attendite vobis ſup.2.b.
ſuper hoĩbus iſtis quid acturi ſitis.
Ante hos enim dies

© Biblioteca Nacional de España

ανέστη θευδάς λέγων είναι τινά εαυτόν μέ
γαν, ω προσεκλήθη αριθμός ανδρών ωσεί
τετρακοσίων, ος ανηρέθη, και πάντες όσοι
επείθοντο αυτώ διελύθησαν, και εγένοντο
εις ουδέν. μετά τούτον ανέστη ιούδας ο
γαλιλαίος εν ταις ημέραις της απογραφής,
και απέστησε λαόν ικανόν οπίσω αυτού.
κακείνος απώλετο, και πάντες όσοι επεί=
θοντο αυτώ διεσκορπίσθησαν. και τανύν
λεγω υμίν, απόστητε από των ανθρώπων
τούτων και εάσατε αυτούς. ότι εάν η εξ αν
θρώπων η βουλή αύτη η το έργον τούτο, κα
ταλυθήσεται, ει δε εκ θεού εστίν, ου δύνα
σθε καταλύσαι αυτό, μήποτε και θεομάχοι
ευρεθήτε. επείσθησαν δε αυτώ, και προσκα
λεσάμενοι τους αποστόλους δήραντες, πα
ρήγγειλαν μη λαλείν επί τω ονόματι του
ιησού, και απέλυσαν αυτούς. οι μεν ουν
επορεύοντο χαίροντες από προσώπου του
συνεδρίου, ότι κατηξιώθησαν υπέρ του ονό
ματος του ιησού ατιμασθήναι. πάσαν τε ημέ
ραν εν τω ιερώ και κατ οίκον ουκ επαύσαν
το διδάσκοντες και ευαγγελιζόμενοι ιησούν
τον χριστόν.

Cap. 6.

Εν δε ταις ημέραις ταύταις πληθυνόν=
των των μαθητών, εγένετο γογγυσ=
μος των ελληνιστών προς τους εβραίους,
ότι παρεθεωρούντο εν τη διακονία τη καθη
μερινή αι χήραι αυτών. προσκαλεσάμενοι
δε οι δώδεκα το πλήθος των μαθητών εί=
πον. ουκ αρεστόν εστίν ημάς καταλείψαν=
τας τον λόγον του θεού, διακονείν τραπέ=
ζαις. επισκέψασθε ουν αδελφοί άνδρας εξ
υμών μαρτυρουμένους επτά πλήρεις πνεύ
ματος αγίου και σοφίας, ους καταστήσομεν
επί της χρείας ταύτης. ημείς δε τη προσευ
χή και τη διακονία του λόγου προσκαρτε=
ρήσομεν. και ήρεσεν ο λόγος ενώπιον παν=
τός του πλήθους. και εξελέξαντο στέφανον
άνδρα πλήρη πίστεως και πνεύματος αγί
ου, και φίλιππον, και πρόχορον, και νικάνο
ρα, και τίμωνα, και παρμενάν, και νικόλα
ον προσήλυτον αντιοχέα. ους έστησαν ενώ
πιον των αποστόλων, και προσευξάμενοι ε
πέθηκαν αυτοίς τας χείρας. και ο λόγος
του θεού ηύξανε, και επληθύνετο ο αριθμός
των μαθητών εν ιερουσαλήμ σφόδρα. πο
λύς τε όχλος των ιερέων υπήκουον τη πίσ
τει. στέφανος δε πλήρης πίστεως και δυνά
μεως εποίει τέρατα και σημεία μεγάλα εν
τω λαώ. ανέστησαν δε τινές των εκ της συ
ναγωγής της λεγομένης λιβερτίνων και κυ=
ρηναίων και αλεξανδρέων, και των από κι=

extitit theodas dicens ſe eē aliquē:
cui conſenſit numerus virorum circiter
q̄dringētorum: q occiſus ē: ⁊ omnes qui
credebant ei diſſipati ſunt: ⁊ redacti
ad nihilū. Poſt hūc extitit iudas
galileus in diebus profeſſionis B
⁊ auertit populum poſt ſe.
Et ipſe perijt: ⁊ oēs quotquot ɔſēſerūt
ei diſperſi ſunt. Et nunc itaqꝫ
dico vobis: diſcedite ab hominibus
iſtis: ⁊ ſinite illos. Qm̄ ſi ē ex hoibus
conſilium hoc aut opus: diſſoluetur:
ſi vero ex deo eſt: non poteritis
diſſoluere: ne forte ⁊ deo repugnare
videamini. Cōſēſerūt āt illi: ⁊ ɔuocātes
apoſtolos ceſis denūciauerunt
ne omnino loquerentur in nomine
ieſu: ⁊ dimiſerunt eos. Et illi quidem
ibant gaudentes a conſpectu
concilij: qm̄ digni habiti ſūt ꝓ nomie
ieſu cōtumeliam pati. Omni autē die
nō ceſſabant in templo ⁊ circa domos
docentes ⁊ euangelizantes xp̄m ieſum.

Cap. 6.

In diebus āt illis creſcente numero A
diſcipulorum: factum eſt murmur
grecorum aduerſus hebreos:
eo ꝙ deſpicerent in miſterio quottidia
no vidue eorum. Conuocantes
āt duodecim multitudinē diſcipulorum dixe=
runt. Nō eſt equū nos derelinquere
verbū dei ⁊ miniſtrare menſis.
Conſiderate ergo fratres viros ex
vobis boni teſtimonij ſeptē plenos ſpū
ſancto ⁊ ſapientia: quos conſtituamus
ſuper hoc opus: nos vero orationi
⁊ miniſterio verbi inſtantes erimus.
Et placuit ſermo coram omni B
multitudie. Et elegerūt ſtephanū
virum plenum fide ⁊ ſpiritu ſancto:
⁊ philippum ⁊ prochorum ⁊ nicanorem
et timonem ⁊ parmenam ⁊ nicolaum
aduenā antiochenū. Hos ſtatuerūt ante ſupra.1.d.
ɔſpectū apoſtolorum: ⁊ orātes impoſuerūt
eis manus. Et verbum
dei creſcebat: ⁊ multiplicabat numerus
diſcipulorum in hieruſalē valde. Multa
etiam turba ſacerdotū obediebat fidei.
Stephanus āt plenus grā ⁊ fortitudine Infra.18.a
faciebat ꝓdigia ⁊ ſigna magna in
populo. Surrexerūt āt quidā de ſynago C
ga q̄ appellat libertinorū ⁊ cyrenenſium
⁊ alexādrinorum ⁊ eorum q̄ erāt a cilicia

© Biblioteca Nacional de España

λικίας και ασίας συζητούντες τω στεφάνω,
και ουκ ίσχυον αντιστήναι τη σοφία και τω
πνεύματι ω ελάλει. Τότε υπέβαλον άν=
δρας λέγοντας. ότι ακηκόαμεν αυτού λα=
λούντος ρήματα βλάσφημα εις μωϋσήν και
τον θεόν. συνεκίνησαν τε τον λαόν και τους
πρεσβυτέρους και τους γραμματείς, και ε
πιστάντες συνήρπασαν αυτόν, και ήγαγον
εις το συνέδριον, έστησαν τε μάρτυρας ψευ
δείς λέγοντας. ο άνθρωπος ούτος ου παύ
εται ρήματα βλάσφημα λαλών κατά του τό
που του αγίου και του νόμου. ακηκόαμεν
γαρ αυτού λέγοντος, ότι ιησούς ο ναζωραί
ος ούτος καταλύσει τον τόπον τούτον, και
αλλάξει τα έθη α παρέδωκεν ημίν μωϋσής.
και ατενίσαντες εις αυτόν άπαντες οι καθε=
ζόμενοι εν τω συνεδρίω, είδον το πρόσωπον
αυτού ωσεί πρόσωπον αγγέλου. είπε δε ο
αρχιερεύς, ει άρα ταύτα ούτως έχει. ο δε
έφη. Cap. 7.

Άνδρες αδελφοί και πατέρες ακούσατε.
ο θεός της δόξης ώφθη τω πατρί η=
μών αβραάμ όντι εν τη μεσοποταμία πριν ή
κατοικήσαι αυτόν εν χαρράν, και είπε προς
αυτόν. έξελθε εκ της γης σου και εκ της συγ
γενείας σου, και δεύρο εις γην ην αν σοι
δείξω. Τότε εξελθών εκ γης χαλδαίων, κα=
τώκησεν εν χαρράν. και εκείθεν μετά το απο
θανείν τον πατέρα αυτού μετώκησεν αυτόν
εις την γην ταύτην, εις ην υμείς νυν κατοι
κείτε. και ουκ έδωκεν αυτώ κληρονομίαν εν
αυτή ουδέ βήμα ποδός, και επηγγείλατο
δούναι αυτώ εις κατάσχεσιν αυτήν και τω
σπέρματι αυτού μετ αυτόν, ουκ όντος αυ
τώ τέκνου. ελάλησε δε ούτως ο θεός, ότι έ
σται το σπέρμα αυτού πάροικον εν γη αλ=
λοτρία, και δουλώσουσιν αυτό και κακώ=
σουσιν έτη τετρακόσια, και το έθνος ω εάν
δουλεύσωσι κρινώ εγώ, είπεν ο θεός. και
μετά ταύτα εξελεύσονται και λατρεύσου=
σι μοι εν τω τόπω τούτω. και έδωκεν αυτώ
διαθήκην περιτομής, και ούτως εγέννησε
τον ισαάκ, και περιέτεμεν αυτόν τη ημέρα τη
ογδόη, και ο ισαάκ τον ιακώβ, και ο ιακώβ
τους δώδεκα πατριάρχας. και οι πατριάρ=
χαι ζηλώσαντες τον ιωσήφ απέδοντο εις
αίγυπτον, και ην ο θεός μετ αυτού. και εξεί
λετο αυτόν εκ πασών των θλίψεων αυτού,
και έδωκεν αυτώ χάριν και σοφίαν εναντί=
ον φαραώ βασιλέως αιγύπτου, και κατέσ=
τησεν αυτόν ηγούμενον επ αίγυπτον και
όλον τον οίκον αυτού. ήλθε δε λιμός εφ ό=

⁊ aſia diſputantes cum ſtephano:
⁊ non poterant reſiſtere ſapientie et
ſpiritui qui loquebatur: propterqđ re=
darguebantur ab eo cum omni fiducia.
Tūc ſūmiſerūt viros q̄ dicerēt ſe audiuiſ Infra.7.d.
ſe eū dicētē v̄ba blaſphemie ī moyſen ⁊
deū. Cōmouerunt itaqꝫ plebem ⁊ D
ſeniores ⁊ ſcribas: ⁊ concurrentes
rapuerunt eum: ⁊ adduxerunt
in concilium: ⁊ ſtatuerunt falſos teſtes
qui dicerent. Homo iſte non ceſſat
loqui verba aduerſus locum
ſanctum ⁊ legem. Audiuimus
enim eum dicentem q̄m ieſus nazarenꝰ
hic deſtruet locum iſtum: ⁊
mutabit traditōes q̄s tradidit nobꝭ moy
ſes. Et intuentes eum oēs q̄ ſedebant
in concilio viderunt faciem
eius tanq̄ꝫ faciem angeli. Dixit autem
princeps ſacerdotum: ſi hec ita ſe ha=
berent? Qui ait. Cap. 7.

Viri fratres ⁊ patres audite. A
Deuſ glorie apparuit patri noſtro
abrae cū eſſet in meſopotamia p̄uſq̄ꝫ
moraretur in carran: ⁊ dixit ad
illum. Exi de terra tua ⁊ de cognatiōe Geneſ.12.a.
tua: ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero ti
bi. Tūc exijt de terra chaldeoꝝ: ⁊ ha
bitauit ī carrā. Et īde poſtq̄ꝫ mortuꝰ ē
pater eius tranſtulit illum
in terrā iſtā: in qua nunc vos habita
tis. Et nō dedit illi hereditatem in
ea nec paſſum pedis: ſed repromiſit gene.13.c.
dare illi eam in poſſeſſionem et
ſemini eius poſt ipſuꝫ: cum nō haberet
filiū. Locutus eſt autē ei deus: q2 erit Gene.15.d.
ſemen eius accola in terra aliena:
⁊ ſeruituti eos ſubijciēt: ⁊ male tracta
būt eos annis q̄drigētis: ⁊ gētē cui
ſeruierint iudicabo ego: dicit dn̄s. Et
poſt hec exibunt: ⁊ ſeruient
mihi in loco iſto. Et dedit illi
teſtamētū circūciſionis: ⁊ ſic genuit
iſaac: ⁊ circūcidit eum die
octauo: ⁊ iſaac iacob: ⁊ iacob B
duodecim p̄triarchas. Et patriarche gene.37.d.
emulantes ioſeph vendiderunt in
egyptum: ⁊ erat deus cum eo. Et eri
puit eū ex oībus tribulationibus eius:
⁊ dedit ei gratiam ⁊ ſapientiā in ꝯſpe=
ctu pharaonis regis egyptioꝝ: ⁊ ꝯſtitu
it eū prepoſitum ſuper egyptū ⁊ ſuper
oēm domū ſuā. Uenit āt fames ī vni= Gen.41.g.

© Biblioteca Nacional de España

λην/ την γην αιγύπτου καὶ χαναάν, καὶ θλί
ψις μεγάλη, καὶ ουκ εύρισκον χορτάσματα
/οι πατέρες ημών. ακούσας δε ιακὼβ όντα
σίτα εν αιγύπτω, εξαπέστειλε/ τους πατέ=
ρας ημών πρώτον. καὶ εν/ τω δευτέρω α=
νεγνωρίσθη /ο ιωσήφ/ τοις αδελφοίς αυτού,
καὶ φανερόν εγένετο φαραώ/ το γένος /του
ιωσήφ. αποστείλας δε ιωσήφ μετεκαλέσα=
το/ τον πατέρα αυτού ιακώβ καὶ πάσαν/ την συ
γγένειαν αυτού εν εβδομηκονταπέντε ψυ
χαίς. κατέβη δε ιακώβ εις αίγυπτον, καὶ ε=
τελεύτησεν αυτός καὶ/ οι πατέρες ημών, καὶ
μετετέθησαν εις συχέμ, καὶ ετέθησαν εν/ τω
μνήματι ω ωνήσατο αβραάμ τιμής αργυ=
ρίου παρά/ των υιών εμμόρ/ του συχέμ. κα=
θώς δε ήγγιζεν/ ο χρόνος/ της επαγγελίας
ης ώμοσεν/ ο θεός/ τω αβραάμ, ηύξησεν/ ο
λαός καὶ επληθύνθη εν αιγύπτω, άχρις ου
ανέστη βασιλεύς έτερος, ος ουκ ήδη/ τον ιω
σήφ. ούτος κατασοφισάμενος/ το γένος ημών
εκάκωσε/ τους πατέρας ημών, /του ποιείν έκ
θετα/ τα βρέφη αυτών εις/ το μη ζωογονείσ
θαι. εν ω καιρώ εγεννήθη μωσής, καὶ ην α
στείος/ τω θεώ, ος ανετράφη μήνας τρείς εν
/τω οίκω/ του πατρός αυτού. εκτεθέντα δε αυ
τόν ανείλετο αυτόν/ η θυγάτηρ φαραώ, καὶ
ανεθρέψατο αυτόν εαυτή εις υιόν. καὶ επαι
δεύθη μωϋσής πάση σοφία αιγυπτίων. ην
δε δυνατός εν λόγοις καὶ έργοις αυτού.
ως δε επληρούτο αυτώ τεσσαρακονταετής
χρόνος, ανέβη επί/ την καρδίαν αυτού επισ
κέψασθαι/ τους αδελφούς αυτού /τους υι=
ούς ισραήλ, καὶ ιδών τινά αδικούμενον, η=
μύνατο, καὶ εποίησεν εκδίκησιν/ τω καταπο=
νουμένω, πατάξας/ τον αιγύπτιον. ενόμιζε δε
συνιέναι/ τους αδελφούς αυτού ότι/ ο θεός
διά χειρός αυτού δίδωσιν αυτοίς σωτηρί=
αν. οι δε ου συνήκαν. / τη τε επιούση ημέρα
ώφθη αυτοίς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν
αυτούς εις ειρήνην, ειπών. άνδρες αδελφοί
εστέ υμείς, ινατί αδικείτε αλλήλους. / ο δε
αδικών/ τον πλησίον απώσατο αυτόν ειπών.
τις σε κατέστησεν άρχοντα καὶ δικαστήν
εφ ημάς. μη ανελείν με συ θέλεις, ον τρό=
πον ανείλες χθες/ τον αιγύπτιον. έφυγε δε
μωσής εν/ τω λόγω τούτω, καὶ εγένετο πά
ροικος εν γη μαδιάμ, ου εγέννησεν υιούς
δύο. καὶ πληρωθέντων ετών τεσσαράκοντα,
ώφθη αυτώ εν/ τη ερήμω/ του όρους σινά
άγγελος κυρίου εν φλογί πυρός βάτου. /ο
δε μωϋσής ιδών εθαύμαζε/ το όραμα. προ
σερχομένου δε αυτού κατανοήσαι, εγένετο
φωνή κυρίου προς αυτόν. εγώ/ ο θεός/ των

uerſaȝ egyptũ et chanaan ⁊ tribulatio
magna: et non inueniebant cibos
pr̃es noſtri. Cum audiſſet aũt iacob eſſe Gene.42.a
frumentum in egypto: miſit patres
noſtros primũ: ⁊ in ſcđo cognitus eſt Gene.45.f.
ioſeph a fratribus ſuis:
⁊ manifeſtatuȝ eſt pharaoni genus
eius. Mittens autem ioſeph accerſiuit
iacob patrem ſuum ⁊ omnem cognatio
nẽ ſuaȝ in animabus ſeptuaginta q̇nq̧.
Et deſcẽdit iacob in egyptũ: ⁊ defũct9 Gen.49.d.
eſt ipſe ⁊ patres noſtri. Et
tranſlati ſunt in ſichem: ⁊ poſiti ſũt in
ſepulchro qđ emit abraaȝ precio argẽti
a filijs emor filij ſichem. Cum C
aũt appropinquaret tempus promiſſiõis
quã pfeſſus erat deus abrae: creuit Exo.1.a.
ppl's ⁊ multiplicat9 ẽ in egypto: quoad
uſqȝ ſurrexit ali9 rex i egypto: q̇ nõ ſcie
bat ioſeph. Hic circũueniẽs gen9 noſtrũ:
afflixit patres noſtros: vt exponerent
infantes ſuos ne viuificarentur. Eodem Exo.2.a.
tp̃e natus eſt moyſes: ⁊ fuit gratus
deo: q̇ nutritus eſt tribus menſibus in
domo patris ſui. Expoſito autẽ illo:
ſuſtulit eum filia pharaonis: et
nutriuit eũ ſibi in filium. Et erudit9 ẽ
moyſes oĩ ſapientia egyptiorũ: ⁊ erat
potens in verbis ⁊ in operibus ſuis.
Cũ aũt impleret ei quadraginta annorũ
tp̃s: aſcendit in cor eius vt viſitaret
fratres ſuos filios ⌈tientẽ vĩdicauit illũ:
iſrael. Et cũ vidiſſet q̄ndã iniuriã pa Exo.2.b.
⁊ fecit vltionẽ ei qui iniuriã ſuſtinebat:
percuſſo egyptio. Exiſtimabat aũt
intelligere fratres quoniam deus
p manum ipſius daret ſalutem illis.
At illi nõ intellexerũt. Seq̄nti vo die
apparuit illis litigantibus ⁊ recõcilia=
bat eos in pace dicens. Uiri fratres
eſtis: vt quid nocetis alterutrũ? Qui D
aũt iniuriã faciebat pximo: repulit eũ di
cens. Quis te ꝯſtituit pñcipẽ ⁊ iudicẽ Luce.12.b. Exo.2.c.
ſup nos? Nunqđ iterficere me tu vis?
quẽadmodũ iterfeciſti heri egyptiũ? Fu
git aũt moyſes in verbo iſto: ⁊ fact9 ẽ ad
uena ĩ terra madian: vbi gñauit filios
duos. Et expletis ãnis quadringentis
apparuit illi in deſerto mõtis ſina Exo.3.a.
angelus in igne flame rubi.
Moyſes aũt vidẽs ãmirat9 ẽ viſuȝ. Et
accedente illo vt ꝯſideraret: facta eſt
ad eum vox dñi dicens. Ego ſum deus

© Biblioteca Nacional de España

πατέρων σου, ο θεός αβραάμ και ο θεός ισα
άκ και ο θεός ιακώβ. έντρομος δε γενόμε=
νος μωϋσής, ουκ ετόλμα κατανοήσαι. είπε
δε αυτώ ο κύριος. λύσον το υπόδημα των
ποδών σου, ο γαρ τόπος εν ω έστηκας, γη
αγία εστίν. ιδών είδον την κάκωσιν του λα
ού μου του εν αιγύπτω, και του στεναγ=
μού αυτών ήκουσα, και κατέβην εξελέσθαι
αυτούς. και νυν δεύρο αποστελώ σε εις αί
γυπτον. τούτον τον μωϋσήν ον ηρνήσαντο
ειπόντες τις σε κατέστησεν άρχοντα και δι=
καστήν, τούτον ο θεός άρχοντα και λυτρω
τήν απέστειλεν εν χειρί αγγέλου του οφθέν
τος αυτώ εν τη βάτω. ούτος εξήγαγεν αυ=
τούς, ποιήσας τέρατα και σημεία εν γη αιγύ
πτω και εν ερυθρά θαλάσση, και εν τη ερή
μω έτη τεσσαράκοντα. ούτος εστίν ο μωϋ=
σής ο ειπών τοις υιοίς ισραήλ. προφήτην υ
μίν αναστήσει κύριος ο θεός ημών εκ των α=
δελφών υμών ως εμέ. ούτος εστίν ο γενόμε
νος εν τη εκκλησία εν τη ερήμω μετά του αγ
γέλου του λαλούντος αυτώ εν τω όρει σι
νά και των πατέρων ημών. ος εδέξατο λόγι
α ζώντα δούναι ημίν. ω ουκ ηθέλησαν υπή
κοοι γενέσθαι οι πατέρες ημών, αλλ απώσαν
το, και εστράφησαν ταις καρδίαις αυτών εις
αίγυπτον, ειπόντες τω ααρών. ποίησον η=
μίν θεούς οι προπορεύσονται ημών. ο γαρ
μωϋσής ούτος ος εξήγαγεν ημάς εκ γης αι
γύπτου, ουκ οίδαμεν τι γέγονεν αυτώ. και
εμοσχοποίησαν εν ταις ημέραις εκείναις, και
ανήγαγον θυσίαν τω ειδώλω, και ευφραί=
νοντο εν τοις έργοις των χειρών αυτών. έσ=
τρεψε δε ο θεός και παρέδωκεν αυτούς λα
τρεύειν τη στρατιά του ουρανού, καθώς γέ
γραπται εν βίβλω των προφητών. μη σφάγια
και θυσίας προσενέγκατε μοι έτη τεσσαρά
κοντα εν τη ερήμω οίκος ισραήλ. και ανελά=
βετε την σκηνήν του μολόχ, και το άστρον
του θεού υμών ρεφάν, τους τύπους ους ε
ποιήσατε προσκυνείν αυτοίς, και μετοικιώ υ=
μάς επέκεινα βαβυλώνος. η σκηνή του μαρ=
τυρίου ην εν τοις πατράσιν ημών εν τη ερή
μω, καθώς διετάξατο ο λαλών τω μωϋσή,
ποιήσαι αυτήν κατά τον τύπον ον εωράκει.
ην και εισήγαγον διαδεξάμενοι οι πατέρες η
μών μετά ιησού εν τη κατασχέσει των εθ=
νών, ων εξώσεν ο θεός από προσώπου των
πατέρων ημών έως των ημερών δαυίδ. ος
εύρε χάριν ενώπιον του θεού, και ητήσατο
ευρείν σκήνωμα τω θεώ ιακώβ. σολομών
δε ωκοδόμησεν αυτώ οίκον. αλλ ουχ ο ύ=
ψιστος εν χειροποιήτοις ναοίς κατοικεί, κα=

patruꝫ tuorū: deus abraā: deus iſaac:
⁊ deus iacob. Tremefactus autem
moyſes: nō audebat conſiderare. Dixit
āt illi dn̄s. Solue calciamentum Exo.3.a
pedū tuoꝝ: locus .n. in quo ſtas terra Joſue.5.b.
ſctā eſt. Uidens vidi afflictionē populi
mei qui eſt in egypto: ⁊ gemitum
eorum audiui: ⁊ deſcendi liberare
eos. Et nūc veni ⁊ mittā te in egyptū.
Hunc moyſen quem negauerunt E
dicētes: qs te cōſtituit pricipē ⁊ iudicē:
hunc deus principem ⁊ redemptorem
miſit cū manu angeli qui apparuit
illi in rubo. Hic eduxit illos
faciēs prodigia ⁊ ſigna in terra egypti
⁊ in rubro mari: ⁊ in deſerto
annis q̄draginta. Hic eſt moyſes
q̇ dixit filijs iſrael. Prophetā ſuſcita= Deut.18.c.
bit vobis deus de fratribus
vr̄is tanq̄ me: ipſuꝫ audietis. Hic ē q̇
fuit in eccleſia in ſolitudine cū angelo
qui loquebatur ei in monte ſina
⁊ cū patrib⁹ noſtris q̇ accepit verba
vite dare nobis. Cui noluerūt obedire
patres noſtri: ſed repulerunt
⁊ auerſi ſunt cordibus ſuis in
egyptum: dicētes ad aaron. Fac nobis Exo.32.a.
deos qui precedant nos. Moyſi enim
huic q̇ eduxit nos de terra egypti
neſcimus quid factum ſit ei. Et
vitulū fecerunt in diebus illis: et
obtulerūt hoſtiam ſimulacro: ⁊ letabāt
in operibus manuū ſuarum. Conuertit
aūt deus: ⁊ tradidit eos ſeruire
militie celi: ſicut ſcriptum eſt F
in libro prophetarū. Nunquid victimas Amos.5.a
aut hoſtias obtuliſtis mihi annis q̄dra
ginta in deſerto domus iſrael: Et ſu=
ſcepiſtis tabernaculuꝫ moloch: ⁊ ſidus
dei veſtri rephan figuras quas feciſtis
adorare eas: ⁊ transferam vos
trās babylonē. Tabernaculū teſtimonij Exo.25.d
fuit cū patribus noſtris in deſerto
ſicut diſpoſuit illis de⁹ loquēs ad moy=
ſen: vt faceret illū ſm̄ formā quā vide=
rat. Qđ ⁊ īduxerūt ſuſcipiētes pr̄es nr̄i
cū ieſu in poſſeſſionem gentium
quas expulit deus a facie
patrū noſtroꝝ vſqꝫ ī dieb⁹ dauid: Qui
inuenit gratiam ante deū: ⁊ petijt
vt īueniret tabernaculū đo iacob. Sa
lomon āt edificauit illi domū. Sed non
excelſus in manufactis habitat: ſicut p̄

© Biblioteca Nacional de España

θώς ὁ προφήτης λέγει. ὁ οὐρανός μοι θρό-
νος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖ-
ον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ
τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου. οὐχὶ ἡ
χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα. σκληρο-
τράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀν-
τιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τί-
να τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες
ὑμῶν. καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγεί-
λαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ
νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε,
οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγ-
γέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ἀκούοντες δὲ ταῦ-
τα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔ-
βρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ὑπάρχων
δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς
τὸν οὐρανὸν εἶδε δόξαν θεοῦ, καὶ ἰησοῦν ἑ-
στῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. καὶ εἶπεν. ἰδοὺ
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συν-
έσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμο-
θυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς
πόλεως ἐλιθοβόλουν, καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέ-
θεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας
νεανίου τοῦ καλουμένου σαύλου. καὶ ἐλι-
θοβόλουν τὸν στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ
λέγοντα. κύριε ἰησοῦ δέξαι τὸ πνεῦμα
μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγά-
λῃ. κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν
ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Cap. 8.

Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει
αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱε-
ροσολύμοις, πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ
τὰς χώρας τῆς ἰουδαίας καὶ σαμαρείας πλὴν
τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφα-
νον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπε-
τὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. σαῦλος δὲ ἐλυμαίνε-
το τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευ-
όμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας πα-
ρεδίδου εἰς φυλακήν. οἱ μὲν οὖν διασπα-
ρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λό-
γον. φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς
σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.
προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑ-
πὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκού-
ειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκά-
θαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο. πολ-
λοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύ-

prophetam dicit. Celum mihi ſedes ē: [Eſaie.66.a]
terra ãt ſcabellū pedū meorum. Quā
domū edificabitis mihi: dicit dñs: aut
quis locus requietiõis mee eſt: Nonne
man⁹ mea fecit hec oia? Dura ceruice [B]
ꝛ incircumciſi cordibus et
auribus: vos ſemp ſpũi ſctõ reſtitiſtis:
ſicut patres veſtri ita ꝛ vos. Quem
prophetarum nõ ſunt perſecuti patres
vr̃i? Et occiderũt eos qui prenũciabant
de aduentu iuſti: cuius
vos nũc proditores ꝛ homicide fuiſtis:
qui accepiſtis legē in diſpoſitiõe ange-
loꝝ: ꝛ nõ cuſtodiſtis. Audiētes autē hec [ſup.6.d.]
diſſecabantur cordibus ſuis: et ſtridebāt
dentibus in eum. Cum autem eſſet
plenus ſpiritu ſancto: intendens in
celū vidit gloriā dei: et ieſum ſtantem
a dextris virtutis dei. Et ait. Ecce [Mar.16.g]
video celos apertos: et
filiū hominis ſtantem a dextris vĩtutis
dei. Exclamātes ãt voce magna cõtinue-
rũt aures ſuas: ꝛ ĩpetũ fecerũt vnanimi-
ter in eum. Et eijcientes eum extra [3.Re.21.d. Infra.22.c.]
ciuitatē lapidabāt: ꝛ teſtes depoſuerunt
veſtimenta ſua ſecus pedes
adoleſcētis: qui vocabat̃ ſaulus. Et la-
pidabant ſtephanum inuocantem ꝛ
dicētem. Domine ieſu ſuſcipe ſpiritum
meū. Poſitis ãt genib⁹ clamauit vo-
ce magna dicēs. Dñe ne ſtatuas illis
hoc pctm̃. Et cū hoc dixiſſet obdormi-
uit in domino. Cap. 8.

Saulus autem erat cõſentiens neci [A]
eius. Facta eſt autē in illa die
pſecutio magna in eccleſia q̃ erat hiero
ſolymis: ꝛ omnes diſperſi ſunt per
regiones iudee ꝛ ſamarie: preter
apoſtolos. Curauerũt autem ſtephanū
viri timorati: ꝛ fecerunt planctum
magnū ſuper eū. Saulus vo deuaſta- [Infra.9.a.]
bat eccleſiam per domos intrans
ꝛ trahens viros ac mulieres tradebat
in cuſtodiam. Igitur qui diſperſi erāt
ptranſibāt euangelizantes verbum dei.
Philippus aũt deſcendens ĩ ciuitatem
ſamarie pdicabat illis chriſtū:
Intendebant autem turbe his que a
philippo dicebant̃: vnanimiter audiētes
ꝛ videntes ſigna que faciebat.
Multi ei eoꝝ q̃ habebāt ſpũs imũdos
clamātes voce magna exibant. Multi
autem paralytici et claudi curati ſunt.

© Biblioteca Nacional de España

θησαν καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει
ἐκείνῃ. ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι σίμων προϋπῆρ
χεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθ=
νος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν
μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕ
ως μεγάλου λέγοντες, οὗτός ἐστιν ἡ δύνα=
μις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέ
ναι αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ φιλίππῳ
εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβα
πτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ σίμων
καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσ
καρτερῶν τῷ φιλίππῳ. θεωρῶν τε δυνάμεις
καὶ σημεῖα μεγάλα γινόμενα ἐξίστατο. ἀκού
σαντες δὲ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι
δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀ
πέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν πέτρον καὶ ἰωάν
νην. οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐ
τῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον. οὔπω γὰρ
ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός. μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυ
ρίου ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐ
τούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. θεασάμε
νος δὲ ὁ σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χει
ρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅ
γιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα λέγων.
δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν
ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν. τὸ ἀργύριον
σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρε
ὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσ=
θαι. οὐκ ἔστι σοὶ μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λό
γῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖ
α ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς
κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ εἰ
ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας
σου. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον
ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων
εἶπε. δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύρι
ον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. οἱ
μὲν οὖν διαμαρτυρόμενοι καὶ λαλήσαντες
τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεψαν εἰς ἱε=
ρουσαλήμ, πολλάς τε κώμας τῶν σαμαρει=
τῶν εὐηγγελίσαντο. ἄγγελος δὲ κυρίου ἐ=
λάλησε πρὸς φίλιππον λέγων. ἀνάστηθι καὶ
πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν
καταβαίνουσαν ἀπὸ ἱερουσαλὴμ εἰς γάζαν,
αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη καὶ
ἰδοὺ ἀνὴρ αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης κάν
δάκης τῆς βασιλίσσης αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πά
σης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνή
σων εἰς ἱερουσαλήμ, ἦν τε ὑποστρέφων καὶ κα

Factū eſt ergo gaudiū magnū ī illa ci B
uitate. Uir āt qdā noīe ſimon qui ante
fuerat in ciuitate magus ſeducēs gentē
ſamarie: dicēs ſe eſſe aliquem ⌈ vſq; ad
magnū: cui auſcultabāt oēs a minimo
maximū dicentes: hic eſt virtus
dei q̄ vocat magna. Attēdebāt aūt eū:
pp qđ multo tpe magicis ſuis demētaſ=
ſet eos. Cū vero credidiſſent philippo
euangelizanti de regno
dei et noīe ieſu chriſti: baptizabantur
viri ac mulieres. Tunc ſimon
⁊ ipſe credidit: ⁊ cū baptizatus eēt adhe
rebat philippo. Uidēs et̄ ſigna ⁊ virtu
tes maxias fieri: ſtupēs āmirabat. Cū
aūt audiſſēt apl̄i q̄ erāt ī hieroſolymis q̄
recepiſſet ſamaria verbum dei: miſerūt
ad eos Petrum ⁊ Johannem. C
Qui cū veniſſent orauerunt pro ipſis:
vt acciperēt ſpūm ſanctum. Nōdū eni
in quenq; illorum ſuperuenerat: ſed
baptizati tm̄ erant in nomine domini
ieſu. Tūc iponebāt manus ſuper illos:
⁊ accipiebāt ſpūm ſanctū. Cū vidiſſet
autem ſimon q̄ per impoſitionē man⁹
apoſtolorū daretur ſpiritus ſanctus:
obtulit eis pecuniam dicens.
Date ⁊ mihi hāc poteſtatem: vt cuicun
q; īpoſuero man⁹ accipiat ſpūm ſanctū.
Petrus autem dixit ad eū. Pecunia
tua tecū ſit in pditionem: qm̄ donum
dei exiſtimaſti pecunia poſſideri.
Nō eſt eni tibi pars neq; ſors in ſermo D
ne iſto. Cor enim tuum non eſt rectum
coram deo. Penitentiā itaq; age ab
hac nequitia tua: ⁊ roga deum ſi
forte remittat tibi hec cogitatio cordis
tui. In felle ei amaritudinis ⁊ obliga
tiōe iniq̄tatis video te eē. Rñdēs āt ſi=
mō dixit. Precamini vos p me ad do
minū vt nihil veniat ſup me hoꝝ q̄ dixi
ſtis. Et illi q̄dē teſtificati ⁊ locuti
vbū dei redibāt hieroſolymā:
⁊ multis regionibus ſamaritanorum
euāgelizabāt. Angelus aūt dñi locut⁹ ē
ad philippum dicens. Surge ⁊
vade contra meridianum: ad viam
q̄ deſcēdit ab hieruſalem in gazā:
hec eſt deſerta. Et ſurgēs abijt. Et
ecce vir ethiops eunuchus potens can E
dacis regine ethiopū qui erat ſup oēs
gazas eius venerat adorare
in hierlm: ⁊ reuertebatur ſedens

© Biblioteca Nacional de España

θήμενος επί/του άρματος αυτού, ανεγίνωσ
κε/τον προφήτην ησαΐαν. είπε δε/το πνεύμα
/τω φιλίππω. πρόσελθε και κολλήθητι/τω άρ
ματι τούτω. προσδραμών δε/ο φίλιππος ή=
κουσεν αυτού αναγινώσκοντος/τον προφή=
την ησαΐαν, και είπεν. άραγε γινώσκεις α α
ναγινώσκεις. ο δε είπε. πως γαρ αν δυναί=
μην, εάν μη/της οδηγήση με. παρεκάλεσε τε
/τον φίλιππον αναβάντα καθίσαι συν αυτώ.
/η δε περιοχή/της γραφής ην ανεγίνωσκεν
ην αύτη. ως πρόβατον επί σφαγήν ήχθη,
και ως αμνός εναντίον/του κείροντος αυτόν
άφωνος, ούτως ουκ ανοίγει/το στόμα αυ=
τού. εν/τη ταπεινώσει αυτού/η κρίσις αυτού
ήρθη. /την δε γενεάν αυτού τις διηγήσεται.
ότι αίρεται από/της γης/η ζωή αυτού. απο
κριθείς δε/ο ευνούχος/τω φιλίππω είπε. δέ
ομαι σου περί τίνος/ο προφήτης λέγει τού
το, περί εαυτού η περί ετέρου τινός. ανοί
ξας δε/ο φίλιππος/το στόμα αυτού και αρ=
ξάμενος από/της γραφής ταύτης, ευηγγελί=
σατο αυτώ/τον ιησούν. ως δε επορεύον=
το κατά/την οδόν, ήλθον επί τι ύδωρ, και
φησίν/ο ευνούχος. ιδού ύδωρ, τι κωλύει
με βαπτισθήναι.
και εκέλευσε στήναι/το άρμα
και κατέβησαν αμφότεροι εις/το ύδωρ/ο τε
φίλιππος και/ο ευνούχος, και εβάπτισεν αυ
τόν. ότε δε ανέβησαν εκ/του ύδατος, πνεύ=
μα κυρίου ήρπασε/τον φίλιππον, και ουκ εί
δεν αυτόν ουκέτι/ο ευνούχος. επορεύετο
γαρ/την οδόν αυτού χαίρων. φίλιππος δε
ευρέθη εις άζωτον, και διερχόμενος ευηγγε
λίζετο/τας πόλεις πάσας έως/του ελθείν αυ
τόν εις καισάρειαν. Cap.9.

O δε σαύλος έτι εμπνέων απειλής και
φόνου εις/τους μαθητάς/του κυρίου προ
σελθών/τω αρχιερεί, ητήσατο παρ αυτού ε
πιστολάς εις δαμασκόν προς/τας συναγω
γάς, όπως εάν τινάς εύρη/της οδού όντας
άνδρας τε και γυναίκας, δεδεμένους αγά=
γη εις ιερουσαλήμ. εν δε/τω πορεύεσθαι, ε
γένετο αυτόν εγγίζειν/τη δαμασκώ. και εξαί
φνης περιήστραψεν αυτόν φως από/του ου
ρανού, και πεσών επί/την γην ήκουσε φω=
νήν λέγουσαν αυτώ. σαούλ σαούλ τι με δι
ώκεις. είπε δε. τις ει κύριε. /ο δε κύριος εί=
πεν. εγώ ειμί ιησούς, ον συ διώκεις. αλλά α
νάστηθι και είσελθε εις/την πόλιν, και λα=
ληθήσεται σοι τι σε δει ποιείν. /οι δε άν

ſupra currum ſuum: legenſq;
eſaiam prophetam. Dixit autem ſpūs
philippo. Accede ⁊ adiūge te ad currū
iſtū. Accurrens aūt philippus audiuit
eum legentem eſaiam prophetam:
⁊ dixit. Putaſne itelligis que legis?
Qui ait. Et quomodo poſſum: F
ſi nō aliq̇s oſtēderit mihi. Rogauit q;
philippū vt aſcenderet ⁊ ſederet ſecum.
Locus aūt ſcripture quā legebat
erat hic. Tāq̄ ouis ad occiſionē duct⁹ Eſaie.53.c.
eſt: ⁊ ſicut agnus coram tondente ſe
ſine voce: ſic nō aperuit os ſuum.
In humilitate iudiciū eius
ſublatū ē. Generationē ei⁹ q̇s enarra=
bit? Qm̄ tollet de terra vita ei⁹. Rñdēs
aūt eunuchus dixit philippo. Obſecro
te: de quo propheta dicit hoc?
de ſe an de aliquo alio? Aperiens
autem philippus os ſuum ⁊ incipiens
a ſcriptura iſta: euangelizauit
illi ieſum. Et dum irent
ꝑ viam venerunt ad quandā aquā: et G
ait eunuchus: ecce aqua. Quis ꝓhibet Infr.10.d.
me baptizari? Dixit āt philipp⁹. Si cre
dis ex toto corde: licet. Et rñdēs ait. Credo
filiū dei eſſe ieſū xp̄m.
Et iuſſit ſtare currum.
Et deſcenderunt vterq; in aquam
philipp⁹ ⁊ eunuch⁹ ⁊ baptizauit eum.
Cū autem aſcēdiſſēt de aqua: ſpiritus
dñi rapuit philippū: ⁊ ampli⁹ nō vidit
eum eunuchus. Ibat
ei ꝑ viā ſuā gaudēs. Philipp⁹ autem
iuēt⁹ ē ī azoto: ⁊ ꝑtrāſiēs euāgelizabat
ciuitatibus cūctis donec veniret
ceſaream. Ca.9.

SAulus adhuc ſpirans minarū et A
cedis in diſcipulos dñi acceſſit Infra.22.a.
ad ꝓncipē ſacerdotū: ⁊ petijt ab eo epi
ſtolas in damaſcū ad ſynagogas:
vt ſi quos inueniſſet hui⁹ vie ſupra.8.a.
viros ac mulieres vinctos ꝑduceret
in hierl'z. Et cū iter faceret: contigit vt
appropinquaret damaſco. Et ſubito
circūfulſit eū lux de celo:
⁊ cadens in terram audiuit vocem
dicētē ſibi. Saule ſaule q̇d me ꝑſeq̄ris. Infra.22.b. 1.Cor.15.b
Qui dixit. Quis es dñe. Et ille. Ego Gala.1.c
ſū ieſus: quē tu ꝑſeq̄ris. Durū ē tibi ꝯtra
ſtimulū calcitrare. Et tremēs ac ſtupēs dixit
Dñe q̇d me vis facere? Et domin⁹ ad eū.
Surge ⁊ ingredere ciuitatē: ⁊ ibi dicet B
tibi q̇d te oporteat facere. Viri aūt illi

© Biblioteca Nacional de España

δρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ, εἱστήκεισαν
ἐννεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα
δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη δὲ ὁ σαῦλος ἀπὸ
τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ οὐδένα ἔβλεπε. χειραγωγοῦντες δὲ
αὐτόν, εἰσήγαγον εἰς δαμασκόν. καὶ ἦν ἡ-
μέρας τρεῖς μὴ βλέπων καὶ οὐκ ἔφαγεν,
οὐδὲ ἔπιεν. ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν δαμασκῷ
ὀνόματι ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύ-
ριος ἐν ὁράματι. ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν. ἰδοὺ ἐ-
γώ κύριε. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν. ἀνα-
στὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλου-
μένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ ἰούδα
σαῦλον ὀνόματι ταρσέα. ἰδοὺ γὰρ προ-
σεύχεται. καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνό-
ματι ἀνανίαν εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ
χεῖρα ὅπως ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ ἀνα-
νίας. κύριε ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ
ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁ-
γίοις σου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὧδε ἔχει ἐ-
ξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.
εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος. πορεύου ὅτι
σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βασ-
τάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασι-
λέων υἱῶν τε ἰσραήλ. ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω
αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός
μου παθεῖν. ἀπῆλθε δὲ ἀνανίας, καὶ εἰσῆλ-
θεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς
χεῖρας εἶπε. σαοὺλ ἀδελφέ ὁ κύριος ἀπέσ-
ταλκέ με ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ
ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς
πνεύματος ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀ-
πὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέ-
βλεψέ τε παραχρῆμα. καὶ ἀναστὰς ἐβαπ-
τίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσε. ἐγένετο
δὲ ὁ σαῦλος μετὰ τῶν ἐν δαμασκῷ μαθη-
τῶν ἡμέρας τινάς. καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν χριστόν, ὅτι οὗτος ἐ-
στὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ
ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον. οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ
πορθήσας ἐν ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικα-
λουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς
τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐ-
τοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. σαῦλος
δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέ-
χεε τοὺς ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας
ἐν δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτος ἐ-
στὶν ὁ χριστός. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡ-
μέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ ἰου-
δαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ἐγνώσθη δὲ τῷ
σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετή-
ρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκ-

qui comitabantur cum eo ſtabant ꝯꝯꝯ
ſtupefacti: audiẽtes quidẽ vocẽ neminem
autẽ videntes. Surrexit autẽ Saulus de
terra: apertiſq; oculis ꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
nihil videbat. Ad manus autem ꝯꝯꝯ
illũ trahẽtes: itroduxerũt damaſcũ. Et
trib9 dieb9 nõ vidẽs: ꝛ nõ mã. erat ibi
ducauit neq; bibit. Erat autẽ quidã diſci-
pul9 damaſci noĩe ananias. Et dixit ad
illũ ĩ viſu dñs. Anania. At ille ait. Ec
ce ego domie. Et dñs ad eũ. Surge ꝛ
vade in vicum qui vocatur ꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
rectus: ꝛ quere in domo iude ꝯꝯꝯꝯꝯ
ſaulũ noĩe tarſenſem. Ecce enim orat.
Et vidit virum Ananiam nomine ꝯꝯꝯ
introeuntem: ꝛ imponentem ſibi ꝯꝯꝯ
man9 vt viſu; recipiat. Rñdit autẽ ana
nias. Domine audiui a multis de ꝯꝯꝯ C
viro hoc quanta mala fecerit ſanctis
tuis in hierlm. Et hic habet poteſtatẽ u. Hic ĩ gr. aduer. loci.
a pncipibus ſacerdotũ alligandi omnes
qui inuocant nomen tuum. ꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
Dixit autẽ ad eũ dñs. Uade quoniam
vas electionis eſt mihi iſte: vt portet ꝯ
nomen meũ coram gentibus ꝛ regibus
ꝛ filijs iſrael. Ego enim oſtendã ꝯꝯ
illi: quanta oporteat eum pro nomine
meo pati. Et abijt ananias ꝛ introiuit
in domum: ꝛ imponens ei ꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
manus dixit. Saule frater dñs miſit ꝯ
me ieſus: qui apparuit tibi in via ꝯꝯꝯ
qua veniebas: vt videas ꝛ implearis ꝯ
ſpũ ſancto. Et confeſti; ceciderunt ab
oculis ei9 tanq; ſquame: ꝛ viſũ recepit.
Et ſurgẽs baptizatus eſt: ꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯ D
ꝛ cũ accepiſſet cibũ cõfortatus eſt. Fuit
autẽ cũ diſcipulis q erant damaſci per ꝯ
dies aliquot. Et ꝯtinuo ingreſſus i ſi-
nagogas pdicabat ieſum: qm̃ hic eſt ꝯ
filius dei. Stupebant autem omnes ꝯ
q eũ audiebãt ꝛ dicebãt. Nõne hic eſt
q expugnabat in hierlm eos q inuoca
bant nomen iſtud: Et huc ad ꝯꝯꝯꝯꝯ
hoc venit: vt vinctos illos ꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
duceret ad pricipes ſacerdotũ. Saulus
autẽ multo magis ꝯualeſcebat ꝛ ꝯfunde-
bat iudeos qui habitabant ꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
damaſci: affirmãs qm̃ hic eſt ꝯꝯꝯꝯ
chriſtus. Cũ autem implerentur dies
multi ꝯciliu; fecerunt in vnum iudei: vt
eũ interficerent. Note autem facte ſunt
ſaulo inſidie eorum. Cuſtodiebant ꝯꝯꝯ 2.Cor.11.g.
autem ꝛ portas die ac nocte: ꝯꝯꝯꝯꝯ

© Biblioteca Nacional de España

τός, όπως αυτόν ανέλωσι. λαβόντεσ δε
αυτόν/οι μαθηταί νυκτός καθήκαν διά/του
τείχους, χαλάσαντες εν σπυρίδι. παραγε
νόμενος δε/ο σαύλος εν ιερουσαλήμ επειρά
το κολλάσθαι/τοις μαθηταίσ, και πάντεσ ε=
φοβούντο αυτόν, μη πιστεύοντες ότι εστί
μαθητής. βαρνάβας δε επιλαβόμενος αυτόν
ήγαγε προς/τους αποστόλους, και διηγή=
σατο αυτοίς πως εν/τη οδώ είδε/τον κύρι=
ον, και ότι ελάλησεν αυτώ, και πως εν δα
μασκω επαρρησιάσατο εν/τω ονόματι/του
ιησού. και ην μετ αυτών εισπορευόμενος
εισ ιερουσαλήμ, και παρρησιαζόμενος εν/τω
ονόματι/του κυρίου ιησού. ελάλει τε και
συνεζήτει προς/τους ελληνιστάς, οι δε επε
χείρουν αυτόν ανελείν. επιγνόντες δε / οι
αδελφοί κατήγαγον αυτόν εις καισάρειαν,
και εξαπέστειλαν αυτόν εις ταρσόν./αι μεν
ουν εκκλησίαι καθ όλης/της ιουδαίας και
γαλιλαίας και σαμαρείας είχον ειρήνην, οι
κοδομούμεναι και πορευόμεναι/τω φόβω/του
κυρίου και/τη παρακλήσει/του αγίου πνεύ
ματος επληθύνοντο. εγένετο δε πέτρον
διερχόμενον διά πάντων, κατελθείν και
προς/τουσ αγίους/τουσ κατοικούντασ λύ=
δαν. εύρε δε εκεί άνθρωπον τινά αινέαν ονό=
ματι εξ ετών οκτώ κατακείμενον επί κραββά
τω, ος ην παραλελυμένος. και είπεν αυτώ
/ο πέτρος. αινέα, ιάται σε ιησούς/ο χριστός.
ανάστηθι και στρώσον σεαυτώ. και ευθέως
ανέστη. και είδον αυτόν πάντες/οι κατοι=
κούντες λύδαν και/την σαρωνάν, οίτινες επέ
στρεψαν επί/τον κύριον. εν ιόππη δε τις ην
μαθήτρια ονόματι ταβιθά, η διερμηνευομέ
νη λέγεται δορκάς. αύτη ην πλήρης αγα=
θών έργων και ελεημοσυνών ων εποίει. εγέ
νετο δε εν/ταις ημέραις εκείναις ασθενήσασαν
αυτήν αποθανείν. λούσαντες δε αυτήν,
έθηκαν εν υπερώω. εγγύς δε ούσης λύ
δησ/τη ιόππη,/οι μαθηταί ακούσαντες ό
τι πέτρος εστίν εν αυτή, απέστειλαν δύ
ο άνδρασ προσ αυτόν παρακαλούντεσ
μη οκνήσαι διελθείν έωσ αυτών. ανασ=
τάς δε πέτρος συνήλθεν αυτοίς. ον πα=
ραγενόμενον ανήγαγον εις/το υπερώον,
και παρέστησαν αυτώ πάσαι/αι χήραι κλαί
ουσαι και επιδεικνύμεναι χιτώνας και ιμά
τια, όσα εποίει μετ αυτών ούσα/η δορκάς.
εκβαλών δε έξω πάντασ/ο πέτροσ, θείς
/τα γόνατα προσηύξατο, και επιστρέ=
ψασ προς/το σώμα είπε. ταβιθά ανά=
στηθι. η δε ήνοιξε/τους οφθαλμούς αυτής.

vt eū interficerent. Accipientes autem 2.Cor.2.d.
eū diſcipuli nocte ꝑ murū dimiſerūt eū E
ſūmittētes in ſporta. Cū autem veniſſet
in hieruſalem temptabat
ſe iungere diſcipulis: ⁊ omneſ timebāt
eum: non credentes ꝙ eſſet
diſcipulꝰ. Barnabas aūt apphēſū illuʒ
duxit ad apoſtolos et narrauit
illis quomodo in via vidiſſet dominuʒ:
⁊ q̄ locutus eſt ei: ⁊ quō in damaſco
fiducialiter egerit in nomine
ieſu. Et erat cuʒ illis intrans ⁊ exiens
in hieruſalem fiducialiter agens in
noīe dn̄i. Loquebat̄ quoqʒ gētibus et
diſputabat cū grecis: illi aūt querebant
occidere eum. Quod cum cognouiſſent
fratres: deduxerunt eum ceſaream
⁊ dimiſerunt tarſuʒ. Eccleſia quidē
per totam iudeam ⁊
galileā ⁊ ſamariā hēbat pacē ⁊ edifica
batur ambulans in timore
domini ⁊ conſolatione ſancti ſpiritus
replebat̄. Factū eſt aūt vt petrus duʒ F
tranſiret vniuerſos deueniret
ad ſanctos qui habitabant lyde.
Inuenit āt ibi hoīeʒ quēdā noīe eneā:
ab annis octo iacentem in grabbato:
qui erat paralyticus. Et ait illi
petrus. Enea: ſanet te dn̄s ieſus xp̄s.
Surge ⁊ ſterne tibi. Et continuo ſupra.3.a.
ſurrexit. Et viderunt eū oēs q̄ habita
bant lyde ⁊ ſarone: qui conuerſi ſunt
ad dominum. In ioppe autē fuit q̄dā
diſcipula noīe thabita: que iterpretata
dr̄ dorcas. Hec erat plena opibꝰ bōis
⁊ elemoſynis quas faciebat. Factū eſt
autem in diebus illis: vt infirmata
moreretur. Quam cum lauiſſent:
poſuerūt eā i cenaculo. Cū āt ꝓpe eſſet
lyda ab ioppe: diſcipuli audientes q̄
petrus eſſet in ea miſerunt duos
viros ad euʒ rogantes:
ne pigriteris venire vſqʒ ad nos. Exur G
gēs āt petrꝰ venit cū illis. Et cū adue=
niſſet: duxerunt illum in cenaculum:
⁊ circūſteterunt illum oēs vidue flentes
et oſtendentes ei tunicas et veſtes
quas faciebat illis dorcas.
Eiectis aūt oibꝰ foras: petrus ponēs
genua orauit: ⁊ conuerſus
ad corpus dixit. Tabitha ſurge.
Et illa aperuit oculos:

© Biblioteca Nacional de España

καὶ ιδούσα τον πέτρον ανεκάθισε. δους δε
αυτή χείρα ανέστησεν αυτήν. φωνήσας δε
τους αγίους και τας χήρας, παρέστησεν αυ
τήν ζώσαν. γνωστόν δε εγένετο καθ όλης της
ιόππης, και πολλοί επίστευσαν επί τον κύ=
ριον. εγένετο δε ημέρας ικανάς μείναι αυτόν
εν ιόππη παρά τινί σίμωνι βυρσεί. Cap. 10.
Ανήρ δε τις ην εν καισαρεία ονόματι κορ
νήλιος εκατοντάρχης, εκ σπείρης της κα
λουμένης ιταλικής, ευσεβής και φοβούμενος
τον θεόν συν παντί τω οίκω αυτού, ποι=
ών τε ελεημοσύνας πολλάς τω λαώ. και
δεόμενος του θεού διαπαντός, είδεν εν ορά
ματι φανερώς ως ώραν εννάτην της ημέρας
άγγελον του θεού εισελθόντα προς αυτόν,
και ειπόντα αυτώ. κορνήλιε. ο δε ατενίσας
αυτώ και έμφοβος γενόμενος είπε. τι εστί
κύριε. είπε δε αυτώ. αι προσευχαί σου και
αι ελεημοσύναι σου ανέβησαν εις μνημόσυ
νον ενώπιον του θεού. και νυν πέμψον εις
ιόππην άνδρας, και μετάπεμψαι σίμωνα τι
νά ος επικαλείται πέτρος. ούτος ξενίζεται πα
ρά τινί σίμωνι βυρσεί, ω εστίν οικία παρά
θάλασσαν.
ως δε απήλθεν ο άγγελος ο λα
λών τω κορνηλίω, φωνήσας δύο των οικε=
τών αυτού και στρατιώτην ευσεβή των προ
σκαρτερούντων αυτώ, και εξηγησάμενος αυ=
τοίς άπαντα, απέστειλεν αυτούς εις ιόππην.
τη δε επαύριον οδοιπορούντων εκείνων
και τη πόλει εγγιζόντων, ανέβη πέτρος
επί το δώμα προσεύξασθαι περί ώραν έκ=
την. εγένετο δε πρόσπεινος και ήθελε γεύ=
σασθαι. παρασκευαζόντων δε εκείνων, επέπε
σεν επ αυτόν έκστασις, και θεωρεί τον ου=
ρανόν ανεωγμένον και καταβαίνον επ αυ=
τόν σκεύος τι ως οθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν
αρχαίς δεδεμένον, και καθιέμενον επί της
γης, εν ω υπήρχε πάντα τα τετράποδα της
γης και τα θηρία και τα ερπετά και τα πε
τεινά του ουρανού. και εγένετο φωνή προς
αυτόν. αναστάς πέτρε, θύσον και φάγε.
ο δε πέτρος είπε. μηδαμώς κύριε, ότι
ουδέποτε έφαγον παν κοινόν η ακάθαρ=
τον. και φωνή πάλιν εκ δευτέρου προς αυτόν
α ο θεός εκαθάρισε, συ μη κοίνου. τούτο
δε εγένετο επί τρις, και πάλιν ανελήφθη το
σκεύος εις τον ουρανόν. ως δε εν εαυτώ δι
ηπόρει ο πέτρος τι αν είη το όραμα ο είδε, και
ιδού οι άνδρες οι απεσταλμένοι από του κορ
νηλίου διερωτήσαντες και μαθόντες την οικί
αν σίμωνος, επέστησαν επί τον πυλώνα και

⁊ viſo petro reſedit. Dans autem
illi manum erexit eam: ⁊ cum vocaſſet
ſanctos ⁊ viduas: aſſignauit eam
viuã. Notũ aũt factũ eſt per vniuerſã
ioppen: ⁊ crediderũt multi in domino.
Factũ eſt ãt vt dies multos moraret in
ioppe apd ſimonẽ qndã coriariũ. Ca. 10
Vir aũt qdã erat in ceſarea noie cor A
nelius centurio cohortis que dicit
italica: religioſus ⁊ timens
deum cum omni domo ſua: faciens
elemoſynas multas plebi: ⁊
deprecãs deũ ſemper. Is vidit in viſu
manifeſte quaſi hora diei nona
angelum dei introeuntem ad ſe:
⁊ dicẽtẽ ſibi. Corneli. At ille intuens
eũ timore correptus dixit. Quis es
dñe? Dixit aũt illi. Orationes tue et Thob. 12. c.
elemoſyne tue aſcẽderunt in memoriaꝫ
in conſpectu dei. Et nũc mitte viros i i. 2. a.
ioppen: ⁊ accerſi ſimonẽ quendaꝫ
q cognominat petr9. Hic hoſpitat apd
ſimonẽ qndã coriariũ: cui9 ẽ dom9 iux
ta mare. Hic dicet tibi qd te oporteat face
re. Et cũ diſceſſiſſet angelus q loqbat B
illi: vocauit duos domeſticos
ſuos et militẽ metuẽtẽ dñm: ex
hiꝫ qui illi parebãt. Quib9 cũ narraſſet
omnia: miſit illos in ioppen.
Poſtera autez die iter illis facientibus
⁊ appropiquãtib9 ciuitati: aſcẽdit petr9
in ſupiora vt oraret circa horã ſextam.
Et cũ eſuriret voluit guſtare.
Parantibus autem illis: cecidit
ſup eum mentis exceſſus. Et vidit celũ
apertum: ⁊ deſcendens
vas quoddã velut litheũ magnũ qttuor
initijs ſummitti de celo in
terrã: in quo erãt omnia quadrupedia
⁊ ſerpentia terre ⁊ volatilia
celi. Et facta eſt vox ad
euꝫ. Surge petre: occide et manduca.
Ait aũt petrus. Abſit domine: qꝛ
nunꝙ mãducaui oẽ cõe aut imunduꝫ. Eze. 4. d.
Et vox iterum ſecundo ad eũ. Hoc
Qđ deus purificauit: tu cõe ne dixeris. C
factũ eſt per ter. Et ſtatim receptũ eſt
vas in celuꝫ. Et duꝫ intra ſe heſitaret
petr9 quid nã eſſet viſio quam vidiſſet:
ecce viri qui miſſi erant a cornelio
inquirentes domum
ſimonis: aſtiterunt ad ianuam: et

© Biblioteca Nacional de España

φωνήσαντες επυνθάνοντο, ει σίμων ο επικα=
λούμενος πέτρος ενθάδε ξενίζεται. του δε
πέτρου διενθυμουμένου περί του οράμα=
τος, είπεν αυτώ το πνεύμα. ιδού άνδρες
τρείς ζητούσί σε. αλλά αναστάς κατάβηθι
και πορεύου συν αυτοίς, μηδέν διακρινόμε
νος, διότι εγώ απέσταλκα αυτούς. κατα=
βάς δε πέτρος προς τους άνδρας τους απε
σταλμένους από του κορνηλίου, είπε προς
αυτούς. ιδού εγώ ειμι ον ζητείτε. τις η αι=
τία δι ην πάρεστε. οι δε είπον. κορνήλιος ε
κατοντάρχης, ανήρ δίκαιος και φοβούμενος
τον θεόν μαρτυρούμενός τε υπό όλου του
έθνους των ιουδαίων εχρηματίσθη υπό αγ
γέλου αγίου μεταπέμψασθαί σε εις τον οί=
κον αυτού, και ακούσαι ρήματα παρά σου.
εισκαλεσάμενος ουν αυτούς εξένισε. τη δε
επαύριον ο πέτρος εξήλθε συν αυτοίς, και
τινές των αδελφών των από ιόππης συ=
νήλθον αυτώ. και τη επαύριον εισήλθον εις
την καισάρειαν. ο δε κορνήλιος ην προσδο=
κών αυτούς, συγκαλεσάμενος τους συγγε
νείς αυτού και τους αναγκαίους φίλους. ως
δε εγένετο ελθείν τον πέτρον, συναντήσας
αυτώ ο κορνήλιος πεσών επί τους πόδας
προσεκύνησεν. ο δε πέτρος ήγειρεν αυ=
τόν λέγων. ανάστηθι, καγώ αυτός άνθρω=
πος ειμι. και συνομιλών αυτώ εισήλθε, και
ευρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, έφη τε
προς αυτούς. υμείς επίστασθε ως αθέμι
τον εστίν ανδρί ιουδαίω κολλάσθαι ή προ=
σέρχεσθαι αλλοφύλω. και εμοί ο θεός έδει=
ξε μηδένα κοινόν ή ακάθαρτον λέγειν άνθρω
πον, διό και αναντιρρήτως ήλθον μεταπεμ
φθείς. πυνθάνομαι ουν τίνι λόγω μετεπέμ
ψασθέ με. και ο κορνήλιος έφη. από τετάρ=
της ημέρας μέχρι ταύτης της ώρας ήμην νη
στεύων, και την εννάτην ώραν προσευχόμε
νος εν τω οίκω μου, και ιδού ανήρ έστη ε=
νώπιόν μου εν εσθήτι λαμπρά, και φησί. κορ
νήλιε εισηκούσθη σου η προσευχή, και αι ε
λεημοσύναι σου εμνήσθησαν ενώπιον του
θεού. πέμψον ουν εις ιόππην και μετακάλε
σαι σίμωνα, ος επικαλείται πέτρος. ούτος
ξενίζεται εν οικία σίμωνος βυρσέως παρά
θάλασσαν, ος παραγενόμενος λαλήσει
σοι. εξαυτής ουν έπεμψα προς σε, σύ τε
καλώς εποίησας παραγενόμενος. νυν ουν
πάντες ημείς ενώπιον του θεού πάρεσμεν,
ακούσαι πάντα τα προστεταγμένα σοι υ=
πό του θεού. ανοίξας δε πέτρος το στόμα
είπεν. επ αληθείας καταλαμβάνομαι ότι ουκ
εστί προσωπολήπτης ο θεός, αλλ εν παν=

cũ vocaſſet: interrogabãt: ſi ſimõ q̃ cogno
minat petrus: illic haberet hoſpitiũ. Pe
tro autem cogitante de viſione:
dixit ſpiritus ei. Ecce viri
tres querunt te. Surge itaqз ⁊ deſcẽde
⁊ vade cum eis: nihil dubitans:
quia ego miſi illos. Deſcendens
autem petrus ad viros
dixit.
Ecce ego ſũ quẽ q̃ritis. Que cauſa eſt
ꝑp quã veniſtis? Qui dixerũt. Corneli
us centurio vir iuſtus ⁊ timens D
deũ: ⁊ teſtimoniũ hñs ab vniuerſa
gente iudeorum: reſponſuз accepit ab Luce.1.d.
angelo ſancto accerſiri te in domum
ſuam ⁊ audire verba abs te.
Introducẽs ergo eos recepit hoſpitio.
Sequẽti ãt die ſurgẽs ꝓfect⁹ ẽ cũ illis:
⁊ quidã ex fratribus ab ioppe comitati
ſũt eũ. Altera ãt die introiuit
Ceſaream. Cornelius vero expectabat
illos: conuocatis cognatis
ſuis ⁊ neceſſarijs amicis. Et factũ ẽ cũ
introiſſet petrus: obuius venit
ei cornelius: ⁊ procidens ad pedes eius
adorauit eũ. Petr⁹ vero eleuauit eum
dicens. Surge: ⁊ ego ipſe homo
ſum. Et loquẽs cũ illo intrauit ⁊
inuenit multos q̃ ꝯuenerãt: dixitq̃
ad illos. Uos ſcitis quõ abominatum
ſit viro iudeo cõiungi aut accedere ad
alienigenã. Sed mihi oſtendit deus E
neminẽ cõez aut immũdũ dicere hoiez:
ꝓp qδ ſine dubitatiõe veni accerſit⁹.
Interrogo ergo quam ob cãz accerſiſtis
me. Et corneli⁹ ait. A nudius quarta
die vſqз ad hanc horam orans eram
hora nona
in domo mea: ⁊ ecce vir ſtetit ante
me in veſte candida: ⁊ ait. Corneli
exaudita eſt oratio tua ⁊ elemoſyne
tue commemorate ſunt in conſpectu
dei. Mitte ergo in ioppen ⁊ accerſi
ſimonẽ: qui cognominat petrus. Hic
hoſpitat in domo ſimonis coriarij iuxta
mare.
Confeſtim ergo miſi ad te: ⁊ tu
bene feciſti veniendo. Nunc ergo
omnes nos in cõſpectu tuo adſumus:
audire oĩa quecũqз tibi ꝓcepta ſunt a
dño. Aperiẽs ãt petrus os ſuum
dixit. In veritate comperi: quia non
eſt ꝑſonaꝝ acceptor deus: ſed in omni Roma.2.b. Ephe.6.b. Col.3.d.

© Biblioteca Nacional de España

τί ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμε=
νος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστί. τὸν λό
γον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, εὐαγγε
λιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. οὗτος
ἐστὶ πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό=
μενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμε
νον ἀπὸ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα
ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης· ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρέτ,
ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ
δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ
τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν
ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰουδαίων καὶ ἐν ἱερου
σαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύ=
λου. τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι οὐ παν
τὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει=
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συ=
νεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀ=
ναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ παρήγγειλεν
ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν
πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ἔτι λαλοῦντος τοῦ
πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦ
μα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πισ
τοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ
ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέ=
χυται. ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώ
σσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀ=
πεκρίθη ὁ πέτρος. μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι
δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους,
οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς
καὶ ἡμεῖς. προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τότε ἠρώ
τησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. Cap.11.

Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ=
φοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν ἰουδαίαν, ὅτι καὶ
τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. καὶ
ὅτε ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα διεκρίνον
το πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες. ὅ
τι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλ
θες καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξάμενος δὲ ὁ πέ
τρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων. ἐγὼ
ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα καταβαῖνον σκεῦος
τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις
ἐμοῦ. εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον

gente qui timet eum et operatur ∞∞ iuſtitiã: acceptus eſt illi. Verbum ∞∞ 1. Pe. 1. c. Jaco. 2. b.
miſit deus filijs iſrael annuncians ∞∞
pacem per ieſum chriſtum. Hic ∞∞
eſt oĩm dñs. Vos ſcitis quod factũ eſt
verbũ p̱ vniuerſaz iudeã. Incipiẽs eiz
a galilea poſt baptiſmum ∞∞
qđ p̃dicauit Johãnes ieſuz a nazareth:
quõ vnxit euz deus ſpiritu ſancto ⁊ ∞
virtute: q̃ ptrãſijt bñfaciẽdo ⁊ ſanãdo
omnes oppreſſos a ∞∞
diabolo: qm̃ deus erat cum illo. Et ſupra. 1. a.
nos teſtes ſumus omniũ que fecit ∞∞
in regione iudeorum ⁊ hieruſalem: ∞
quem occiderunt ſuſpendentes in ligno.
Hunc deus ſuſcitauit tertia die ∞∞ ſup. 2. b.
⁊ dedit eũ manifeſtum fieri non omni
populo: ſed teſtibus preordinatis ∞∞
a deo: nobis qui manducauimus ∞∞
⁊ bibim⁹ cũ illo poſtq̃ȝ reſurrexit ∞∞
a mortuis. Et precepit ∞∞
nobis p̃dicare populo: ⁊ teſtificari ∞
q2 ipſe eſt qui conſtitutus eſt a deo ∞
iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Huic omnes
pphete teſtimoniũ phibẽt remiſſionẽ pe
catorum accipere per nomẽ eius omnes
qui credunt in eum. Adhuc loquente
petro verba hec: cecidit ſpiritus ∞
ſanctus ſuper omnes qui audiebãt ∞
xbũ. Et obſtupuerũt ex circũciſiõe fide
les qui venerãt cũ petro: q2 et in ∞
nationes gratia ſpũs ſancti effuſa eſt.
Audiebãt enim illos loquẽtes linguis:
⁊ magnificantes deũ. Tunc reſpondit
Petrus. Nunquid aquã q̃s prohibere ſup. 8. d.
poteſt vt nõ baptizentur hi ∞∞
qui ſpiritũ ſanctum acceperunt ſicut ∞
⁊ nos? Et iuſſit eos baptizari ∞
in nomine dñi ieſu xp̃i. Tũc rogauerũt
eũ vt maneret apud eos aliquot dieb⁹.

Audierũt aũt apli ⁊ fratres Cap. 11.
qui erant in iudea: quoniam et
gẽtes receperũt verbũ dei. Cũ autem
aſcẽdiſſet petr⁹ hieroſolymã diſceptabãt
aduerſus illũ q erãt ex circũciſiõe dicẽ
tes. Quare ĩtroiſti ad viros p̃putiũ hñtes
⁊ mãducaſti cũ illis? Incipiẽs aũt pe=
tr⁹ exponebat illis p̱ ordinẽ dicẽs. Ego ſupra. 10. a.
erã in ciuitate ioppe orãs: ⁊ vidi
in exceſſu mẽtis mee viſionẽ deſcen
quoddã velut lintheũ magnũ q̃ttuor ini
tijs ſũmitti de celo: ⁊ venit vſq3 ∞∞
ad me. In qđ ĩtuẽs conſiderabã: ⁊ vidi

© Biblioteca Nacional de España

τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ
ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤ=
κουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι. ἀναστὰς πέ
τρε θῦσον καὶ φάγε. εἶπον δὲ μηδαμῶς
κύριε, ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέπο
τε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ
μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ἃ ὁ
θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγέ
νετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα
εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐξ αὐτῆς τρεῖς ἄν
δρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπε
σταλμένοι ἀπὸ καισαρείας πρός με. εἶπε δὲ
μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν δια
κρινόμενον. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀ=
δελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλέ τε ἡμῖν πῶς εἶδε
τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα
καὶ εἰπόντα αὐτῷ. ἀπόστειλον εἰς ἰόππην ἄν
δρας καὶ μετάπεμψαι σίμωνα τὸν ἐπικαλού
μενον πέτρον, ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε,
ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ἐν
δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦ
μα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς
ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου
ὡς ἔλεγεν. ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,
ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θε
ός, ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον ἰη
σοῦν χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κω
λῦσαι τὸν θεόν. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύ
χασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες. ἄ
ραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔ=
δωκεν εἰς ζωήν. οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀ=
πὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ στεφάνῳ,
διῆλθον ἕως φοινίκης καὶ κύπρου καὶ ἀντιο=
χείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μό
νον ἰουδαίοις. ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄν=
δρες κύπριοι καὶ κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελ=
θόντες εἰς ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς
ἑλληνιστὰς εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον ἰη
σοῦν. καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ᾽ αὐτῶν τοῦ ἰά=
σθαι αὐτούς. πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας
ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ἠκούσθη δὲ ὁ
λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν ἱε
ροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν
βαρνάβαν διελθεῖν εἰς ἀντιόχειαν. ὃς παρα
γενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ, ἐχά
ρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς
καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ
ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ
πίστεως, καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ
κυρίῳ. ἐξῆλθε δὲ εἰς ταρσὸν ὁ βαρνάβας ἀ
ναζητῆσαι σαῦλον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγα=

quadrupedia terre ⁊ beſtias ⁊
reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui
ãt ⁊ vocẽ dicentem mihi. Surge petre:
occide ⁊ manduca. Dixi aũt nequaq̃
dñe: q̄ꝛ omne cõe aut immundũ nunq̃
introiuit in os meũ. Reſpõdit autem
mihi vox ſecundo de celo. Que — B
deꝰ mũdauit: tu ne cõe dixeris. Hoc ãt
factũ ẽ p ter: ⁊ recepta ſunt oĩa rurſũ
in celum. Et ecce viri tres confeſtim
aſtiterunt in domo in qua eram: miſſi
a ceſarea ad me. Dixit autem
ſpũs mihi: vt irẽ cũ illis nihil heſitãs.
Uenerunt autem mecũ ⁊ ſex fratres
iſti: et ingreſſi ſumus in domum
viri. Narrauit aũt nobis quõ vidiſſet
angelum in domo ſua ſtantem
⁊ dicentem ſibi. Mitte in ioppen
⁊ accerſi ſimonẽ qui cognominatur
petrus: qui loquetur tibi verba
in q̇bꝰ ſaluꝰ eris tu ⁊ vniuerſa domꝰ
tua. Cũ aũt cepiſſem loq̇: cecidit ſpũs
ſctũs ſup eos: ſicut ⁊ in nos
in initio. Recordatꝰ ſuꝫ ãt verbi dñi: — C
ſicut dicebat. Johãnes q̇dẽ baptizauit — Joha.x.b.
aqua: vos aũt baptizabimini ſpũ ſcto. — Sup̃.I.a. Infra.9.a.
Si ergo eandẽ gratiaꝫ dedit illis deꝰ:
ſicut ⁊ nobis q̇ credimꝰ in dñm ieſum
xp̃m: ego q̇s erã q̇ poſſem prohibere
deum: His auditis tacuerunt:
⁊ glorificauerũt deum dicentes. Ergo
⁊ gentibus penitentiam dedit deus
ad vitã. Et illi q̇dẽ q̇ diſpſi fuerant a
tribulatiõe q̃ facta fuerat ſub ſtephano
pambulauerũt vſqꝫ phenicẽ ⁊ cyprũ ⁊
antiochiã: nemini loquẽtes v̄bũ niſi ſo
lis iudeis. Erant ãt quidam ex eis viri
cyprij ⁊ cyrenei: qui cum introiſſent
antiochiam loquebantur ad
grecos: annunciantes dominuꝫ ieſum.
Et erat manus domini cum eis.
Multuſ qꝫ numerus credentium
conuerſus eſt ad dñm. Peruenit autẽ
ſermo ad aures eccl'ie q̃ erat hieroſoly
mis ſuper iſtis: ⁊ miſerunt
barnabã vſqꝫ ad antiochiã. Qui cũ p= — D
ueniſſet ⁊ vidiſſet gratiã dei: gauiſus eſt
⁊ hortabatur omnes in propoſito
cordis pmanere in dño: q̄ꝛ erat vir
bonus ⁊ plenus ſpiritu ſancto et
fide: ⁊ appoſita eſt multa turba
dño. Profectꝰ ẽ aũt tarſuꝫ: vt q̃reret
Saulum: quem cum inueniſſet pduxit

© Biblioteca Nacional de España

γεν αυτόν εις αντιόχειαν. εγένετο δε αυτούς ενιαυτόν όλον συναχθήναι εν τη εκκλησία, και διδάξαι όχλον ικανόν, χρηματίσαι τε πρώτων εν αντιοχεία τους μαθητάς χριστιανούς. εν ταύταις δε ταις ημέραις κατήλθον από ιεροσολύμων προφήται εις αντιόχειαν, αναστάς δε εις εξ αυτών ονόματι άγαβος, εσήμανε διά του πνεύματος λιμόν μέγαν μέλλειν έσεσθαι εφ όλην την οικουμένην, όστις και εγένετο επί κλαυδίου καίσαρος. των δε μαθητών καθώς ευπορείτο τις ώρισαν έκαστος αυτών εις διακονίαν πέμψαι τοις κατοικούσιν εν τη ιουδαία αδελφοίς, ο και εποίησαν, αποστείλαντες προς τους πρεσβυτέρους διά χειρός βαρνάβα και σαύλου.

Cap. 12.

Κατ εκείνον δε τον καιρόν επέβαλεν ηρώδης ο βασιλεύς τας χείρας κακώσαι τινάς των από της εκκλησίας. ανείλε δε ιάκωβον τον αδελφόν ιωάννου μαχαίρα. και ιδών ότι αρεστόν εστί τοις ιουδαίοις, προσέθετο συλλαβείν και πέτρον. ήσαν δε ημέραι των αζύμων. ον και πιάσας, έθετο εις φυλακήν, παραδούς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτών φυλάσσειν αυτόν, βουλόμενος μετά το πάσχα αναγαγείν αυτόν τω λαώ. ο μεν ουν πέτρος ετηρείτο εν τη φυλακή. προσευχή δε ην εκτενής γινομένη υπό της εκκλησίας προς τον θεόν περί αυτού. ότε δε έμελλε προαγαγείν αυτόν ο ηρώδης, τη νυκτί εκείνη ην ο πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο στρατιωτών, δεδεμένος αλύσεσι δυσί. φύλακές τε προ της θύρας ετήρουν την φυλακήν. και ιδού άγγελος κυρίου επέστη και φως έλαμψεν εν τω οικήματι, πατάξας δε την πλευράν του πέτρου ήγειρεν αυτόν λέγων. ανάστα εν τάχει. και εξέπεσον αυτού αι αλύσεις εκ των χειρών. είπε τε ο άγγελος προς αυτόν. περίζωσαι και υπόδησαι τα σανδάλιά σου. εποίησε δε ούτως. και λέγει αυτώ. περιβαλού το ιμάτιόν σου και ακολούθει μοι. και εξελθών ηκολούθει αυτώ, και ουκ ήδει ότι αληθές εστί το γενόμενον διά του αγγέλου. εδόκει δε όραμα βλέπειν. διελθόντες δε πρώτην φυλακήν και δευτέραν ήλθον επί την πύλην την σιδηράν την φέρουσαν εις την πόλιν, ήτις αυτομάτη ηνοίχθη αυτοίς. και εξελθόντες προήλθον ρύμην μίαν, και ευθέως απέστη ο άγγελος απ αυτού. και ο πέτρος γενόμενος εν εαυτώ είπε. νυν οίδα αληθώς ότι εξαπέστειλε κύριος τον άγγελον αυτού και εξείλετό με εκ χειρός ηρώδου και πάσης

antiochiam. Et annū totū conuerſati ſunt ibi ĩ eccleſia: ⁊ docuerūt turbā multā ita vt cognominarent̃ ꝓmū antiochie diſcipuli chriſtiani. In his autem diebus ſuperuenerunt ab hieroſolymis prophete antiochiam: ⁊ ſurgens vnus ex eis nomine agabus ſignificabat per ſpiritum famem magnam futuram in vniuerſo orbe terrarum: que facta eſt ſub claudio. Diſcipuli autē prout quiſq; habebat: ꝓpoſuerunt ſingli eoꝝ ĩ miniſteriū mittere habitantibus in iudea fratribus: quod et fecerunt mittentes ad ſeniores per manus barnabe ⁊ ſauli.

Cap. 12.

A

EOdem aūt tempore miſit herodes rex manus vt affligeret quoſdam de eccleſia. Occidit autem Jacobum fratrem Johannis gladio: vidēs autē quia placeret iudeis appoſuit apprehendere et petrū. Erant āt dies azymoꝝ. Quē cū apꝓhēdiſſet miſit in carcerē: tradens q̃ttuor q̃ternionib9 militū ad cuſtodiendum eum: volens poſt paſcha euꝫ producere populo. Et petrus quidē ſeruabatur in carcere: oratio aūt fiebat ſine ĩtermiſſione ab eccleſia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum eſſet herodes: in ipſa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinct9 cathenis duabus. Et cuſtodes ante hoſtium cuſtodiebant carcerem. Et ecce angelus dñi aſtitit: ⁊ lumē refulſit in habitaculo: percuſſoq; latere petri excitauit eum dicēs. Surge velociter. Et ceciderunt cathene de manibus ei9. Dixit āt angelus ad eum. Precingere ⁊ calcia te caligas tuas. Et fecit ſic. Et dixit illi. Circūda tibi veſtimētū tuū et ſequere me. Et exiens ſequebatur eū: ⁊ neſciebat quia verum eſt ꝙ fiebat per angelū. Exiſtimabat aūt ſe viſuꝫ videre. Trāſeūtes aūt primam ⁊ ſecundam cuſtodiā venerūt ad portam ferreā que ducit ad ciuitatem: que vltro aperta eſt eis. Et exeuntes ꝓceſſerūt vicū vnū: ⁊ continuo diſceſſit angelus ab eo. Et petrus ad ſe reuerſus dixit. Nunc ſcio vere quia miſit dominus angelum ſuum: ⁊ eripuit me de manu herodis ⁊ de omni

ſup. 5. d. Infra. 16. e. Lucc. 2. b.

B

© Biblioteca Nacional de España

προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν ἰουδαίων. συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν μαρίας τῆς μητρὸς ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. κρούσαντος δὲ τοῦ πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον. μαίνη. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον. ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν. ὁ δὲ πέτρος ἐπέμενε κρούων. ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δέ. ἀπαγγείλατε ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις τί ἄρα ὁ πέτρος ἐγένετο. ἡρώδης τε ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν καισάρειαν διέτριβεν. ἦν δὲ ὁ ἡρώδης θυμομαχῶν τυρίοις καὶ σιδωνίοις. ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἠτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει φωνὴ θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. βαρνάβας δὲ καὶ σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιόχειαν πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα μάρκον.

Cap.13.

Ἦσαν δέ τινες ἐν ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε βαρνάβας καὶ συμεὼν ὁ καλούμενος νίγερ, καὶ λούκιος ὁ κυρηναῖος, μαναήν τε ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος καὶ σαῦλος. λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀφορίσατε δή μοι τὸν βαρνάβαν καὶ τὸν σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυ-

expectatione plebis iudeorum. Considerans que venit ad domum Marie matris Johannis: qui cognominatus est Marcus: ubi erant multi congregati et orantes. Pulsante autem eo ad ostium ianue: processit puella ad videndum nomine rhode: (C) et ut cognovit vocem petri: pre gaudio non aperuit ianuam: sed intro currens nunciavit stare petrum ante ianuam. At illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere: illi autem dicebant. (Infra.16.f.) Angelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem aperuisset ostium: viderunt eum et obstupuerunt. Annuens autem eis manu ut tacerent: narravit quomodo dominus eduxisset eum de carcere: dixitque. Nunciate iacobo et fratribus hec. Et egressus abijt in alium locum. Facta autem die erat non parua turbatio inter milites quidnam factum esset de petro. Herodes autem cum requisisset eum et non invenisset: inquisitione facta de custodibus iussit eos duci. Descendensque a iudea in cesaream: ibi commoratus est. (D) Erat autem iratus tyrijs et sydonijs. At illi unanimes venerunt ad eum: et persuaso blasto qui erat super cubiculum regis: postulabant pacem: eo quod alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali: et concionabatur ad eos. Populus autem acclamabat dei voces et non hominis. Confestim autem percussit eum angelus domini: eo quod non dedisset honorem deo: et consumptus a vermibus expiravit. Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et paulus reversi sunt ab hierosolymis expleto ministerio: assumpto iohanne qui cognominatus est marcus.

Cap.13.

(A) Erant autem in ecclesia que erat antiochie, prophete et doctores: in quibus barnabas et simon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis et manahen qui erat herodis tetrarche collactaneus et saulus. Ministrantibus autem illis domino: et ieiunantibus: dixit illis spiritus sanctus. Segregate mihi saulum et barnabam in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes imponentesque eis manus: dimiserunt illos.

© Biblioteca Nacional de España

σαν. ούτοι μεν ουν εκπεμφθέντες υπό/του
πνεύματος/του αγίου, κατήλθον εις/την σε
λεύκειαν, εκείθεν τε απέπλευσαν εις/την κύ=
προν, και γενόμενοι εν σαλαμίνι, κατήγγελ
λον/τον λόγον/του θεού εν/ταις συναγω=
γαίς/των ιουδαίων. είχον δε και ιωάννην υ
πηρέτην. διελθόντες δε/την νήσον άχρι πά=
φου, εύρον τινά μάγον ψευδοπροφήτην
ιουδαίον, ω όνομα βαριησούς, ος ην συν/τω
ανθυπάτω σεργίω παύλω ανδρί συνετώ.
ούτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν και σαύ
λον επεζήτησεν ακούσαι/τον λόγον/του θε=
ού. ανθίστατο δε αυτοίς ελύμας/ο μάγος,
ούτως γαρ μεθερμηνεύεται/το όνομα αυ=
τού, ζητών διαστρέψαι/τον ανθύπατον από
/της πίστεως. σαύλος δε/ο και παύλος πλη
σθείς πνεύματος αγίου και ατενίσας εις αυ
τόν είπεν. ω πλήρης παντός δόλου και
πάσης ραδιουργίας υιέ διαβόλου εχθρέ
πάσης δικαιοσύνης, ου παύση διαστρέφων
/τας οδούς κυρίου/τας ευθείας, και νυν ιδού
χειρ κυρίου επί σε, και έση τυφλός μη βλέ
πων/τον ήλιον άχρι καιρού. παραχρήμα
δε επέπεσεν επ αυτόν αχλύς και σκότος,
και περιάγων εζήτει χειραγωγούς. τότε ι=
δών/ο ανθύπατος/το γεγονός επίστευσεν,
εκπλησσόμενος επί/τη διδαχή/του κυρίου.
αναχθέντες δε από/της πάφου οι περί/τον
παύλον, ήλθον εις πέργην/της παμφυλί=
ας. ιωάννης δε αποχωρήσας απ αυτών, υπέ
στρεψεν εις ιερουσαλήμ. αυτοί δε διελθόν
τες από/της πέργης, παρεγένοντο εις αντιό
χειαν/της πισιδίας, και εισελθόντες εις/την
συναγωγήν/τη ημέρα/των σαββάτων εκάθι=
σαν. μετά δε/την ανάγνωσιν/του νόμου και
/των προφητών απέστειλαν/οι αρχισυνάγω
γοι προς αυτούς λέγοντες. άνδρες αδελ=
φοί ει εστί λόγος εν υμίν παρακλήσεως
προς/τον λαόν, λέγετε. αναστάς δε παύ=
λος και κατασείσας/τη χειρί, είπεν. άνδρεσ
ισραηλίται και/οι φοβούμενοι/τον θεόν ακού
σατε. /ο θεός/του λαού τούτου ισραήλ εξε=
λέξατο/τους πατέρας ημών, και/τον λαόν ύ
ψωσεν εν γη αιγύπτω, και μετά βραχίονος
υψηλού εξήγαγεν αυτούς εξ αυτής, και ως
τεσσαρακονταετή χρόνον ετροποφόρησεν
αυτούς εν/τη ερήμω. και καθελών έθνη επτά
εν γη χαναάν, κατεκληροδότησεν αυτοίς
/την γην αυτών. και μετά ταύτα ως έτεσι
τετρακοσίοις και πεντήκοντα, έδωκε κριτάς
έως σαμουήλ/του προφήτου, κακείθεν ητή
σαντο βασιλέα, και έδωκεν αυτοίς/ο θεός/τον
σαούλ υιόν κις άνδρα εκ φυλής βενιαμίν,

Et ipſi quidem miſſi a
ſpiritu ſancto: abierunt ſeleuciam
ꝛ inde nauigauerunt cyprum.
Et cū veniſſent ſalaminā: predicabant
verbum dei in ſynagogis
iudeoꝝ. Habebāt aūt ꝛ Johānē in mi=
niſterio. Et cū ꝑambulaſſent vniuerſaꝫ i
ſulā vſqꝫ ad paphū iuenerūt qndā virum B
magū pſeudoꝓphetā iudeū: cui nomē
erat barieu: q erat cū ꝓconſule ſergio
paulo viro prudēte. Hic accerſitis bar=
naba ꝛ ſaulo deſiderabat audire verbū
dei. Reſiſtebat aūt illis elymaſ mag⁹:
ſic enim interpretatur nomen eius:
querens auertere proconſulem a
fide. Saulus aūt qui ꝛ paulus: replet⁹
ſpiritu ſancto intuens in eum
dixit. O plene omni dolo ꝛ
omni fallacia fili diaboli: inimice
omnis iuſtitie: non deſinis ſubuertere
vias dñi rectas. Et nunc ecce
man⁹ dñi ſuper te: ꝛ eris cec⁹ nō vi=
dens ſolem vſqꝫ ad tēpus. Et confeſtim
cecidit in eum caligo ꝛ tenebre:
ꝛ circūiēs qrebat q ei manū daret Tūc
proconſul cum vidiſſet factū credidit:
ammirans ſuper doctrina domini.
Et cū a papho nauigaſſet paulus ꝛ qui
cū eo erant: venerunt pergen pāphilie.
Johānes āt diſcedēs ab eis reuerſuſ ē
hieroſolymā. Illi vero pertranſeuntes C
pergen venerunt antiochiam
piſidie: ꝛ ingreſſi
ſynagogam die ſabbatorum ſederunt.
Poſt lectionem autem legis et
ꝓphetaꝝ miſerunt principes ſynagoge
ad eos dicentes. Uiri fratres:
ſi qs eſt in vobis ſermo exhortationis
ad plebē: dicite. Surgēs aūt paulus:
ꝛ manu ſilentiū indicens: ait. Uiri
iſrahelite et qui timetis deum audite.
Deus plebis iſrael elegit
pr̄es noſtroſ: ꝛ plebē exaltauit cū eſſent
incole in terra egypti: ꝛ in brachio
excelſo eduxit eos ex ea: et per ps. 94.
qdragita annoꝝ tp̄s mores eoꝝ ſuſtinu
it in deſerto. Et deſtruēs gētes ſeptem
in terra chanaan: ſorte diſtribuit eiſ
terram eorum quaſi poſt dedit iudices
qdrigētos ꝛ qnqgita ānos: ꝛ poſt hec
vſqꝫ ad ſamuel ꝓphetā. Et exinde po 1.Re.8.a.
ſtulauerunt regem: ꝛ dedit illis
ſaul filiū cis virū de tribu beniamin

© Biblioteca Nacional de España

έτη τεσσαράκοντα. και μεταστήσας αυτόν,
ήγειρεν αυτοίς/τον δαυίδ εις βασιλέα, ω
και είπε μαρτυρήσας. εύρον δαυίδ/τον/του
ιεσσαί άνδρα κατά/την καρδίαν μου, ος
ποιήσει πάντα/τα θελήματα μου. τούτου
/ο θεός από/του σπέρματος κατ επαγγελί-
αν ήγειρε/τω ισραήλ σωτήρα ιησούν, προ-
κηρύξαντος ιωάννου προ προσώπου/της ει
σόδου αυτού βάπτισμα μετανοίας παντί
/τω λαώ/του ισραήλ. ως δε επλήρου/ο ιω
άννης/τον δρόμον έλεγε. τίνα με υπονοείτε
είναι, ουκ ειμί εγώ, αλλ ιδού έρχεται μετ
εμέ, ου ουκ ειμί άξιος/το υπόδημα/των πο
δών λύσαι. άνδρες αδελφοί υιοί γένους
αβραάμ και/οι εν υμίν φοβούμενοι/τον θε-
όν, υμίν/ο λόγος/της σωτηρίας ταύτης απε
στάλη./οι γαρ κατοικούντες ιερουσαλήμ και
/οι άρχοντες αυτών τούτον αγνοήσαντες
και/τας φωνάς/των προφητών/τας κατά παν
σάββατον αναγινωσκομένας, κρίναντες επλή
ρωσαν. και μηδεμίαν αιτίαν θανάτου ευρόν
τες, ητήσαντο πιλάτον αναιρεθήναι αυτόν.
ως δε ετέλεσαν πάντα/τα περί αυτού γε
γραμμένα, καθελόντες από/του ξύλου, έθη
καν εις μνημείον./ο δε θεός ήγειρεν αυτόν εκ
νεκρών, ος ώφθη επί ημέρας πλείους/τοις
συναναβάσιν αυτώ από/της γαλιλαίας εις
ιερουσαλήμ, οίτινες εισί μάρτυρες αυτού
προς/τον λαόν. και ημείς υμάς ευαγγελι-
ζόμεθα/την προς/τους πατέρας επαγγελίαν
γενομένην, ότι ταύτην/ο θεός εκπεπλήρωκε
/τοις τέκνοις αυτών ημίν, αναστήσας ιησούν
ως και εν/τω ψαλμώ/τω δευτέρω γέγραπ
ται. υιός μου ει συ, εγώ σήμερον γεγέννη-
κά σε. ότι δε ανέστησεν αυτόν εκ νεκρών
μηκέτι μέλλοντα υποστρέφειν αυτόν εισ
διαφθοράν, ούτως είρηκεν. ότι δώσω υμίν
/τα όσια δαυίδ/τα πιστά. διό και εν ετέρω
λέγει. ου δώσεις/τον όσιον σου ιδείν δια
φθοράν. δαυίδ μεν γαρ ιδία γενεά υπηρετή
σας/τη/του θεού βουλή εκοιμήθη, και προ-
σετέθη προς/τους πατέρας αυτού, και είδε
διαφθοράν. ον δε/ο θεός ήγειρεν, ουκ είδε
διαφθοράν. γνωστόν ουν έστω υμίν άνδρες
αδελφοί ότι διά τούτου υμίν άφεσις αμαρ
τιών καταγγέλλεται. και από πάντων ων
ουκ ηδυνήθητε εν/τω νόμω μωσέως δικαιω
θήναι, εν τούτω πας/ο πιστεύων δικαιούται.
βλέπετε ουν μη επέλθοι εφ υμάς/το ειρημέ
νον εν/τοις προφήταις. ίδετε/οι καταφρονη-
ταί και θαυμάσατε και επιβλέψατε και α-
φανίσθητε. ότι έργον εγώ εργάζομαι εν/ταις
ημέραις υμών, ο ου μη πιστεύσητε εάν τις

annis quadraginta. Et amoto illo: D
ſuſcitauit illis dauid regem: cui
teſtimoniū ꝑhibēs dixit. Inueni dauid
filium ieſſe virum ſm̄ cor meum: qui
faciet omnes voluntates meas. Huiꝰ
deus ex ſemine ſecundum promiſſionē
eduxit iſrael ſaluatorē ieſum: predicāte
Johanne ante faciem aduentus
eius baptiſmum penitentie omni
populo iſrael. Cū impleret autem
curſū ſuū dicebat. Quē me arbitramini Mar.i.b.
eſſe: non ſum ego: ſed ecce venit poſt Joha.i.d.
me: cuiꝰ nō ſū dignus calciamēta pe
dum ſoluere. Viri fratres filij generis
abraā ⁊ qui in vobis timent deum:
vobis verbū ſalutis huiꝰ miſſum eſt.
Qui enim habitabant hieruſalem et
principes eius hunc ignorantes
⁊ voces prophetarum que per omne
ſabbatū leguntur: iudicātes īpleuerūt.
Et nullā cām mortis īuenientes in eo: Luce.23.c.
petierunt a pilato vt interficerēt eū. ſupra.3.c.
Cū q̄ ꝯſumaſſent oīa q̄ de eo ſcripta E
erāt deponentes eū de ligno poſuerunt
eū ī monumēto. Deꝰ vō ſuſcitauit eū a
mortuis tertia die: q̄ viſus eſt ꝑ dies mł
tos his q̄ ſimul aſcēderāt cū eo de ga-
lilea in hierl'm: q̄ vſq; nūc ſūt teſtes eius
ad plebē. Et nos vobis annunciamus
eā q̄ ad patres noſtros repromiſſio
facta eſt: q̄m̄ hanc deus adimpleuit
filijs veſtris reſuſcitans ieſum:
ſicut ⁊ in pſalmo ſecundo ſcriptum eſt.
Filius meus es tu: ego hodie genui ps.2.
te. Quod autem ſuſcitauit eū a mortu
is amplius iam non reuerſurum in
corruptionē: ita dixit. Qꝛ dabo vobis Eſaie.55.a.
ſancta dauid fidelia. Ideoq; ⁊ alias
dicit. Nō dabis ſanctū tuū videre cor pſal.15. ſup.2.c.
ruptionē. Dauid enī in ſua gñatiōe cum
āminiſtraſſet volūtati dei dormiuit ⁊ ap
poſitus eſt ad patres ſuos: ⁊ vidit
corruptionē. Quē vō deus ſuſcitauit a F
mortuis nō vidit corruptiōē. Notū ſit i
git' vobis viri frēs: qꝛ ꝑ hūc vobiſ remiſ
ſio pctōꝝ ānūciat'. Et ab omnibꝰ qbꝰ
non potuiſtis in lege moyſi iuſtificari:
in hoc omnis qui credit iuſtificatur.
Videte ergo ne ſupueniat vobiſ qđ di-
ctū eſt in ꝓphetis. Videte contēptores Abac.i.b.
⁊ ammiramini ⁊ diſperdimini:
quia opus operor ego in
diebꝰ vrīs: opus qđ nō credetis ſi quis

© Biblioteca Nacional de España

ἐκδιηγῆται ὑμῖν. ἐξιόντων δὲ αὐτῶν ἐκ τῆς
συναγωγῆς τῶν ἰουδαίων, παρεκάλουν
τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι
αὐτοῖς τὰ αὐτὰ ῥήματα. λυθείσης δὲ τῆς
συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν ἰου
δαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ
παύλῳ καὶ τῷ βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλα
λοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ
χάριτι τοῦ θεοῦ. τῷ τε ἐρχομένῳ σαββάτῳ
σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ἰουδαῖοι
τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέ
λεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ παύλου λεγομένοις ἀν
τιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. παρρησια
σάμενοι δὲ ὁ παῦλος καὶ ὁ βαρνάβας εἶπον.
ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐ-
τόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰω
νίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. οὕ-
τω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος. τέθεικα σε
εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕ-
ως ἐσχάτου τῆς γῆς. ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη
ἔχαιρε, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου,
καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζω
ὴν αἰώνιον. διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρί-
ου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, παρώ
τρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐ-
σχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως καὶ
ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν παῦλον καὶ
τὸν βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ
τῶν ὁρίων αὐτῶν. οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν
κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς,
ἦλθον εἰς ἰκόνιον. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦν-
το χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου. Cap. 14.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελ-
θεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν ἰου
δαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως, ὥστε πιστεῦ-
σαι ἰουδαίων τε καὶ ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.
οἱ δὲ ἀπειθοῦντες ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν
ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτρι-
ψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρ
τυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, δι-
δόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν
χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πό
λεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς ἰουδαίοις, οἱ
δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ
τῶν ἐθνῶν τε καὶ ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχου
σιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,
συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς
λυκαονίας λύστραν καὶ δέρβην καὶ τὴν περί
χωρον, κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.
καί τις ἀνὴρ ἐν

enarrauerit vobis. Exeũtibus aũt illis
rogabant
vt ſequenti ſabbato loquerentur
ſibi verba hec. Cumqz dimiſſa eſſet
ſynagoga ſecuti ſunt multi iudeorũz
& colentium deum aduenarum
paulum & barnaban: qui loquentes
ſuadebant eis vt permanerent in
gratia dei. Sequenti vero ſabbato
pene vniuerſa ciuitas cõuenit audire
verbũ dei. Videntes aũt turbas iudei: G
repleti ſunt zelo: & contradicebant
his que a paulo dicebantur
blaſphemãtes. Tunc conſtanter
paulus & barnabas dixerunt.
Vobis oportebat primum loqui
verbum dei: ſed qm̃ repellitis illud:
& indignos vos iudicatis eterne
vite: ecce cõuertimur ad gentes. Sic
enĩ nobis precepit dominus. Poſui te Eſa.49.b.
in lucẽ gẽtiũ vt ſis in ſalutem vſqz
ad extremũ terre. Audiẽtes autẽ gẽtes
gauiſe ſunt: & glorificabãt verbuz dñi:
& crediderũt quotquot erãt p̃ordiati ad
vitã eternã. Diſſeminabat̃ ãt verbũ dñi
p vniuerſã regionẽ. Iudei ãt ꝯcitauerũt
mulieres religioſas & honeſtas
& primos ciuitatis: &
excitauerunt perſecutionez in paulũz et
barnabam: & eiecerunt eos de
finibus ſuis. At illi excuſſo Mat.10.c.
puluere pedum in eos Mar.6.b. Luce.9.a.
venerũt iconiũ. Diſcipuli quoqz reple-
bãtur gaudio & ſpiritu ſancto. Cap. 14.

Factũ eſt ãt in iconio vt ſiml' itroi A
rẽt ſynagogã iudeorum:
& loquerentur ita vt crederet
iudeoꝝ & grecoꝝ copioſa multitudo.
Qui vero icreduli fuerũt iudei ſuſcitaue
rũt & ad iracũdiã ꝯcitauerũt aĩas gẽtiuz
aduerſus frẽs. Multo igr̃ tpe demora
ti ſũt fiducial'r agẽtes ĩ dño teſtimoniũ
p̃hibente verbo gratie ſue: dante
ſigna & p̃digia fieri p man9 eoꝝ. Diui sup.6.c.
ſa ẽ ãt mltitudo ciuitatis: & q̇dã q̇dẽ e
rãt cũ iudeis: q̇dã vero cũ aplis. Cũ aũt
factũ eẽt ĩpetus gentilium & iudeoruz
cũ principibus ſuis vt ꝯtumelijs affice
rẽt & lapidarẽt eos: ĩtelligẽtes ꝯfugerũt
ad ciuitates lycaõie lyſtrã & derbẽ: & vni
uerſã ĩ circũitu regionẽ & ibi euãgelizãtes
erãt. Et cõmota eſt oĩs multitudo in do B
ctrina eorum. Paulus autem et barnabas
morabantur lyſtris. Et quidam vir supra.5.a.

λύστροις αδύνατος τοις ποσίν, εκάθητο
χωλος εκ κοιλίας μητρός αυτου υπάρχων.
ος ουδέποτε περιπεπατήκει. ούτος ήκουε του
παύλου λαλουντος. ος ατενίσας αυτώ και
ιδών ότι πίστιν έχει του σωθήναι, είπε μεγά
λη τη φωνή. σοι λέγω εν τω ονόματι του
κυρίου ιησου χριστου. ανάστηθι επί τους
πόδας σου ορθός. και ήλλετο και περιεπά
τει. οι δε όχλοι ιδόντες ο εποίησεν ο παύ=
λος, επήραν την φωνήν αυτών λυκαονιστί,
λέγοντες. οι θεοί ομοιωθέντες ανθρώποις κα
τέβησαν προς ημάς. εκάλουν τε τον μεν βαρ
νάβαν δία, τον δε παύλον ερμήν, επειδή αυ
τός ην ο ηγούμενος του λόγου. ο δε ιερεύς
του διός του όντος προ της πόλεως αυτών
ταύρους και στέμματα επί τους πυλώνας
ενέγκας συν τοις όχλοις, ήθελε θύειν. ακού
σαντες δε οι απόστολοι βαρνάβας και παύ=
λος, διαρρήξαντες τα ιμάτια αυτών εισε=
πήδησαν εις τον όχλον κράζοντες και λέγον
τες. άνδρες τι ταύτα ποιείτε. και ημείς ο=
μοιοπαθείς εσμέν υμίν άνθρωποι ευαγγελι=
ζόμενοι υμάς από τούτων των ματαίων ε=
πιστρέφειν επί τον θεόν τον ζώντα, ος εποίη
σε τον ουρανόν και την γην και την θάλασ=
σαν και πάντα τα εν αυτοίς, ος εν ταις πα
ρωχημέναις γενεαίς είασε πάντα τα έθνη πο
ρεύεσθαι ταις οδοίς αυτών. καίτοιγε ουκ α
μάρτυρον εαυτόν αφήκεν αγαθοποιών, ουρα
νόθεν ημίν υετούς διδούς και καιρούς καρ=
ποφόρους, εμπιπλών τροφής και ευφροσύ=
νης τας καρδίας ημών. και ταύτα λέγοντες
μόλις κατέπαυσαν τους όχλους του μη θύ
ειν αυτοίς. διατριβόντων δε αυτών και δι=
δασκόντων, επήλθον από αντιοχείας και ι=
κονίου ιουδαίοι, και πείσαντες τους όχλους
και λιθάσαντες τον παύλον έσυραν έξω της
πόλεως, νομίσαντες αυτόν τεθνάναι. κυκλω
σάντων δε αυτόν των μαθητών, αναστάς ει
σήλθεν εις την πόλιν, και τη επαύριον εξήλ=
θε συν τω βαρνάβα εις δέρβην. ευαγγελισά
μενοι τε την πόλιν εκείνην και μαθητεύσαν=
τες ικανούς, υπέστρεψαν εις την λύστραν και
ικόνιον και αντιόχειαν, επιστηρίζοντες τας
ψυχάς των μαθητών παρακαλούντες εμ=
μένειν τη πίστει, και ότι διά πολλών θλί
ψεων δει ημάς εισελθείν εις την βασι=
λείαν του θεού. χειροτονήσαντες δε αυ=
τοίς πρεσβυτέρους κατ εκκλησίαν προ=
σευξάμενοι μετά νηστειών παρέθεντο αυ=
τούς τω κυρίω, εις ον πεπιστεύκεισαν. και
διελθόντες την πισιδίαν ήλθον εις ꝏꝏ

lyſtris infirmꝰ pedibꝰ ſedebat ꝏꝏꝏ
claudus ex vtero matris ſue: ꝏꝏꝏ
qui nunꝗ̄ ambulauerat. Hic audiuit
paulū loquentē. Qui intuitus eum &
videns qꝫ fidē haberet vt saluꝰ fieret
gna voce. ꝏꝏꝏ dixit ma
ꝏꝏꝏ Surge ſuper
pedes tuos rectꝰ. Et exiliuit: & ambu
labat. Turbe aūt cū vidiſſent qđ fecerat
paulus leuauerūt vocē ſuam lycaonice
dicētes. Dij ſimiles facti hoīb' deſcēde
rūt ad nos. Et vocabant barnabam ꝏ
iouē: paulū vero mercuriū: qm ipſe ꝏ
erat dux verbi. Sacerdos quoqꝫ ꝏ
iouis qui erat ante ciuitatem: ꝏ
tauros & coronas ante ianuas ꝏ
afferēs cū ppl'is: volebat ſacrificare. Qđ C
vbi audierūt apl'i barnabas & paulus ꝏ
conciſſis tunicis ſuis exilierunt ꝏ
in turbas clamantes & dicentes. ꝏ
Uiri qđ hec facitis? Et nos mortales
ſumus ſimiles vobis hoīes: annūciātes
vobis ab his vanis conuerti ꝏ
ad deum viuum: qui fecit ꝏ Ps.145.
celum et terram & mare ꝏ Apo.14.b
& oīa que in eis ſunt: qui in preteritis ꝏ
generatiōibus dimiſit oēs gētes ingredi
vias ſuas. Et quidē nō ſine teſtimonio
ſemetipſū reliqt bñfaciens: de celo ꝏ
dans pluuias & tempora fructifera: ꝏ
implens cibo & letitia ꝏ
corda nr̄a. Et hec dicentes ꝏ
vix ſedauerūt turbas ne ꝏ
ſibi imolarēt. ꝏ ſchia &
Superuenerunt autem quidā ab antio
iconio iudei: et perſuaſis turbis ꝏ
lapidantes Paulū traxerunt extra ꝏ
ciuitatē: eſtimātes eū mortuū eē. Circū D
dātibꝰ aūt eū diſcipulis: ſurgēs intrauit
ciuitatem: et poſtera die profectus eſt
cū Barnaba in derben. Cūqꝫ euā=
gelizaſſent ciuitati illi: & docuiſſent ꝏ
multos reuerſi ſunt lyſtram & ꝏ
iconium & antiochiā: confirmantes ꝏ
aīas diſcipulorū exhortātesqꝫ vt pmane=
rēt in fide: & qm per multas tribulatōes Luce.14.d
oportet nos intrare in regnum ꝏ
dei. Et cum conſtituiſſent illis ꝏ
per ſingulas eccleſias pſbyteros & oraſ
ſēt cū ieiunatiōibꝰ: commēdauerūt eos
dño in quē crediderūt. Tranſeuntes qꝫ
piſidiam venerunt in ꝏ

© Biblioteca Nacional de España

παμφυλίαν, και λαλήσαντες εν πέργη τον
λόγον, κατέβησαν εις αττάλειαν, κακείθεν
απέπλευσαν εις αντιόχειαν, όθεν ήσαν πα-
ραδεδομένοι τη χάριτι του θεού εις το έρ-
γον ο επλήρωσαν. παραγενόμενοι δε και
συναγαγόντες την εκκλησίαν, ανήγγειλαν
όσα εποίησεν ο θεός μετ αυτών, και ότι ή-
νοιξε τοις έθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον
δε εκεί χρόνον ουκ ολίγον συν τοις μα-
θηταίς. Cap.15.

Και τινές κατελθόντες από της ιουδαίας
εδίδασκον τους αδελφούς, ότι εάν μη
περιτέμνησθε τω έθει μωυσέος, ου δύνασ-
θε σωθήναι. γενομένης ουν στάσεως και ζη-
τήσεως ουκ ολίγης τω παύλω και τω βαρ-
νάβα προς αυτούς, έταξαν αναβαίνειν παύ-
λον και βαρνάβαν και τινάς άλλους εξ αυ-
τών προς τους αποστόλους και πρεσβυτέ-
ρους εις ιερουσαλήμ περί του ζητήματος
τούτου. οι μεν ουν προπεμφθέντες υπό
της εκκλησίας, διήρχοντο την φοινίκην και
σαμάρειαν, εκδιηγούμενοι την επιστροφήν
των εθνών, και εποίουν χαράν μεγάλην
πάσι τοις αδελφοίς. παραγενόμενοι δε εις
ιερουσαλήμ, απεδέχθησαν υπό της εκκλη-
σίας και των αποστόλων και των πρεσβυ-
τέρων, ανήγγειλάν τε όσα ο θεός εποίησε
μετ αυτών. εξανέστησαν δε τινές των από
της αιρέσεως των φαρισαίων πεπιστευκότες
λέγοντες, ότι δει περιτέμνειν αυτούς, πα-
ραγγέλλειν τε τηρείν τον νόμον μωσέως.
συνήχθησαν δε οι απόστολοι και οι πρεσ-
βύτεροι ιδείν περί του λόγου τούτου.
πολλής δε συζητήσεως γενομένης, ανασ-
τάς πέτρος είπε προς αυτούς. άνδρες α-
δελφοί υμείς επίστασθε ότι αφ ημερών αρ-
χαίων ο θεός εν ημίν εξελέξατο διά του στό-
ματος μου ακούσαι τα έθνη τον λόγον του
ευαγγελίου και πιστεύσαι. και ο καρδιογ-
νώστης θεός εμαρτύρησεν αυτοίς, δους αυ-
τοίς το πνεύμα το άγιον καθώς και ημίν,
και ουδέν διέκρινε μεταξύ ημών τε και αυ-
τών, τη πίστει καθαρίσας τας καρδίας αυ-
τών. νυν ουν τι πειράζετε τον θεόν επιθείναι
ζυγόν επί τον τράχηλον των μαθητών, ον
ούτε οι πατέρες ημών ούτε ημείς ισχύσα-
μεν βαστάσαι. αλλά διά της χάριτος του
κυρίου ιησού χριστού πιστεύομεν σωθήναι
καθ ον τρόπον κακείνοι. εσίγησε δε το
πλήθος άπαν, και ήκουον βαρνάβα και
παύλου εξηγουμένων όσα εποίησεν ο θεός
σημεία και τέρατα εν τοις έθνεσι δι αυτών.

pāphyliā: ⁊ loquētes verbū dñi in ꝑgē:
deſcenderunt in nataliam: et inde
nauigauerūt ātiochiā: vñ erāt traditi
gratie dei in opus
qđ cōpleuerūt. Cū āt veniſſent et
congregaſſent eccleſiam: retulerunt
quanta feciſſet deus cum illis. Et q͛ a-
peruiſſet gētib⁹ hoſtiū fidei. Morati ſūt
autem tpͣs non modicum cum diſcipu-
lis. Cap.15.

ET quidam deſcendentes de iudea
docebant fratres: q͛ niſi
circūcidamini ſm̄ morē moyſi nō pote-
ſtis ſaluari. Facta ergo ſeditione
non minima Paulo et barnabe
aduerſus illos: ſtatuerūt vt aſcenderēt
Paul⁹ ⁊ Barnabas ⁊ q̇dā alij ex
illis ad apoſtolos ⁊ preſbyteros
in hieruſalem: ſuper hac queſtione.
Illi ergo deducti ab
eccleſia pertranſibant phenicem ⁊
ſamariam narrantes conuerſionem
gentiuꝫ: ⁊ faciebāt gaudium magnum
omnibus fratribus. Cum aūt veniſſent
hieroſolymaꝫ: ſuſcepti ſunt ab eccleſia
⁊ ab apoſtolis et ſenioribus:
annunciantes quanta deus feciſſet
cū illis. Surrexerunt auteꝫ quidam de
hereſi phariſeorum qui crediderunt
dicētes: q͛ opꝫ circūcidi eos: precipere
quoqꝫ ſeruare legem moyſi.
Conuenerunt qꝫ apoſtoli ⁊ ſeniores
videre de verbo hoc. Cum
aūt magna conquiſitio fieret: ſurgens
petrus dixit ad eos. Uiri fratres
vos ſcitis: q͛m ab antiquis diebus
deus in nobis elegit per os
meum audire gentes verbum
euangelij ⁊ credere. Et qui nouit cor-
da deus teſtimonium perhibuit: dās il-
lis ſpiritum ſanctum ſicut et nobis:
et nihil diſcreuit inter nos et illos:
fide purificans corda eorum.
Nūc ergo q̇d temptatis deum impone-
re iugū ſuꝑ ceruices diſcipuloꝝ: quod
neqꝫ patreſ noſtri neqꝫ noſ portare po-
tuimus. Sed per gratiam
domini ieſu chriſti credimus ſaluari
quemadmodum ⁊ illi. Tacuit autem
oīs multitudo: ⁊ audiebāt barnabā et
paulum narrantes quanta deus feciſſet
ſigna ⁊ ꝓdigia in gētibus per eos. Et

A
2.Cor.6.c.
Gala.5.a.
B
C

© Biblioteca Nacional de España

μετά δε/ το σιγήσαι αυτούς, απεκρίθη ιά
κωβος λέγων. άνδρες αδελφοί ακούσα=
τέ μου, συμεών εξηγήσατο καθώς πρώτον/ο
θεός επεσκέψατο λαβείν εξ εθνών λαόν επί
/τω ονόματι αυτού, και τούτω συμφωνού
σιν/οι λόγοι/των προφητών, καθώς γέγρα
πται. μετά ταύτα αναστρέψω και ανοικοδο
μήσω/την σκηνήν δαυίδ/την πεπτωκυίαν, και
/τα κατεσκαμμένα αυτής ανοικοδομήσω, και
ανορθώσω αυτήν, όπως αν εκζητήσωσιν/ οι
κατάλοιποι/των ανθρώπων/τον κύριον,
και πάντα/τα έθνη εφ ους επικέκληται/το
όνομα μου επ αυτούς, λέγει κύριος/ο ποι=
ών πάντα ταύτα, α εστί γνωστά απ αιώνος
αυτώ. διό εγώ κρίνω μη παρενοχλείν/τοις
από/των εθνών επιστρέφουσιν επί/τον θεόν,
αλλά επιστείλαι αυτοίς/του απέχεσθαι α=
πό/των αλισγημάτων/των ειδώλων, και/της
πορνείας, και/του πνικτού και/του αίματος.
μωϋσής γαρ εκ γενεών αρχαίων κατά πό
λιν/τους κηρύσσοντας αυτόν έχει εν/ταις συ
ναγωγαίς, κατά παν σάββατον αναγινωσκό
μενος. τότε έδοξε/τοις αποστόλοις και /τοις
πρεσβυτέροις συν όλη/τη εκκλησία εκλεξα
μένους άνδρας εξ αυτών πέμψαι εις αντι
όχειαν συν παύλω και βαρνάβα, ιούδαν/τον
επικαλούμενον βαρσαββάν και σίλαν άν=
δρας ηγουμένους εν/τοις αδελφοίς, γρά=
ψαντες διά χειρός αυτών τάδε./οι απόστο
λοι και/οι πρεσβύτεροι και/οι αδελφοί/τοις
κατά/την αντιόχειαν και συρίαν και κιλικίαν
αδελφοίς/τοις εξ εθνών, χαίρειν. επειδή η=
κούσαμεν ότι τινές εξελθόντες ετάραξαν υ=
μάς λόγοις ανασκευάζοντες/τας ψυχάς υ=
μών, λέγοντες περιτέμνεσθαι και τηρείν/τον
νόμον, οις ου διεστειλάμεθα, έδοξεν ημίν
γενομένοις ομοθυμαδόν εκλεξαμένοις άν=
δρας πέμψαι προς υμάς συν/τοις αγαπη=
τοίς ημών βαρνάβα και παύλου, ανθρώποις
παραδεδωκόσι/τας ψυχάς αυτών υπέρ/του
ονόματος/του κυρίου ημών ιησού χριστού.
απεστάλκαμεν ουν ιούδαν και σίλαν, και
αυτούς διά λόγου απαγγέλλοντας/τα αυ
τά. έδοξε γαρ/τω αγίω πνεύματι και ημίν
μηδέν πλέον επιτίθεσθαι υμίν βάρος, πλην
/των επάναγκες τούτων, απέχεσθαι ειδω
λοθύτων, και αίματος και πνικτού, και
πορνείας, και όσα μη θέλετε εαυτοίς γί
νεσθαι, ετέροις μη ποιείτε. εξ ων δια=
τηρούντες εαυτούς, ευ πράξατε. έρρω=
σθε. οι μεν ουν απολυθέντες ήλθον εις
αντιόχειαν, και συναγαγόντες/το πλή=

poſtq̄z tacuerunt: reſpondit
iacobus dicens. Uiri fratres audite
me: ſymō narrauit queadmodū p̄muz
de⁹ viſitauit ſumere ex gētibus populū
nomini ſuo: et huic cōcordant
verba prophetarū: ſicut ſcriptum eſt.
Poſt hec reuertar: ⁊ reedificabo Amos. 9.c
tabernaculum dauid quod decidit: ⁊
diruta eius reedificabo: ⁊
erigam illud: vt requirant
ceteri hominum dominum:
⁊ oēs gētes ſuper quas inuocatum eſt
nomen meum: dicit dominus faciens
hec. Notū a ſeculo eſt domino op⁹ ſuū. D
Propter qđ ego iudico nō iq̄etari eos
q̇ ex gentibus conuertuntur ad deuz:
ſed ſcribere ad eos: vt abſtineāt ſe a
contaminationibus ſimulacrorum: et
fornicatione: ⁊ ſuffocatis ⁊ ſanguine.
Moyſes ei a tp̄ib⁹ antiq̄s h3 i ſingu= ſupra.13.d.
lis ciuitatib⁹ q̇ eū p̄dicēt in ſynagogis:
vbi per omne ſabbatum legitur.
Tunc placuit apoſtolis ⁊
ſenioribus cum omni eccleſia eligere
viros ex eis et mittere antiochiam
cum paulo ⁊ barnaba: iudam
q̇ cognominabat̄ barſabas ⁊ ſilā viros
primos in fratribus: ſcribentes
per manus eorum. Apoſtoli E
et ſeniores fratres: his qui ſunt
antiochie et ſyrie et cilicie
fratrib⁹ ex gētib⁹ ſalutē. Qm̄ audiui=
mus q2 q̇dā ex nobis exeūtes turbaue=
rūt vos verbis euertētes animas vr̄as
q̇b⁹ nō mandauimus: placuit nobis
collectis in vnum eligere viros: et
mittere ad vos cum chariſſimis
noſtris barnaba et paulo hominibus
qui tradiderunt animas ſuas pro
nomine domini noſtri ieſu chriſti.
Miſimus ergo iudam ⁊ ſilaz: qui ⁊
ipſi vobis verbis referent eadem.
Uiſum eſt enim ſpiritui ſancto ⁊ nobis
nihil vltra imponere vobis oneris q̄z
hec neceſſaria: vt abſtineatis vos ab immo
lati3 ſimulacroꝝ: ⁊ ſāguie ⁊ ſuffocato: ⁊
fornicatione
A quibus cuſtodientes F
vos bene agetis. Ualete.
Illi ergo dimiſſi deſcenderunt
antiochiā: ⁊ cōgregata multitudine

© Biblioteca Nacional de España

θος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες
δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ἰούδας τε
καὶ σίλας καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ
λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ-
φούς, καὶ ἐπεστήριξαν. ποιήσαντες δὲ χρό-
νον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελ-
φῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ἔδοξε δὲ τῷ
σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτόθι. παῦλος δὲ καὶ βαρ-
νάβας διέτριβον ἐν ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες
καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολ-
λῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου. μετὰ δέ τινας
ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρνάβαν. ἐπι-
στρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελ-
φούς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐν αἷς κα-
τηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔ-
χουσι. βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπα-
ραλαβεῖν τὸν ἰωάννην τὸν καλούμενον μάρ-
κον. παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐ-
τῶν ἀπὸ παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα
αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦ-
τον. ἐγένετο οὖν παροξυσμός, ὥστε ἀποχω-
ρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε βαρνά-
βαν παραλαβόντα τὸν μάρκον ἐκπλεῦσαι
εἰς κύπρον. παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος σίλαν ἐ-
ξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ
τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν συρίαν καὶ
κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. Cap.16.

Κατήντησε δὲ εἰς δέρβην καὶ λύστραν.
καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ὀνόματι τιμό-
θεος, υἱὸς γυναικός τινος ἰουδαίας πιστῆς,
πατρὸς δὲ ἕλληνος. ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ
τῶν ἐν λύστροις καὶ ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦ-
τον ἠθέλησεν ὁ παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν,
καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς ἰου-
δαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις.
ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ,
ὅτι ἕλλην ὑπῆρχεν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο τὰς
πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ
δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστό-
λων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν ἱερουσα-
λήμ. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πί-
στει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.
διελθόντες δὲ τὴν φρυγίαν καὶ τὴν γαλατι-
κὴν χώραν κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ ἀσίᾳ, ἐλθόν-
τες κατὰ τὴν μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν
βιθυνίαν πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐ-
τοὺς τὸ πνεῦμα. παρελθόντες δὲ τὴν μυσί-
αν κατέβησαν εἰς τρῳάδα, καὶ ὅραμα διὰ
τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ παύλῳ. ἀνήρ τις ἦν μα-
κεδὼν ἑστὼς παρακαλῶν αὐτόν, καὶ λέγων.
διαβὰς εἰς μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς

tradiderũt epiſtolam. Quã cũ legiſſent:
gauiſi ſunt ſup cõſolatiõe. Judas aũt
⁊ ſilas ⁊ ipſi cũ eſſent prophete
verbo plurimo conſolati ſunt fratres:
⁊ cõfirmauerũt. Facto ãt ibi aliquãto tpe:
dimiſſi ſunt cum pace a fratribus
ad eos q̃ miſerant illos. Uiſum eſt autẽ
ſile ibi remãere: iudas ãt ſol9 abijt hierlz.
Paul9 aũt ⁊ barnabas demorabãt an
tiochie: docẽtes ⁊ euãgelizãtes cũ alijs
pluribus verbum dñi. Poſt aliquot ãt
dies dixit ad Barnabã Paulus. Re-
uertẽtes viſitemus fratres
p vniuerſas ciuitates in quib9 pdicaui
mus verbũ domini: quomodo ſe hẽant.
Barnabas autem volebat ſecũ aſſume
re ⁊ Johãnẽ qui cognominabatur marc9.
Paulus aũt rogabat eũ: vt q̃ diſceſſiſſet ſupra.15.e.
ab eis de pãphilia ⁊ non veniſſet cuz
eis in opus: non debere recipi.
Facta eſt aũt diſſenſio: ita vt diſcederẽt
ab inuicẽ: ⁊ barnabas quidem
aſſumpto marco nauigaret
cyprũ. Paul9 vero electo ſila, pfect9 ẽ:
traditus gratie dei a
fratribus. Perãbulabat autem ſyriã et
ciliciam confirmans eccleſias: precipiẽs
cuſtodire precepta aplõꝝ ⁊ ſenioꝝ. Ca.16.

Peruenit autẽ in derben ⁊ lyſtram.
Et ecce diſcipul9 q̃dã erat ibi no
mie Timothe9: fili9 mulieris iudee fi
delis: pr̃e gẽtili. Huic teſtimoniũ bonũ
reddebãt q̃ in lyſtris erãt ⁊ iconio frẽs.
Hunc voluit paulus ſecum proficiſci:
⁊ aſſumẽs circũcidit eũ pp iudeos
qui erant in illis locis.
Sciebant enim omnes q pater eius
erat gentilis. Cũ autem pertranſirent
ciuitates: tradebãt eis cuſtodire
dogmata q̃ erant decreta ab apoſtolis
⁊ ſenioribus qui erant hieroſolymis. Et
eccleſie quidem confirmabantur fide:
⁊ abundabant numero quottidie.
Trãſeuntes ãt phrygiã ⁊ galatie
regionem: vetati ſunt a ſpiritu
ſctõ loq̃ vbũ dei i aſia. Cũ veniſſẽt
ãt in myſiam: temptabant ire in
bithyniam: ⁊ non permiſit eos
ſpũs ieſu. Cũ ãt pertrãſiſſent myſiam
deſcenderunt troadem: ⁊ viſio per
noctẽ paulo oſtẽſa eſt. Uir macedo q̃-
dã erat ſtans: ⁊ depcãs eum ⁊ dicens.
Trãſiẽs in macedoniã adiuua nos. Et

© Biblioteca Nacional de España

ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς νεάπολιν, ἐκεῖθεν τε εἰς φιλίππους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς μακεδονίας πόλις κολώνεια. ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί. καί τις γυνὴ ὀνόματι λυδία πορφυρόπωλις πόλεως θυατείρων σεβομένη τὸν θεὸν ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα. εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν εἶναι τῷ κυρίῳ, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μείνατε, καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα τῷ παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραξε λέγουσα. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπε. παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον καὶ σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν ῥωμαίοις οὖσι. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐκέλευον ῥαβδίζειν. πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγάς, ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέ-

ut visum vidit: statim quesivimus proficisci in macedoniam: certi facti quod vocasset nos deus evangelizare eis. Navigantes autem a troade: recto cursu venimus samothraciam: et sequenti die neapolim: et inde philippos: que est prima partis macedonie civitas colonia. Eramus autem in hac

C urbe diebus aliquot consistentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen: ubi videbatur oratio esse: et sedentes loquebamur mulieribus que convenerant. et quandam mulier nomine lydia purpuraria civitatis thyathirenorum colens deum audivit: cuius dominus aperuit cor intendere his que dicebantur a paulo. Cum autem baptizata esset et domus eius: deprecata est dicens. Si iudicastis me fidelem domino esse: introite in domum meam: et manete. Et coegit nos. Factum est autem euntibus nobis ad orationem puellam quandam habentem spiritum phytonem obviare nobis: que questum magnum prestabat dominis suis divinando. Hec subsecuta est

D paulum et nos clamabat dicens. Isti homines servi excelsi dei sunt: qui annunciant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem paulus: et conversus spiritui dixit. Precipio tibi in nomine iesu christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autem domini eius quia exivit spes questus eorum: apprehendentes paulum et silam perduxerunt in forum ad principes: et offerentes eos magistratibus dixerunt. Hi homines conturbant civitatem nostram: cum sint iudei: et annunciant morem quem non licet nobis suscipere neque facere: cum simus romani. Et cucurrit plebs adversus eos: et magistratus scissis tunicis

E eorum: iusserunt eos virgis cedi. Et cum multas plagas eis imposuissent miserunt eos in carcerem: precipientes custodi ut diligenter custodiret eos. Qui cum tale preceptum accepisset: misit eos in interiorem carcerem: et pedes eorum strinxit ligno. Media autem nocte paulus et sylas adorantes laudabant deum: et audiebant eos qui in custodia erant. Subito vero terre mo-

© Biblioteca Nacional de España

γας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσ-
μωτηρίου. ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ
θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.
ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰ-
δὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς,
σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀ-
ναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμί-
ους. ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ παῦλος,
C λέγων. μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαν-
τες γὰρ ἐσμὲν ἐνθάδε. αἰτήσας δὲ φῶτα, εἰ-
σεπήδησε καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπε-
σε τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, καὶ προαγαγὼν
αὐτοὺς ἔξω ἔφη. κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα
σωθῶ. οἱ δὲ εἶπον. πίστευσον ἐπὶ τὸν κύ-
ριον ἰησοῦν χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶ-
κός σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον
τοῦ κυρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ-
τοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥ-
ρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ παρα-
χρῆμα. ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσα-
το πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. ἡμέρας δὲ
γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
D ῥαβδούχους λέγοντες. ἀπόλυσον τοὺς ἀν-
θρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμο-
φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν παῦ-
λον, ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπο-
λυθῆτε. νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν
εἰρήνῃ. ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς. δεί-
ραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους ἀνθρώ-
πους ῥωμαίους ὑπάρχοντας ἔβαλον εἰς φυ-
λακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν.
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγα-
γέτωσαν. ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς
οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐφο-
βήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοι εἰσί, καὶ
ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγα-
γόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ἐξελ-
θόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς
τὴν λυδίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς πα-
ρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον. Cap. 17.

E Διοδεύσαντες δὲ τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπο-
λλωνίαν ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου
ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ
εἰωθὸς τῷ παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς,
καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ παρατιθέ-
μενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀνα-
στῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χρι-
στὸς ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καὶ
τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκλη-
ρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, τῶν τε σε-

est magnus: ita vt mouerentur fundamenta car-
ceris. Et statim aperta sunt
omnia ostia: et vniuersorum vincula soluta
sunt. Expergefactus autem custos carceris: et supra. 5.c. et 18.b.
videns ianuas apertas carceris:
euaginato gladio volebat se interfice-
re estimans fugisse vinctos.
Clamauit autem paulus voce magna F
dicens. Nihil tibi malefeceris. Vniuersi
enim hic sumus. Petito autem lumine introgres-
sus est: et tremefactus procidit
Paulo et Syle ad pedes: et producens
eos foras ait. Domini: quid me oportet facere vt
saluus fiam? At illi dixerunt. Crede in dominum
iesum: et tu saluus eris tu et domus
tua. Et locuti sunt ei verbum
domini cum omnibus qui erant in domo eius.
Et tollens eos in illa hora
noctis lauit plagas eorum:
et baptizatus est ipse et omnis domus eius continuo.
Cum autem perduxisset eos in domum
suam apposuit eis mensam: et letatus est
cum omni domo sua credens deo. Et cum dies G
factus esset: miserunt magistratus
lictores dicentes. Dimitte homines
illos. Nunciauit autem custos carceris
verba hec paulo
quia miserunt magistratus vt dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite in
pace. Paulus autem dixit eis. Cesos
nos publice indemnatos homines
romanos miserunt in carcerem:
et nunc occulte nos eiiciunt?
Non ita: sed veniant et ipsi nos eiiciant.
Nunciauerunt autem magistratibus
lictores verba hec. Timuerunt
quod audito quia romani essent: et
venientes deprecati sunt eos: et educentes
rogabant vt egrederentur de vrbe. Exeuntes
autem de carcere introierunt ad
lydiam: et visis fratribus consolati sunt
eos: et profecti sunt. Cap. 17.

Cum autem perambulassent amphipolim et a- A
pollonia venerunt thessalonicam: vbi
erat synagoga iudeorum. Secundum consuetu-
dinem autem Paulus introiuit ad eos:
et per sabbata tria disserebat eis
de scripturis: adaperiens et insinuans Luce. 24.g.
quia christum oportuit pati et resurgere
a mortuis: et quia hic est iesus christus
quem ego annuncio vobis. Et
quidam ex eis crediderunt: et adiuncti sunt
paulo et syle: et de colentibus

© Biblioteca Nacional de España

βομένων ελλήνων πολύ πλήθος, γυναικών
τε/των πρώτων ουκ ολίγαι. προσλαβόμενοι
δε/οι ιουδαίοι/οι απειθούντες/των αγοραίων
τινάς άνδρας πονηρούς, και οχλοποιήσαν
τες εθορύβουν/την πόλιν επιστάντες τε/τη οι
κία ιάσονος εζήτουν αυτούς αγαγείν εις
/τον δήμον. μη ευρόντες δε αυτούς, έσυ=
ρον/τον ιάσονα και τινάς αδελφούς επί/τους
πολιτάρχας βοώντες. ότι/οι την οικουμένην
αναστατώσαντες, ούτοι και ενθάδε πάρει
σιν, ους υποδέδεκται ιάσων, και ούτοι πάν
τες απέναντι/των δογμάτων καίσαρος πρά
ττουσι, βασιλέα λέγοντες έτερον ιησούν. ε
τάραξαν δε/τον όχλον, και/τους πολιτάρ=
χας ακούοντας ταύτα, και λαβόντες/το ι=
κανόν παρά/του ιάσονος και/των λοιπών, α
πέλυσαν αυτούς. /οι δε αδελφοί ευθέως
διά/της νυκτός εξέπεμψαν/τον παύλον
και/τον σίλαν εις βέροιαν. οίτινες παραγε=
νόμενοι, εις/την συναγωγήν απήεσαν/των
ιουδαίων. ούτοι δε ήσαν ευγενέστεροι/των
άλλων/των εν θεσσαλονίκη. οίτινες εδέξαν=
το/τον λόγον μετά πάσης προθυμίας,/το
καθημέραν ανακρίνοντες/τας γραφάς, ει ε=
χοι ταύτα ούτως. πολλοί μεν ουν εξ αυτών
επίστευσαν, και/των ελληνίδων γυναικών
/των ευσχημόνων, και ανδρών ουκ ολίγοι.
ως δε έγνωσαν/οι από/της θεσσαλονίκης ιου
δαίοι, ότι και εν βεροία κατηγγέλη υπό/του
παύλου/ο λόγος/του θεού, ήλθον κακεί σα=
λεύοντες/τους όχλους. ευθέως δε τότε/τον
παύλον εξαπέστειλαν/οι αδελφοί πορεύεσ
θαι ως επί/την θάλασσαν. υπέμενον δε/ο τε
σίλας και/ο τιμόθεος εκεί. οι δε καθιστών=
τες/τον παύλον ήγαγον αυτόν έως αθη=
νών, και λαβόντες εντολήν προς/τον σίλαν
και τιμόθεον ίνα ως τάχιστα έλθωσι προς
αυτόν, εξήεσαν. εν δε/ταις αθήναις εκδεχο=
μένου αυτούς/του παύλου, παρωξύνετο
/το πνεύμα αυτού εν αυτώ θεωρούντι κα=
τείδωλον ούσαν/την πόλιν. διελέγετο μεν
ουν εν/τη συναγωγή/τοις ιουδαίοις και
/τοις σεβομένοις, και εν/τη αγορά κατά πά=
σαν ημέραν προς/τους παρατυγχάνοντας.
τινές δε και/των επικουρείων και/των στωϊ
κών φιλοσόφων συνέβαλλον αυτώ, και
τινές έλεγον. τι αν θέλοι/ο σπερμολόγος
ούτος λέγειν. οι δε ξένων δαιμονίων δο=
κεί καταγγελεύς είναι, ότι/τον ιησούν και/την
ανάστασιν ευηγγελίζετο. επιλαβόμενοί τε
αυτού επί/τον άρειον πάγον ήγαγον λέ
γοντες. δυνάμεθα γνώναι τις/η καινή αύτη
/η υπό σου λαλουμένη διδαχή. ξενίζοντα

gẽtilibuſq; multitudo magna ⁊ mulie=
res nobiles nõ pauce. Zelantes
aũt iudei aſſumẽteſq; de vulgo B
viros quoſdã malos ⁊ turba facta
ꝯcitauerũt ciuitatẽ: ⁊ aſſiſtentes domui
iaſonis querebant eos producere in
populũ. Et cũ non iueniſſent eos: tra
hebãt iaſonẽ ⁊ quoſdã fratres ad
principes ciuitatis clamãtes. q̃m hi q̃
concitant ⁊ huc venerunt orbem
quos ſuſcepit iaſon: ⁊ hi omnes Joha.18.g
contra decreta ceſaris faciunt:
regẽ aliũ dicẽtes eſſe ieſum. Cõcitaue
rũt aũt plebẽ. Et principes ciuitatis
audiẽtes hec: et accepta ſatiſfactione
a iaſone ⁊ a ceteris dimiſerunt
eos. Fratres vero confeſtim
per noctem dimiſerunt paulum
⁊ ſilam in beroã. Qui cum veniſſent: C
in ſynagogã iudeorum introierunt.
Hi autem erant nobiliores
eorũ qui ſunt theſſalonice: q̃ ſuſceperũt
verbum cum omni auiditate:
quottidie ſcrutãtes ſcripturas: ſi hec ita
ſe hẽrẽt. Et mlti q̃dẽ crediderũt ex e
is: ⁊ mulierum gentilium
honeſtarum: ⁊ viri non pauci.
Cũ ãt cognouiſſẽt in theſſalonica iudei:
quia et beroe predicatum eſt a
paulo ỽbũ dei: venerũt ⁊ illuc cõmouẽ
tes ⁊ turbãtes multitudinẽ. Statĩq; tũc
paulum dimiſerunt fratres vt iret
vſq; ad mare. Silas ãt ⁊ timotheꝰ re
manſerunt ibi. Qui autem deducebant D
paulũ perduxerũt eũ vſq; ad athenas:
⁊ accepto mandato ab eo ad ſilam
⁊ timotheũ vt q̃ celeriter venirent ad
illũ: ꝓfecti ſunt. Paulus aũt cũ athe
nis eos expectaret: incitabatur
ſpũs eius in ipſo vidẽs idolatrie deditã
ciuitatem. Diſputabat
igitur in ſynagoga cum iudeis et
colentibus ⁊ in foro per omnes
dies ad eos qui aderant.
Quidam autem epicurei ⁊ ſtoici
philoſophi diſſerebant cum eo: et
q̃dã dicebãt. Quid vult ſeminiuerbius
hic dicere? Alij vero nouoꝝ demonioꝝ
vr̃ annũciator eſſe: quia ieſum et
reſurrectionẽ annũciabat eis. Et apph̃ẽ
ſum eũ ad ariopagũ duxerunt dicentes.
Poſſumus ſcire que eſt hec noua E
que a te dicitur doctrina. Noua

© Biblioteca Nacional de España

γαρ τινά εισφέρεις εις τας ακοάς ημών. βου
λόμεθα ουν γνώναι τί αν θέλοι ταύτα εἶ-
ναι. αθηναίοι δε πάντες και οι επιδημούντες
ξένοι εις ουδέν έτερον ευκαίρουν, ή λέγειν
τι και ακούειν καινότερον. σταθείς δε ο παύ
λος εν μέσω του αρείου πάγου έφη. άν-
δρες αθηναίοι, κατά πάντα ως δεισιδαιμονε
στέρους υμάς θεωρώ. διερχόμενος γαρ και
αναθεωρών τα σεβάσματα υμών, εύρον και
βωμόν εν ώ επεγέγραπτο. αγνώστω θεώ.
ον ουν αγνοούντες ευσεβείτε, τούτον εγώ
καταγγέλλω υμίν. ο θεός ο ποιήσας τον
κόσμον και πάντα τα εν αυτώ, ούτος ουρα
νού και γης κύριος υπάρχων, ουκ εν χειρο
ποιήτοις ναοίς κατοικεί, ουδέ υπό χειρών
ανθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενος τι-
νός. αυτός διδούς πάσι ζωήν και πνοήν
κατά πάντα, εποίησε τε εξ ενός αίματος
παν έθνος ανθρώπων κατοικείν επί παν το
πρόσωπον της γης, ορίσας προστεταγμέ-
νους καιρούς και τας οροθεσίας της κατοικί-
ας αυτών, ζητείν τον κύριον, ει άραγε ψηλα
φήσειαν αυτόν και εύροιεν, καίτοιγε ου μα
κράν από ενός εκάστου ημών υπάρχοντα.
εν αυτώ γαρ ζώμεν και κινούμεθα και εσμέν.
ως και τινές των καθ ημάς ποιητών ειρήκα
σι. του γαρ και γένος εσμέν. γένος ουν υ-
πάρχοντες του θεού, ουκ οφείλομεν νομί-
ζειν χρυσώ ή αργύρω ή λίθω χαράγματι τέ
χνης και ενθυμήσεως ανθρώπου το θείον είναι
όμοιον. τους μεν ουν χρόνους της αγνοίας
υπεριδών ο θεός, τανύν παραγγέλλει τοις
ανθρώποις πάσι πανταχού μετανοείν, διό-
τι έστησεν ημέραν εν ή μέλλει κρίνειν την οι
κουμένην εν δικαιοσύνη, εν ανδρί ω ώρισε
πίστιν παρασχείν πάσιν, αναστήσας αυτόν
εκ νεκρών. ακούσαντες δε ανάστασιν νεκρών
οι μεν εχλεύαζον, οι δε είπον. ακουσόμε-
θα σου πάλιν περί τούτου. και ούτως ο παύ
λος εξήλθεν εκ μέσου αυτών. τινές δε άνδρες
κολληθέντες αυτώ επίστευσαν, εν οις και
διονύσιος ο αρεοπαγίτης και γυνή ονόματι
δάμαρις, και έτεροι συν αυτοίς. Cap.18.

Μετά δε ταύτα χωρισθείς ο παύλος εκ
των αθηνών ήλθεν εις κόρινθον και ευ-
ρών τινά ιουδαίον ονόματι ακύλαν ποντι
κόν τω γένει προσφάτως εληλυθότα από
της ιταλίας και πρίσκιλλαν γυναίκα αυ-
τού, διά το διατετάχεναι κλαύδιον χωρί-
ζεσθαι πάντας τους ιουδαίους εκ της ρώμης,
προσήλθεν αυτοίς, και διά το ομότεχνον
είναι, έμενε παρ αυτοίς και ειργάζετο. ήσαν
γαρ σκηνοποιοί την τέχνην. διελέγετο δε

ei q̃dã inferſ aurib9 noſtris. Volumus
ergo ſcire quid nam velint hec eſſe.
Athenienſes autẽ omnes ⁊ advene
hoſpites ad nihil aliud vacabãt: niſi aut
dicere aut audire aliq̃d novi. Stãs aũt
Paulus in medio ariopagi ait. Viri
athenienſes per oĩa quaſi ſuperſtitioſos
vos video. Preteriens enim et
vidẽs ſimulacra veſtra: inveni et
aram in qua ſcriptuʒ erat. Ignoto deo.
Quod ergo ignorantes colitis: hoc ego
annuncio vobis. Deus qui fecit
mundũ ⁊ oĩa que in eo ſunt: hic celi
et terre cũ ſit dñs: non in manufactis
templis habitat: nec a manibus
humanis colitur indigens aliquo: cum
ipſe det oĩbus vitã ⁊ inſpirationem
⁊ omnia: fecitq; ex vno
oẽ gen9 hoĩuʒ: inhabitare ſup vniuerſã
faciem terre: definiens ſtatuta
tempora ⁊ terminos habitationis
eorum: querere deũ: ſi forte attrectent
eũ et inveniãt: q̃uis non longe ſit
ab vnoquoq; noſtrum.
In ipſo ei vivim9 ⁊ movemur ⁊ ſum9:
ſicut ⁊ q̃dã veſtrorũ poetarũ dixerunt.
Ipſi9 ei ⁊ genus ſumus. Gen9 ergo cũ
ſimus dei: non debemus eſtimare
auro aut argẽto aut lapidi ſculpture ar
tis ⁊ cogitationis hoĩs divinum eſſe
ſimile. Et tpa quidẽ huius ignorantie
deſpiciens deus: nunc annunciat
hoĩb9 vt oẽs vbiq; penitẽtiã agãt: eo ꝙ
ſtatuit diẽ in quo iudicaturus eſt orbeʒ
in equitate in viro in quo ſtatuit
fidẽ prebens oĩbus: ſuſcitans eum
a mortuis. Cũ audiſſẽt aũt reſurrectionẽ
mortuoꝝ q̃dã q̃dẽ irridebãt: q̃dã vo di
xerũt. Audiam9 te de hoc iterum. Sic
paul9 exiuit de medio eoꝝ. Quidã vo
viri adherẽtes ei crediderũt: in q̃b9 et
dionyſius ariopagita ⁊ mulier nomine
damaris: ⁊ alij cum eis. Cap.18.

Poſt hec egreſſus ab
athenis venit corinthũ: ⁊ inveniẽs
q̃ndã iudeũ noĩe aquilam ponticum
genere: qui nuper venerat ab
italia et priſcillam vxorem eius:
eo ꝙ precepiſſet claudius diſcedere
omnes iudeos a roma:
acceſſit ad eos: ⁊ q2 eiuſdẽ erat artis:
manebat apud eos ⁊ operabat. Erant
aũt ſcenefactorie artis. Et diſputabat Sup.6.c

ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπει
θέν τε ἰουδαίους καὶ ἕλληνας. ὡς δὲ κατῆλ
θον ἀπὸ τῆς μακεδονίας ὅ τε σίλας καὶ ὁ τι
μόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ παῦλος,
διαμαρτυρόμενος τοῖς ἰουδαίοις τὸν χρισ-
τὸν ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ
βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτι-
α εἶπε πρὸς αὐτούς. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν ὑμῶν. καθαρὸς ἐγώ, ἀπὸ τοῦ
νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. καὶ μεταβὰς ἐ
κεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι ἰού-
στου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συ-
νομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. κρίσπος δὲ ὁ ἀρ
χισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν ὅ-
λῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν κορίν
θίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.
εἶπε δὲ ὁ κύριος δι᾽ ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ
παύλῳ. μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σι
ωπήσῃς, διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐ-
δείς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαι σε, διότι
λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ἐ
κάθισε τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων
ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. γαλλίωνος
δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς ἀχαΐας, κατεπέστη-
σαν ὁμοθυμαδὸν οἱ ἰουδαῖοι τῷ παύλῳ,
καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα λέγοντες.
ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει τοὺς
ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. μέλλοντος
δὲ τοῦ παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ
γαλλίων πρὸς τοὺς ἰουδαίους. εἰ μὲν οὖν
ἀδίκημα τι ἦν ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν ὦ
ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν
εἰ δὲ ζήτημα ἐστὶ περὶ λόγου καὶ ὀνομά-
των καὶ νόμου τοῦ καθ᾽ ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐ-
τοί. κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι
εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήμα
τος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ ἕλληνες σω
σθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπτον ἔμπρο
σθεν τοῦ βήματος, καὶ οὐδὲν τούτων τῷ
γαλλίωνι ἔμελλεν. ὁ δὲ παῦλος ἔτι προσ-
μείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀπο
ταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν συρίαν, καὶ σὺν
αὐτῷ πρίσκιλλα καὶ ἀκύλας κειράμενος
τὴν κεφαλὴν ἐν κεγχρεαῖς. εἶχε γὰρ εὐχήν.
κατήντησε δὲ εἰς ἔφεσον, κἀκείνους κατέλι
πεν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συνα
γωγὴν διελέχθη τοῖς ἰουδαίοις. ἐρωτώντων
δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ᾽
αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν, ἀλλὰ ἀπετάξατο
αὐτοῖς εἰπών. δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν
ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ἱεροσόλυμα. πάλιν
δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλον
τος, καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς ἐφέσου. καὶ κα-

in synagoga per omne sabbatum: interponens nomen
domini iesu: suadebatque iudeis et grecis. Cum
venissent autem de macedonia silas et timothe
us: instabat verbo paulus
testificans iudeis esse christum
iesum. Contradicentibus autem eis et
blasphemantibus: excutiens vestimenta sua:
dixit ad eos. Sanguis vester super
caput vestrum. Mundus ego: ex
hoc ad gentes vadam. Et migrans inde
intrauit in domum cuiusdam nomine titi iusti
colentis deum: cuius domus erat coniuncta
synagoge. Crispus autem archisynagogus B
credidit domino cum omni
domo sua: et multi corinthiorum Joha. 4. g.
audientes credebant et baptizabantur.
Dixit autem dominus nocte per visionem
paulo. Noli timere: sed loquere et ne tace
as. Propter quod ego sum tecum: et nemo
apponetur tibi vt noceat te: quoniam
populus est mihi multus in hac ciuitate. Se-
dit autem ibi annum et sex menses: docens
apud eos verbum dei. Gallione
autem proconsule achaie: insurrexerunt
vno animo iudei in paulum:
et adduxerunt eum ad tribunal dicentes:
quia contra legem hic persuadet
hominibus colere deum. Incipiente
autem Paulo aperire os: dixit
gallio ad iudeos. Si quidem esset
iniquum aliquid aut facinus pessimum o viri
iudei recte vos sustinerem:
si vero questiones sunt de verbo et nominibus
legis vestre: vos ipsi videritis.
Iudex ego horum nolo
esse. Et minauit eos a tribunali.
Apprehendentes autem omnes sosthenem C
principem synagoge percutiebant eum
ante tribunal: et nihil eorum
gallioni cure erat. Paulus vero cum adhuc
sustinuisset dies multos: fratribus vale-
faciens nauigauit in syriam: et cum
eo priscilla et aquila qui sibi totonderat
in cenchris caput. Habebat enim votum.
Deuenitque ephesum: et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogam
disputabat cum iudeis. Rogantibus
autem eis vt ampliori tempore maneret apud
eos: non consensit: sed valefaciens et
dicens:
iterum
reuertar ad vos deo volente:
profectus est ab epheso. Et descendens

© Biblioteca Nacional de España

τελθὼν εἰς καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασά-
μενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς ἀντιόχειαν.
καὶ ποιήσας χρόνον τινά, ἐξῆλθε διερχόμε-
νος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυ-
γίαν, ἐπιστηρίζων τοὺς μαθητὰς πάντας. ἰου-
δαῖος δέ τις ἀπολλὼς ὀνόματι ἀλεξανδρεὺς
τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος κατήντησεν εἰς ἔφε-
σον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν
κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέ-
ων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκρι-
βῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον
τὸ βάπτισμα ἰωάννου. οὗτός τε ἤρξατο πα-
ρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες
δὲ αὐτοῦ ἀκύλας καὶ πρίσκιλλα, προσε-
λάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέ-
θεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. βουλομένου δὲ
αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν ἀχαΐαν, προτρεψά-
μενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς
ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος,
συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ
τῆς χάριτος. εὐτόνως γὰρ τοῖς ἰουδαίοις
διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ
τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν ἰησοῦν.

Cap.19.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ἀπολλὼ εἶναι ἐν κο-
ρίνθῳ, παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερι-
κὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς ἔφεσον, καὶ εὑρών τινὰς
μαθητάς, εἶπε πρὸς αὐτούς. εἰ πνεῦμα ἅγι-
ον ἐλάβετε πιστεύσαντες. οἱ δὲ εἶπον πρὸς
αὐτόν. ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐστὶν
ἠκούσαμεν. εἶπέ τε πρὸς αὐτούς. εἰς τί οὖν
ἐβαπτίσθητε. οἱ δὲ εἶπον. εἰς τὸ ἰωάννου βά-
πτισμα. εἶπε δὲ παῦλος. ἰωάννης μὲν ἐβάπ-
τισε βάπτισμα μετανοίας τῷ λαῷ λέγων,
εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσω-
σι, τουτέστιν εἰς τὸν χριστὸν ἰησοῦν. ἀκού-
σαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυ-
ρίου ἰησοῦ. καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ παύ-
λου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προ-
εφήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ
δεκαδύο. εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγήν,
ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς, διαλεγό-
μενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ. ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπεί-
θουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ
πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε
τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος
ἐν τῇ σχολῇ τυράννου τινός. τοῦτο δὲ ἐγέ-
νετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ
κυρίου ἰησοῦ ἰουδαίους τε καὶ ἕλληνας.
δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ θε-

ceſaream aſcendit ⁊ ſalutauit
eccleſiam: ⁊ deſcendit antiochiam.
Et facto ibi aliquāto tpe: pfect⁹ ē pam- D
bulās ex ordie galatiā regionē ⁊ phrygi-
am: ↄfirmās oēs diſcipulos. Judeus
aūt quidā appollo noie alexandrinus
genere vir eloquēs deuenit epheſū:
potens in ſcripturis. Hic erat
edoctus viam domini: ⁊ feruens
ſpū loquebatur ⁊ docebat diligenter
ea que ſunt ieſu: ſciens tantum
baptiſma iohānis. Hic ergo cepit fidu-
cialiter agere in ſynagoga. Quē cū audi-
ſſent priſcilla ⁊ aquila: aſſumpſerunt
eum ⁊ diligentius expoſuerunt ei
viam dei. Cum autem vellet
ire achaiam: exhortati
fratres ſcripſerunt diſcipulis vt
ſuſciperent eum. Qui cū veniſſet:
contulit multum his qui crediderunt.
Vehementer enim iudeos
reuincebat publice: oſtendens per
ſcripturas eſſe chriſtum ieſum.

Cap.19.

Factū eſt aūt cū appollo eēt corīthi: A
vt paulus pagratis ſuperioribus
ptib⁹ veniret epheſū: ⁊ īueniret quoſ-
dā diſcipulos: dixitq; ad eos. Si ſpūſ
ſctūſ accepiſtis credētes? At illi dixerūt
ad eum. Sed neq; ſi ſpūſ ſanctus eſt
audiuimus. Ille vero ait. In quo ergo
baptizati eſtis? Qui dixerūt. In iohā-
nis baptiſmate. Dixit aūt paul⁹. Johānes ſupra.1.a.et 2.b.
baptizauit baptiſmate pnie populū di-
cēs: ī eū q venturus eēt poſt ipſū vt crede-
rēt: hoc eſt in ieſum. His auditis
baptizati ſunt in nomine domini
ieſu. Et cū īpoſuiſſet illis man⁹ pau-
lus: venit ſpiritus ſanctus ſup.2.a.et.4.d.
ſup eos: ⁊ loqbant̄ līguiſ ⁊ pphetabāt.
Erant autem omnes viri fere
duodeci. Introgreſſus autē ſynagogaſ B
cū fiducia loqbat̄ p tres mēſes: diſpu-
tās ⁊ ſuadens de regno
dei. Cū aūt quidā indurarentur ⁊ non
crederent maledicētes viā domini corā
multitudie: diſcedēs ab eis ſegregauit
diſcipulos: quottidie diſputans
ī ſcola tyrāni cuiuſdā. Hoc aūt factū ē
p bienniū: ita vt omnes qui habitabāt ī
aſia audirent verbum
domini iudei atq; gentiles. Faciebat deus
Virtutes q; nō modicas qſlibet facie-

© Biblioteca Nacional de España

ός διά τῶν χειρῶν παύλου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπό τοῦ χρωτός αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους. τά τε πνεύματα τὰ πονηρά ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ἐπεχείρισαν δέ τινές ἀπό τῶν περιερχομένων ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρά τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ λέγοντες. ὁρκίζομεν ὑμάς τὸν ἰησοῦν ὃν ὁ παῦλος κηρύσσει. ἦσαν δέ τινές υἱοί σκευᾶ ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτά οἱ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε. τὸν ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν παῦλον ἐπίσταμαι. ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ. καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτούς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνούς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν ἰουδαίοις τε καὶ ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν ἔφεσον. καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς. καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ. πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἱκανοί δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων, καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμάς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. οὕτω κατά κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανε καὶ ἴσχυεν. ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν μακεδονίαν καὶ ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς ἱερουσαλήμ, εἰπὼν ὅτι μετά τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ ῥώμην ἰδεῖν. ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ τιμόθεον καὶ ἔραστον, αὐτός ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν ἀσίαν. ἐγένετο δὲ κατά τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περί τῆς ὁδοῦ. δημήτριος γάρ τις ὀνόματι ἀργυροκόπος, ποιῶν ναούς ἀργυρούς ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην, οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περί τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν. ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστί, καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον ἐφέσου, ἀλλά σχεδὸν πάσης τῆς ἀσίας ὁ παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσί θεοί οἱ διά χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλά καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν ἀρτέμιδος εἰς οὐθὲν λο-

per manum pauli: ita vt etiam ſuper languidos deferrentur a corpore ei⁹ ſudaria ⁊ ſemicinctia ⁊ recedebant ab eis languores: ⁊ ſpiritus neq̃z egrediebantur. Tẽptauerũt ãt quidã de circũeuntibus iudeis exorciſtis inuocare ſuper eos qui habebant ſpiritus malos nomen domini ieſu: dicentes. Adiuro vos per ieſum quem paulus predicat. Erãt ãt cuiuſdã iudei noĩe ſceue pricipiſ ſacerdotũ ſeptẽ filij q̃ hoc faciebãt. Rñdens aũt ſpũs neq̃z dixit eis. Jeſum noui: ⁊ paulum ſcio. Uos ãt qui eſtis? Et inſiliẽs homo in eos in quo erat demonium peſſimũ ⁊ dñatus amborum: inualuit contra eos: ita vt nudi ⁊ vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notũ factũ ẽ omnib⁹ iudeis atq̧z gẽtilibus qui habitabant epheſi. Et cecidit timor ſuper omnes illos. Et magnificabatur nomẽ domini ieſu. Multi q̧z credentium veniebant confitentes ⁊ annunciantes actus ſuos. Multi autem ex eis qui fuerãt curioſa ſectati: contulerũt libros ⁊ cõbuſſerũt eos corã oĩb⁹: ⁊ cõputatis p̃cijs illorum: iuenerũt pecuniã denariorũ quĩquagita miliũ. Jta fortiter creſcebat verbum dñi ⁊ confirmabat̃. His autẽ expletis propoſuit paulus in ſpiritu tranſita macedonia et achaia ire hieroſolymã: dicens qm̃ poſtq̃z fuero ibi: opꝫ me ⁊ romã videre. Mittens autem in macedoniã duos ex miniſtrãtibus ſibi Timotheũ et Eraſtũ: ipſe remanſit ad tp̃s ĩ aſia. Facta eſt autem illo tempore turbatio non minima de via domini. Demetrius enim quidam nomine argẽtari⁹ faciẽs edes argenteas Diane: preſtabat artificib⁹ nõ modicũ q̃ſtũ: quos cõuocãs ⁊ eos qui eiuſmodi erant opifices: dixit. Uiri ſcitis q: de hoc artificio eſt nobis acq̃ſitio: ⁊ videtis ⁊ auditis q: non ſolum epheſi: ſed pene totius aſie paulus hic ſuadẽs auertit multã turbã: dicens qm̃ non ſunt dij qui manibus fiunt. Non ſolũ ãt hec p̃iclitabit̃ nobis pars in redargutionem venire: ſed ⁊ magne diane templũ in nihilum reputabitur

C

Mat.3.b.

D

E

© Biblioteca Nacional de España

γισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν
μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ ἀσία καὶ ἡ
οἰκουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ γε-
νόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες.
μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐφεσίων, καὶ ἐπλήσθη ἡ
πόλις ὅλη συγχύσεως. ὥρμησάν τε ὁμο-
θυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες
γάϊον καὶ ἀρίσταρχον μακεδόνας συ-
νεκδήμους παύλου. τοῦ δὲ παύλου βου-
λομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων
αὐτὸν οἱ μαθηταί. τινὲς δὲ καὶ τῶν ἀσιαρ-
χῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς
αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς
τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
ζον. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη. καὶ οἱ
πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνελη-
λύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν ἀ-
λέξανδρον, προβαλλόντων αὐτὸν τῶν ἰου-
δαίων. ὁ δὲ ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖ-
ρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐ-
πιγνόντες δὲ ὅτι ἰουδαῖός ἐστι, φω-
νὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡσεὶ ὥρας
δύο κραζόντων. μεγάλη ἡ ἄρτεμις ἐ-
φεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς
τὸν ὄχλον, φησίν. ἄνδρες ἐφέσιοι, τίς
γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει
τὴν ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς
μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διο-
πετοῦς. ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων,
δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρ-
χειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ἠ-
γάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔ-
τε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
θεὸν ὑμῶν. εἰ μὲν οὖν δημήτριος καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα
λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοι
εἰσίν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι πε-
ρὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ
ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκα-
λεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδε-
νὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνη-
σόμεθα δοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύ-
της. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησί-
αν.

Cap. 20.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυ-
βον προσκαλεσάμενος ὁ παῦλος τοὺς
μαθητὰς καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πο-
ρευθῆναι εἰς τὴν μακεδονίαν. διελθὼν
δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας
αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν ἑλ-
λάδα. ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομέ-
νης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων

et deſtrui incipiat
maieſtas eius: quam tota aſia
orbis colit. His auditis
repleti ſunt ira et exclamauerūt dicētes. F
Magna diana epheſiorū: et impleta eſt
ciuitas tota cōfuſiōe: et impetū fecerūt
vno animo in theatrum: rapto
gaio et ariſtarcho macedonib9 comitib9
pauli. Paulo autem volente
intrare in populum: nō permiſerunt
diſcipuli. Quidā aūt et de aſie pncipib9
qui erant amici eius miſerunt ad
eum: rogantes ne ſe daret in
theatrum. Alij autē aliud clamabāt.
Erat enī eccleſia confuſa: et
plures neſciebāt qua ex cā cōueniſſet.
De turba autem detraxerunt alexādrū
propellentibus eum iudeis.
Alexander autem manu ſilentio poſtu
lato: volebat reddere ratiōnē pplo.
Quē vt cognouerunt iudeū eē: vox
facta ē vna omnium qſi per horas
duas clamātiū. Magna diana epheſio
rū. Et cum ſedaſſet ſcriba
turbas: dixit. Viri epheſij: quis G
enim eſt hominum qui neſciat
epheſiorum ciuitatem cultricē eſſe
magne diane iouiſq3 prolis?
Cum ergo his contradici nō poſſit:
oportet vos ſedatos eſſe:
et nihil temere agere. Adduxiſtis
enim homines iſtos: neq3
ſacrilegos neq3 blaſphemantes
deam veſtrā. Quod ſi demetri9 et qui
cum eo ſūt artifices hñt aduerſ9 aliquē
cām: cōuent9 forēſes agunt: et pcōſules
ſunt: accuſent inuicem. Si quid autem
alterius rei queritis: in legitima ecclia
poterit abſolui. Nā et piclitamur argui
ſeditionis hodierne: cum nullus
obnoxius ſit de quo poſſim9
reddere rationem concurſus iſtius.
Et cum hec dixiſſet: dimiſit eccleſiam.

Cap. 20.

Poſtq̄ autē ceſſauit tumultus: A
vocatis paulus
diſcipulis: et exhortat9 eos valedixit: et pro
fect9 ē vt iret in macedoniā. Cum
aūt perābulaſſet ptes illas et exhortat9
eos fuiſſet mlto ſermōe: venit ad greciā
vbi cū feciſſet menſes tres: facte ſūt
illi inſidie a iudeis

© Biblioteca Nacional de España

μέλλοντι ανάγεσθαι εις την συρίαν, ε-
γένετο γνώμη του υποστρέφειν διά μακε
δονίας. συνείπετο δε αυτώ άχρι της ασί
ας σώπατρος πύρρου βεροιαίος, θεσσαλο
νικέων δε αρίσταρχος και σεκούνδος και
γάϊος, δερβαίος και τιμόθεος, ασιανοί
δε τυχικός και τρόφιμος. ούτοι προ-
σελθόντες έμενον ημάς εν τρωάδι, η-
μείς δε εξεπλεύσαμεν μετά τας ημέρας
των αζύμων από φιλίππων, και ήλθο-
μεν προς αυτούς εις την τρωάδα άχρι
ημερών πέντε, ου διετρίψαμεν ημέρας
επτά. εν δε τη μιά των σαββάτων συ-
νηγμένων των μαθητών κλάσαι άρτον, ο
παύλος διελέγετο αυτοίς μέλλων εξιέ-
ναι τη επαύριον, παρέτεινέ τε τον λόγον
μέχρι μεσονυκτίου. ήσαν δε λαμπά-
δες ικαναί εν τω υπερώω, ου ήμεν συ-
νηγμένοι. καθήμενος δε τις νεανίας ο-
νόματι εύτυχος επί της θυρίδος, κατα-
φερόμενος ύπνω βαθεί, διαλεγομένου του
παύλου επί πλείον, κατενεχθείς από
του ύπνου έπεσεν από του τριστέγου
κάτω, και ήρθη νεκρός. καταβάς δε ο παύ-
λος επέπεσεν αυτώ, και συμπεριλαβών
είπε. μη θορυβήσθε, η γαρ ψυχή αυ-
τού εν αυτώ εστίν. αναβάς δε και κλά-
σας άρτον και γευσάμενος, εφ ικανόν τε ο
μιλήσας άχρις αυγής, ούτως εξήλθεν. ή-
γαγον δε τον παίδα ζώντα και παρε-
κλήθησαν ου μετρίως. ημείς δε προελθόν
τες επί το πλοίον ανήχθημεν εις την άσ-
σον, εκείθεν μέλλοντες αναλαμβάνειν τον
παύλον. ούτως γαρ ην διατεταγμένος
μέλλων αυτός πεζεύειν. ως δε συνέβα-
λεν ημίν, εις την άσσον αναλαβόντες αυ-
τόν ήλθομεν εις μιτυλήνην. κακείθεν απο-
πλεύσαντες τη επιούση κατηντήσαμεν αντι
κρύ χίου, τη δε ετέρα παρεβάλομεν εις σά
μον, και μείναντες εν τρογγυλίω τη εχομέ
νη ήλθομεν εις μίλητον. έκρινε γαρ ο παύ-
λος παραπλεύσαι την έφεσον, όπως μη γέ
νηται αυτώ χρονοτριβήσαι εν τη ασία. έ-
σπευδε γαρ ει δυνατόν ην αυτώ την η
μέραν της πεντηκοστής γενέσθαι εις ιε-
ροσόλυμα. από δε της μιλήτου πέμ-
ψας εις έφεσον, μετεκαλέσατο τους πρε-
σβυτέρους της εκκλησίας. ως δε παρεγένον
το προς αυτόν, είπεν αυτοίς. υμείς επίστασ
θε από πρώτης ημέρας αφ ης επέβην εις την
ασίαν, πως μεθ υμών τον πάντα χρόνον
εγενόμην δουλεύων τω κυρίω μετά πά-

nauigaturo in ſyriam habuitqʒ
cõſilium vt reuerteretur ꝑ macedoniã.
Comitatus eſt autem eum
ſoſipater pyrrhi beroenſis: theſſaloni-
cẽſiũ vero ariſtarchus ⁊ ſecundus et
gaius: derbeus ⁊ timotheus: aſiani
vero tychicus ⁊ trophimus. Hi cum
preceſſiſſẽt ſuſtinuerũt nos troade: nos B
vero nauigauimus poſt dies
azymorum a philippis: et venimus
ad eos troadem in
dieb⁹ quiqʒ: vbi demorati ſum⁹ dieb⁹
ſeptem. Una autẽ ſabbati cũ conueniſ
ſemus ad fragendum panem:
Paulus diſputabat cum eis ꝓfecturus
in craſtinum: protraxitqʒ ſermonem
vſqʒ in mediã noctẽ. Erãt aũt lãpades
copioſe i cenaculo vbi eram⁹ cõgregati.
Sedens autem quidã adoleſcẽs noĩe
eutichus ſuper feneſtram: cuʒ mergeret
ſomno graui diſputante
diu Paulo: ductus
ſomno cecidit de tertio cenaculo
deorſũ: ⁊ ſublat⁹ ẽ mortu⁹. Ad quẽ cũ C
deſcẽdiſſet paul⁹ incubuit ſup eũ: ⁊ cõ 3.Re.17.d
plex⁹ dixit. Nolite turbari. Aĩa ei ipſius 4.Re.4.f.
in ipſo eſt. Aſcendens ãt frangẽſqʒ
panem ⁊ guſtans: ſatiſqʒ allocutus eſt
vſqʒ in lucẽ: ⁊ ſic ꝓfect⁹ eſt. Adduxerũt
autem puerum viuentem ⁊ cõſolati ſũt
non minime. Nos autem aſcendentes
nauem nauigauimus in aſſon:
inde ſuſcepturi
paulum. Sic enim diſpoſuerat
ipſe ꝑ terrã iter facturus. Cũ aũt cõue
niſſemus in aſſon aſſumpto eo
venim⁹ mytilenẽ. Et inde nauigãtes D
ſequenti die venim⁹ ꝯtra
chiũ: ⁊ alia die applicuimus ſamum
⁊ ſequenti die
venim⁹ miletuʒ. Propoſuerat ei paul⁹
tranſnauigare epheſum: ne qua mora
illi fieret in aſia. Feſtinabat
eni ſi poſſibile ſibi eſſet: vt dieʒ
pentecoſtes faceret hieroſolymis
A mileto autem mittens
epheſum vocauit maiores
natu eccleſie: qui cum veniſſent
ad eũ ⁊ ſimul eẽnt: dixit eis. Uos ſcitiʒ
a prima die qua ingreſſus ſum in
aſiam: qualiter vobiſcum per oẽ tẽpus
fuerim ſeruiens domino cum omni

© Biblioteca Nacional de España

σης ταπεινοφροσύνης και πολλών δα-
κρύων και πειρασμών των συμβάντων
μοι εν ταις επιβουλαίς των ιουδαίων, ως
ουδέν υπεστειλάμην των συμφερόντων,
του μη αναγγείλαι υμίν και διδάξαι υμάς
δημοσία και κατ' οίκους, διαμαρτυρόμενος
B ιουδαίοις τε και έλλησι την εις τον θεόν με-
τάνοιαν και πίστιν εις τον κύριον ημών ιη-
σούν χριστόν. και νυν ιδού εγώ δεδεμένος
τω πνεύματι πορεύομαι εις ιερουσαλήμ.
τα εν αυτή συναντήσοντά μοι μη ειδώς,
πλήν ότι το πνεύμα το άγιον κατα πόλιν
διαμαρτύρεταί μοι λέγον, ότι δεσμά με
και θλίψεις μένουσιν, αλλ' ουδενός λόγον
ποιούμαι. ουδέ έχω την ψυχήν μου τιμί-
αν εμαυτώ, ως τελειώσαι τον δρόμον μου
μετά χαράς και την διακονίαν ην έλαβον
παρά του κυρίου ιησού, διαμαρτύρασθαι
το ευαγγέλιον της χάριτος του θεού. και
νυν ιδού εγώ οίδα ότι ουκέτι όψεσθε το
πρόσωπόν μου υμείς πάντες, εν οις διήλ-
θον κηρύσσων την βασιλείαν του θεού. διό
και μαρτύρομαι υμίν εν τη σήμερον ημέρα,
C ότι καθαρός εγώ από του αίματος πάντων.
ου γαρ υπεστειλάμην του μη αναγγείλαι
υμίν πάσαν την βουλήν του θεού. προσέ-
χετε ουν εαυτοίς και παντί τω ποιμνίω. εν
ω υμάς το πνεύμα το άγιον έθετο επισκό-
πους, ποιμαίνειν την εκκλησίαν του κυρίου
και θεού, ην περιεποιήσατο διά του ιδίου
αίματος. εγώ γαρ οίδα τούτο ότι εισελεύ-
σονται μετά την άφιξίν μου λύκοι βαρείς
εις υμάς, μη φειδόμενοι του ποιμνίου. και
εξ υμών αυτών αναστήσονται άνδρες λα-
λούντες διεστραμμένα, του αποσπάν τους
μαθητάς οπίσω αυτών. διό γρηγορείτε,
D μνημονεύοντες ότι τριετίαν νύκτα και ημέ-
ραν ουκ επαυσάμην μετά δακρύων νου-
θετών ένα έκαστον. και τα νυν παρατίθεμαι
υμάς αδελφοί τω θεώ και τω λόγω της
χάριτος αυτού, τω δυναμένω εποικοδομή-
σαι και δούναι υμίν κληρονομίαν εν τοις ηγι-
ασμένοις πάσιν. αργυρίου η χρυσίου η
ιματισμού ουδενός επεθύμησα, αυτοί γι-
νώσκετε, ότι ταις χρείαις μου και τοις ούσι
μετ' εμού υπηρέτησαν αι χείρες αύται. πάν-
τα υπέδειξα υμίν, ότι ούτω κοπιώντας δει
αντιλαμβάνεσθαι των ασθενούντων, μνημο-
νεύειν τε τον λόγον του κυρίου ιησού ότι αυ-
τός είπε μακάριόν εστι μάλλον διδόναι ή λαμ-
βάνειν. και ταύτα ειπών, θείς τα γόνατα αυ-
τού συν πάσιν αυτοίς προσηύξατο.

humilitate et lachrymis
et temptationibus que mihi acciderunt
ex inſidijs iudeorum: quomodo E
nihil ſubtraxerim vobis vtilium:
quo min9 ãnũciarẽ vobis et docerẽ vos
publice et per domos: teſtificans
iudeis atq3 gẽtilibus in deũ penitẽtiã
et fidem in dominum noſtrum ieſum
chriſtum. Et nunc ecce ego alligatus
ſpiritu vado in hieruſalem: que
in ea ventura ſunt mihi ignorans:
niſi q ſpiritus ſanctus per oẽs ciuitates
mihi proteſtatur dicens: qm̃ vincula
et tribulatões hieroſolymis me manẽt. Sȝ
nihil horum vereor: nec facio aiã meã p̃-
cioſiorẽ q̃ me: dũmõ cõſumẽ curſũ meum
et miniſterium verbi quod accepi
a domino ieſu: teſtificari
euangelium gratie dei. Et
nũc ecce ego ſcio q: ampli9 nõ videbi-
tis faciem meam vos oẽs per quos trã-
ſiui predicans regnum dei. Quapropter
conteſtor vos hodierna die F 2.Re.3.f.
quia mundus ſum a ſanguine omnium. Dan.13.c.
Nõ eĩ ſubterfugi quomin9 annunciarẽ
omne conſilium dei vobis. Attendite
vobis et vniuerſo gregi: in
quo vos ſpiritus ſanctus poſuit epiſco-
pos: regere eccleſiam dñi
et dei: quam acquiſiuit ſanguine ſuo.
Ego ſcio quoniam intrabunt
poſt diſceſſionem meam lupi rapaces
in vos: non parcentes gregi. Et
ex vobis ipſis exurgent viri loquentes
peruerſa: vt abducant
diſcipulos poſt ſe. Propter qd vigila-
te: memoria retinẽtes qm̃ p̃ trienniũ nocte
nõ ceſſaui cũ lachrymis monẽs [?] et die
vnũquemq3 veſtrũ. Et nunc commẽdo G
vos deo et verbo
gratie ipſius: qui potens eſt edificare
et dare hereditatem in ſanctificatis
omnibus. Argentum et aurũ aut
veſtẽ nullius concupiui: ſicut ipſi ſcitis:
qm̃ ad ea q̃ mihi op9 erãt et his q̃ me
cũ ſunt miniſtrauerũt manus iſte. Om-
nia oſtẽdi vobis: qm̃ ſic laborãtes opor-
tet ſuſcipere infirmos: ac meminiſſe
verbi domini ieſu: quoniam ipſe
dixit. Beatius ẽ magis dare q̃ accipe-
re. Et cũ hec dixiſſet: poſitis genib9 ſuis
orauit cum omnibus illis.

© Biblioteca Nacional de España

ἱκανός δὲ ἐγένετο κλαυθμός πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Cap.21.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς πάταρα. καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφανέντες δὲ τὴν κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς συρίαν καὶ κατήχθημεν εἰς τύρον. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. καὶ ἀνευρόντες μαθητάς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά. οἵτινες τῷ παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἀναβαίνειν εἰς ἱερουσαλήμ. ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν προσηυξάμεθα. καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον. ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ τύρου, κατηντήσαμεν εἰς πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφούς, ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι. ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι ἄγαβος, καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ παύλου, δήσας τε αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπε. τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν ἱερουσαλὴμ οἱ ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ. ἀπεκρίθη δὲ ὁ παῦλος. τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν. ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω εἰς ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἰησοῦ. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες. τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω. μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνο=

Magnus autē fletus factus eſt oīz: et procumbentes ſuper collum pauli oſculabantur eum dolentes maxime in verbo qđ dixerat: qm̄ amplius faciem eius non eſſent viſuri. Et deducebant eū ad nauem. Cap.21.

Cū aūt factū eēt vt nauigarem⁹ abſtracti ab eis: recto curſu venimus choum: ⁊ ſequenti die rhodum ⁊ inde patarā. Et cū inueniſſem⁹ nauē trāſfretātē in phenicē: aſcendētes nauigauim⁹. Cū apparuiſſemus aūt cypro: relinquētes eā ad ſiniſtrā: nauigauim⁹ in ſyriaz ⁊ venimus tyrum. Ibi enim autem nauis expoſitura erat onus. Inuentis diſcipulis manſimus ibi diebus ſeptem. Qui paulo dicebant per ſpiritum ne aſcenderet hieroſolymam. Et expletis diebus profecti ibamus deducentibus nos oībus cū vxoribus ⁊ filijs vſqz foras ciuitatem: ⁊ poſitis genubus in littore orauimus. Et cū vale feciſſem⁹ inuicem aſcendimus nauem: illi autem redierunt in ſua. Nos vero nauigatiōe expleta a tyro deſcēdimus ptolemaidam: ⁊ ſalutatis fratribus manſimus die vna apud illoſ. Alia aūt die ꝓfecti venim⁹ ceſaream. Et intrantes domū philippi euāgeliſte q̇ erat vnus de ſeptem: manſimus apud eum. Huic aūt erāt q̄ttuor filie virgines ꝓphetātes. Et cum moraremur per dies aliquot: ſuꝑuenit q̇dā vir a iudea ꝓpheta noīe agabus. Is cū veniſſet ad nos tulit zonam pauli: et alligans ſibi pedes ⁊ manus dixit. Hec dicit ſpiritus ſanctus. Virum cuius eſt zona hec ſic alligabunt in hieruſalem iudei: ⁊ tradent in manus gentiū. Qđ cum audiſſem⁹: rogabam⁹ nos ⁊ qui loci illius erant: ne aſcenderet hieroſolymaz. Tunc rn̄dit Paulus ⁊ dixit. Quid facitis flentes ⁊ affligentes cor meum? Ego autē non ſolum alligari ſʒ ⁊ mori in hieruſalem paratus ſum propter nomen domini ieſu. Et cum ei ſuadere nō poſſem⁹: q̇euim⁹ dicētes Domini voluntas fiat. Poſt dies aūt iſtos preparati aſcendebamus

μεν εις ιερουσαλήμ. συνήλθον δε και των
μαθητών από καισαρείας συν ημίν, αγα-
γόντες παρ' ω ξενισθώμεν μνάσωνι τινί κυ
πρίω αρχαίω μαθητή. γενομένων δε ημών
εις ιεροσόλυμα, ασμένως εδέξαντο ημάς
οι αδελφοί. τη δε επιούση εισήει ο παύ-
λος συν ημίν προς ιάκωβον, πάντες τε πα
ρεγένοντο οι πρεσβύτεροι. και ασπασάμενος
A αυτούς, εξηγείτο καθ' εν έκαστον ων εποίη
σεν ο θεός εν τοις έθνεσι διά της διακονίας
αυτού. οι δε ακούσαντες, εδόξαζον τον θε-
όν. είπον τε αυτώ. θεωρείς αδελφέ πόσαι μυ
ριάδες εισίν ιουδαίων των πεπιστευκότων,
και πάντες ζηλωταί του νόμου υπάρχου-
σι. κατηχήθησαν δε περί σου ότι αποστασί
αν διδάσκεις από μωσέως τους κατά τα έθ-
νη πάντας ιουδαίους, λέγων μη περιτέμ-
νειν αυτούς τα τέκνα μηδε τοις έθεσι περι-
πατείν. τι ουν εστί. πάντως δει πλήθος συν
ελθείν. ακούσονται γαρ ότι ελήλυθας. τού
το ουν ποίησον ο σοι λέγομεν. εισίν ημίν άν
δρες τέσσαρες ευχήν έχοντες εφ' εαυτών.
τούτους παραλαβών αγνίσθητι συν αυ-
τοίς, και δαπάνησον επ' αυτοίς ίνα ξυρήσων
ται την κεφαλήν, και γνώσι πάντες ότι ων
κατήχηνται περί σου ουδέν εστίν, αλλά
B στοιχείς και αυτός τον νόμον φυλάσσων.
περί δε των πεπιστευκότων εθνών, ημείς
επεστείλαμεν, κρίναντες μηδέν τοιούτον τη
ρείν αυτούς, ει μη φυλάσσεσθαι αυτούς το
τε ειδωλόθυτον και το αίμα και πνικτόν
και πορνείαν. Τότε ο παύλος παραλαβών
τους άνδρας τη εχομένη ημέρα συν αυτοίς
αγνισθείς εισήει εις το ιερόν διαγγέλων την
εκπλήρωσιν των ημερών του αγνισμού έως
ου προσηνέχθη υπέρ ενός εκάστου αυτών
η προσφορά. ως δε έμελλον αι επτά ημέραι
συντελείσθαι, οι από της ασίας ιουδαίοι θεα
σάμενοι αυτόν εν τω ιερώ συνέχεον πάντα
τον όχλον, και επέβαλον τας χείρας επ' αυ-
τόν κράζοντες. άνδρες ισραηλίται βοηθείτε.
ούτος εστίν ο άνθρωπος ο κατά του λαού
C και του νόμου και του τόπου τούτου πάν
τας πανταχού διδάσκων. έτι τε και έλλη-
νας εισήγαγεν εις το ιερόν, και κεκοίνωκε τον
άγιον τόπον τούτον. ήσαν γαρ εωρακό-
τες τρόφιμον τον εφέσιον εν τη πόλει
συν αυτώ, ον ενόμιζον ότι εις το ιε-
ρόν εισήγαγεν ο παύλος. εκινήθη τε η πό
λις όλη, και εγένετο συνδρομή του λα
ού, και επιλαβόμενοι του παύλου είλκον
αυτόν έξω του ιερού, και ευθέως εκλεί-

in hieruſalem. Venerūt aūt quidaʒ ex
diſcipulis a ceſarea nobiſcū: adducētes ſe
cū apđ quē hoſpitaremur iaſonē q̄ndaʒ
cypriū ātiquū diſcipulū. Et cū veniſſemꝰ
hieroſolymaʒ: libenter exceperunt nos
frēs. Sequēti āt die introibat paulus
nobiſcū ad iacobū: oēs qʒ collecti ſunt
ſeniores. Quos cum ſalutaſſet: D
narrabat per ſingula que deus feciſſet
in gentibus per miniſterium
illiꝰ. At illi cū audiſſēt: magnificabāt
deū. Dixerūt qʒ ei. Videſ frater quot
milia ſunt in iudeis qui crediderunt:
ꝛ omnes emulatores ſunt legis.
Audierūt autem de te qꝛ diſceſſioneʒ
doceas a moyſe eoꝝ qui per gentes ſunt
iudeoꝝ: dicēs nō debere eos circūcidere
filios ſuos neqʒ ſʒ ꝯſuetudinē ingredi.
Quid ergo ē? Vtiqʒ opʒ ꝯuenire mul
titudinē. Audiēt ei te ſuperueniſſe. Hoc
ergo fac qđ tibi dicimꝰ. Sūt nobis vi
ri q̄ttuor votum habentes ſuper ſe.
His aſſumptis ſanctifica te cuʒ illis:
ꝛ impende in illis vt radant
capita: ꝛ ſcient omnes qꝛ que
de te audierunt falſa ſunt: ſed
ambulas ꝛ ipſe cuſtodiens ⌈nos
legē. De his āt q̄ crediderūt ex gētibꝰ E
ſcripſimꝰ iudicātes:
vt abſtineant ſe ab
idolis imolato ꝛ ſanguine ꝛ ſuffocato
ꝛ fornicatione. Tunc paulus aſſumptis
viris poſtera die purificatus cuʒ illis
intrauit in templuʒ: annuncians
expletionē dieruʒ purificationis: donec
offerretur pro vnoquoqʒ eorum
oblatio. Dum autem ſeptem dies
ꝯſūmarent: hi q̄ de aſia erāt iudei cū vi
diſſent eū in tēplo concitauerunt omneʒ
populum: ꝛ iniecerunt ei manus
clamātes. Viri iſraelite adiuuate.
Hic eſt homo qui aduerſus populum
ꝛ legem ꝛ locum hunc omnes
vbiqʒ docens: inſuper ꝛ gentiles
induxit in templum: ꝛ violauit
ſanctum locum iſtum. Viderant enim F
trophimum epheſiuʒ in ciuitate
cū ipſo: quē eſtimauerūt q̄m in tēpluʒ
itroduxiſſet paulꝰ. Cōmota qʒ eſt ciui-
tas tota: ꝛ facta eſt concurſio populi.
Et apprehendentes paulum trahebant
eū extra tēplū: ꝛ ſtatim clauſe ſunt

© Biblioteca Nacional de España

σθησαν/αἱ θύραι. ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀπο
κτεῖναι, ἀνέβη φάσις/τῷ χιλιάρχῳ/τῆς σπεί=
ρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται ἱερουσαλήμ. ὃς ἐξ
αὐτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατον
τάρχους κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόν
τες/τὸν χιλίαρχον καὶ/τοὺς στρατιώτας ἐ=
παύσαντο τύπτοντες/τὸν παῦλον. ἐγγίσας
δὲ/ὁ χιλίαρχος, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέ=
λευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνε=
το τίς ἂν εἴη καὶ τί ἐστὶ πεποιηκώς. ἄλλοι
δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν/τῷ ὄχλῳ. μὴ δυνά=
μενος δὲ γνῶναι/τὸ ἀσφαλὲς διά/τὸν θόρυ=
βον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς/τὴν πα=
ρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ/τοὺς ἀναβαθ=
μούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ/τῶν
στρατιωτῶν διά/τὴν βίαν/τοῦ ὄχλου. ἠκο=
λούθει γὰρ/τὸ πλῆθος/τοῦ λαοῦ κρᾶζον αἶ
ρε αὐτόν. μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς/τὴν πα=
ρεμβολήν,/ὁ παῦλος λέγει/τῷ χιλιάρχῳ. εἰ
ἔξεστι μοι εἰπεῖν πρός σε. ὁ δὲ ἔφη. ἑλληνι
στὶ γινώσκεις. οὐκ ἄρα σὺ εἶ/ὁ αἰγύπτιος/ὁ
πρὸ τούτων/τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ
ἐξαγαγὼν εἰς/τὴν ἔρημον/τοὺς τετρακισχι=
λίους ἄνδρας/τῶν σικαρίων. εἶπε δὲ/ὁ παῦ
λος. ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι ἰουδαῖος, ταρ=
σεύς/τῆς κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πο=
λίτης. δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆ=
σαι πρὸς/τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐ=
τοῦ,/ὁ παῦλος ἑστὼς ἐπὶ/τῶν ἀναβαθμῶν,
κατέσεισε/τῇ χειρὶ/τῷ λαῷ. πολλῆς δὲ σι=
γῆς γενομένης, προσεφώνησε/τῇ ἑβραΐδι δι
αλέκτῳ λέγων. Cap. xxii.

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἀκούσατέ
μου/τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. ἀ
κούσαντες δὲ ὅτι/τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ προ
σεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχί=
αν. καὶ φησίν. ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ ἰουδαῖος
γεγεννημένος ἐν ταρσῷ/τῆς κιλικίας, ἀνατε=
θραμμένος δὲ ἐν/τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ/τοὺς
πόδας γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀ
κρίβειαν/τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑ=
πάρχων/τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστὲ
σήμερον, ὃς ταύτην/τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι
θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς
φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς/ὁ ἀρ
χιερεὺς μοι μαρτυρεῖ καὶ πᾶν/τὸ πρεσβυ=
τέριον, παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος
πρὸς/τοὺς ἀδελφοὺς εἰς δαμασκόν, ἐπο=
ρευόμην, ἄξων καὶ/τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμέ
νους εἰς ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. ἐγένε
το δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγύζοντι/τῇ δα
μασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ/τοῦ οὐ
ρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ,

ianue. Querentibuſ autem eũ occidere:
nunciatum eſt tribuno cohortis:
q2 tota cõfundit hieruſalẽ. Qui ſtatim
aſſumptis militibus ⁊ centurionibus
decurrit ad illos. Qui cum vidiſſent
tribunum ⁊ milites: ceſſauerunt
percutere paulum. Tunc accedens
tribunus apprehendit euʒ: ⁊ iuſſit
alligari cathenis duab9: ⁊ interroga=
bat quis eſſet ⁊ quid feciſſet. Alij
aũt aliud clamabãt in turba. Et cũ nõ
poſſet certum cognoſcere p2e tumultu:
iuſſit eum duci in caſtra.
Et cum veniſſet ad gradus:
contigit vt po2taretur a
militibus pp vim populi. Sequebatur G
ei multitudo populi: clamans tolle
eũ. Et cũ cepiſſet induci in caſtra:
paulus dicit tribuno. Si
licet mihi loq aliqd ad te? Qui dixit ei
grece noſti? Nõne tu es egyptius:
q ante hos dies tumultũ concitaſti: et
eduxiſti in deſertum quattuo2 milia
viroꝝ ſiccarioꝝ. Et dixit ad eũ paulus.
Ego homo ſum quideʒ iudeus a tar=
ſo cilicie: nõ ignote ciuitatis municepſ.
Rogo aũt te: permitte mihi loqui
ad populũ. Et cũ ille permiſiſſet
paulus ſtans in gradibus
annuit manu ad plebẽ: ⁊ magno ſilẽtio
facto allocutus eſt lingua heb2ea
dicens. Cap. xxii.

Viri fratres ⁊ patres audite quam A
ad vos nũc reddo rõnẽ. Cũ audiſ
ſent aũt q2 heb2ea lingua loquitur
ad illos magis p2eſtiterunt ſilentium.
Et dicit. Ego ſum vir iudeus
natus tarſo cilicie: nutritus
autem in iſta ciuitate ſecus
pedes gamalielis: erudit9 iuxta veritatẽ
paterne legis: emulato2
legis ſicut ⁊ vos omnes eſtis
hodie: q hanc viã perſecutus ſuʒ vſqʒ ſup2a. 8. a. et. 9. a.
ad mortem alligans ⁊ tradens in
cuſtodias viros ac mulieres ſicut p̄n=
ceps ſacerdotũ mihi teſtimoniũ reddit ⁊
oẽs maioreſ natu: a qb9 ⁊ epl'aſ accipi
ens ad fratres: damaſcum pergebaʒ
vt adducerem inde vinctos
in hierl'm vt punirentur. Factum eſt
aũt eunte me ⁊ appropinquãte dama
ſco media die ſubito de celo
circũfulſit me lux copioſa:

© Biblioteca Nacional de España

ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς
λεγούσης μοι. σαοὺλ σαούλ τί με διώκεις.
ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην. τίς εἶ κύριε. εἶπέ τε
πρός με. ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖος ὃν σὺ
διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐ
θεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, τὴν φωνὴν
δὲ οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. εἶπον
δέ τί ποιήσω κύριε. ὁ δὲ κύριος εἶπε πρός
με. ἀναστὰς πορεύου εἰς δαμασκόν, κἀκεῖ
σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς
δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμε=
νος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς δαμα=
σκόν. ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν
νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν
κατοικούντων ἐν δαμασκῷ ἰουδαίων, ἐλ=
θὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέ μοι. σαοὺλ ἀ
δελφὲ ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέ
βλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν. ὁ θεὸς τῶν πα
τέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ
θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀ
κοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι
ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους
ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλ=
λεις. ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς
ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου. ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι
εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου
ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει καὶ ἰδεῖν
αὐτὸν λέγοντά μοι. σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν
τάχει ἐξ ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξον=
ταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. κἀγὼ εἶ
πον. κύριε αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην
φυλακίζων καὶ δαίρων κατὰ τὰς συναγω=
γὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ. καὶ ὅτε ἐξεχεῖ
το τὸ αἷμα στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος
σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδο
κῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, φυλάσσων τὰ ἱμά
τια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. καὶ εἶπε πρός
με. πορεύου ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαπο
στελῶ σε. ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου
τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν
λέγοντες. αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον.
οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. κραζόντων δὲ αὐ
τῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν
βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν αὐτὸν
ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰ
πὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγ=
νῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς
δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε πρὸς
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ παῦλος. εἰ ἄν
θρωπον ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑ
μῖν μαστίζειν. ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος

et decidens in terram audiui vocem
dicentē mihi. Saule ſaule qd me pſeqris? ſup.9.a.
Ego aūt reſpōdi. Quis es dñe? Dixit 1.Cor.15.b
ad me. Ego ſum ieſus nazarenꝰ quē tu Gala.1.c. B
pſeqris. Et q̄ mecū erāt lumē q̄dē vide
runt: vocem
aūt nō audierūt eiꝰ q̄ loqbat̄ mecū. Et
dixi. Quid faciā dñe. Dñs aūt dixit ad
me. Surgens vade damaſcum: ꝛ ibi
tibi dicetur de oībus que te oporteat
facere. Et cum non viderem pre
claritate lumis illiꝰ: ad manū deductꝰ
a comitibus veni damaſcum.
Ananias autem quidā vir timoratꝰ ſꝫ
legem teſtimonium hñs ab omnibus
habitātibus i damaſco iudeis: veniens
ad me ꝛ ſtās dixit mihi. Saule frater
reſpice. Et ego eadem hora reſpexi
in eum. At ille dixit. Deus patrum
noſtroꝝ preordinauit te vt cognoſceres
volūtatē eius: ꝛ videres iuſtū ꝛ audires
vocem ex ore eius: q:
eris teſtis illius ad omnes homines
coꝝ q̄ vidiſti ꝛ audiſti. Et nūc qd mo
raris? Exurge ꝛ baptizare ꝛ ablue
peccata tua inuocato nomine
ipſius. Factum eſt autem reuertēti mi C
hi in hieruſalem ꝛ oranti
i tēplo: fieri me in ſtupore mētis ꝛ vide
re illū dicentem mihi. Feſtina ꝛ exi
velociter ex hierl'm: qm̄ non recipient
teſtimoniū tuū de me. Et ego dixi
Dñe ipſi ſciunt: q2 ego eram
cōcludēs i carcerē ꝛ cedēs p ſynagogas
eos q credebāt in te. Et cū funderetur Sup.7.d
ſanguis ſtephani teſtis
tui ego ſtabā ꝛ conſentiebam et
cuſtodiebam veſtimenta
interficientiū illū. Et dixit ad
me. Uade: qm̄ ego i natiōes lōge mit
tā te. Audiebāt aūt eū vſqꝫ ad hoc
verbum: ꝛ leuauerunt vocem ſuam
dicentes. Tolle de terra huiuſcemodi.
Nō eī ꝑbat eū viuere. Uociferātibꝰ
aūt eis ꝛ ꝓiiciētibꝰ veſtimēta ſua ꝛ pul
uerem iactantibus in aerem: iuſſit
tribunꝰ induci eū in caſtra
ꝛ flagellis cedi ꝛ torqueri eum vt ſciret
propter quā cām ſic acclamarēt ei. Et
cum aſtrinxiſſent eū loris: dixit
aſtāti ſibi cēturioni paulus. Si hominē D
romanum ꝛ indemnatum licet vobis
flagellare? Quo audito centurio

© Biblioteca Nacional de España

προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ λέγων.
ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗ-
τος ῥωμαῖος ἐστί. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρ-
χος εἶπεν αὐτῷ. λέγε μοι, σὺ ῥωμαῖος εἶ.
ὁ δὲ ἔφη, ναί. ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος. ἐγὼ
πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην
ἐκτησάμην. ὁ δὲ παῦλος ἔφη. ἐγὼ δὲ καὶ γε-
γέννημαι. εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ
οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρ-
χος ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι ῥωμαῖος ἐστί, καὶ
ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς. τῇ δὲ ἐπαύριον βου-
λόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγο-
ρεῖται παρὰ τῶν ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν
ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν. καὶ
καταγαγὼν τὸν παῦλον ἔστησεν εἰς αὐ-
τούς. Cap. 23.

Ἀτενίσας δὲ ὁ παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν.
ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδή-
σει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύ-
της τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνανίας ἐπέ-
ταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ
τὸ στόμα. τότε ὁ παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε.
τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός τοῖχε κεκονιαμέ-
νε, καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον,
καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι. οἱ
δὲ παρεστῶτες εἶπον. τὸν ἀρχιερέα τοῦ θε-
οῦ λοιδορεῖς. ἔφη τε ὁ παῦλος. οὐκ ᾔδειν
ἀδελφοί ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς. γέγραπται
γάρ. ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κα-
κῶς. γνοὺς δὲ ὁ παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστί
σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔ-
κραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ. ἄνδρες ἀδελφοί ἐ-
γὼ φαρισαῖός εἰμι υἱὸς φαρισαίου. περὶ ἐλ-
πίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι.
τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στά-
σις τῶν σαδδουκαίων καὶ φαρισαίων, καὶ ἐσ-
χίσθη τὸ πλῆθος. σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέ-
γουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν μηδὲ ἄγγελον
μήτε πνεῦμα. φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ
ἀμφότερα. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη.
καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους
τῶν φαρισαίων, διεμάχοντο λέγοντες. οὐ-
δὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τού-
τῳ. εἰ δὲ καὶ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. πολλῆς δὲ γε-
νομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος
μὴ διασπασθῇ ὁ παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέ-
λευσε τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ ἁρπάσαι
αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν
παρεμβολήν. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς
αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε. θάρσει παῦλε. ὡς γὰρ
διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱερουσαλήμ,

acceſſit ad tribunũ: ⁊ nũciauit ei dicens.
Quid acturus es? Hic enim hõ ciuis
romanus eſt. Accedẽs ãt tribunus
dixit illi. Dic mihi: ſi tu romanus es?
At ille dixit. Etiã. Et rũdit tribunus.
Ego multa ſumma ciuilitatem hanc
ꝯſecutus ſum. Et paulus ait. Ego ãt ⁊ na-
tus ſũ. Protinus ergo diſceſſerũt ab illo
qui eũ torturi erant. Tribunus quoqꝫ
timuit poſtq̃ reſciuit quia ciuis romanus
eẽt: ⁊ quia alligaſſet eũ. Poſtera aũt die
volẽs ſcire diligẽtius q̃ ex cã accuſaretur
a iudeis: ſoluit eũ
⁊ iuſſit ſacerdotes conuenire
⁊ omne concilium: ⁊
producens paulum ſtatuit inter illos.
Cap. 23.

Intendens ãt in cõciliũ paulus ait. A
Uiri frẽs ego omni conſcientia
bona ꝯuerſatus ſũ añ deũ vſqꝫ i hodier-
nũ diẽ. Princeps ãt ſacerdotũ ananias p̃-
cepit aſtantibus ſibi pcutere os eius.
Tunc paulus dixit ad eum.
Percutiet te deus paries dealbate.
Et tu ſedes iudicãs me ſcꝫm legẽ: ⁊
ꝯtra legem iubes me percuti?
Et q̃ aſtabãt dixerũt. Sũmũ ſacerdotẽ
dei maledicis? Dixit aũt paulus. Neſcie-
bã frẽs quia pnceps ẽ ſacerdotũ. Scriptũ
ẽ enĩ. Pricipẽ ppli tui non maledices. Exo. 22. d.
Sciẽs ãt paulus quia vna pars eſſet B
ſaduceoꝝ: ⁊ altera phariſeoꝝ: exclama-
uit in concilio. Uiri fratres ego
phariſeus ſũ filius phariſei. De ſpe Philip. 3. a.
⁊ reſurrectiõe mortuoꝝ ego iudicor.
Et cũ hec dixiſſet: facta ẽ diſſẽſio iter
phariſeos ⁊ ſaduceos: ⁊ ſoluta eſt
multitudo. Saducei autem dicunt Mat. 22. d.
non eẽ reſurrectionẽ mortuoꝝ neqꝫ an-
gelũ neqꝫ ſpũm: phariſei ãt vtraqꝫ ꝯfitẽt.
Factus eſt autem clamor magnus.
Et exurgentes quidam
phariſeorum pugnabant dicẽtes. Nihil C
mali inuenimus in hoĩe iſto. Quid
ſi ſpiritus locutus eſt ei aut
angelus? Et cũ magna diſſenſio fctã eẽt:
timens tribunus
ne diſcerpeꝛet paulus ab ipſis: iuſſit
milites deſcendere ⁊ rapere
eũ de medio eoꝝ: ac deducere eum in
caſtra. Sequẽti autem nocte aſſiſtens Infra. 27. c.
ei dñs ait. Conſtans eſto. Sicut enim
teſtificatus es de me in hieruſalem.

© Biblioteca Nacional de España

οὕτω δεῖ σε καὶ εἰς ῥώμην μαρτυρῆσαι. γε-
νομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντές τινες τῶν ἰου-
δαίων συστροφήν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς,
λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως
οὗ ἀποκτείνωσι τὸν παῦλον. ἦσαν δὲ πλεί-
ους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσί-
αν πεποιηκότες, οἵτινες προσελθόντες τοῖς
ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις εἶπον. ἀναθέ-
ματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς μηδενὸς γεύ-
σασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦλον.
νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ
σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὔριον καταγάγη
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσ-
κειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ. ἡμεῖς δὲ
πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ
ἀνελεῖν αὐτόν. ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀ-
δελφῆς παύλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγει-
λε τῷ παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ παῦ-
λος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη. τὸν νεανίσ-
κον τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον.
ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλί-
αρχον, καὶ φησίν. ὁ δέσμιος παῦλος προσ-
καλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεα-
νίαν ἀγαγεῖν πρὸς σέ ἔχοντά τι λαλῆσαι
σοι. ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χι-
λίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθά-
νετο. τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι. εἶπε
δέ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι
σε ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγά-
γης τὸν παῦλον, ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέσ-
τερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ
πεισθῇς αὐτοῖς. ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ
αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτι-
νες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς μήτε φαγεῖν μή-
τε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν ἕ-
τοιμοί εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐ-
παγγελίαν. ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε
τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆ-
σαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με. καὶ προσ-
καλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων
εἶπεν. ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅ-
πως πορευθῶσιν ἕως καισαρείας, καὶ ἱππεῖς
ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους
ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, κτήνη τε πα-
ραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν παῦλον δι-
ασώσωσι πρὸς φήλικα τὸν ἡγεμόνα,
γράψας ἐπιστολὴν
περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον. κλαύδιος
λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι φήλικι χαί-

ſic te opꝫ ꝛ rome teſtificari. Factā
aūt die collegerunt ſe quidam ex iudeis et
deuouerunt ſe Fros donec
dicētes neqꝫ māducaturos neqꝫ bibitu-
occiderēt paulū. Erāt aūt plus D
qꝫ q̄dragita viri q hāc ꝯiurationem
fecerant: qui acceſſerunt
ad p̄ncipes ſacerdotū ꝛ ſeniores ꝛ dixerūt.
Deuotiōe deuouim⁹ nos nihil guſtatu
ros donec occidamus paulum.
Nunc ergo vos notum facite tribuno
cum concilio: vt producat
illum ad vos tāq̄ȝ aliq̄d certi⁹ cognitu
ri de eo. Nos vero
priuſq̄ȝ appropiet parati ſumus
iterficere illū. Qđ cū audiſſet fili⁹ ſoro
ris pauli inſidias: venit
ꝛ intrauit caſtra: nunciauitqꝫ
paulo. Vocans autem paulus ad ſe
vnū ex cēturiōib⁹ ait. Adoleſcentem
hunc adduc ad tribunum.
Habet ei aliq̄d idicare illi. Et ille q̄dē
aſſumēs eū: duxit ad tribunū
ꝛ ait. Vinctus paulus vocans E
rogauit me hunc adoleſcentem
ꝑducere ad te habentē aliquid loqui
tibi. Apphēdēs aūt tribun⁹ manū illius
receſſit cū eo ſeorſuȝ ꝛ interrogauit illum.
Quid ē qđ habes indicare mihi. Ille
aūt dixit. Iudeis cōuenit rogare
te vt craſtina die producas
paulum in cōciliū quaſi aliquid certius
inquiſituri ſint de illo: tu vero ne
credideris illis. Inſidiant̄ eniȝ ei ex
eis viri amplius q̄ȝ quadragita: qui
ſe deuouerunt non manducare neqꝫ
bibere donec interficiāt eū: ꝛ nūc para
ti ſunt expectantes promiſſum tuum.
Tribunus igitur dimiſit F
adoleſcētē: p̄cipiēs ei ne cui loqueretur
q̄m̄ hec nota ſibi feciſſet. Et vocatis
duobus centurionibus:
dixit illis. Parate milites ducētos: vt
eant vſqꝫ ceſaream: ꝛ equites
ſeptuaginta et lancearios ducentos
a tertia hora noctis ꝛ iumēta prepara
te vt imponentes paulum ſaluum per-
ducerent ad felicen preſidem. Timuit eni
ne forte raperent eum iudei ꝛ occiderent: et
ipſe poſtea calumniam ſuſtineret tanq̄ȝ ac-
cepturus pecuniaȝ: ſcribens ei epiſtolam
continentem hec. Claudius
lyſias optimo preſidi felici ſaluteȝ.

© Biblioteca Nacional de España

ρειν. τὸν άνδρα τούτον συλληφθέντα υπό
τὼν ιουδαίων και μέλλοντα αναιρείσθαι
υπ' αυτών, επιστάς συν τὼ στρατεύματι ε
ξειλόμην αυτόν, μαθὼν ότι ρωμαίος εστί.
βουλόμενος δε γνώναι τὴν αιτίαν δι' ἣν ενε
κάλουν αυτώ, κατήγαγον αυτόν εις τὸ συ
νέδριον αυτών. ὃν εύρον εγκαλούμενον περί
ζητημάτων τοῦ νόμου αυτών, μηδὲν δε ά=
ξιον θανάτου ἢ δεσμών έγκλημα έχοντα. μη
νυθείσης δε μοι επιβουλής εις τὸν άνδρα
μέλλειν έσεσθαι υπό τὼν ιουδαίων, εξ αυ=
τής έπεμψα πρός σε, παραγγείλας και τοῖς
κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αυτόν επί σου.
έρρωσο. οι μεν ουν στρατιώται κατὰ τὸ δι
ατεταγμένον αυτοίς αναλαβόντες τὸν παύ=
λον, ήγαγον διά τῆς νυκτός εις τὴν αντιπα
τρίδα. τῇ δε επαύριον εάσαντες τοὺς ιππείς
πορεύεσθαι συν αυτώ, υπέστρεψαν εις τὴν
παρεμβολήν. οίτινες εισελθόντες εις τὴν και
σάρειαν και αναδόντες τὴν επιστολὴν τὼ η=
γεμόνι, παρέστησαν και τὸν παύλον αυτώ.
αναγνούς δε ὁ ηγεμὼν και επερωτήσας εκ
ποίας επαρχίας εστί, και πυθόμενος ότι από
κιλικίας, διακούσομαί σου έφη όταν και οι
κατήγοροί σου παραγένωνται. εκέλευσέ τε
αυτὸν εν τὼ πραιτωρίω ηρώδου φυλάσ=
σεσθαι. Cap. 24.

Μετά δε πέντε ημέρας κατέβη ὁ αρχιερεύς
ανανίας μετά τὼν πρεσβυτέρων και ρή
τορος τερτύλλου τινός. οίτινες ενεφάνισαν
τὼ ηγεμόνι κατά τοῦ παύλου. κληθέντος
δε αυτού, ήρξατο κατηγορείν ὁ τέρτυλλος
λέγων. πολλής ειρήνης τυγχάνοντες διά
σου και κατορθωμάτων γινομένων τὼ έθνει
τούτω διά τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε και
πανταχού, αποδεχόμεθα κράτιστε φίληξ
μετά πάσης ευχαριστίας. ίνα δε μὴ επί πλεί
όν σε εγκόπτω, παρακαλώ ακούσαι σε η=
μών συντόμως τῇ σῇ επιεικεία. ευρόντες γαρ
τὸν άνδρα τούτον λοιμόν και κινούντα στά
σιν πάσι τοῖς ιουδαίοις τοῖς κατά τὴν οι=
κουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τὼν ναζω=
ραίων αιρέσεως, ὃς και τὸ ιερόν επείρασε
βεβηλώσαι, ὃν και εκρατήσαμεν, και κατά
τὸν ημέτερον νόμον ηθελήσαμεν κρίναι. πα
ρελθὼν δε λυσίας ὁ χιλίαρχος βία πολλή
εκ τὼν χειρών ημών αφείλετο και πρός σε
απέστειλε, κελεύσας και τοὺς κατηγόρους
αυτού έρχεσθαι. παρ' ου δυνήσῃ αυτός α=
νακρίνας περί πάντων τούτων επιγνώναι,
ὧν ημείς κατηγορούμεν αυτού. συνεπέθεν=
το δε και οι ιουδαίοι φάσκοντες ταύτα ού
τως έχειν. απεκρίθη τε ὁ παύλος, νεύσαντος

Virum hunc comprehenſum a
iudeis: ⁊ incipientem interfici
ab eis ſuperueniens cũ exercitu eripui:
cognito q: romanus eſt.
Volẽs qz ſcire cauſaz quã obijciebant
illi: deduxi eum in con
cilium eoꝝ. Quem inueni accuſari de
queſtionib⁹ legis ipſorum: nihil ỽo di B
gnũ morte aut vinculis habẽtẽ crimen.
Et cũ mihi ꝑlatũ eſſet de inſidijs quas
parauerant illi:
miſi eum ad te: denuncians ⁊
accuſatoribus vt dicant apud te.
Vale. Milites vero ſecundũ preceptũ
ſibi aſſumentes paulum:
duxerunt per noctẽ in antipatridem:
⁊ poſtera die dimiſſis equitibus
vt cum eo irent: reuerſi ſunt ad
caſtra. Qui cum veniſſent ceſaream
et tradidiſſent epiſtolam preſidi:
ſtatuerunt ante illum ⁊ paulum.
Cum legiſſet aũt ⁊ interrogaſſet de
qua prouincia eſſet: ⁊ cognoſcẽs q: de
cilicia: audiam te inquit cum
accuſatores tui venerint. Juſſit qz
in pretorio herodis cuſtodiri eum.
Cap. 24.

Poſt quiqz ãt dies deſcẽdit princeps A
ſacerdotũ ananias cũ ſeniorib⁹ qui
buſdã ⁊ tertullo quodã oratore: q̃ adie
runt preſidẽ aduerſus paulũ. Et citato
paulo: cepit accuſare tertullus
dicens. Cum in multa pace agam⁹ per
te: ⁊ multa corrigantur
per tuam prouidentiam ſemper et
vbiqz: ſuſcipimus optime felix
cum omni grãrũ actiõe. Ne diuti⁹ aũt
te ꝓtrahã: oro breuiter audias nos pro
tua clementia. Inuenimus hunc
hominem peſtiferũ ⁊ cõcitantẽ ſeditionẽ
omnibus iudeis in vniuerſo orbe
⁊ autorem ſeditiõis ſecte nazarenorum:
q̃ etiam templum violare conatus eſt:
quem ⁊ apprehenſum voluimus ſ͠m
legẽ noſtram iudicare. Superueniens
autem tribunus lyſias cum vi
magna eripuit eũ de manibus noſtris:
iubens accuſatores
ei⁹ ad te vẽire: a quo poteris ipſe iudicãs
de omnibus iſtis cognoſcere:
de q̃b⁹ nos accuſam⁹ eũ. Adiecerunt B
autem ⁊ iudei dicentes hec ita
ſe habere. Rñdit aũt paulus: annuente

© Biblioteca Nacional de España

αυτῶ τοῦ ηγεμόνος λέγειν. εκ πολλῶν ε=
τῶν ὄντα σε κριτὴν τῶ ἔθνει τούτω επιστά=
μενος, ευθυμότερον τὰ περὶ εμαυτοῦ απο=
λογοῦμαι. Δυναμένου σου γνῶναι ὅτι ου
πλείους εισί μοι ημέραι δεκαδύο αφ ἧς
ανέβην προσκυνήσων εν ιερουσαλήμ, καὶ οὔ
B τε εν τῶ ιερῶ εὗρόν με πρός τινα διαλεγό=
μενον η επισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔ=
τε εν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν,
οὔτε παραστῆσαι δύνανται περὶ ὧν νῦν κα
τηγοροῦσί μου. ομολογῶ δε τοῦτό σοι ὅ
τι κατὰ τὴν οδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτω
λατρεύω τῶ πατρώω θεῶ πιστεύων πᾶσι
τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γε
γραμμένοις, ελπίδα ἔχων εις τὸν θεόν, ἣν
καὶ αυτοὶ οὗτοι προσδέχονται ανάστασιν
μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν δικαίων τε καὶ αδί=
κων. εν τούτω δε αυτὸς ασκῶ απρόσκοπον
συνείδησιν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς αν
θρώπους. δι ετῶν δε πλειόνων παρεγενό=
μην ελεημοσύνας ποιήσων εις τὸ ἔθνος μου
καὶ προσφοράς, εν οἷς εὗρόν με ηγνισμέ=
νον εν τῶ ιερῶ, ου μετὰ ὄχλου ουδὲ μετὰ
θορύβου,
τινές από τῆς ασίας ιουδαῖοι οὓς
A δεῖ επὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔ=
χοιεν πρός με, η αυτοὶ οὗτοι ειπάτωσαν τί
εὗρον εν εμοὶ αδίκημα στάντος μου επὶ τοῦ
συνεδρίου, η περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἔ=
κραξα εστὼς εν αυτοῖς, ὅτι περὶ αναστάσεως
νεκρῶν εγὼ κρίνομαι σήμερον υφ υμῶν. α
κούσας δε ταῦτα ο φῆλιξ, ανεβάλλετο αυ=
τούς, ακριβέστερον ειδὼς τὰ περὶ τῆς οδοῦ,
ειπών. ὅταν λυσίας ο χιλίαρχος καταβῆ δι
αγνώσομαι τὰ καθ υμᾶς. διαταξάμενός τε
τῶ εκατοντάρχη τηρεῖσθαι τὸν παῦλον ἔ=
χειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ιδί=
ων αυτοῦ υπηρετεῖν η προσέρχεσθαι αυτῶ.
μετὰ δε ημέρας τινὰς παραγενόμενος ο φῆ
λιξ σὺν δρουσίλλη τῆ ιδία γυναικὶ οὔση
ιουδαία, μετεπέμψατο τὸν παῦλον, καὶ ἤ
κουσεν αυτοῦ περὶ τῆς εις χριστὸν ιησοῦν πί
στεως. διαλεγομένου δε αυτοῦ περὶ δικαιο
σύνης καὶ εγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ
μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ο
φῆλιξ απεκρίθη. τὸ νῦν ἔχον πορεύου,
καιρὸν δε λαβὼν μετακαλέσομαί σε, ἅμα
καὶ ελπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αυτῶ
υπὸ τοῦ παύλου, ὅπως λύση αυτόν, διὸ
B καὶ πυκνότερον αυτὸν μεταπεμπόμενος ω=
μίλει αυτῶ. διετίας δε πληρωθείσης, ἔλαβε
διάδοχον ο φῆλιξ πόρκιον φῆστον. θέλων

ſibi preſide dicere. Ex multis annis
te eſſe iudiceꝫ genti huic ſciens:
bono animo pro me ſatiſfaciam.
Potes enīꝫ cognoſcere quia nō
plus ſūt mihi dies ꝙ̄ duodeciꝫ ex quo
aſcendi adorare in hieruſalem: ⁊ neqꝫ
in tēplo iuenerūt me cū aliquo diſpu
tantem aut cōcurſū faciente turbe neqꝫ
in ſynagogis neqꝫ in ciuitate:
neqꝫ ꝓbare pn̄t tibi de quib⁹ nūc me
accuſant. Cōfiteor hoc aūt tibi ꝙ
ſecūduꝫ ſectā quaꝫ dicūt hereſim: ſic
deſeruio patri ⁊ deo meo: credēs omīb⁹
q̄ in lege ⁊ ꝓphetis ſcripta ſunt:
ſpē habens in deum quam
⁊ hi ipſi expectant reſurrectionem
futuram iuſtorum ⁊ iniquorum.
Jn hoc ⁊ ipſe ſtudeo ſine offendiculo C
ꝯſcientiaꝫ habere ad deū ⁊ ad hoīes ſp
Poſt annos āt plures
elemoſynas facturus in gentem meam
veni: ⁊ oblatiōes ⁊ vota i qb⁹ iuenerūt
me purificatū i tēplo: nō cū turba ne=
qꝫ cum tumultu. Et apprehenderunt me
clamantes ⁊ dicentes. Tolle inimicuꝫ no=
ſtrum. Quidā āt ex aſia iudei quos
oportebat apd̄ te p̄ſto eē ⁊ accuſare ſi
q̇d hērēt aduerſū me: aut hi ipi dicāt ſi
q̇d inuenerūt in me iniq̄tatis cū ſtem in
cōcilio: niſi de vna hac ſolūmodo vo=
ce q̄ clamaui inter eos ſtās: qm̄ de re=
ſurrectiōe mortuoꝝ ego iudicor hodie a
vobis. Diſtulit auteꝫ illos felix
certiſſime ſciens de via hac
dicēs. Cū tribun⁹ lyſias deſcēderit au=
diaꝫ vos. Juſſitq́ꝫ D
centurioni cuſtodire eum ⁊ habere
requiem: nec quēquaꝫ de ſuis ꝓhibere
miniſtrare ei.
Poſt aliquot auteꝫ dies veniens felix
cum druſilla vxore ſua que erat
iudea vocauit paulum: ⁊ audiuit ab
eo fidem que eſt in chriſtum ieſum.
Diſputante autem illo de iuſtitia
⁊ caſtitate ⁊ de iudicio
futuro: tremefactus
felix reſpōdit. Quod nūc attinet vade:
tempore āt oportuno accerſiā te: ſimul
et ſperans ꝙ pecunia ei daretur
a paulo: propter quod
⁊ frequenter accerſiens euꝫ loquebatur
cum eo. Biennio autē expleto: accepit
ſucceſſorē felix portiū feſtum. Volens

© Biblioteca Nacional de España

δε χάριτας καταθέσθαι τοις ιουδαίοις ο φί
ληξ, κατέλιπε τον παύλον δεδεμένον. Cap. 25.
Φήστος ουν επιβάς τη επαρχία, μετά
τρείς ημέρας ανέβη εις ιεροσόλυμα από
καισαρείας. ανεφάνισαν δε αυτώ ο τε αρ-
χιερεύς και οι πρώτοι των ιουδαίων κατά
του παύλου, και παρεκάλουν αυτόν αιτού
μενοι χάριν κατ' αυτού, όπως μεταπέμψη-
ται αυτόν εις ιερουσαλήμ, ένεδραν ποιούν
τες ανελείν αυτόν κατά την οδόν. ο μεν ουν
φήστος απεκρίθη τηρείσθαι τον παύλον εν
καισαρεία, εαυτόν δε μέλλειν εν τάχει εκ-
πορεύεσθαι. οι ουν δυνατοί εν υμίν φησί συ
γκαταβάντες, ει τι εστίν εν τω ανδρί τού-
τω άτοπον, κατηγορείτωσαν αυτου, δια-
τρίψας δε εν αυτοίς ημέρας πλείους η οκ
τώ καταβάς εις καισάρειαν, τη επαύριον κα
θίσας επί του βήματος, εκέλευσε τον παύ-
λον αχθήναι. παραγενομένου δε αυτού, πε
ριέστησαν οι από ιεροσολύμων καταβεβηκό
τες ιουδαίοι, πολλά και βαρέα αιτιώματα
φέροντες κατά του παύλου, α ουκ ίσχυον
αποδείξαι, απολογουμένου αυτού ότι ού
τε εις τον νόμον των ιουδαίων ούτε εις το ιε
ρόν ούτε εις καίσαρα ήμαρτον. ο φήστος δε
τοις ιουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, α
ποκριθείς τω παύλω είπε. θέλεις εις ιεροσό
λυμα αναβάς εκεί περί τούτων κρίνεσθαι επ
εμού. είπε δε ο παύλος. επί του βήματος
καίσαρος εστώς ειμί, ου με δει κρίνεσθαι.
ιουδαίους ουδέν ηδίκησα ως και συ κάλλι
ον επιγινώσκεις. ει μεν γαρ αδικώ και άξιον
θανάτου πέπραχά τι, ου παραιτούμαι το α
ποθανείν. ει δε ουδέν εστίν ων ούτοι κατη-
γορούσι μου, ουδείς με δύναται αυτοίς χα
ρίσασθαι. καίσαρα επικαλούμαι. τότε ο φή-
στος συλλαλήσας μετά του συμβουλίου α
πεκρίθη. καίσαρα επικέκλησαι, επί καίσαρα
πορεύση. ημερών δε διαγενομένων τινών
αγρίππας ο βασιλεύς και βερνίκη κατήντη
σαν εις καισάρειαν ασπασόμενοι τον φήστον.
ως δε πλείους ημέρας διέτριβεν εκεί, ο φή
στος τω βασιλεί ανέθετο τα κατά τον
παύλον λέγων. ανήρ τις εστί καταλελειμ
μένος υπό φίληκος δέσμιος, περί ου γενο
μένου μου εις ιεροσόλυμα ενεφάνισαν οι
αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι των ιουδαίων,
αιτούμενοι κατ' αυτού δίκην. προς ους α
πεκρίθην, ότι ουκ εστίν έθος ρωμαίοις χαρί
ζεσθαι τινά άνθρωπον εις απώλειαν, πριν ή
ο κατηγορούμενος κατά πρόσωπον έχει
τους κατηγόρους, τόπον τε απολογίας λά
βοι περί του εγκλήματος. συνελθόντων ουν

autem gratiã preſtare iudeis felix
reliquit paulum vinctũ. Cap. 25.
Feſtus ergo cum veniſſet in ꝓuĩciã A
poſt triduũ aſcẽdit hieroſolymã a
ceſarea. Adierũt qꝫ eũ pricipes ſacer
dotum ⁊ primi iudeorum aduerſus
paulꝫ: ⁊ rogabant eum poſtulantes
gratiaꝫ aduerſus eũ: vt iuberet ꝑduci
eum in hieruſaleꝫ: inſidias tendẽtes
vt interficerent eũ in via. Feſtus autꝫ
reſpondit ſeruari quidem paulum in
ceſarea: ſe autem maturius profecturũ.
Qui ergo in vobis ait potẽtes ſũt: deſ
cendentes ſimul ſi quod eſt in viro
crimen accuſent eum. Demoratus
aũt iter eos dies nõ amplꝰ q̃ꝫ octo aut
decẽ deſcẽdit ceſareã: ⁊ altera die ſedit
pro tribunali: ⁊ iuſſit paulum
adduci. Qui cũ ꝑductꝰ eẽt: circunſtete
runt euꝫ qui ab hieroſolyma deſcenderãt
iudei: multas ⁊ graues cauſas
obijcientes: quas non poterant
ꝓbare: paulo ratiõnẽ reddẽte: qm̃ neqꝫ
in legem iudeorum neqꝫ in templꝫ
neqꝫ in ceſarẽ q̃cquã peccaui. Feſtꝰ aũt B
volens gratiam preſtare iudeis: rñdẽs
paulo dixit. Vis hieroſolymã
aſcendere ⁊ ibi de his iudicari apud
me? Dixit aũt paulꝰ. Ad tribu
nal ceſaris ſto: ibi oportet me iudicari
Judeis non nocui: ſicut tu melius
noſti. Si enim nocui aut dignum
morte aliquid feci: non recuſo
mori. Si vero nihil ẽ eorũ q̃ hi accu
ſant me: nemo poteſt me illis donare.
Ceſarem appello. Tunc feſtus
cum conſilio locutus reſpondit.
Ceſarem appellaſti: ad ceſarem
ibis. Et cũ dies aliquot tranſacti eẽnt
agrippa rex et bernice deſcenderunt
ceſareaꝫ ad ſalutandum feſtuꝫ.
Et cũ dies plures ibi morarẽtur: feſtꝰ
regi indicauit de
paulo dicẽs. Vir quidaꝫ eſt derelictus
a felice vinctus: de quo cuꝫ eſſem
hieroſolymis adierunt me
ꝑncipes ſacerdotũ ⁊ ſeniores iudeorꝫ: C
poſtulãteſ aduerſuſ illũ dãnationẽ. Ad
quos rñdi: qꝛ nõ ẽ romanis ꝯſuetudo
donare aliquem hominꝫ priuſquã
is qui accuſatur preſentes habeat
accuſatores: locũ qꝫ defẽdẽdi accipiat
ad abluẽda crimia: q̃ ei obijciũt. Cũ er

© Biblioteca Nacional de España

εμθάδε αμαβολήμ μηδεμίαμ ποιησάμεμος,
τη εξής καθίσας επί του βήματος εκέλευ=
σα αχθήμαι τομ άμδρα, περί ου σταθέμτες
A οι κατήγοροι, ουδεμίαμ αιτίαμ επέφερομ
ωμ υπεμόουμ εγώ. ζητήματα δέ τιμά πε=
ρί της ιδίας δεισιδαιμομίας είχομ προς αυ
τόμ, και περί τιμός ιησού τεθμηκότος ομ έ
φασκεμ ο παύλος ζημ. απορούμεμος δε ε=
γώ τημ περί τούτου ζήτησιμ έλεγομ, ει
βούλοιτο πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ κα=
κει κρίμεσθαι περί τούτωμ. του δε παύλου
επικαλεσαμέμου τηρηθήμαι αυτόμ εις τημ
του σεβαστού διάγμωσιμ, εκέλευσα τηρεί
σθαι αυτόμ εωσού πέμψω αυτόμ προς καί
σαρα. αγρίππας δε προς τομ φήστομ έφη.
εβουλόμημ και αυτός του αμθρώπου α=
κούσαι. ο δε αύριομ φησίμ ακούση αυτού.
τη ουμ επαύριομ ελθόμτος του αγρίππα
και της βερμίκης μετά πολλής φαμτασίας,
και εισελθόμτωμ εις το ακροατήριομ σύμ τε
τοις χιλιάρχοις και αμδράσι τοις κατ' εξο=
χήμ ούσι της πόλεως και κελεύσαμτος του
φήστου ήχθη ο παύλος. και φησίμ ο φήσ
τος. αγρίππα βασιλεύ και πάμτες οι συμ=
B παρόμτες ημίμ άμδρες, θεωρείτε τούτομ, πε
ρί ου πάμ το πλήθος τωμ ιουδαίωμ εμέτυ=
χόμ μοι εμ τε ιεροσολύμοις και εμθάδε ε
πιβοώμτες μη δειμ ζημ αυτόμ μηκέτι. εγώ
δε καταλαβόμεμος μηδέμ άξιομ θαμάτου
αυτόμ πεπραχέμαι, και αυτού δε τού=
του επικαλεσαμέμου τομ σεβαστόμ έκριμα
πέμπειμ αυτόμ. περί ου ασφαλές τι γρά
ψαι τω κυρίω ουκ έχω. διό προήγα=
γομ αυτόμ εφ υμώμ και μάλιστα επί σου
βασιλεύ αγρίππα, όπως της αμακρίσεως
γεμομέμης, σχώ τι γράψαι. άλογομ γαρ
μοι δοκεί πέμπομτα δέσμιομ, μη και τας
κατ αυτού αιτίας σημάμαι. Cap. 26.

Αγρίππας δε προς τομ παύλομ έφη. ε
πιτρέπεταί σοι υπέρ σεαυτού λέγειμ.
τότε ο παύλοσ απελογείτο εκτείμας
τημ χείρα. περί πάμτωμ ωμ εγκα=
λούμαι υπό ιουδαίωμ βασιλεύ αγρίπ=
πα, ήγημαι εμαυτόμ μακάριομ, επί σου
μέλλωμ απολογείσθαι σήμερομ, μάλι=
στα γμώστημ όμτα σε πάμτωμ τωμ κα=
τά ιουδαίους ηθώμ τε και ζητημάτωμ.
C διό δέομαι σου μακροθύμως ακούσαι
μου. τημ μεμ ουμ βίωσιμ μου τημ εκ
μεότητος τημ απ αρχής γεμομέμημ εμ
τω έθμει μου εμ ιεροσολύμοις ίσα=
σι πάμτες οι ιουδαίοι προγιμώσκομ=

go huc conueniſſent: ſine vlla dilatione
in ſequẽti die ſedens p tribunali iuſſi
adduci virũ: de quo cum ſtetiſſent
accuſatores: nullã cauſam deferebãt
de quib9 ego ſuſpicabar malũ: q̃ſtiões
vo q̃ſdã de ſua ſuperſtitiõe hẽbãt aduer
ſ9 eũ: et de quodã ieſu defũcto quẽ affir
mabat paul9 viuere. Heſitans aũt ego
de huiuſmodi q̃ſtione dicebã: ſi
vellet ire hieroſolymã: et ibi
iudicari de iſtis. Paulo aũt
appellante vt ſeruaretur
auguſti cognitioni: iuſſi ſeruari
eum donec mittã eũ ad ceſarem.
Agrippa aũt dixit ad feſtũ.
Volebã et ipſe hominem audire.
Cras inquit audies eum.
Altera aũt die cũ veniſſet Agrippa D
et Bernice cum multa ambitione:
et introiſſent in auditoriũ cũ
tribunis et viris principalibus
ciuitatis: iubente
feſto adductus ẽ paul9. Et dixit feſtus.
Agrippa rex et omnes q ſimul adeſtis
nobiſcum viri: videtis hunc hoĩem de
quo omnis multitudo iudeorũ iterpella
uit me hieroſolymis petẽtes et acclaman
tes non oportere eum viuere ãpli9. E
go vero cõperi nihil dignum morte
eum admiſiſſe. Ipſo autem hoc
appellante ad auguſtum iudicaui
mittere. De quo quid certum ſcribam
dño non habeo. Propter quod pduxi
eum ad vos: et maxime ad te
rex agrippa: vt interrogatione
facta habeã qd ſcribã. Sine rõne enĩ
mihi videtur mittere vinctum
cauſas eius non ſignificare. Cap. 26.

Agrippa vero ad paulum ait. Per A
mittitur tibi loqui pro temetipſo.
Tunc paulus extenta
manu cepit rõnẽ reddere. De oĩb9 q̃=
bus accuſor a iudeis rex agrippa
eſtimo me beatum apud te:
cũ ſim defenſurus me hodie: maxime
te ſciente omnes que apud
iudeos ſũt cõſuetudĩes et q̃ſtiões. Prop
pter quod obſecro patiẽter me audias.
Et quidem vitam meam a
iuuentute que ab initio fuit in
gente mea in hieroſolymis nouerunt
omnes iudei preſcientes

© Biblioteca Nacional de España

τες με άνωθεν, εάν θέλωσι μαρτυρείν, ότι κατά την ακριβεστάτην αίρεσιν της ημετέρας θρησκείας έζησα φαρισαίος. και νυν επ' ελπίδι της προς τους πατέρας επαγγελίας γενομένης υπό του θεού έστηκα κρινόμενος, εις ην το δωδεκάφυλον ημών εν εκτενεία νύκτα και ημέραν λατρεύον ελπίζει καταντήσαι. περί ης ελπίδος εγκαλούμαι βασιλεύ αγρίππα υπό ιουδαίων. τι άπιστον κρίνεται παρ' υμίν ει ο θεός νεκρούς εγείρει. εγώ μεν ουν έδοξα εμαυτώ προς το όνομα ιησού του ναζωραίου δειν πολλά εναντία πράξαι, ο και εποίησα εν ιεροσολύμοις. και πολλούς των αγίων εγώ φυλακαίς κατέκλεισα, την παρά των αρχιερέων εξουσίαν λαβών. αναιρουμένων τε αυτών κατήνεγκα ψήφον. και κατά πάσας τας συναγωγάς πολλάκις τιμωρών αυτούς, ηνάγκαζον βλασφημείν, περισσώς τε εμμαινόμενος αυτοίς εδίωκον έως και εις τας έξω πόλεις. εν οις και πορευόμενος εις την δαμασκόν μετ' εξουσίας και επιτροπής της παρά των αρχιερέων ημέρας μέσης κατά την οδόν είδον βασιλεύ ουρανόθεν υπέρ την λαμπρότητα του ηλίου περιλάμψαν με φως, και τους συν εμοί πορευομένους, πάντων δε καταπεσόντων ημών εις την γην, ήκουσα φωνήν λαλούσαν προς με και λέγουσαν τη εβραΐδι διαλέκτω. σαούλ σαούλ τι με διώκεις. σκληρόν σοι προς κέντρα λακτίζειν. εγώ δε είπον. τις ει κύριε. ο δε είπεν. εγώ ειμί ιησούς ον συ διώκεις. αλλά ανάστηθι και στήθι επί τους πόδας σου. εις τούτο γαρ ώφθην σοι προχειρίσασθαι σε υπηρέτην και μάρτυρα ων τε οίδες ων τε οφθήσομαι σοι, εξαιρούμενος σε εκ του λαού και των εθνών, εις ους εγώ σε αποστέλλω ανοίξαι οφθαλμούς αυτών, του επιστρέψαι από σκότους εις φως, και της εξουσίας του σατανά επί τον θεόν, του λαβείν αυτούς άφεσιν αμαρτιών και κλήρον εν τοις ηγιασμένοις πίστει τη εις εμέ. όθεν βασιλεύς αγρίππα ουκ εγενόμην απειθής τη ουρανίω οπτασία, αλλά τοις εν δαμασκώ πρώτον και ιεροσολύμοις εις πάσαν τε την χώραν της ιουδαίας και τοις έθνεσιν απήγγελλον μετάνοιαν και επιστρέφειν επί τον θεόν, άξια

me ab initio: ſi velit teſtimoniū ꝓhibere: q̄m ſcd̄m certiſſimā ſectā noſtre religionis vixi phariſeus. Et nunc in ſpe q̄ ad patres noſtros repromiſſionis facta ē a deo ſto iudicio ſubiectꝰ: in q̄ duodecī tribꝰ noſtre nocte ⁊ die deſeruiētes ſperāt deuenire. De q̄ ſpe accuſor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat̄ apud vos: ſi deus mortuos ſuſcitat: Et ego q̄dē eſtimauerā me aduerſꝰ nomen iheſu nazareni debere multa contraria agere: quod feci hieroſolimis. Et multos ſāctorū ego in carceribus incluſi: a principibꝰ ſacerdotū poteſtate accepta. Et cū occiderētur detuli ſententiā. Et per om̄es ſynagogas frequenter puniens eos: compellebā blaſphemare: ⁊ amplius inſaniēs in eos ꝑſequebar vſq; in exteras ciuitates. In quibꝰ dū irem damaſcum cum ꝑtāte ⁊ permiſſu principum ſacerdotum die media in via vidi rex de celo ſupra ſplendorem ſolis circumfulſiſſe me lumē: ⁊ eos qui mecum ſimul erant: omnes q; nos cum decidiſſemꝰ in terram audiui vocem loquentem mihi hebraica lingua. Saule ſaule quid me ꝑſequeris? Durū eſt tibi cōtra ſtimulū calcitrare. Ego aūt dixi: Quis es dn̄e? Dn̄s aūt dixit. Ego ſū ieſus nazarenꝰ quē tu ꝑſequeris. Sed exurge ⁊ ſta ſupra pedes tuos. Ad hoc ei apparui tibi vt cōſtituā te miniſtrū ⁊ teſtē eorū que vidiſti: ⁊ eorū q̄bꝰ apparebo tibi: eripiens te de populis ⁊ gentibꝰ in quas nūc ego mitto te aperire oculos eorū: vt ꝯuertāt̄ a tenebris ad lucem: et de poteſtate ſathane ad deū: vt accipiant remiſſionē peccatorū ⁊ ſortē inter ſanctos ꝑ fidē q̄ eſt in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celeſti viſioni: ſed his q̄ ſūt damaſci primū ⁊ hieroſolymis ⁊ in omnē regionē iudee ⁊ gentibus, annunciabam vt penitentiā agerēt ⁊ cōuerterētur ad deū: digna

B

C

D

Supra.9.a et.22.b.

E

© Biblioteca Nacional de España

της μεταμοίας ἔργα πράσσομτας. ἕμεκα
τούτωμ με οι ιουδαῖοι συλλαβόμεμοι
εμ τῶ ιερῶ, επειρῶμτο διαχειρίσασθαι. ε-
πικουρίασ ουμ τυχὼμ τῆσ παρά του θε-
οῦ ἄχρι τῆσ ημέρας ταύτησ ἕστηκα μαρ-
τυρόμεμοσ μικρῷ τε και μεγάλῳ, ουδὲμ εκ
τόσ λέγωμ ὧμ τε οι προφῆται ελάλησαμ
μελλόμτωμ γίμεσθαι και μωσῆς, ει παθη-
τός ο χριστός, ει πρῶτος εξ αμαστάσεωσ
μεκρῶμ φωσ μέλλει καταγγέλλειμ τῷ λα-
ῷ και τοις ἔθμεσι. ταῦτα δε αυτοῦ απολο-
γουμέμου, ο φῆστος μεγάλη τῇ φωμῇ ἔφη.
μαίμη παῦλε, τα πολλά σε γράμματα
εις μαμίαμ περιτρέπει. ο δε ου μαίμομαι φη
σί κράτιστε φῆστε, αλλά αληθείας και σω
φροσύμης ρήματα αποφθέγγομαι. επίστα-
ται γαρ περί τούτωμ ο βασιλεύς προσ ὃμ
και παρρησιαζόμεμος λαλῶ. λαμθάμειμ γαρ
αυτόμ τι τούτωμ ου πείθομαι. ουδέ γαρ
εμ γωμία πεπραγμέμομ τοῦτο εστί. πιστεύ
εις βασιλεῦ αγρίππα τοις προφήταισ; οἶδα
ότι πιστεύεισ. ο δε αγρίππασ προσ τομ
παῦλομ ἔφη. εμ ολίγῳ με πείθεισ χριστια
μόμ γεμέσθαι. ο δε παῦλος εἶπεμ. ευξαίμημ
αμ τῷ θεῷ και εμ ολίγῳ και εμ πολλῷ ου
μόμομ σε αλλά και πάμτασ τουσ ακούομ-
τασ μου σήμερομ γεμέσθαι τοιούτουσ, ο-
ποίοσ καγὼ ειμί, παρεκτόσ τῶμ δεσμῶμ
τούτωμ. και ταῦτα ειπόμτοσ αυτοῦ, αμέσ
τη ο βασιλεύς και ο ηγεμὼμ η τε βερμίκη,
και οι συγκαθήμεμοι αυτοίς, και αμαχωρή-
σαμτες ελάλουμ προς αλλήλους λέγομ
τεσ. ότι ουδὲμ θαμάτου ἄξιομ η δεσμῶμ
πράσσει ο ἄμθρωπος οὗτος. αγρίππασ
δε τῷ φήστῳ ἔφη. απολελύσθαι ηδύματο
ο ἄμθρωπος οὗτος, ει μή επικέκλητο καίσα
ρα.

Cap. 27.

Ως δε εκρίθη του αποπλεῖμ ημᾶσ εις τημ
ιταλίαμ, παρεδίδουμ τόμ τε παῦλομ και
τιμάς ετέρους δεσμώτας εκατομτάρχη ο-
μόματι ιουλίῳ σπείρης σεβαστῆς, επιβάμτες
δε πλοίῳ αδραμυτημῷ μέλλομτες πλεῖμ
τους κατά τημ ασίαμ τόπους αμήχθημεμ,
όμτος συμ ημῖμ αριστάρχου μακεδόμοσ
θεσσαλομικέως. τῇ ετέρα κατήχθημεμ
εις σίδῶμα. φιλαμθρόπως τε ο ιούλιος τῷ
παύλῳ χρησάμεμος, επέτρεψε προς
τους φίλους πορευθέμτα επιμελείας τυ-
χεῖμ, κακεῖθεμ αμαχθέμτες υπεπλεύσαμεμ
τημ κύπρομ διά το τους αμέμους εἶμαι ε-
μαμτίους. το τε πέλαγος το κατά τημ κι-
λικίαμ και παμφυλίαμ διαπλεύσαμτες,

penitentie opera facientes. Hac ex cau
ſa me iudei cum eſſem
in tẽplo cõprehẽſuz tẽptabãt volentes me
interficere. Auxilio aũt adiutus dei F
vſq3 in hodiernũ diẽ ſto teſtificans
minori atq3 maiori: nihil extra
dicens q̃3 ea q̃ prophete locuti ſunt
futura eſſe ⁊ moyſes: ſi paſſibilis
xp̃s: ſi primus ex reſurrectione
mortuorũ lumẽ anunciaturꝰ eſt populo
⁊ gentibꝰ. Hec loquẽte eo ⁊ rationez
reddẽte: feſtus magna voce dixit.
Inſanis Paule. Multe te littere ſup. 12. c.
ad inſaniã cõuertũt. Et paulꝰ. Nõ iſa-
nio inquit optime feſte: ſed veritatis ⁊ ſo
brietatis verba eloquor. Scit
enim de his rex: ad quem
et conſtanter eloquor. Latere enim
eum nihil horũ arbitror. Neq3 enim
in angulo q̃cquã horũ geſtũ ẽ. Credis
rex agrippa prophetis? Scio G
q2 credis. Agrippa autem ad
paulũ. In modico ſuades me xp̃ianũ
fieri. Et paulus. Opto
apud deũ ⁊ in modico ⁊ in magno nõ
tantuz te: ſed etiaz omnes q̃ audiũt
me hodie fieri tales qualis
⁊ ego ſum: exceptis vinculis
his. Et exſurrexit
rex et preſes ⁊ bernice
⁊ qui aſſidebant eis. Et cũ receſſiſſent:
loquebantur adinuicem dicentes
Quia nihil morte aut vĩculis dignũ q̃d
fecit homo iſte. Agrippa
autem feſto dixit. Dimitti poterat
homo hic: ſi non appellaſſet cesarez.

Cap. 27.

Vt autẽ iudicatũ eſt nauigare eũ in A
italiaz: et tradi paulum cum
reliquis cuſtodijs centurioni nomine
iulio cohortis auguſte: aſcendentes
nauẽ hadramytenã incipientẽ nauigare
circa aſie loca ſuſtulimus:
pſeuerãte nobiſcũ ariſtarcho macedone
theſſalonicẽſe. Sequẽti aũt die venimꝰ
ſidonẽ. Humane autẽ tractans iulius
paulum permiſit ad
amicos ire ⁊ curam ſui agere.
Et inde cũ ſuſtuliſſemꝰ ſubnauigauimus
cyprũ: ꝓpterea q̃ eſſent venti contrarij.
Et pelagus cilicie
⁊ pamphylie nauigantes:

© Biblioteca Nacional de España

κατήχθημεν εἰς μύρα τῆς λυκίας, κακεῖ εὑ-
ρὼν ὁ εκατόνταρχος πλοῖον αλεξανδρι-
νὸν πλέον εις τὴν ιταλίαν, ενεβίβασεν ημᾶς
εις αυτό. εν ικαναῖς δε ημέραις βραδυ-
πλοοῦντες και μόλις γενόμενοι κατά την
κνίδον, μη προσεῶντος ημᾶς του ανέ-
μου υπεπλεύσαμεν την κρήτην κατά
σαλμώνην, μόλις τε παραλεγόμενοι αυ-
τήν, ήλθομεν εις τόπον τινά καλούμενον
καλούς λιμένας, ῷ εγγύς ην πόλις λα-
σαία. ικανοῦ δε χρόνου διαγενομένου
και όντος ήδη επισφαλοῦς του πλο-
ός διά το και την νηστείαν ήδη παρελη-
λυθέναι, παρῄνει ο παῦλος λέγων αυτοίς.
άνδρες θεωρῶ ότι μετά ύβρεως και πολ-
λῆς ζημίας ου μόνον του φορτίου και του
πλοίου, αλλά και των ψυχῶν ημῶν μέλ-
λειν έσεσθαι τον πλοῦν. ο δε εκατοντάρχης
τῷ κυβερνήτῃ και τῷ ναυκλήρῳ επείθετο
μᾶλλον, η τοις υπό του παύλου λε-
γομένοις. ανευθέτου δε του λιμένος υ-
πάρχοντος προς παραχειμασίαν οι πλεί-
ους έθεντο βουλήν αναχθῆναι κακεῖθεν, εί-
πως δύναιντο καταντήσαντες εις φοίνικα
παραχειμάσαι λιμένα της κρήτης βλέ-
ποντα κατά λίβα και κατά χῶρον. υπο-
πνεύσαντος δε νότου δόξαντες της προ-
θέσεως κεκρατηκέναι, άραντες άσσον παρε-
λέγοντο την κρήτην. μετ᾽ ου πολύ δε έβαλε
κατ᾽ αυτῆς άνεμος τυφωνικός ο καλού-
μενος ευροκλύδων. συναρπασθέντος δε
του πλοίου και μη δυναμένου αντοφ-
θαλμεῖν τῷ ανέμῳ, επιδόντες εφερόμε-
θα. νησίον δε τι υποδραμόντες καλούμε-
νον κλαύδην, μόλις ισχύσαμεν περικρα-
τεῖς γενέσθαι της σκάφης. ην άραντες
βοηθείαις εχρῶντο υποζωννύντες το πλοί-
ον, φοβούμενοί τε μη εις την σύρτην εκ-
πέσωσι, χαλάσαντες το σκεύος ούτως εφέ-
ροντο. σφοδρῶς δε χειμαζομένων ημῶν, τῇ
εξῆς εκβολήν εποιοῦντο, και τῇ τρίτῃ αυτό-
χειρες την σκευήν του πλοίου ερρίψαμεν.
μήτε δε ηλίου μήτε άστρων επιφαινόν-
των επί πλείονας ημέρας, χειμῶνος τε
ουκ ολίγου επικειμένου, λοιπόν περιῃ-
ρεῖτο πᾶσα ελπίς του σώζεσθαι ημᾶς.
πολλῆς δε ασιτίας υπαρχούσης, τότε
σταθείς ο παῦλος εν μέσῳ αυτῶν είπεν.
έδει μεν ὦ άνδρες πειθαρχήσαντας μοι, μη
ανάγεσθαι από της κρήτης κερδῆσαί τε
την ύβριν ταύτην και την ζημίαν. και
ταν῀υν παραινῶ υμᾶς ευθυμεῖν. αποβολή

venimus lyſtrã q̃ eſt licie: et ibi inueniẽs
centurio nauē alexandrinam
nauigantē in italiā: tranſpoſuit nos
in eam. Et cum multis diebus tarde B
nauigaremus et vix deueniſſem9 cõtra
gnidū: ꝓhibente nos vento:
adnauigauimus crete iuxta
ſalmonē. Et vix iuxta nauigãtes
venimus in locum quēdā: qui vocatur
boni portus: cui iuxta erat ciuitas tha
laſſa. Multo aũt tꝑe peracto
et cum iam nõ eẽt tuta nauigatio
eo ꝙ ieiuniū iam preteriiſſet:
conſolabatur eos paul9 dicens eis.
Viri video q̃m cū iniuria ⁊ multo
dãno non ſolum oneris ⁊
nauis: ſed etiā aiarū noſtrarū incipit
eſſe nauigatio. Centurio aũt
gubernatori ⁊ nauclero
magis credebat ꝙ his q̃ a paulo dice
bantur. Et cū aptus portus non eſſet C
ad hyemandum: plurimi
ſtatuerunt cõſiliū nauigare inde: ſi quo
modo poſſēt deuenientes phenicem
hyemare portum crete reſpicientem
ad africum ⁊ ad chorum. Aſpirante
autē auſtro eſtimantes propoſitū ſe
tenere: cū ſuſtuliſſent de aſſon: legebãt
cretam. Non poſt multū autē miſit ſe
contra ipam ventus typhonic9: qui vo
catur euroaquilo. Cumq3 arrepta eſſet
nauis: ⁊ non poſſet conari
in ventū: data naue flatib9 ferebamur.
In inſulā aũt q̃ndā decurrẽtes q̃ vocat
cauda: potuimus vix obtinere
ſcapham. Qua ſublata
adiutorijs vtebantur accingentes nauē:
timentes q3 ne in ſyrtī inciderent:
ſummiſſo vaſe ſic ferebantur
Valida autem nobis tẽpeſtate iactatis: D
ſequenti die iactū fecerunt: ⁊ tertia die
ſuis manib9 armamẽta nauis ꝓiecerũt.
Neq3 aũt ſole neq3 ſiderib9 apparẽtib9
ꝑ plures dies: ⁊ tempeſtate
nõ exigua imminẽte: iā ablata erat
ſpes omnis ſalutis noſtre.
Et cū multa ieiunatio fuiſſet: tunc
ſtãs paulus in medio eorū dixit.
Oportebat quidẽ o viri audito me nõ
tollere a creta: lucriq3 facere
iniuriā hanc ⁊ iacturā. Et
nũc ſuadeo vobi bono aĩo eẽ. Amiſſio

© Biblioteca Nacional de España

γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν
τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ
νυκτὶ ἄγγελος τοῦ θεοῦ οὗ εἰμί, ᾧ καὶ λα
τρεύω, λέγων. μὴ φοβοῦ παῦλε, καίσαρι
B σε δεῖ παραστῆναι. καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι
ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετά σου.
διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες. πιστεύω γὰρ τῷ θε
ῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάλη-
ταί μοι. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.
ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, δια
φερομένων ἡμῶν ἐν τῷ ἀδρίᾳ κατὰ μέσον
τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν
τινὰ αὐτοῖς χώραν. καὶ βολίσαντες εὗρον
ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ
πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέν
τε. φοβούμενοί τε μήπως εἰς τραχεῖς τό-
πους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγ
κύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι.
τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ
πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς
τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρώρας
C μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν, εἶπεν ὁ παῦ
λος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις.
ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑ-
μεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. τότε οἱ στρα-
τιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης,
καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ἄχρι δὲ οὗ ἔ-
μελλεν ἡμέρα γίνεσθαι παρεκάλει ὁ παῦ
λος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων.
τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσ
δοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε μηδὲν προσ
λαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλα-
βεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέ-
ρας σωτηρίας ὑπάρχει, οὐδενὸς γὰρ ὑ-
μῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. εἰπὼν δὲ
ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησε τῷ
θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο
ἐσθίειν, εὔθυμοι δὲ γενόμενοι καὶ αὐτοὶ
προσελάβοντο τροφῆς. ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοί
D ῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ διακόσιαι ἑβδομή-
κοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκού-
φιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς
τὴν θάλασσαν. ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο τὴν
γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον. κόλπον δέ τι-
να κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβου
λεύσαντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ
τὰς ἀγκύρας περιελόντες, εἴων εἰς τὴν θά-
λασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν
πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμω-
να τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν.
περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐ-
πώκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσα
σα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύε

enim nullius aie erit ex vobis preterq̄z
nauis. Aſtitit enim mihi hac sup.12.a.et.15.b.
nocte angel9 dei cui9 ſū ego: ⁊ cui de
ſeruio: dicens. Ne timeas paule: ceſari
te oportet aſſiſtere. Et ecce donauit ti
bi deus oēs qui nauigant tecum.
Propter qđ bono aio eſtote viri. Cre E
do ei deo q2 ſic erit queadmodū dictuȝ
ē mihi. In inſulā aūt quandā oportet
nos deuenire. Sȝ poſtea q̄ȝ q̄rtadecima
nox ſupuenit: nauigātib9 nobis in ha
dria circa mediā noctē ſuſpicabant nau
te appere ſibi aliq̄ȝ regionē. Qui ⁊ ſum
mittētes bolidē: inuenerunt paſſ9 vigiti:
⁊ puſillū inde ſepati inuenerūt paſſus
quindeci. Timētes aūt ne i aſpa loca
iciderem9: de puppi mittēteȝ anchoraȝ
quattuor: optabant diē fieri.
Nautis vo querentibus fugere de
naui: cum miſiſſent ſcapham in
mare ſub obtētu quaſi iciperent a prora
anchoras extendere: dixit paulus
centurioni ⁊ militibus.
Niſi hi in naui manſerint: vos
ſalui fieri non poteſtis. Tūc F
abſcidert milites funeȝ ſcaphe:
⁊ paſſi ſūt eā excidere. Et cū lux icipet
fieri rogabat paulus
omnes ſumere cibum: dicens.
Quartadecima die hodie expectantes
ieiuni pmanetis nihil accipientes.
Propter quod rogo vos accipere
cibum pro ſalute veſtra:
quia nullius veſtrum
capillus de capite peribit. Et cum
hec dixiſſet: ſumens panē gratias egit
deo i pſpectu oim: ⁊ cū fregiſſet cepit
manducare. Alieqores aūt facti omēs ⁊
ipi aſſūpſerūt cibū. Eram9 vo vniuer
ſe aie in naui ducente ſeptuaginta
ſex. Et ſatiati cibo alleuiabant
nauem: iactantes triticum in
mare. Cum autez dies factus eſſet
terrā nō agnoſcebāt: ſinuȝ vero quēdaȝ
cōſiderabant habentē litt9: in quē cogi
tabāt ſi poſſēt eijcere nauē. Et G
cū anchoraȝ ſuſtuliſſēt: ɔmittebāt ſe ma
ri: ſimul laxātes iuncturas
gubernaculorū: ⁊ leuato artemone ſcđȝ
aure flatum tendebant ad littus.
Et cū incidiſſem9 i locū bithalaſſū im
pegerunt nauem: ⁊ prora quidez fixa
manebat imobilis: puppis vero ſolue

© Biblioteca Nacional de España

το υπό της βίας των κυμάτων. των δε στρατιωτών βουλή εγένετο, ίνα τους δεσμώτας αποκτείνωσι, μήτις εκκολυμβήσας διαφύγη. ο δε εκατόνταρχος βουλόμενος διασώσαι τον παύλον, εκώλυσεν αυτούς του βουλεύματος. εκέλευσέ τε τους δυναμένους κολυμβάν απορρίψαντας πρώτους επί την γην εξιέναι, και τους λοιπούς ους μεν επί σανίσιν, ους δε επί τινων των από του πλοίου. και ούτως εγένετο πάντας διασωθήναι επί την γην.

Cap. 28.

Και διασωθέντες τότε επέγνωσαν ότι μελίτη η νήσος καλείται. οι δε βάρβαροι παρείχον ου την τυχούσαν φιλανθρωπίαν ημίν. ανάψαντες γαρ πυράν προσελάβοντο πάντας ημάς δια τον υετόν τον εφεστώτα και διά το ψύχος. συστρέψαντος δε του παύλου φρυγάνων πλήθος και επιθέντος επί την πυράν, έχιδνα εκ της θέρμης διεξελθούσα καθήψε της χειρός αυτού. ως δε είδον οι βάρβαροι κρεμάμενον το θηρίον εκ της χειρός αυτού, έλεγον προς αλλήλους. πάντως φονεύς εστίν ο άνθρωπος ούτος, ον διασωθέντα εκ της θαλάσσης η δίκη ζην ουκ είασεν. ο μεν ουν αποτινάξας το θηρίον εις το πυρ, έπαθεν ουδέν κακόν. οι δε προσεδόκων αυτόν μέλλειν πίμπρασθαι, η καταπίπτειν άφνω νεκρόν. επί πολύ δε αυτών προσδοκώντων και θεωρούντων μηδέν άτοπον εις αυτόν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι έλεγον θεόν αυτόν είναι. εν δε τοις περί τον τόπον εκείνον υπήρχε χωρία τω πρώτω της νήσου ονόματι ποπλίω. ος αναδεξάμενος ημάς τρείς ημέρας φιλοφρόνως εξένισεν. εγένετο δε τον πατέρα του ποπλίου πυρετοίς και δυσεντερία συνεχόμενον κατακείσθαι. προς ον ο παύλος εισελθών και προσευξάμενος επιθείς τας χείρας αυτώ, ιάσατο αυτόν. τούτου ουν γενομένου, και οι λοιποί οι έχοντες ασθενείας εν τη νήσω προσήρχοντο και εθεραπεύοντο. οι και πολλαίς τιμαίς ετίμησαν ημάς, και αναγομένοις επέθεντο τα προς την χρείαν. μετά δε τρείς μήνας ήχθημεν εν πλοίω παρακεχειμακότι εν τη νήσω αλεξανδρινώ παρασήμω διοσκούροις. και καταχθέντες εις συρακούσας, επεμείναμεν ημέρας τρεις, όθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εις ρήγιον, και μετά μίαν ημέραν επιγενομένου νότου δευτεραίοι ήλθομεν εις ποτιόλους, ου ευρόντες αδελφούς παρεκλήθημεν επ αυτοίς επιμείναι ημέρας επτά, και ούτως εις την ρώμην ήλθομεν. κακείθεν οι αδελφοί ακού=

batur a vi maris. Militū autem conſilium fuit vt cuſtodias occiderent: ne q̄s cū enataſſet effugeret. Centurio autem volens ſeruare paulū: prohibuit fieri. Juſſit q3 eos qui poſſent natare emittere ſe primos ⁊ euadere: ⁊ ad terrā exire: ⁊ ceteros alios in tabulis ferebāt: quoſdam ſuper ea que de naui erāt. Et ſic factū eſt: vt oēs aīe euaderēt ad terram.

Cap. 28.

A Et cum euaſiſſemus tūc cognouimus q̄a melita inſula vocabat. Barbari vero p̄ſtabāt nō modicā humanitatē nobis. Accenſa eñi pyra reficiebāt nos omnes: propter imbrē qui imminebat ⁊ frigus. Cum cōgregaſſet autē paulus ſarmentorū aliquātā multitudinē: ⁊ impoſuiſſet ſup ignē: vipera a calore cum p̄ceſſiſſet inuaſit manū eius. Ut vero viderūt barbari pendētē beſtiā de manu eius: ad inuicem dicebant. Utiq3 homicida eſt hō hic: q̄ cū euaſit de mari vltio nō ſinit eū viuere. Et ille quidem excutiēs beſtiā in ignē: nihil mali paſſus eſt. At illi eriſtimabāt eū ī tumorē cōuertēdū aut ſubito caſurū ⁊ mori. Diu autem illis expectantibus ⁊ videntibus nihil mali in eo fieri: conuertentes ſe dicebant eum eſſe deum. In locis aūt illis erant predia principis inſule nomie publij: qui nos ſuſcipiens triduo benigne exhibuit. Contingit aūt patrē publij febribus ⁊ dyſſenteria vexatū iacere. Ad quem paulus intrauit ⁊ cum oraſſet ⁊ impoſuiſſet ei manus ſaluauit eum. Quo facto: omnes qui in inſula habebāt infirmitates accedebāt ⁊ curabāt. Qui ⁊ multis honorib9 nos honorauerūt: ⁊ nauigātib9 īpoſuerūt q̄ neceſſaria erant. Poſt mēſes aūt tres nauigauimus in naui alexandrina: q̄ in īſula hyemauerat: cui erat īſigne caſtorū. Et cū veniſſem9 ſyracuſā māſim9 ibi triduo. Jnde circūlegentes deuenimus regium. Et poſt vnum diē flante auſtro ſecūda die venim9 puteolos: vbi inuētis fratrib9 rogati ſum9 manere apud eos dies ſeptem ⁊ ſic venimus romā. Et inde cum audiſſent

σαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντη-
σιν ἡμῖν ἄχρις ἀππίου φόρου καὶ τριῶν τα-
βερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ παῦλος εὐχαριστήσας
τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος. ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς
ῥώμην ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δε-
σμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ, τῷ δὲ παύλῳ
ἐπετράπη μένειν καθ᾽ ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσ-
σοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. ἐγένετο δὲ μετὰ ἡ-
μέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν παῦλον
τοὺς ὄντας τῶν ἰουδαίων πρώτους. συν-
ελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγε πρὸς αὐτούς.
ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ οὐδὲν ἐναντίον ποιή-
σας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις δέσ-
μιος ἐξ ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖ-
ρας τῶν ῥωμαίων, οἵτινες ἀνακρίναντες με
ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτί-
αν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. ἀντιλεγόντων
δὲ τῶν ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασ-
θαι καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων
τι κατηγορῆσαι. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν
παρεκάλεσα ἰδεῖν ὑμᾶς καὶ προσλαλῆσαι.
ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ ἰσραὴλ τὴν ἄ-
λυσιν ταύτην περίκειμαι. οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν
εἶπον. ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐ-
δεξάμεθα ἀπὸ τῆς ἰουδαίας, οὔτε παραγε-
νόμενος τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐ-
λάλησέ τι περὶ σοῦ πονηρόν. ἀξιοῦμεν δὲ πα-
ρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς. περὶ μὲν γὰρ
τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν, ὅ-
τι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ταξάμενοι δὲ αὐ-
τῷ ἡμέραν, ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν
πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς
τὰ περὶ τοῦ ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου μωσ-
σέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέ-
ρας. καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις οἱ
δὲ ἠπίστουν. ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς
ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ παύ-
λου ῥῆμα ἕν. ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγι-
ον ἐλάλησε διὰ ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς
τοὺς πατέρας ἡμῶν λέγον. πορεύθητι πρὸς
τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν. ἀκοῇ ἀκούσετε,
καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε,
καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία
τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤ-
κουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυ-
σαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς
ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ
ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. γνωσ-
τὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστά-
λη τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκού-
σονται. καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλ-
θον οἱ ἰουδαῖοι. πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυ-

fratres occurrerunt
nobis vſq; ad appij foꝝ ⁊ trib⁹ taber-
nis. Quos cũ vidiſſet paul⁹ gr͂as agẽs D
deo accepit fiduciã. Cũ aũt veniſſem⁹
romam
permiſſum eſt paulo
permanere ſibimet: cum cuſtodiente
ſe milite. Poſt tertiam autẽ diem
conuocauit
primos iudeorum. Cumq; veniſſet:
dicebat eis.
Ego viri fratres nihil aduerſ⁹ plebẽ fa-
ciens aut morẽ paternum: vinctus
ab hieroſolymis tradit⁹ ſuꝫ in manus
romanoꝝ: q̄ cũ interrogationẽ de me
habuiſſẽt voluerunt me dimittere: eo q̄
nulla eẽt cauſa mortis in me. Cõtradi- E
cẽtib⁹ aũt iudeis coactus ſum appellare
ceſarem: non quaſi gentẽ meã habẽs
aliq̄ accuſare. Propter hãc igit̃ cauſã
rogaui vos videre ⁊ alloqui.
Propter ſpem enĩ iſrael cathena
hac circũdat⁹ ſũ. At illi dixerũt ad eũ
Nos neq; litteras accepim⁹ de te
a iudea: neq; adueniens
aliqs fratꝝ nũciauit aut locutus eſt
quid de te malum. Rogam⁹ autẽ a
te audire que ſentis. Nam
de ſecta hac notum eſt nobis F
q2 vbiq; ei cõtradicitur. Cũ cõſtituiſſent
ãt illi diẽ venerunt ad euꝫ in hoſpitiũ
plurimi: quibus exponebat teſtificans
regnum dei: ſuadẽs q̄ eis
de ieſu ex lege moyſi
⁊ prophetis a mane vſq; ad veſperaꝫ.
Et quidã credebãt his q̄ dicebãt: q̄dã
vero nõ credebant. Cumq; inuicem
nõ eẽnt conſẽtiẽtes diſcedebãt: dicente
paulo vnũ verbũ. Quia bene ſpũs ſct͂⁹
locutus eſt per eſaiam prophetam ad
patres veſtros dicens. Uade ad Eſa.6.c.
populuꝫ iſtum et dic. Aure audietis Mat.13.b.
⁊ non intelligetis: ⁊ videntes videbitis Mar.4.b. Luce.8.b.
⁊ non perſpicietis. Incraſſatũ ẽ cor Joan.12.f. G
populi huius ⁊ auribus grauiter audie-
runt: ⁊ oculos ſuos compreſſerunt
ne forte videant oculis et
auribus audiant ⁊ corde intelligãt: ⁊
conuertantur ⁊ ſanẽ eos. Notum
ergo ſit vobis q̄m gentib⁹ miſſuꝫ eſt
ſalutare dei: ⁊ ipſi audient
Et cum hec dixiſſet: exierunt ab eo
iudei multam hab ẽtes inter ſe

© Biblioteca Nacional de España

τοίς ζήτησιν. έμεινε δε / ο παύλος διετί=
αν όλην εν ιδίω μισθώματι, και απεδέχετο
πάντας / τους εισπορευομένους προς αυτόν,
κηρύσσων / την βασιλείαν / του θεού, και δι=
δάσκων / τα περί / του κυρίου ιησού χριστού
μετά πάσης παρρησίας ακωλύτως.
/Τέλος / των πράξεων / των αγί=
ων αποστόλων.

questionem. Manſit autem biennio
toto in ſuo conductu: τ ſuſcipiebat
omnes qui ingrediebāt ad eum:
predicans regnum dei: τ docens q̄ ſūt
de dn̄o ieſu chriſto
cum omni fiducia ſine prohibitione.
Explicit liber actuum
apoſtolorum.

Incipit prologus in ſeptem epiſtolas canonicas.

Non ita eſt ordo apud grecos qui integre ſapiunt: fidemq; rectam ſectantur: epiſtolarum ſeptem que canonice nuncupantur ſicut in latinis codicibus inuenitur: vt quia petrus eſt prim⁹ in ordine apoſtolorum: prime ſint etiam eius epiſtole in ordine ceterarū. Sed ſicut euangeliſtas dudum ad veritatis lineā correximus: ita has proprio ordini deo iuuante reddidimus. Eſt eni prima earū vna iacobi: due petri: tres iohanis: τ iude vna. Que ſi ſicut ab eis digeſte ſunt: ita quoq; ab interpretibus fideliter in latinum verterentur eloquiū: nec ambiguitatem legentibus facerent: nec ſermonū ſeſe varietas impugnaret: illo precipue loco vbi de vnitate trinitatis in prima iohannis epiſtola poſitum legimus: in qua ēt ab infidelib⁹ trāſlatorib⁹ multū erratū eſſe a fidei veritate ꝯperimus: triū tm̄mo do vocabula hoc eſt aque ſanguinis τ ſpūs in ipſa ſua editione ponentibus: τ patris verbiq; ac ſpirit⁹ teſtimonium omittentibus: in quo maxime τ fides catholica roboratur: τ patris et filij τ ſpiritu ſācti vna diuinitatis ſubſtantia comprobatur. In ceteris vero epiſtolis quantum a noſtra aliorum diſtet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo chriſti euſtochium dum a me impenſius ſcripture veritatē inquiris: meā quodammodo ſenectutem inuidorum dentibus corrodendā exponis: qui me falſariū corruptorēq; ſanctarum pronunciant ſcripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum meorum inuidentiā pertimeſco: nec ſancte ſcripture veritatem poſcentibus denegabo.

Explicit prologus in ſeptem epiſtolas canonicas.

Incipit argumentum in eaſdem.

Iacobus petrus ioannes τ iudas ſeptem epiſtolas ediderūt tā myſticas quā ſuccinctas τ breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in ſententijs: vt rarus ſit qui non in earū cecutiat lectione.

Explicit argumentum in ſeptem epiſtolas canonicas.

Incipit argumentū in epiſtolam canonicam beati Iacobi apoſtoli.

Iacobus apoſtolus ſanctum inſtruit clerū de cultura celeſtium preceptorum τ regula catholice obſeruantie τ de inuicte patientie maieſtate τ de reuelatione plurimorū: τ de mendatio magiſtrorum.

Explicit argumentum.

/Η / του αγίου ιακώβου επιστολή καθολική.

Ιάκωβος θεού και κυρίου ιησού
χριστού δούλος / ταις δώδεκα
φυλαίς / ταις εν / τη διασπορά, χαί
ρειν. πάσαν χαράν ηγήσασθε α
δελφοί μου όταν πειρασμοίς πε
ριπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες
ότι / το δοκίμιον υμών / της πίστεως κατερ=
γάζεται υπομονήν. /η δε υπομονή έργον τέ=
λειον εχέτω, ίνα ήτε τέλειοι και ολόκλη=
ροι εν μηδενί λειπόμενοι. ει δε τις υμών λεί
πεται σοφίας, αιτείτω παρά / του διδόντος
θεού πάσιν απλώς και ουκ ονειδίζοντος, και

Incipit epiſtola canonica beati Iacobi apoſtoli.

Iacobus dei τ dn̄i nr̄i ieſu A
xp̄i ſeruus duodeci tribub⁹
q̄ ſunt in diſperſione: ſalutem.
Om̄e gaudium exiſtimate frēs
mei cum in tēptatōes varias incideritis:
ſcientes
q̄ probatio fidei vr̄e patientiā operatur
Patientia autē opus perfectum Ro.5.a.
habeat: vt ſitis perfecti et integri
in nullo deficientes. Si quis aūt vr̄m Ro.10.c. 1.Co.8.b.
indiget ſapientia poſtulet a deo: q̄ dat
oibus affluenter τ nō improperat: et

δοθήσεται αυτώ. αιτείτω δε εν πίστει μη
δέν διακρινόμενος. ο γαρ διακρινόμενος έοι
κε κλύδωνι θαλάσσης ανεμιζομένω και ριπι
ζομένω. μη γαρ οιέσθω ο άνθρωπος εκεί=
νος ότι λήψεται τι παρά του κυρίου. α=
νήρ δίψυχος ακατάστατος εν πάσαις ταις
οδοίς αυτού. καυχάσθω δε ο αδελφός ο
ταπεινός εν τω ύψει αυτού, ο δε πλούσι
ος εν τη ταπεινώσει αυτού. ότι ως άνθος
χόρτου παρελεύσεται. ανέτειλε γαρ ο ή=
λιος συν τω καύσωνι, και εξήρανε τον χόρ=
τον και το άνθος αυτού εξέπεσε, και η ευ=
πρέπεια του προσώπου αυτού απώλετο.
ούτω και ο πλούσιος εν ταις πορείαις αυ
τού μαρανθήσεται. μακάριος ανήρ ος υπο=
μενεί πειρασμόν, ότι δόκιμος γενόμενος λή
ψεται τον στέφανον της ζωής, ον επηγγείλα
το ο κύριος τοις αγαπώσιν αυτόν. μηδείς
πειραζόμενος λεγέτω ότι από θεού πειρά
ζομαι. ο γαρ θεός απείραστος εστί κακών.
πειράζει δε αυτός ουδένα. έκαστος δε πει
ράζεται υπό της ιδίας επιθυμίας εξελκόμενος
και δελεαζόμενος. είτα η επιθυμία συλ=
λαβούσα τίκτει αμαρτίαν, η δε αμαρτία
αποτελεσθείσα αποκύει θάνατον. μη πλα
νάσθε αδελφοί μου αγαπητοί. πάσα
δόσις αγαθή και παν δώρημα τέλειον
άνωθεν εστί καταβαίνον από του πα=
τρός των φώτων, παρ ω ουκ ένι παραλλα
γή η τροπής αποσκίασμα. βουληθείς απε=
κύησεν ημάς λόγω αληθείας, εις το είναι η=
μάς απαρχήν τινά των αυτού κτισμάτων.
ώστε αδελφοί μου αγαπητοί, έστω πας
άνθρωπος ταχύς εις το ακούσαι, βραδύς
εις το λαλήσαι, βραδύς εις οργήν. οργή
γαρ ανδρός δικαιοσύνην θεού ου κατερ=
γάζεται. διό αποθέμενοι πάσαν ρυπαρίαν
και περισσείαν κακίας, εν πραότητι δέξασ
θε τον έμφυτον λόγον τον δυνάμενον σώ=
σαι τας ψυχάς υμών. γίνεσθε δε ποιηταί
λόγου και μη μόνον ακροαταί παραλογι
ζόμενοι εαυτούς, ότι ει τις ακροατής λό=
γου εστί και ου ποιητής, ούτος έοικεν αν=
δρί κατανοούντι το πρόσωπον της γενέσε=
ως αυτού εν εσόπτρω. κατενόησε γαρ εαυ
τόν και απελήλυθε, και ευθέως επελάθετο ο
ποίος ην. ο δε παρακύψας εις νόμον τέλει=
ον τον της ελευθερίας και παραμείνας, ού=
τος ουκ ακροατής επιλησμονής γενόμενος,
αλλά ποιητής έργου, ούτος μακάριος εν
τη ποιήσει αυτού έσται. ει τις δοκεί θρήσ=
κος εν υμίν είναι μη χαλιναγωγών γλώσ=
σαν αυτού, αλλά απατών καρδίαν αυτού,

dabitur ei. Poſtulet autẽ in fide
nihil heſitans. Qui enĩ heſitat ſimilis
eſt fluctui maris: q̃ a vẽto mouet̃ ⁊ cir
cũfertur. Nõ ergo eſtimet homo ille
ꝙ accipiet aliquid a dño. Vir B
duplex aio inconſtans eſt in omnib⁹
vijs ſuis. Glorietur aũt frater
humilis in exaltatione ſua: diues aũt
in humilitate ſua: quoniã ſicut flos
feni tranſibit. Exortus enĩ eſt ſol Eccle.14.c.
cum ardore: ⁊ arefecit fenum Eſa.40.b. 1.Pet.1.d.
⁊ flos eius decidit: ⁊ decor
vultus eius deperijt.
Ita et diues in itineribus ſuis
marceſcet. Beatus vir qui ſuffert Joan.5.c.
tẽptationẽ: qm̃ cũ ꝓbat⁹ fuerit accipiet
coronã vite: quã repromiſit
dñs diligentibus ſe. Nemo
cũ temptatur dicat qm̃ a deo tẽptat̃.
Deus enĩ intẽptator malorum ⌈ qꝫ ꝟo
eſt. Ipſe aũt neminẽ tẽptat. Vnuſquiſ
tẽptat̃ a cõcupiſcẽtia ſua: abſtract⁹
⁊ illect⁹. Deinde ꝯcupiſcẽtia cũ ꝯcepit C
parit peccatũ: peccatũ ꝟo cum
conſũmatũ fuerit generat mortẽ. Nolite
itaqꝫ errare frẽs mei dilectiſſimi. Omñe
datũ optimũ ⁊ omñe donũ perfectum
deſurſum eſt deſcendens a patre
luminũ apd' quem non eſt trãſmutatio
nec viciſſitudinis obũbratio. Volũtarie
ei genuit nos ꝟbo ꝟitatis: vt ſimus
initium aliquid creature eius.
Scitis frẽs mei dilectiſſimi. Sit ãt ois Pro.17.d.
homo velox ad audiendum: tardus Eccle.5.c.
aũt ad loquendũ: ⁊ tardus ad irã. Ira Ephe.5.a.
enĩ viri iuſtitiã dei non operatur.
Propter qd' abijciẽtes omnẽ inmundi
tiã ⁊ abundãtiã malitie: in mãſuetudi=
ne ſuſcipite inſitũ ꝟbũ: qd' põt ſaluare D
aias veſtras. Eſtote aũt factores Ro.2.c.
verbi ⁊ non auditores tãtũ fallẽtes Mat.7.g. Act.1.a.
voſmetipſos: q2 ſi quis auditor eſt ꝟbi
⁊ non factor: hic cõparabitur viro
conſideranti vultũ natiuitatis
ſue in ſpeculo. Conſiderauit enĩ ſe
et abijt: ⁊ ſtatiꝫ oblitus eſt qualis
fuerit. Qui aũt ꝓſpexerit in legẽ ꝑfectã Mat.5.c.
libertatis et ꝑmanſerit in ea:
non auditor obliuioſus factus
ſed factor operis: hic beatus in
ſuo facto erit. Si q̇s aũt putat ſe religi 1.Pet.3.c.
oſũ eſſe non refrenans linguam
ſuam: ſed ſeducens cor ſuum:

© Biblioteca Nacional de España

τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. θρησκεία καθα-
ρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕ-
τη ἐστίν. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χή-
ρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν
τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. Cap. ii.

Ἀδελφοί μου μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔ-
χετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ τῆς δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς
τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύ-
λιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτω-
χὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν
φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ εἴ-
πητε αὐτῷ, σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ
πτωχῷ εἴπητε σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑ-
πὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν
ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν. ἀκούσατε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί
οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ
κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονό-
μους τῆς βασιλείας, ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀ-
γαπῶσιν αὐτόν. ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν
πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύου-
σιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κρι-
τήρια. οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄ-
νομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς. εἰ μέντοι νό-
μον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν, ἀ-
γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν, κα-
λῶς ποιεῖτε. εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε ἁμαρτί-
αν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου
ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον
τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, γέγονε πάντων ἔ-
νοχος. ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ μοιχεύσῃς, εἶπε καὶ
μὴ φονεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύ-
σεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. οὕτω
λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐ-
λευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ κρίσις
ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. κατακαυ-
χᾶται ἔλεον κρίσεως. τί τὸ ὄφελος ἀδελφοί
μου ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ
ἔχῃ. μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν. ἐ-
ὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχω-
σι καὶ λειπόμενοι ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, ὑπάγετε ἐν εἰ-
ρήνῃ θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε
δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ
ὄφελος. οὕτω καὶ ἡ πίστις ἐὰν μὴ ἔργα ἔ-
χῃ, νεκρά ἐστι καθ᾽ ἑαυτήν. ἀλλ᾽ ἐρεῖ τις. σὺ
πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω. δεῖξόν μοι τὴν
πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κἀγὼ δει-
ξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἷς ἐστί, καλῶς ποι-
εῖς, καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσουσιν.

huius vana eſt religio. Religio munda
et immaculata apud deum et patrem hec
eſt. Viſitare pupillos et viduas
in tribulatione eorum: et immaculatum ſe
cuſtodire ab hoc ſeculo. Cap. ii.

Fratres mei nolite in perſonarum acceptio- A
ne habere fidem domini noſtri ie-
ſu chriſti glorie. Etenim ſi introierit in
conventu veſtrum vir aureum anulum habens
in veſte candida: introierit autem et pauper
in ſordido habitu et intendatis in
eum qui induitur eſt veſte preclara: et dixeritis
ei: tu ſede hic bene: pauperi autem
dicatis: tu ſta illic: aut ſede ſub
ſcabello pedum meorum: nonne iudicatis a-
pud voſmetipſos: et facti eſtis iudices co-
gitationum iniquarum? Audite fratres mei dile-
ctiſſimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc
mundo divites in fide et heredes
regni: quod repromiſit deus diligentibus
ſe? Vos autem exhonoraſtis
pauperem. Nonne divites per potentiam oppri- B
munt vos: et ipſi trahunt vos ad iudicia?
Nonne ipſi blaſphemant bonum nomen
quod invocatum eſt ſuper vos? Si tamen legem
perficitis regalem ſecundum ſcripturas: diliges Levi.19.c.
proximum tuum ſicut teipſum: bene Ro.13.b.
facitis. Si autem perſonas accipitis: peccatum Ephe.6.b.
operamini: redarguti a lege Col.3.d.
quaſi tranſgreſſores. Quicunque autem totam le- Act.10.c. 1.Pe.1.c.
gem ſervaverit: offendat autem in uno: factus eſt
omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: di-
xit et non occides. Quod ſi non mechaberis:
occides autem: factus es tranſgreſſor legis.
Sic loquimini et ſic facite ſicut per legem li- Supra.1.d C
bertatis incipientes iudicari. Iudicium enim
ſine miſericordia illi qui non facit miſericordiam. Supe-
raltat autem miſericordia iudicium. Quid proderit fratres
mei: ſi fidem quis dicat ſe habere: opera autem
non habeat? Nunquid poterit fides ſalvare eum?
Si autem frater aut ſoror nudi ſint
et indigeant victu quotidiano:
dicat autem aliquis ex vobis illis: ite in pa-
ce calefacimini et ſaturamini: non dederi-
tis autem eis que neceſſaria ſunt corpori: quid
proderit? Sic et fides ſi non habeat ope-
ra mortua eſt in ſemetipſa. Sed dicet quis.
Tu fidem habes et ego opera habeo. O-
ſtende mihi fidem tuam ſine operibus: et ego oſten-
dam tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis quoniam unus eſt deus: bene facis:
et demones credunt et contremiſcunt.

© Biblioteca Nacional de España

σι. θέλεις δὲ γνῶναι ὦ ἄνθρωπε κενὲ ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας ἰσαάκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη. καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα. ἐπίστευσε δὲ ἀβραάμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ ῥαάβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. Cap. 3.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ἰδὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστί, καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει, καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι. ἀκατάσχετον κακόν μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. μὴ δύναται ἀδελφοί μου συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα. οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. εἴ τις σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν, δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς

D

Uis autem ſcire o homo inanis quoniam fides ſine operibus mortua eſt? Abraam pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt offerens yſaac filium ſuum ſuper altare? Uides quoniam fides cooperabatur operibus illius: et ex operibus fides conſummata eſt. Et ſuppleta eſt ſcriptura dicens. Credidit abraam deo et reputatum eſt illi ad iuſtitiam: et amicus dei appellatus eſt. (Gene. 15. a. Gala. 3. a. Ro. 4. a.) Uidetis quoniam ex operibus iuſtificatur homo: et non ex fide tantum. Similiter et raab meretrix (Joſue. 2. b.) nonne ex operibus iuſtificata eſt ſuſcipiens nuncios et alia via eijciens? Sicut enim corpus ſine ſpiritu mortuum eſt: ita et fides ſine operibus mortua eſt. Ca. 3.

A

Nolite plures magiſtri fieri fratres mei: ſcientes quoniam maius iudicium ſumitis. In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus eſt vir. (Eccle. 19. b) Poteſt etiam freno circunducere totum corpus. Si autem equis frena in ora mittimus ad conſentiendum nobis: omne corpus illorum circunferimus. Et ecce naves cum magne ſint et a ventis validis minentur circunferuntur autem a modico gubernaculo: ubi impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum eſt: et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam ſilvam incendit?

B

Et lingua ignis eſt univerſitas iniquitatis. Lingua conſtituitur in membris noſtris: que maculat totum corpus et inflamat rotam nativitatis noſtre inflammata a gehenna. Omnis enim natura beſtiarum et volucrum et ſerpentum et ceterorum domantur et domita ſunt a natura humana: linguam autem nullus hominum domare poteſt. Inquietum malum plenum veneno mortifero.

C

In ipſa benedicimus deum et patrem: et in ipſa maledicimus homines qui ad imaginem et ſimilitudinem dei facti ſunt. Ex ipſo ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres mei hec ita fieri. Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam? Nunquid poteſt fratres mei ficus uvas facere: aut vitis ficus? Sic neque ſalſa dulcem poteſt facere aquam. Quis ſapiens et diſciplinatus inter vos? Oſtendat ex bona

© Biblioteca Nacional de España

ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρί-
θειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσ-
θε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔ-
στιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη,
ἀλλ᾽ ἐπίγειος ψυχικὴ δαιμονιώδης. ὅπου
γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία
καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σο-
φία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρη-
νική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καρ-
πῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.
καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί-
ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. Cap. 4.

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν
στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν. ἐπι-
θυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, φονεύετε καὶ ζηλοῦ-
τε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ
πολεμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσ-
θαι ὑμᾶς. αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι
κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν
δαπανήσητε. μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες οὐκ
οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ
θεοῦ ἐστιν. ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶ-
ναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίστα-
ται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει πρὸς
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν
ἐν ἡμῖν. μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέ-
γει. κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ὑποτάγητε οὖν
τῷ θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξε-
ται ἀφ᾽ ὑμῶν. ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ἐγγιεῖ
ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας ἁμαρτωλοί, καὶ
ἁγνίσατε καρδίας δίψυχοι. ταλαιπωρή-
σατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε. ὁ γέλως
ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ
χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον
τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. μὴ κατα-
λαλεῖτε ἀλλήλων ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν
ἀδελφοῦ καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ
νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
κριτής. εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρί-
νεις τὸν ἕτερον. ἄγε νῦν οἱ λέγοντες σήμε-
ρον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν
πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα,
καὶ ἐμπορευσώμεθα καὶ κερδήσωμεν, οἵτι-
νες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ
ἡ ζωὴ ὑμῶν, ἀτμὶς γάρ ἔσται ἡ πρὸς ὀλί-
γον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη,
ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελή-
σῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐ-

conuerſatiõe operationem ſuã in mãſuetudie
ſapie. Qḋ ſi zelũ amarũ hẽtis: ⁊ cõtetio-
nes ſunt in cordibus veſtris: nolite gl̃iari D
⁊ mẽdaces eẽ aduerſus veritatẽ. Nõ ẽ eñ
iſta ſapia deſurſũ deſcẽdẽs a patre lumi-
nũ: ſʒ terrena aialis diabolica. Ubi
eñ zelus ⁊ contentio: ibi inconſtantia
⁊ oẽ opus prauũ. Que aũt deſurſũ ẽ ſapi-
entia: primũ qdẽ pudica ẽ: deĩde pacifi-
ca: modeſta: ſuadibilis: bonis ↄſẽtiẽs: ple-
na mĩa ⁊ fructibus bonis: non iudicãs
ſine ſimulatiõe. Fructꝰ aũt iuſtitie ĩ pa-
ce ſeminatur facientibꝰ pacẽ. Cap. 4.

Unde bella ⁊ lites in vobis? nonne
ex cõcupiſcentiis veſtris A
q̃ militãt in mẽbris vr̃is? Cõcupiſcitis
⁊ nõ habetis: occiditis ⁊ zelatis
⁊ non poteſtis adipiſci. Litigatis ⁊
belligeratis: ⁊ nõ habetis: pp qḋ nõ po-
ſtulatis. Petitis ⁊ nõ accipitis: eo q
male petatis: vt in ↄcupiſcentiis veſtris
inſumatis. Adulteri ⁊ adultere neſcitis
q̃ amicitia huiꝰ mũdi: inimica
ẽ dei? Quicũqʒ ergo voluerit amicus
eſſe huius ſeculi: inimicus dei ↄſtituit. B
An putatis q̃ inaniter ſcriptura dicat:
ad inuidiã cõcupiſcit ſpũs q̃ habitat
in vobis? Maiorẽ aũt dat grãz. Prop-
ter qḋ dicit. Deꝰ ſupbis reſiſtit: humili- 1. Pe. 1. b.
bus autem dat gratiam. Subditi ergo Ephe. 2. f.
eſtote deo: reſiſtite aũt diabolo ⁊ fugiet Ephe. 4. d
a vobis. Appropiate deo ⁊ appropin- 1. Pet. 5. c.
quabit vobis. Emũdate manꝰ peccato- C
res ⁊ purificate corda duplices aĩo. Mi- Hiere. 31. c
ſeri eſtote ⁊ lugete ⁊ plorate. Riſus Joan. 16. c
veſter in luctum conuertatur: ⁊ 1. Pe. 5. c.
gaudiũ ĩ merorẽ. Humiliamini ĩ ↄſpe-
ctu dñi ⁊ exaltabit vos. Nolite detrahe-
re alterutrũ fratres mei. Qui detrahit
fratri aut q iudicat frẽm ſuum:
detrahit legi ⁊ iudicat legẽ. Si autem
iudicas legem: non es factor legis: ſed
iudex. Unꝰ ẽ eĩ legiſlator ⁊ iudex: q̃ pt̃ D
pdere ⁊ liberare. Tu aũt qs es q iudi- Ro. 14. a.
cas primũ tuũ? Ecce nũc q dicitis ho- ca. 5.
die aut craſtino ibimus in illam
ciuitatem: ⁊ faciemus ibi q̃dẽ annum
⁊ mercabimur ⁊ lucrũ faciemꝰ: qui
ignoratis q̃d erit ĩ craſtinũ. Que eſt enim
vita veſtra? Uapor .n. erit ad modicũ
parens: ⁊ deinceps exterminabitur:
pro eo vt dicatis: ſi dñs voluerit.
⁊ ſi vixerimꝰ: faciemus hoc aut illud.

© Biblioteca Nacional de España

κείνο. νυν δε καυχάσθε εν ταις αλαζονείαις
υμών. πάσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ε
στίν. ειδότι ουν καλόν ποιείν και μη ποιούν
τι, αμαρτία αυτώ εστίν. Cap.5.
Άγε νυν οι πλούσιοι, κλαύσατε ολολύ
ζοντες επί ταις ταλαιπωρίαις υμών
ταις επερχομέναις. ο πλούτος υμών σέ=
σηπε, και τα ιμάτια υμών σητόβρωτα γέγο
νεν. ο χρυσός υμών και ο άργυρος κατίω
ται, και ο ιός αυτών εις μαρτύριον υμίν έσ
ται, και φάγεται τας σάρκας υμών. ως πυρ
εθησαυρίσατε εν εσχάταις ημέραις. ιδού ο
μισθός των εργατών των αμησάντων τας
χώρας υμών ο απεστερημένος υφ υμών
κράζει, και αι βοαί των θερισάντων εις τα
ώτα κυρίου σαβαώθ εισεληλύθασιν. ετρυ
φήσατε επί της γης, και εσπαταλήσατε. εθρέ
ψατε τας καρδίας υμών ως εν ημέρα σφα
γής. κατεδικάσατε, εφονεύσατε τον δίκαι=
ον, ουκ αντιτάσσεται υμίν. μακροθυμήσατε
ουν αδελφοί έως της παρουσίας του κυ
ρίου. ιδού ο γεωργός εκδέχεται τον τίμι=
ον καρπόν της γης μακροθυμών επ αυτόν,
έως αν λάβη υετόν πρώιμον και όψιμον.
μακροθυμήσατε και υμείς, στηρίξατε τας
καρδίας υμών, ότι η παρουσία του κυρί
ου ήγγικε. μη στενάζετε κατ αλλήλων α=
δελφοί, ίνα μη κριθήτε. ιδού ο κριτής προ
των θυρών έστηκεν. υπόδειγμα λάβετε α
δελφοί μου της κακοπαθείας και της μα=
κροθυμίας τους προφήτας, οι ελάλησαν
τω ονόματι κυρίου. ιδού μακαρίζομεν
τους υπομένοντας. την υπομονήν ιώβ ή=
κούσατε, και το τέλος κυρίου είδετε, ότι πο
λυεύσπλαγχνος εστί και οικτίρμων. προ
πάντων δε αδελφοί μου μη ομνύετε,
μήτε τον ουρανόν μήτε την γην, μήτε
άλλον τινά όρκον ήτω δε υμών το ναι ναι,
και το ου, ου, ίνα μη εις υπόκρισιν
πέσητε. κακοπαθεί τις εν υμίν προσευχέσ
θω. ευθυμεί τις, ψαλλέτω. ασθενεί τις εν
υμίν, προσκαλεσάτω τους πρεσβυτέ=
ρους της εκκλησίας, και προσευξάσθωσαν
επ αυτόν αλείψαντες αυτόν ελαίω εν
τω ονόματι του κυρίου. και η ευχή της πί
στεως σώσει τον κάμνοντα, και εγερεί αυ=
τόν ο κύριος, καν αμαρτίας η πεποιηκώς, α
φεθήσεται αυτώ. εξομολογείσθε αλλήλοις
τα παραπτώματα, και εύχεσθε υπέρ αλλή
λων όπως ιαθήτε. πολύ ισχύει δέησις δικαί
ου ενεργουμένη. ηλίας άνθρωπος ην ομοιο
παθής ημίν και προσευχή προσηύξατο του

Nunc autem exultatis in ſuperbijs
vr̃is. Omnis exultatio talis maligna eſt.
Scienti igitur bonum facere ⁊ nõ fa=
cienti: peccatum eſt illi. Cap.5.
Agite nūc diuites: plorate vlulātes A
in miſerijs veſtris
q̃ aduenient vobis. Diuitie vr̃e putrefa=
cte ſūt: ⁊ veſtimēta vr̃a a tineis come
ſta ſūt. Aurū ⁊ argentū vr̃m eruginauit:
⁊ erugo eorū in teſtimoniū vobis erit:
⁊ mādūcabit carnes vr̃as ſicut ignis.
Theſaurizaſtis vobis irā i nouiſſimis die
bus. Ecce merces operariorū q̃ meſſuerūt
regiones vr̃as q̃ fraudata eſt a vobis
clamat: ⁊ clamor eorū in
aures domini ſabaoth introiuit. Epu
lati eſtis ſup terrā: ⁊ in luxurijs enutri
ſtis corda vr̃a. In die occiſionis B
adduxiſtis ⁊ occidiſtis iuſtum: et
non reſtitit vobis. Patientes
igr̃ eſtote frēs vſq; ad aduentum dñi.
Ecce agricola expectat precioſum
fructum terre patienter ferens:
donec accipiat tēporaneum ⁊ ſerotinū.
Patientes igitur eſtote ⁊ confirmate
corda veſtra: qm̃ aduentus domini
appropinquauit. Nolite ingemiſcere frēs
i alterutrū: vt nō iudicemini. Ecce iu=
dex ante ianuā aſſiſtit. Exēplū accipite
frēs exitus mali et lōganimitatis ⁊ laborꝪ
⁊ patiētie prophetas: q̃ locuti ſunt in
nomine domini. Ecce beatificamus C
eos q̃ ſuſtinuerūt. Sufferētiā Job audi
ſtis: ⁊ finē dñi vidiſtis: qm̃ miſericors
eſt dominus ⁊ miſerator. Ante
oīa aūt frēs mei nolite iurare
neq; p celū neq; p terrā: neq;
aliud qđcūq; iuramētū. Sit aūt ſermo vr̃ ē Mat.5.f.
eſt: non non: vt non ſub iudicio 2.Cor.7.c. 1.Pe.1.c.
decidatis. Triſtatur aūt aliquis vr̃m: oret
equo aīo et pſallat. Infirmatur quis in
vobis inducat preſbyteros
eccleſie ⁊ orent
ſuper eū: vngentes eum oleo in
noīe dñi. Et oratio fidei
ſaluabit infirmū: ⁊ alleuiabit eum
dñs: ⁊ ſi in peccatis ſit remittentur
ei. Confitemini ergo alterutrum D
peccata veſtra: ⁊ orate pro inuicē
vt ſaluemini. Multū enim valet depcatio iu
ſti aſſidua. Helias hō erat ſimilis 3.Re.17.a. et.18.g. Luce.4.d.
nobis paſſibilis: ⁊ oratione orauit

© Biblioteca Nacional de España

μη βρέξαι και ούκ έβρεξεν επί της γης ενιαυ
τούς τρείς και μήνας εξ. και πάλιν προσηύ
ξατο και ο ουρανός υετόν έδωκε, και η γη
εβλάστησε τον καρπόν αυτής. αδελφοί ε=
άν τις εν υμίν πλανηθή από της αληθείας
και επιστρέψη τις αυτόν, γινωσκέτω ότι ο
επιστρέψας αμαρτωλόν εκ πλάνης οδού
αυτού, σώσει ψυχήν εκ θανάτου, και καλύ
ψει πλήθος αμαρτιών.

vt non plueret annos
tres ⁊ menſes ſex. Et rurſum orauit
⁊ celum dedit pluuiam: ⁊ terra
dedit fructum ſuum. Fratres mei ſi
quis ex vobis errauerit a veritate
⁊ conuerterit quis eũ: ſcire debet q̃m
q̃ ꝯuerti fecerit peccatorẽ ab errore vie
ſue: ſaluabit aiaʒ eius a morte: ⁊ operiet
multitudinem peccatorum.

Τέλος της του αγίου ιακώβου καθολικής
επιστολής.

Explicit epiſtola beati iacobi apo=
ſtoli.

Incipit argumentum in epiſtolam beati petri primam.

Diſcipulos ſaluatoris inuicti toto orbe diffuſos ⁊ peregrinos in hoc ſeculo monſtrat: ⁊ preterite vite penitere ſuadet: et in nouam vitam proficere tota cuʒ ſollicitudine exhortatur Simon petrus filius iohannis prouincie galilee vico bethſaida frater andree apoſtoli.

Explicit argumentum.

Η του αγίου πέτρου καθολική πρώτη επιστολή. Cap.i.

Πέτρος απόστολος ιησού Χριστού,
εκλεκτοίς παρεπιδήμοις διασπο=
ράς πόντου γαλατίας καππαδοκίας
ασίας και βιθυνίας, κατά πρόγνω=
σιν θεού πατρός εν αγιασμώ πνεύματος,
εις υπακοήν και ραντισμόν αίματος ιησού
Χριστού. Χάρις υμίν και ειρήνη πληθυν=
θείη. ευλογητός ο θεός και πατήρ του κυρί
ου ημών ιησού Χριστού, ο κατά το πολύ
αυτού έλεος αναγεννήσας ημάς εις ελπίδα
ζώσαν δι αναστάσεως ιησού Χριστού εκ νε
κρών, εις κληρονομίαν άφθαρτον και αμί=
αντον και αμάραντον τετηρημένην εν ουρα
νοίς εις υμάς τους εν δυνάμει θεού φρου=
ρουμένους διά πίστεως, εις σωτηρίαν ετοί=
μην αποκαλυφθήναι εν καιρώ εσχάτω, εν
ω αγαλλιάσθε ολίγον άρτι, ει δέον εστί
λυπηθέντες εν ποικίλοις πειρασμοίς, ίνα
το δοκίμιον υμών της πίστεως πολύ τιμι
ώτερον χρυσίου του απολλυμένου διά πυ
ρός δε δοκιμαζομένου, ευρεθή εις έπαινον
και τιμήν και δόξαν, εν αποκαλύψει ιησού
Χριστού. ον ουκ ειδότες αγαπάτε εις ον άρ
τι μη ορώντες πιστεύοντες δε αγαλλιάσθε
χαρά ανεκλαλήτω και δεδοξασμένη, κομι
ζόμενοι το τέλος της πίστεος υμών, σωτη=
ρίαν ψυχών. περί ης σωτηρίας εξεζήτησαν
και εξηρεύνησαν προφήται οι περί της εισ
υμάς χάριτος προφητεύσαντεσ, ερευ=
νώντεσ εισ τίνα η ποίον καιρόν εδήλου το

Incipit epiſtola beati petri apo= ſtoli prima. Cap.i.

Petrus apoſtolus ieſu chriſti A
electis aduenis diſperſionis
ponti galatie cappadocie:
aſie ⁊ bithynie ſcʒ preſciẽtiã
dei patris in ſctificationem ſpiritus:
in obedientiã ⁊ aſperſionẽ ſanguis ieſu
xp̃i. Gr̃a vobis ⁊ pax multiplicetur. 2.Cor.1.a.
Benedictus deus ⁊ pater domini Ephe.1.a.
noſtri ieſu xp̃i: q̃ ſcḋm miaʒ ſuã magnã
regenerauit nos in ſpem
viuã ꝑ reſurrectionẽ ieſu xp̃i ex mortuis
i hereditatẽ icorruptibilẽ ⁊ icõtãmina
tã ⁊ imarceſſibilẽ ꝯſeruatã in celis:
in vobis q̃ in virtute dei cuſtodimini
per fideʒ: in ſalutem paratam
reuelari in tempore nouiſſimo. In B
quo exultabitis modicũ nũc: ſi oportet Joan.16.c
ꝯtriſtari in varijs tẽptationibus: vt
probatio veſtre fidei multo precioſior ſit
auro quod per ignem
probatur: inueniatur in laudem
⁊ gloriã ⁊ honorẽ in reuelatione ieſu
xp̃i quẽ cũ nõ videritis diligitis. In quẽ
nũc quoqʒ nõ vidẽtes creditis: credẽtes
ãt exultabitis letitia inenarrabili ⁊ glori
ficata: reportãtes finẽ fidei veſtre ſaluteʒ
aiaꝝ vr̃aꝝ. De qua ſalute exquiſierunt
atqʒ ſcrutati ſũt ꝓphete: q̃ de futura in
vobis gratia prophetauerunt: ſcrutãtes
i quot vel q̃le tempus ſignificaret

© Biblioteca Nacional de España

ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρού-
μενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς
μετὰ ταῦτα δόξας, οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι
οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ ἃ
νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισα-
μένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέν-
τι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι
παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύ-
ας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες τελείως ἐλ-
πίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀ-
ποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τέκνα ὑπα-
κοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον
ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κα-
τὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅ-
γιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέ-
γραπται. ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.
καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπο-
λήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν
φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀ-
ναστράφητε. εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς ἀρ-
γυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαί-
ας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου,
ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ
ἀσπίλου Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν
πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ
ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων, δι' ὑμᾶς τοὺς δι'
αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα.
ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι
εἰς θεόν. τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ
ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος, εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρ-
δίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀνα-
γεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλ-
λὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου θεοῦ ζῶντος καὶ
μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. διότι πᾶσα σὰρξ
ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς
ἄνθος χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ
ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου
μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆ-
μα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. Cap.2.

Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα
δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους
καὶ πάσας καταλαλιάς, ὡς ἄρτι γέννητα
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθή-
σατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, εἴπερ ἐγεύσα-
σθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. πρὸς ὃν προσερ-
χόμενοι λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων
μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θε-
ῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον. καὶ αὐτοὶ ὡς λί-
θοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευ-
ματικός ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι

in eis ſpūs xp̄i: prenuncians eas que
in chriſto ſunt paſſiones: ⁊
poſteriores glias: quibus reuelatū eſt q2
nō ſibimetipſis: vobis āt miſtrabāt ea q̄ C
nūc nūciata ſūt vobis p eos q̄ euāgeli-
zauerūt vobis ſpiritu ſancto miſſo
de celo: in quem deſiderant angeli
pſpicere. Propter qḋ ſuccincti lūbos
mentis veſtre ſobrij perfecte ſperate
in eā que offertur vobis grāz i reuela-
tionem ieſu xp̄i quaſi filij obedientie:
non configurati prioribus
ignorantie veſtre deſiderijs: ſed ſm
eum qui vocauit vos ſcṫm: ⁊ ipſi in
oī ꝯuerſatōe ſancti ſitis: qm̄ ſcriptū eſt.
Sancti eritis: qm̄ ego ſanctus ſum. Leui.11.d.
Et ſi prēz inuocatis eū q̄ ſine acceptiōe Deu.10.d. Col.3.d.
pſonaꝝ iudicat ſꝫ vniuſcuiuſqꝫ opꝰ: in Jaco.2.b.
timore incolatus vr̄i tpe ꝯuerſamini. Act.10 Roma.
Scientes q̄ nō corruptibilibus auro Ephe.6.d.
vel argento redēpti eſtis de vana
veſtra conuerſatione paterne traditiōis: D
ſꝫ pcioſo ſāguine q̄ſi agni imaculati xp̄i Hebr.9.b.
⁊ incōtaminati: precogniti quidem 1.Joan.1.d. Apo.1.b.
ante mūdi ꝯſtitutionē: manifeſtati autē
nouiſſimis tpibus: ppter vos q̄ per
ipſuꝫ fideles eſtis in deo: qui ſuſcitauit
eū a mortuis ⁊ dedit ei gloriaꝫ:
vt fides veſtra ⁊ ſpes eſſet
in deo. Aias veſtras caſtificantes in
obedientia charitatis in
fraternitatis amore ſimplici ex corde
inuicē diligite attentius: renati
non ex ſemine corruptibili: ſed
incorruptibili per verbum dei viui et
pmanentis i eternū: q2 oīs caro Esai.40.b
vt fenū: ⁊ oīs gloria eius tanq̄
flos feni. Exaruit fenum ⁊ Esai.40.b
flos eius decidit: verbum āt domini Eccle.14.c
manet in eternum. Hoc eſt āt verbum Jaco.1.b.
qḋ euangelizatum eſt in vos. Cap.2.

Deponētes igiṫ oēꝫ maliciā ⁊ omnē A
dolū ⁊ ſimulationes ⁊ inuidias Ephe.4.c.
⁊ oēs detractōes: ſicut modo geniti Col.2.b.
īfantes rōnabile ⁊ ſine dolo lac ꝯcupi- Hebre.12.a
ſcite: vt i eo creſcatis i ſalutē: ſi tn̄ guſta-
tis qm̄ dulcis ē dn̄s. Ad quē accedētes
lapidem viuuꝫ: ab hoībus
quidem reprobatum: a deo autem
electū ⁊ honorificatū. Et ipi tanq̄ lapi-
des viui ſupedificamini domus ſpūalis
in ſacerdotium ſanctum: offerentes

© Biblioteca Nacional de España

θυσίας πνευματικάς εὐπροσδέκτους τῷ
θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. διότι περιέχει ἐν
τῇ γραφῇ. ἰδοὺ τίθημι ἐν σιὼν λίθον
ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον, καὶ ὁ πι
στεύων ἐπ᾿ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. ὑ
μῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν, ἀπειθοῦ=
σι δὲ λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο=
μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνί=
ας, καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα
σκανδάλου. οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀ
πειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ὑμεῖς δὲ γέ
νος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅ
γιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρε=
τὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς κα=
λέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. οἱ
ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠ
λεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες. ἀγαπητοὶ πα
ρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους
ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτι
νες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς, τὴν ἀνα
στροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνε=
σιν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακο
ποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύσαν=
τες δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ
τὸν κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι,
εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι᾿ αὐτοῦ πεμπομένοις
εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀ
γαθοποιῶν. ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀ
φρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν. ὡς ἐλεύθεροι
καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακί=
ας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ᾿ ὡς δοῦλοι τοῦ θε
οῦ. πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀ=
γαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τι
μᾶτε. οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φό
βῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς
καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. τοῦ=
το γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑπο
φέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ποῖον
γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζό
μενοι ὑπομενεῖτε, ἀλλ᾿ εἰ ἀγαθοποιοῦντες
καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις
παρὰ θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἐκλήθητε, ὅ
τι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑ
πολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακο=
λουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ. ὃς ἁ=
μαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δό=
λος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. ὃς λοιδο=
ρούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων
οὐκ ἠπείλει. παρεδίδου δὲ τῷ κρίνον=
τι δικαίως. ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς

ſpiritales hoſtias acceptabiles
deo per ieſum chriſtum. Propter quod continet
ſcriptura. Ecce pono in ſion lapidem B
ſummum angularem: probatum: electum: precioſum: et Eſa.28.d. Mat.21.g.
qui crediderit in eum non confundetur. Vobis Mar.12.b. Luce.20.c
igitur honor credentibus: non credentibus Act.4.b.
autem lapis quem reprobauerunt edificantes: Ps.117.
hic factus eſt in caput anguli:
et lapis offenſionis et petra
ſcandali: his qui offendunt verbo nec cre=
dunt: in quo et poſiti ſunt. Vos autem genus
electum: regale ſacerdotium: gens ſancta: Exo.19.a.
populus acquiſitionis: vt virtutes
annuncietis eius qui de tenebris vos voca
uit in ammirabile lumen ſuum. Qui Oſee.2.d.
aliquando non populus: nunc autem populus dei: qui Ro.9.c
non conſecuti miſericordiam: nunc autem miſericordiam con
ſecuti. Chariſſimi obſecro vos tanquam ad= Rom.13.d.
uenas et peregrinos abſtinere vos a carna Gala.5.c.
libus deſideriis que militant aduerſus animam:
conuerſationem veſtram inter gentes habentes bo
nam: vt in eo quod detractant de vobis tanquam C
de malefactoribus: ex bonis operibus vos con
ſiderantes glorificent deum in die viſitationis.
Subiecti igitur eſtote omni humane creature Roma.13.a
propter deum: ſiue regi quaſi precellenti:
ſiue ducibus tanquam ab eo miſſis
ad vindictam malefactorum: laudem vero bo
norum. Quia ſic eſt voluntas
dei: vt benefacientes obmuteſcere faciatis im
prudentium hominum ignorantiam. Quaſi liberi
et non quaſi velamen habentes malicie
libertatem: ſed ſicut ſerui dei.
Omnes honorate: fraternitatem diligite. Ro.12.c.
Deum timete: regem honorificate.
Serui ſubditi eſtote in omni timore Ephe.6.a.
dominis: non tantum bonis Col.3.d.
et modeſtis ſed etiam dyſcolis. Hec eſt Titum.2.c. 1.Co.7.c.
enim gratia: ſi propter dei conſcientiam ſuſtinet Jaco.5.c
quis triſtitias patiens iniuſte. Que
enim eſt gratia ſi peccantes et colaphizati D
ſuffertis? Sed ſi benefacientes
patienter ſuſtinetis: hec eſt gratia
apud deum. In hoc enim vocati eſtis: quia
et chriſtus paſſus eſt pro nobis: vobis relin
quens exemplum vt ſequamini
veſtigia eius. Qui peccatum 1.Joan.3.a
non fecit: nec inuentus eſt dolus Eſaie.53.b
in ore eius. Qui cum malediceretur
non maledicebat: cum pateretur
non comminabatur. Tradebat autem iudicanti
ſe iniuſte. Qui peccata noſtra ipſe Eſaie.53.b.

© Biblioteca Nacional de España